

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN TARİH EĞİTİMİNDEKİ YERİ

EVİRİM SOLMAZ DECKER

**İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ PROGRAMI**

PROF. DR. İBRAHİM GÜLER

TEZ DANIŞMANI

İSTANBUL-2014

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN TARİH EĞİTİMİNDEKİ YERİ

EVİRİM SOLMAZ DECKER

**İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ PROGRAMI**

PROF. DR. İBRAHİM GÜLER

TEZ DANIŞMANI

İSTANBUL-2014

2501100273 Öğrenci numaralı Evrim SOLMAZ DECKER tarafından hazırlanan bu çalışma 19/11./2013 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi programında Doktora / Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

Danışman Adı (Danışman) Prof. Dr. İbrahim GÜLER
İstanbul Üniversitesi

Fakültesi

Prof. Dr. İbrahim GÜLER
Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

Jüri Adı Doc. Dr. Hamza
Üniversite Akengin
Fakülte Marmara

Per-ed.

Dr. Akengin

Jüri Adı
Üniversite
Fakülte

Doç. Dr. Mustafa Aydın
MUSTAFA

Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
İstanbul Üniversitesi

Jüri Adı
Üniversite
Fakülte

Doç. Dr. Mehmet Arslan
Mehmet

Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
İstanbul Üniversitesi

Jüri Adı
Üniversite
Fakülte

Yrd. Doç. Dr. Nil Türker Tekin

Nil

İstanbul Üniversitesi
Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

ÖNSÖZ

Toplumların, ulusların, geçmişten geleceğe kültürel, siyasal, sosyal ve ekonomik alanlarda ürettiği bilgi, birikim ve deneyimlerinin, ürettiği eserlerin gelecek nesillere kazandırılmasında, tarih biliminin ve öğretiminin payı çok yüksektir. Burada en önemli işlevi, tarih bilim ve öğretimini yapan tarih öğretim elemanları ve öğretmenleri görmektir. Tarih öğretiminin irdelendiği, tez çalışması içerisinde, bir zamanlar (1946-1980), birçok alanla birlikte tarih alanında da öğretmenlerin yetiştirilmesi için çalışma ve çabaların yürütüldüğü, bir dönemingenel olarak öğretmen yetiştiren kurumlar olan Eğitim Enstitülerinin, kuruluşundan kapanışına kadar bu enstitülerin, tarih öğretimine ne gibi katkılar sağladığına dair tespitlerde bulunulmaya çalışılmıştır. Öğretmen yetiştiren bu kurumlarda, yıllara göre, değişim ve çeşitlilik gösteren tarih dersleri, bu derslerin müfredatları, tarih öğretiminin yapılması için hazırlanan alt yapı olanakları, çalışmamızda tek tek incelenmiştir. Eğitim Enstitülerinde tarih öğretimini gerçekleştiren öğretmenlerin niteliği, uyguladıkları öğretim yöntemleri, yetiştirilen öğretmenlerin öğretim konusundaki verimliliği ve yeterliliği sorgulanmıştır. Bunların niteliklerinin ve gördükleri işlevlerin günümüze yansıyan sonuçları ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu vesileyle burada, öncelikle yüksek lisans eğitimim ve hazırladığım tez çalışmam sırasında benden sabrını, bilgisini, zamanını, rehberliğini esirgemeyen ve bilim yolumu aydınlatan değerli hocam sayın Prof. Dr. İbrahim GÜLER'e teşekkür etmek istiyorum. Zira, değerli hocamın tez çalışmam süresince yol göstericiliği, konuyla ilgilibana bir çerçeve çizmesi, çalışmamda adımlarımı daha sağlam atmamı sağlamıştır. Ayrıca bugüne kadar benden desteklerini esirgemeyen değerli aileme, özellikle annem, babam ve eşime, ayrıca küçük kızım Marie İpek'e gösterdikleri sabır ve hoşgörülerini için çok teşekkür ederim.

Evrin SOLMAZ DECKER

ÖZET

EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN TARİH EĞİTİMİNDEKİ YERİ

Toplumun kimliğinin korunması, tarih bilimi ve öğretiminin sağlıklı bir şekilde yapılmasına bağlıdır. Bu nedenle öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarına geçmişten günümüze değin önemli görevler düşmüştür. Sağlıklı bir tarih öğretimi, bilimsel veriler ışığında oluşturulan öğretim yöntemleri, uygulanabilir müfredatlar ve kendisini yenileyebilen öğretmenlerle mümkün olabilecektir. Bütün bu unsurların sağlıklı bir şekilde bir araya getirilebilmesi için, eğitim ve öğretim yapan kurumlara, YÖK'e, sorumlu hükümetlere ve MEB'e önemli görevler düşmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nde geçmişten günümüze tarih öğretiminin gerçekleştirilmesi, bu alanın uzmanları olarak bilinen öğretmenler ve öğretim elemanları yoluyla olmuştur. Öğretmen yetiştiren kurumlarda, diğer alanlarda olduğu gibi tarih alanında da öğretimin nasıl yapılacağına dair çalışmalar yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarından 1980'lere kadar toplumda tarih bilincinin geliştirilebilmesi için, uzun yıllar, tarih öğretimi yapan ve bu alanda tarih öğretmeni yetiştiren kurumlardan biri de Eğitim Enstitüleri olmuştur. Bu çalışmada Eğitim Enstitülerinin işlevi, tarih öğretimine, tarih öğretmenlerinin yetişmesine katkıları ve bu alanlarda yapılan yanlışlar ile yaşanan olumsuzluklar incelenmiş ve sorgulanmıştır. Çalışmanın sınırları, Eğitim Enstitülerinin kuruluşundan kapatılmasına kadar (1946- 1980) 34 yıllık bir süreci kapsamaktadır. Bu süreç içerisinde, söz konusu kurumlardaki tarih öğretimi ve öğreticiliği bu çalışma kapsamında irdelenmiştir. Yine bu çalışmada Enstitülerde yapılan tarih öğretimi ve yetiştirilen Sosyal Bilgiler veya Tarih öğretmenlerinin niteliği, tartışmaya açılıp değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Enstitü, Tarih, Müfredat, Öğretim.

ABSTRACT

THE PLACE OF THE EDUCATION INSTITUTES IN HISTORY TEACHING

The protection of society's identity, depends on science of history and its healthy way of teaching. Thus, teacher institutions have had important roles from past to present. Healthy way of history teaching is possible when there are teaching methods that are created in the lights of scientific datas, applicable curriculums and teachers who are updated. To bring all of these elements together, Government, Board of Higher Education, Ministry of Education and institutions have important tasks. From past to present, in the Republic of Turkey, history has been taught by the academicians and instructors who are experts in their fields. Among teacher training institutes, as well as the other fields, studies in history concerning the methods of teaching have been made. From the early years of the Turkish republic until 1980's for developping historical consciousness, the Educational institutions are one of the important organizations which teach history and train history teachers. In this study, role of the Educational institutions, their teaching of history and their contribution to training history teachers, all the mistakes that are made in this field and the negative sides are examined. The boundaries of the study includes the process of 34 years (1946-1980) between the establishment and the closure of the Educational Institutions. In this period, training history teachers and teaching history in those intitutes are questioned in this study. Also the qualification of the socialstudies teachers and history teachers are discussed and evaluated in this study.

Key Words: Institute, History, Curriculum, Education.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VII
TABLOLAR LİSTESİ.....	XIV
KISALTMALAR	XV
BÖLÜM I:GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU.....	1
1.2. AMAÇ.....	1
1.3. ÖNEM.....	2
1.4. SINIRLILIKLAR.....	3
BÖLÜM II: ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR..	4
2.1. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN GELİŞİM SÜRECİ..	4
2.1.1. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN KURULUŞU (1947-1949)	4
2.1.1.1. Kuruluş Amacı.....	4
2.1.1.2. Kuruluş Kanunu ve Yönetmelikler.....	7
2.1.1.3. İlk Kurulan Eğitim Enstitülerinin Özellikleri.....	9
2.1.1.3.1. Toplu Dersler Bölümü.....	10
2.1.1.3.1.1.Derslerin Müfredat Programı	12
2.1.1.3.1.2.Öğretim Elemanları.....	14
2.1.1.3.1.3.Öğretim Altyapıları	17
2.1.1.3.1.4.Öğrenciler ve İstihdam Alanları.....	18
2.1.1.3.2. Tek Dersler Bölümü	19

2.1.1.3.2.1. Öğretim Alanlarının Müfredat Programları.....	19
2.1.1.3.2.1.1. Resim-İş Şubesi.....	20
2.1.1.3.2.1.2. Müzik Şubesi.....	20
2.1.1.3.2.1.3. Beden Eğitimi Şubesi...	21
2.1.1.3.2.1.4. Yabancı Diller Şubesi....	22
2.1.1.3.2.2. Öğretim Elemanları.....	22
2.1.1.3.2.3. Öğretim Altyapıları	23
2.1.1.3.2.4. Öğrenciler ve İstihdam Alanları.....	23

2.1.2. İLK KURULAN EĞİTİM ENSTİTÜLERİNDE YENİ

YAPILANMALAR (1950-1967)..... 24

2.1.2.1. 1949 Yönetmeliği ve Getirdiği Yükümlülükler 25

2.1.2.1.1. Toplu Dersler ile Tek Dersler Bölümlerinin Kaldırılması..... 26

2.1.2.1.2. Yeni Bölümlerin Açılması 27

2.1.2.1.2.1. İlk Açılan Yeni Bölümler..... 27

2.1.2.1.2.1.1. Edebiyat Bölümü..... 27

2.1.2.1.2.1.2. Fen Bölümü..... 28

2.1.2.1.2.1.3. Yabancı Diller Bölümü 29

2.1.2.2. 1955 Yönetmeliği ve Yeni Yapılanmalar..... 30

2.1.2.2.1. Yönetmeliğin Kapsamı..... 30

2.1.2.2.2. Açılan Yeni Bölümler 31

2.1.2.2.2.1. Pedagoji Bölümü 31

2.1.2.2.2.2. Resim-İş Bölümü 32

2.1.2.2.2.3. Müzik Bölümü 33

2.1.2.2.2.4. Beden Eğitimi Bölümü 33

2.1.2.3.1966 Yönetmeliği: Kaldırılan ve Açılan Yeni Bölümler	34
2.1.2.3.1.Kaldırılan Bölümler (Edebiyat Bölümü).....	34
2.1.2.3.2.Açılan Bölümler	35
2.1.2.3.2.1.Türkçe Bölümü	36
2.1.2.3.2.2.Sosyal Bilgiler Bölümü.....	36
2.1.2.3.2.3. Matematik Bölümü	37
2.1.3. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN GELİŞİMİ (1967-1980	38
2.1.3.1. 1967 Yönetmeliği ve Getirdiği Yenilikler.....	38
2.1.3.2. 1968 Yönetmeliği ve Getirdiği Yenilikler	39
2.1.3.2.1. Müfredatların Değiştirilmesi ve Derslerin 3 Yıllık Programa Göre Düzenlenmesi	39
2.1.3.3. 1969 Yönetmeliğinin Özellikleri.....	43
2.1.3.4. 1974-75 Yönetmelikleri ve İçerikleri	44
2.1.3.4.1.İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin (Sınıf Öğretmenliği Bölümü) Açılması.....	44
2.1.3.4.2.Eğitim Enstitülerinin Yeniden Yapılandırılması.....	46
2.1.3.4.3.Eğitim Enstitülerinde Akşam (Gece) Öğretimi ve Yaz Sömestri (Hızlandırılmış Eğitim) Uygulamasına Başlanması	47
2.1.3.5. 1977-79 Yönetmeliklerinin Getirdiği Yenilikler ve Yükümlülükler	48
2.1.3.5.1. 1977 Yönetmeliğinin Getirdiği Yenilikler.....	48
2.1.3.5.1.1.Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri Fen ve Matematik Bölümleri Müfredat Değişikliği.....	49

2.1.3.5.1.2. İki Yıllık Eğitim Enstitüleri'nin (Sınıf Öğretmenliği Bölümleri) Bazı Derslerinin Müfredatına Yapılan Eklemeler.....	50
2.1.3.5.1.3.Öğrenci Alım Şartları	51
2.1.3.5.2.1979 Yönetmelikleri ve Getirdiği Yenilikler.....	52
2.1.3.5.2.1.İki Yıllık Eğitim Enstitüleri ile İlgili Yönetmelik....	53
2.1.3.5.2.1.1. Ders Müfredatına Yeni Derslerin Eklenmesi .	55
2.1.3.5.2.2.Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri ile İlgili Yönetmelik....	56
2.1.3.5.2.2.1.Eğitim Enstitülerinin 4 Yıla Çıkarılması	56
2.1.3.5.2.2.2. Dört Yıllık Eğitim Enstitülerinde Öğretim Alanları (Bölümler).....	57
2.1.3.5.2.2.3. Yeni Yapılanmaya Göre Dersler ve İçerikleri	57

2.2. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNDEKİ BÖLÜMLERDE TARİH ÖĞRETİMİ, MÜFREDATI, YÖNTEMİ ve DEĞERİ..

61

2.2.1. TARİH ÖĞRETİMİYLE DOĞRUDAN YÜKÜMLÜ TARİH ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN BÖLÜMLER.....

61

2.2.1.1. Toplu Dersler Bölümünde Tarih Müfredatı ve Öğretimi (1947-1949).....	61
2.2.1.2. Edebiyat Bölümünde Tarih Müfredatı ve Öğretimi (1949-1965).....	75
2.2.1.3. Sosyal Bilgiler Bölümünde Tarih Müfredatı ve Öğretimi (1966-1979).....	87
2.2.1.3.1.İki Yıllık Programdaki Tarih Öğretimi	87
2.2.1.3.2.Üç Yıllık Programdaki Tarih Öğretimi	88

2.2.1.3.3.Dört Yıllık Programdaki Tarih Öğretimi	106
2.2.2. TARİH ÖĞRETİMİ GERÇEKLEŞTİREN BÖLÜMLER.....	107
2.2.2.1.Tek Dersler Bölümündeki Tarih Müfredatı ve Öğretimi	107
2.2.2.1.1.Resim Şubesindeki Öğretim.....	107
2.2.2.1.2.Müzik Şubesindeki Öğretim.....	111
2.2.2.1.3.Beden Eğitimi Şubesindeki Öğretim.....	113
2.2.2.1.4.Yabancı Diller Şubesindeki Öğretim	116
2.2.2.2.Diğer Bölümlerdeki Tarih Müfredatı ve Öğretimi	117
2.2.2.2.1.Türkçe Bölümündeki Öğretim	117
2.2.2.2.2.Yabancı Diller Bölümündeki Öğretim	121
2.2.2.2.3.Resim Bölümündeki Öğretim.....	131
2.2.2.2.4.Müzik Bölümündeki Öğretim	133
2.2.2.2.5.Beden Eğitimi Bölümündeki Öğretim.....	134
2.2.2.2.6. Eğitim Bölümündeki Öğretim	135
2.2.2.2.7. Fen ve Tabiat Bilgisi Bölümündeki Öğretim	138
2.2.2.2.8.Matematik Bölümündeki Öğretim	140
2.2.2.2.9.İki Yıllık Eğitim Enstitüleri (Sınıf Öğretmenliği) Bölümündeki Öğretim	141
2.2.3. ENSTİTÜLERDE TARİH ÖĞRETİMİNDE UYGULANAN YÖNTEMLER.....	145
2.2.3.1. Düz Anlatım Yöntemi	145
2.2.3.2.Not Aldırma (Yazdırma) Yöntemi	146
2.2.3.3.Gezi-Gözlem ve İnceleme Yöntemi	147
2.2.3.4.Uygulama Yöntemi	148
2.2.4. ENSTİTÜLERDE TARİH ÖĞRETİMİ ALT YAPILARI	151
2.2.4.1. Sınıflar	151
2.2.4.2.Kütüphaneler	152

2.2.4.3.Okul Müzesi	153
2.2.4.4.Araç-Gereç (Materyal)	154
2.2.5. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNDEKİ TARİH ÖĞRETİMİNİN DEĞERİ	155
2.2.5.1.Bilim ve Öğretim Yöntemleri Açısından Değeri.....	155
2.2.5.1.1. Bilim ve Yöntemi Açısından Değeri.....	155
2.2.5.1.2.Öğretim Yöntemi Açısından Değeri	157
2.2.5.2. Yetiştirdiği Öğretmenler Açısından Değeri	158
2.2.5.2.1.Öğretmenlerin Nitelikleri	159
2.2.5.2.2.İstihdam Alanları.....	161
2.2.5.3. Öğretmenlerin Toplumda Kabulü ve Saygınlığı Açısından Değeri	162
2.3. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN KALDIRILMASI..	165
2.3.1. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN KALDIRILMASININ NEDENLERİ ve TARİH ÖĞRETİMİYLE BAĞI.....	165
2.3.1.1. Kurumdaki İşleyişin Tarih Öğretiminde Yarattığı Olumsuz Etkiler	165
2.3.1.2. Hükümetlerin Eğitim Enstitülerine Yanlı Müdahaleleri ...	168
2.3.1.2.1.MEB'in Tutumu	169
2.3.1.2.1.1.Öteleme Davranışları	171
2.3.1.3.Enstitülerin İçinde Bulunduğu Durum	173
2.3.1.3.1.Enstitülerde Eğitimin Niteliğinin Değişmesi	174
2.3.1.4. Halkın Eğitim Enstitülerinde Eğitim ve Tarih Öğretimine Olan Güveninin Azalması	178
2.3.2. ENSTİTÜLERİN KALDIRILMASININ TARİH ÖĞRETİMİNDE YARATTIĞI SONUÇLAR.....	180
2.3.2.1. Öğretmen Yetiştirme Boşluğunun Nasıl Çözüleceği Sorunu	180

2.3.2.2. Öğretmen İhtiyacının Karşılanmasında Karşılaşılan Sıkıntılar	183
2.3.2.3.Sorunun Çözümü için Yapılan Yaklaşımlar.....	185
2.3.2.3.1.Öğretmen İhtiyacının YÖK Tarafından Karşılanması	186
2.3.2.3.1.1.Yüksek Öğretmen Okullarının Açılması ve Akıbeti	187
2.3.2.3.1.2.Yüksek Öğretmen Okullarında Tarih Öğretmeni Yetiştirmede İzlenen Yöntemler	188
2.3.2.3.1.2.1.Bilim ve Yöntemleri Açısından	188
2.3.2.3.1.2.2.Öğretim ve Yöntemleri Açısından	190
2.3.2.3.2. Yüksek Öğretmen Okullarının Eğitim Fakültelerine Dönüştürülmesi.....	191
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	195
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	195
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	195
3.3.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	196
3.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	196
BÖLÜM IV: BULGULAR	197
BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	200
KAYNAKÇA	202
EKLER.....	214
ÖZGEÇMİŞ.....	246

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1:	Gazi Eğitim Enstitüsünde Öğretmenlerin Yetiştirme ve Menşesi Durumları (1952-53).....	15
Tablo 2:	Sanat Tarihi Müfredatı (I. Sınıf Haftada 2 saat)	118
Tablo 3:	Türk Tarihi Ders müfredatı (I.Sınıf Haftada 2 saat)	119
Tablo 4:	Türkiye Tarihi Ders müfredatı (II.Sınıf Haftada 2 saat)	119
Tablo 5:	Türkiye Tarihi Ders müfredatı (III.Sınıf Haftada 2 saat)	120
Tablo 6:	Gazi Eğitim Enstitüsü Yabancı Diller Bölümleri Türk Dili ve Edebiyatı derslerinin Haftalık Ders Saatlerini Gösteren Çizelge	128

KISALTMALAR

Alm:	Almanca
Analitik Geo:	Analitik Geometri
Ed:	Edebi
Eğitim Psi:	Eğitim Psikolojisi
Fran:	Fransızca
Fransızca Dil Bilg:	Fransızca Dil Bilgisi
G. Öğretim Bilgisi:	Genel Öğretim Bilgisi
Gelişim Psi:	Gelişim Psikolojisi
Gençlik Lid:	Gençlik Liderliği
Geo:	Geometri
Hayat Bilgisi Öğre:	Hayat Bilgisi Öğretimi
Hız:	Hazreti
İng:	İngilizce
K:	Kredi
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
Öğrenme Psi:	Öğrenme Psikolojisi
s:	Sayfa/sayfalar
Sosyal Bilgiler Öğre:	Sosyal Bilgiler Öğretimi
Söm:	Sömestri
T:	Teorik
T.C:	Türkiye Cumhuriyeti
Türkçe Öğre:	Türkçe Öğretimi
U:	Uygulama
Yay. Haz:	Yayına hazırlayan
vs:	Vesaire

BÖLÜM I: GİRİŞ

Toplumun tarih bilincinin gelişebilmesi için, bu bilinci gerçekleştirecek eğitimciler ve bu eğitimcileri yetiştiren eğitim kurumlarına ihtiyaç vardır. Onların toplumda tarih bilincini oluşturmada, insanların tarih biliminden yararlanma yetilerini geliştirmede payları çok büyüktür. Hatta denebilir ki onlar bu konuda temel etkililerdir. Cumhuriyet tarihi boyunca nitelikli öğretmen yetiştirme gayreti içinde olan eğitim kurumları, eğitim tarihimiz içerisinde yer almaktadır. Bu kurumlar içerisinde yer alan ve tez çalışması içerisinde yer alan kurumlardan birisi ise Eğitim Enstitüleri olmuştur.

1.1. PROBLEM DURUMU

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra birçok alanda olduğu gibi, tarih öğretimi alanında tarih öğreticisi yetiştirme görevini üstlenen önemli öğretmen okulları kurulmuştur. Eğitim Enstitüleri kurulana kadar geçmiş olan yıllar içerisinde bu kurumlar tarih öğretimini bünyelerinde gerçekleştirmişlerdir. Ancak hem tarih alanında hem de farklı alanlarda öğretmen yetiştirme çalışmalarını sürdürmüş olan bu kurumlar niceliksel veya niteliksel olarak yeterli talep ve beklentileri karşılayamamıştır. Yaşanan sıkıntılar ve yetersizlikler öğretmen yetiştirme alanında yeni bir yapılanmaya gidilerek yetiştirilmek istenen öğretmen modelinin hayata geçirilmesi için Eğitim Enstitülerinin kuruluşunu gerekli kılmıştır. 1946 yılında kurulan Eğitim Enstitülerinde tarih alanında yapılan eğitim öğretim çalışmaları, bu alanda öğretmen yetiştirme işlevi, yararı ve olumsuzlukları üzerinde durulmuştur.

1.2. AMAÇ

Ülkemizde yapılan tarih öğretiminde, özellikle öğretici kaynaklı sorunların bu alanda varlığı, tarih öğretiminde birçok sorunun yaşanmasına neden olmaktadır. Konuyla ilgili sorgulamalar neticesinde anlaşılmaktadır ki, tarihin öğretimi ve bu etkinlikte kullanılan öğretim yöntemleri, istenilen düzeyde ve amaçlandığı gibi yerine getirilememiştir. Bu nedenle gelecekte tarih öğretimini gerçekleştirecek öğretmen adaylarının kazanması gereken özellikler donanımla iyi belirlenmeli, belirlenen bu özellikler ve donanımların nasıl kazandırılacağına yöntemi ortaya

konmalıdır. Eğitim sistemi içerisinde öğretmen yetiştiren kurumlara da bu anlamda önemli görevler düşmektedir. Öğretmen yetiştiren kurumlarda tarih öğretimine verilen önem ve bu kurumlara, ilgili kurum, kuruluş ve kişilere verilecek destek ve teşviklerin de burada belirlenmesi önemlidir.

Çünkü yapılan bu çıkarımlar ile ortaya konulan tarih öğretimi ve bu alanda yaşanan sıkıntılar sadece bir dönemin sıkıntısı olmamıştır. Eğitim tarihimiz boyunca bir süreç olarak devam edip günümüze kadar hem yüksek öğretim çalışmaları içerisinde hem de tüm eğitim kademelerinde kendini göstermeye devam etmiştir. Oysa yapılan tarih öğretim çalışmalarının çağın beklenti ve talepleri içerisinde gelişim ve değişime ayak uydurması gerekmektedir. Bunun yapılabilmesi içinse tarih öğretimi içerisinde görülen aksaklıkların tespit edilip bütün unsurları ile göz önüne serilmesi, bu alanda olumlu anlamda yaşanacak değişimlerin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Bu amaçla yapılan bu çalışmayla uzun yıllar verilen tarih öğretiminin kat ettiği gelişimi görmek ve geçmişle günümüzün kıyaslamasının yapılmasını, günümüzde yapılan tarih öğretiminin de geldiği noktayı görüp anlamak açısından katkı sağlamaktadır. Çünkü 1940-1980 arası tarih öğretimi alanında, bu kurumlarda yapılan tüm çalışmalar ışığında, günümüzde yapılan tarih öğretimi, bu alanda yetiştirilen tarih öğretmenleri ile öğretim kadrolarının içinde bulunduğu şartlarında göz önüne serilmesi adına önem arz etmektedir. Böylelikle geçmişten beri süre gelen, günümüzde akademik alanda ve diğer eğitim kamelerinde yürütülen tarih öğretimine karşı oluşmuş olan bakış açısının tespiti ve bunun değişmesi açısından da bu çalışmanın fayda sağlaması amaçlanmıştır.

1.3. ÖNEM

Bu anlamda öğretmen yetiştiren kurumlar içerisinde Eğitim Enstitüleri önemli bir yere sahiptir. Öğretmen yetiştiren, bünyesinde tarih öğretimi de yapan bu kurumlar, oldukça kapsamlı bir yapı göstermektedir. Bu kurumlardaki alan dersleri, genel kültür dersleri ya da seçmeli dersler içerisinde, tarih dersleri de yer almıştır. Bu yolla söz konusu kurumlarda tarih öğretimi yapılmaya çalışılmıştır. Bu eğitim

kurumlarında tarih öğretimi gerçekleştirilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenliği adı altında tarih öğreten birçok öğretmen yetiştirilmiştir. Belirtilen öğretmenlerin işlevleri ve etkileri günümüze kadar gelmiştir. Günümüzdeki Milli Eğitim yapısının oluşumunda onların payı yüksektir. Onlar toplumun yeni yetişen nesillerinde 34 yıl boyunca tarih bilgisi ve bilincini yükseltmeye çalışmışlardır.

Yaklaşık 34 yıllık bir sürede öğretmen yetiştirmiş olan Eğitim Enstitülerinde bir taraftan Sosyal Bilgiler öğretmenliği kapsamında tarih öğretmeni veya tarih öğreticisi yetiştirilmesi konusu, diğer taraftan bu kurumlardaki bölüm veya programlarda çeşitli alanlarda yetiştirilen öğretmen adayları için verilen tarih dersleri, tarih öğretiminin niteliği ele alınmış ve tartışmaya açılmıştır. İlgili bölüm veya birimlerdeki derslerin müfredat programları, tarih alanındaki derslerin ve bilgilerin içerik ve yöntem olarak gelişim süreci bu maksatla sorgulanmıştır. Ayrıca, belirli bir dönem Türkiye'nin öğretmen yetiştiren kurumu olan Eğitim Enstitüleri üzerinden ülkedeki tarih öğretimi ve tarih öğretmeni yetiştirilmesi hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Günümüzde Türkiye'de tarih öğretiminde gelinen noktanın, bir bakıma farkına varılması açısından bu bakış önemsizdir.

1.4. SINIRLILIKLAR

Geçmişten günümüze tarih öğretiminin gerçekleştirilmesinde ve tarih öğretmeni yetiştirme çalışmaları içerisinde yer alan önemli kurumlardan biri olan Eğitim Enstitüleri, 1940'lı yılların ortalarında kurulmuştur. Bu kurumlar, görevlerini 1970'li yılların sonunda tamamlamıştır. Söz konusu kurumların 1940-80 arası dönemde öğretmen yetiştirmesi nedeniyle bu kurumlarda görev yapmış öğretmenler ve bu kurumlarda eğitim görmüş öğretmenlerin emekli olması ya da hayatta olmaması nedeniyle tez konusu ile ilgili canlı tanıkların bulunması tez konusunun sınırlılığı olarak ön plana çıkmıştır.

BÖLÜM II: ALANYAZIN İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN GELİŞİM SÜRECİ

2.1.1. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN KURULUŞU (1947-1949)

Öğretmen eğitimi konusunda, Cumhuriyetin kuruluşu ve sonrasında, köklü ve kapsamlı girişimlerde bulunulmuş, bu bağlamda klasik ilköğretmen okullarının sayısının arttırılmasının yanında, amaç ve işlevleriyle eğitim programları ve yöntemleri birbirinden farklı çeşitli okullar ve kurslar da açılmıştır.¹ Özellikle lise ve o yıllarda ortaöğretimin ilk kademesi olan ortaokullara öğretmen yetiştirmede Yüksek Öğretmen Okullarının yanında, Eğitim Enstitüleri, Köy Enstitüleri ve İlköğretmen Okulları gibi birçok kurum, Türkiye’de öğretmen yetiştirme tarihine geçerek, belli bir dönem için önemli modeller olmuştur.²

2.1.1.1. Kuruluş Amacı

Büyük Millet Meclisinde, 1945 yılı devlet bütçesi görüşülürken eğitim ile ilgili sorunlarda dile getirilerek, özellikle ortaokulların ülkede bir mecburiyet olduğu üzerinde durulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığının da, ortaöğretimin gelişmesi için ön tasarı olarak bir rapor hazırladığı, bu raporda özellikle ortaöğretim kurumlarının mevcudu, bu kurumlar için gerekli para, öğretim unsuru, bina için ne kadar gerekli mali yardıma ihtiyaç duyulduğu yine bütçe görüşmelerinde ifade edilmiştir. Bu görüşmelerde, ortaokulun ilkokulun şehirdeki tamamlayıcısı olduğu ifade edilmiştir. Dünyanın birçok yerinde bu anlayış çerçevesinde eğitimin ilk sınıftan sekizinci sınıfa kadar öğrencileri yetiştirecek olan öğretmenlere ihtiyaç olduğu, öğretmenleri yetiştiren okulların kurulması gerektiği ilk defa dile getirilmiştir. Bunun içinde, lise mezunlarını alan ve iki sene bunları okutan pedagoji enstitüleri, akademileri veya sadece öğretmen okulları ismini taşıyacak yeni tip okulların kurulması fikri ortaya

¹ Ferhan Oğuzkan, “Öğretmen Eğitimi”, **Eğitim Bilimleri Sempozyumu: 5-6 Nisan 1984**, Yay. Haz. Cavit Kavcar, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları, Tarihsiz, s. 56.

² Tayyip Duman, “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Alanındaki Uygulamalar ve Gelişmeler”, **Öğretmen Okullarının 160. Yılı 1848-2008**, Ankara, Seviye Yayıncılık ile Ankara Hasan Ali Yücel Öğretmen Lisesi ve Ankara Hasanoğulları Atatürk Anadolu Öğretmen Lisesi Ortak Yayını, 2008, s. 37-38.

atılmış böylelikle 1945 yılı bütçe görüşmeleri, eğitim enstitülerinin kurulmasının temellerini oluşturmuştur.³

Zamanına göre şehirilkokul öğretmenlerini yetiştiren Şehir Öğretmen okulları, dönemine göre iyi kurumlar olmasına rağmen, öğretmen yetiştirmede günün ihtiyaçlarına tam olarak cevap verememesinden, bu okulların olduğu gibi muhafaza edilmesi mümkün görünmemekte idi. Bunların yerine, Pedagoji Enstitüsü, Eğitim Enstitüsü yada sadece Öğretmen Okulu adlarından birinin verildiği yeni tip okulların açılması düşünülmüştür. Bu okulda, lise mezunlarının iki sene okutularak bir taraftan öğretmenliğin gerektirdiği pedagoji bilgilerinin verildiği, diğer taraftan da ilk ve ortaokul programlarına giren bütün dersleri nasıl okutulacağını deneyim ve uygulamalarıyla gösteren öğretmenlerin yetiştirilmesi ağırlık kazanmıştır.⁴Bu süreçte 1946 yılı öncesine bakıldığında ise Gazi Orta Öğretmen Okulu açılmış, buna 1944 yılında Necati Terbiye Enstitüsü ve Orta Öğretmen Okulu eklenmiştir.⁵

Ortaokullara öğretmen yetiştirmek için Gazi Eğitim Enstitüsünün öğrenci kadrosunu genişletmesi, zaman zaman açılan ortaokul öğretmenliği sınavlarında başarı gösteren ilkokul öğretmenlerini bu enstitüde bir yıl okutmak veya onlara doğrudan doğruya ortaokul ehliyetnamesi vermek suretiyle bu ihtiyacın giderilmesine çalışılmıştır. Ayrıca Balıkesir Necati Öğretmen Okulunda açılan ve fizik, kimya, matematik bölümlerini de içine alan Orta Eğitim Enstitüsünden de faydalanılmıştır.⁶Ancak öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla geçici bazı yöntemlere başvurulması, bu açığı kapatmaya yine de yetmemiştir.⁷

1946 yılına gelindiğinde, Milli Eğitim Bakanlığını Hasan Ali Yücel'den devralan Reşat Şemsettin Sirer, hem sayıları hızla artan ortaokullara kısa sürede yeterli sayıda öğretmen sağlamak, hemde geleceğin sekiz yıllık ilköğretim okullarına

³ Yazarsız, "Eğitim Enstitüleri Kurulması Hakkındaki Teklif", **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 5-9.

⁴ Reşat Şemsettin Sirer, "Orta Okul Meselemiz", **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 16-17.

⁵ Tayyip Duman, **Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991, s. 95.

⁶ Suut Kemal Yetkin, "Öğretmen Davası", **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 37.

⁷ Duman, **Aynı eser**, s. 95.

öğretmen hazırlamak amacıyla, resim-iş, beden eğitimi, müzik gibi özel nitelikli dersler dışındaki tüm dersleri okutabilecek yeni bir sınıf öğretmeni modeli yaratmak istemiştir.⁸O dönemde, ülkede bulunan 11 Şehir Öğretmen okulunun üçü 1946 yılında, dördü 1947 yılında, geri kalanlar ise, 1948 yılı eylül ayında eğitim enstitüsü haline getirilmesi planlanmıştır.⁹ Ayrıca şehir ilkokullarına, şimdiki lise derecesi eğitim öğretim seviyesinde eleman alınmasıyla ileride tamamen yüksek eğitim seviyesinden öğretmen ihtiyacının giderilmesi ilkokul öğretmenliğinin genel kültür bilgileri ile mesleki bilgileri bakımından da kalitesinin yükselmesinde önemli bir adım olarak görülmüştür.¹⁰Böylelikle yapılacak çalışmalarla 1948 yılında her okula iki öğretmen olmak üzere ikiyüz elli ilkokul, sekiz yıllık sınıflara dönüştürülerek bir sorun olan ortaokul eksikliğinin çözümü de ayrıca hedeflenmiştir.¹¹

Bu amaçla 1946 yılında toplanan Üçüncü Milli Eğitim Şurasında lise, ortaokul ve orta derecedeki teknik eğitim kurumları öğretmen ve öğrencileriyle ilgili mevzuatı ayarlama komisyonu raporunda, öğretmen okullarının yüksek dereceli birer eğitim enstitüsü olarak teşkilatlandırılması belirtilmiştir. İlkokullarla ortaokulların birleştirilerek ilköğretimin sekiz yıla çıkarılması, özel nitelikli müzik, beden eğitimi gibi dersler dışındaki tüm dersleri okutabilecek toplu dersler öğretmeni yetiştirilmesi, Köy Enstitülerinin ve orta dereceli okulların müzik, resim-iş, beden eğitimi, yabancı dil dersleri içinde birkaç eğitim enstitüsünde, bu branşlara öğretmen yetiştirilmesi için bölümlerin açılması öneriler olarak ifade edilmiştir.¹²Böylelikle gerekli olan öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla eğitim enstitüleri açılmaya başlanmış, Gazi Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü, Gazi Eğitim Enstitüsü; Necati Terbiye Enstitüsü ve Orta Öğretmen Okulu, Balıkesir Eğitim Enstitüsü adlarını alırken, bunlara İstanbul Eğitim Enstitüsü ve İzmir Kız Eğitim Enstitüsü de eklenmiştir.¹³

⁸ Niyazi Altunya, **Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Deneyimi (1848-2008)**, İstanbul 2008, s. 39.

⁹ Yazarsız, “Öğretmen Okulları Eğitim Enstitüsü Haline Getiriliyor”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 20.

¹⁰ Hüseyin Meyan, “Eğitim Enstitüleri”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 58.

¹¹ Nihat Erim, “Orta Okul İhtiyacı Karşısında”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 43.

¹² **Üçüncü Milli Eğitim Şurası (2-10 Aralık 1946)**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991, s. 102-128.

¹³ Duman, **Aynı eser**, s. 95.

2.1.1.2.Kuruluş Kanunu ve Yönetmelikler

Ortaöğretime öğretmen yetiştirme ihtiyacını karşılamak amacıyla 1946 yılında eğitim enstitüsü olarak açılan eğitim kurumlarının kuruluş sürecinin yasal dayanağı 1926 yılına dayanmaktadır. 22 Mart 1926'da çıkarılan 789 Sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun, eğitim sistemi ile birlikte öğretmen okulları sistemini de yeniden düzenlemiştir. Ortaokula öğretmen yetiştirme işinide kapsayan bu yeni yasal düzenlemeye göre kurulacak Orta Öğretmen Okulu; 1) Ortaokul öğretmeni, 2)İlköğretmen okulu öğretmeni, 3)Köy öğretmen okulu öğretmeni, 4)İlköğretim müfettişi, 5)Öğretmen okullarında açılacak uygulama okullarına müdür, yetiştirecekti.¹⁴

Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı, 1926 yılında Ankara'da bir Orta Öğretmen Okulu açma kararı alınmışsada bina bulunamayınca, bu okul Konya'da açılmış ve 1927 yılında Ankara'ya taşınmıştır. 'Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'ne 'Orta Muallim Mektebi' adı, 1926 tarih ve 789 sayılı yasa (m. 7)'ile verilmiş, 'Enstitü' tamlaması ise 1928'den başlayarak çıkarılan bütçe ve kadro yasaları uyarınca verilmiştir. 1935 yılından sonra ise 'Terbiye'sözcüğü yerine 'Eğitim' sözcüğü kullanılmıştır. 1944 yılında Balıkesir Necati Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü, 1945 yılında sadece Beden Eğitimi Bölümü olarak açılıp bir yıl sonra kapatılan Edirne Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü de aynı yasal statüde olmuşlardır. Ancak 1946'dan sonra açılan eğitim enstitüleri bu yasal dayanaktan yoksun olup, Bakanlık kararlarına dayandırılmış ve adlarındaki Orta Öğretmen Okulu ifadesi çıkartılarak Eğitim Enstitüsü olarak adlandırılmışlardır.¹⁵

Buna göre 1946 yılında, Milli Eğitim Bakanlığını Hasan Ali Yücel'den devralan Reşat Şemsettin Sırer, hem sayıları hızla artan ortaokullara kısa sürede yeterli sayıda öğretmen sağlamak, hemde geleceğin sekiz yıllık ilköğretim okullarına öğretmen hazırlamak amacıyla, Alman Pedagoji Akademileri'nden esinlenerek yeni tip bir sınıf öğretmeni modeli yaratmayı amaçlamıştır. Bu amaçla Gazi Eğitim Enstitüsü'nde de bu modelin bir örneği Toplu Dersler Bölümü olarak açılmıştır. Aynı

¹⁴ Altunya, **Aynı eser**, s. 36.

¹⁵ Altunya, **Aynı eser**, s. 39.

yıl Balıkesir Necati Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü ile İstanbul İlköğretmen Okulu yeni tip 'Eğitim Enstitüsü'ne dönüştürülürken, ertesini yıl ise kapatılan İzmir Kız İlköğretmen Okulu'nun yerine de bu tip bir eğitim enstitüsü açılmıştır.¹⁶

Belirtildiği üzere Bakanlık emri ile açılmış olan eğitim enstitüleri için uygulanacak programlar da Talim Terbiye Kurulu'na kabul edilip Bakanlık onayıyla yürürlüğe girmekte idi. Enstitülerin yönetsel işleyişleri ise, yönetmeliklerle düzenlenmekte idi. İlk olarak 1946'da Toplu Dersler bölümlerinden ibaret eğitim enstitüleri açılınca, 21 Ocak 1947 yılında Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği kabul edilmiştir. Bu yönetmelik sonrasında bu kurumlarla ilgili yapılan değişiklikler ve yeni yapılanmalar için çıkarılan yönetmeliklerde hep Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği adı ile yayınlanmıştır. Bu bağlamda eğitim enstitülerinin kuruluşu ve sonrasında yayınlanmış olan belli başlı yönetmelikler ise şunlardır:¹⁷

Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği 21.01.1947

Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği 29.09.1955

Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği 25.11.1968

Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği 16.06.1969

Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği 16.06.1974

Yeni kurulacak eğitim enstitülerinin hemen işe başlayabilmesi için bu kurumların program, yönetmelik projelerinin hazırlanması gerekmiştir. Hazırlanacak yönetmelik için şu dört ana unsur üzerinde durulmuştur:

1) Öğretmenlerin genel olarak eğitimde ve öğretimde aynı ilkelere hareket etmeleri için alınacak tedbirler; kurumun amaçlarına varabilmesi için öğretmenler arasındaki işbirliği yollarının belirtilmesi,

¹⁶ Altunya, Aynı yer, s. 39.

¹⁷ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü: Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)**, Ankara, G.Ü. İletişim Fakültesi Basımevi, 2006, s. 106.

2) Ana dili, matematik, tabiat bilgisi, fizik, kimya, tarih-coğrafya ve yurt bilgisi, öğretmenlik bilgisi, resim-iş, yabancı dil, müzik, beden eğitimi dallarının iki yıllık ünitelerinin ve bu derslere verilecek saatlerin saptanması,

3) Enstitülerin genel eğitim yönetmeliği ana çizgilerinin meydana konması,

4) Enstitülerin yeni öğretim durumuna göre oluşturulacak sınıf, kütüphane, çalışma ve oyun yerleri, uygulama okul ve bahçeleri hakkındaki genel esasların saptanması gerekmektedir.¹⁸

2.1.1.3. İlk Kurulan Eğitim Enstitülerinin Özellikleri

1946-1947 yılları itibariyle ortaokullarda çalışacak yenitip öğretmenlerin yetiştirilmesinin hedeflendiği Gazi Eğitim Enstitüsü, Balıkesir Eğitim Enstitüsü, İstanbul Eğitim Enstitüsü ve İzmir Eğitim Enstitüsünün açılması ve yeni yapılanmaya uygun şekilde bina, araç-gereç, öğretmen, ders programları gibi gerekli unsurlarında tamamlanması ve yeni kurulan bu kurumlarının iç işleyişinin düzenlenmesi üzerinde durulmuştur.¹⁹

Bu amaçla 1947 yılında ilk defa Ankara Gazi, İstanbul ve Balıkesir Eğitim Enstitüleri tarafından hazırlanan Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği'nin geçici olarak yürürlüğe konulması kararı alınmıştır. Hazırlanan bu yönetmelikte öğrenci kayıt ve kabulüne dair esaslar, seçme imtihanları, müdür, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcıları, şube ve grup başları, enstitü kurulu, öğretmenler, öğretmenler kurulu başlıkları yer almıştır. Yine aynı yönetmelikte iç hizmetler şefi, katip ve hesap memuru, ders araçları memuru, kitaplık memuru, ambar ve depo memuru, sağlık işleri, disiplin kurulu ve disiplin hükümleri, öğrencilerin yapmakta serbest olmadığı işler, doğrudan doğruya suç sayılan işler, öğretim ve tatil zamanlarına ait başlıklara da yer verilmiştir. Yönetmelikte notlar ve devam durumu, sınıf geçme, mezunluk imtihanları, bütünleme imtihanları, engel imtihanları, uygulama öğretmenleri,

¹⁸ Yazarsız, "Eğitim Enstitüleri Hakkında Direktifler", **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 33.

¹⁹ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 470.

öğrencilerin şahsi çalışmaları, öğrenci kurulları, beden eğitimi şubesi seminerleri, müteferrik maddelerini içeren başlıklar da yer almıştır.²⁰

Hazırlanan yönetmeliğe göre eğitim enstitülerinin, ilk ve ortaokulu içine alan öğrenim süresi sekiz yıllık okullara, orta dereceli öğrenim kurumlarına ve Köy Enstitülerine öğretmen yetiştiren bir yüksek öğrenim kurumu olduğu belirtilmiştir. Ayrıca hazırlanan bu geçici yönetmelikte eğitim enstitülerinin, Toplu Dersler Bölümü ve Tek Dersler Bölümü olmak üzere ikiye ayrıldığı ifade edilmiştir.²¹

2.1.1.3.1. Toplu Dersler Bölümü

1946 yılında yapılan Üçüncü Milli Eğitim Şurasında ortaokul öğretiminin branşlarda ihtisas isteyen bir öğretim kademesi olmadığı, eğitim enstitüsünü bitiren öğretmenlerin, beden terbiyesi, resim-iş, müzik gibi özel yetenek isteyen dallar dışındaki dersleri okutması fikri üzerinde durulmuştur. O tarihe kadar öğretmen okullarından mezun olanların bir kısmı Matematik öğretmenliği, bir kısmı Türkçe öğretmenliği, bir kısmı Tarih-Coğrafya öğretmenliği sınavlarına girip bu alanlarda öğretmen olmaktadır.²²

Ancak görüşmelerde bu öğretmenlerin aslında okulda aldıkları ortak, genel eğitimlerinde edindikleri bilgilerin, bu belirtilen bütün branşların hepsini kapsayacak şekilde iyi bir öğretmen olmaları için yeteceği ifade edilmiştir. Ayrıca eğitim enstitülerine lise mezunlarının alınması, lise standardına göre bilgilerin eksik kısımları da tamamlanıp ardından, öğrencilere öğretilecek bilgiler ve bunların öğretim metodunun öğretmen adaylarına öğretilmesi ile bu öğrenilenlerin egzersiz ve tatbikatının yapılması gerektiği de belirtilmiştir.²³

Ancak Toplu Dersler Bölümünün açılması ile ilgili olumlu yada olumsuz çeşitli fikirlerde kamuoyunda ayrıca ortaya konmuştur. Örneğin ortaokul sınıflarında sınıf öğretmenliği sistemini kurmanın uygun olup olmayacağı sorunu gündeme gelmiştir. Çünkü o yıllarda ortaokullarda ders veren öğretmenler farklı şartlar içinde

²⁰ “Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, *Tebliğler Dergisi*, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s.173-179.

²¹ *Aynı yönetmelik*, s.173.

²² *Üçüncü Milli Eğitim Şurası*, s. 147-149.

²³ *Aynı Şura*, s. 147-149.

ve ancak bir dal için ders verecek şekilde yetiştirilmekte idi.²⁴ Bundan dolayı ortaöğretimle ilköğretim arasındaki farkın hükümetçe dikkate alınmadığı da ileri sürülmüştür. Çünkü ortaokulda öğretilen dersler, oldukça kuvvetli uzmanlık dallarına ayrılırken bir öğretmenin bunların hepsine aynı derecede vakıf olması mümkün olamayacağı ve sınıf usulü uygulandığında çocukların, öğretmenin iyi kavradığı konuyu iyi öğreneceği, fakat diğer konularda zayıf kalacağı eleştirisi ortaya konmuştur.²⁵ Bu durumda çocukların sekiz yıl bir öğretmenle kalması, öteki öğretmenlerden istifade edememesine sebep olacağı fikri öne çıkmıştır.²⁶

Diğer taraftan eğitim enstitüleri mezunlarının 8 sınıflık okullarda her dersi okutmaya mecbur olmalarının ortaokul öğretimini hafifleteceği fikri ortaya konmuştur. Fakat eğitim enstitüsünden mezun olanların bütün derslerden aynı derecede kuvvetli olamayacağı, matematikle tarih ve coğrafyanın aynı ilgiyle öğrenilemeyeceği bundan dolayı herkesin bir alana ilgisinin daha fazla olacağı ifade edilmiştir. Bu yüzden de bir iki ders zümresinden daha başarılı, diğerlerinden zayıf olarak çıkanlar bütün dersleri birden okutmaya mecbur olunca öğrencilerde öğretmenin zayıf taraflarından zayıf, başarılı taraflarından başarılı olarak mezun olacağı eleştirisi yapılmıştır.²⁷

Oysa diğer taraftan eğitim enstitülerini bitirenlerin müzik, resim-iş gibi dersler dışındaki bütün dersleri okutmaya yetkili olmasıyla lise tahsilinde; ana dilde, matematikte, tabiat bilimlerinde, tarih- coğrafya ve sosyoloji derslerinde alınan bilgiler ilkokulda olduğu gibi ortaokul sınıflarında da iyi bir pedagojik formasyon ile birleştiğinde matematiği, tarih-coğrafyayı, Türkçeyi de okutmaya yeteceği düşünülmekte idi.²⁸

²⁴ Yazarsız, “Eğitim Bakanı Son Kararları İzah Ediyor”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 23-24.

²⁵ Nadir Nadi, “Bir Açıklama ve Bir Gerçek”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 40.

²⁶ Kazım Nami Duru, “Orta Okul Öğretmenleri Öğrencilerini Tanımaya Muvaffak Olamıyorlar”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 56.

²⁷ Yazarsız, “Orta Okulların Öğretim Seviyesi Düşecek mi?”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 80.

²⁸ Yazarsız, “Eğitim Bakanı Son Kararları İzah Ediyor”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, s. 23-24.

Böylelikle tüm bu tartışmaların ışığında 1947 yılında yayınlanan Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği ile Toplu Dersler Bölümü açılmış, bölümünün öğrenim süresi iki yıl olarak belirlenmiştir. Beden eğitimi, yabancı dil resim-iş, müzik gibi özel kabiliyet isteyen dersler dışında kalan tüm dersleri 8 yıllık okullarda okutmaya yetkili öğretmenler yetiştirilmeye başlanmıştır.²⁹ Ayrıca Toplu Dersler Bölümüne Milli Eğitim Bakanlığınca tespit edilen esaslara göre her yıl öğrenci alınacağı ifade edilmiş, eğitim enstitülerindeki öğrenim, mesleki bir bütünlük teşkil ettiğinden, bu öğrenim ilk sınıftan itibaren başladığı ve enstitüye devam etmek suretiyle tamamlandığından, üst sınıflara naklen veya imtihanla öğrenci alınmayacağı belirtilmiştir. Öğretimde güdülecek yollar ve haftalık ders dağıtımı, öğretim programı gereğince tespit edilerek uygulanmıştır.³⁰ Tasarlanan bu yeni yapılanmaya göre öğretmen yetiştirilmesinin, batı ülkelerindeki eğitim yapılanmalarından bile daha ileri ve verimli olduğu yorumları yapılmıştır.³¹

2.1.1.3.1.1.Derslerin Müfredat Programları

Eğitim enstitüleri açıldıktan sonra Toplu Dersler Bölümü içerisinde okutulan derslerin müfredat programları 1948 yılında hazırlanmıştır. Toplu Dersler Bölümünde: Tarih, Coğrafya, Türk Dili ve Edebiyatı, meslek dersleri (Eğitim Ruhbilimi, Öğretim Metodu, Ruh Sağlığı Bilgisi, Eğitim Bilim Tarihi, Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi), Fizik-Kimya, Matematik, Resim-İş Dersleri müfredat programları hazırlanmıştır. Bu bölümde okutulan dersler için hazırlanan müfredat programlarına bakıldığında, Tarih dersi de dahil olmak üzere tüm derslerin, maksat ve amaçlar, ders saatleri, metot ve müfredatları, öğrenim çalışmaları, program ve uygulamaları hakkında genel düşünceler gibi çeşitli alt başlıklar ile açıklamalarına yer verilmiştir.³²

²⁹“Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s. 173.

³⁰**Aynı yönetmelik**, s. 173.

³¹Duru,“Orta Okul Öğretmenleri Öğrencilerini Tanımaya Muvaffak Olamıyorlar”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, s. 49.

³² “Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 483, 26 Nisan 1948, s. 313-320; “Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmeliğin Devamı”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 507, 11 Ekim 1948, s. 96-98.

Eğitim enstitüleri arası yapılan toplantı ile hazırlanan müfredat programında Toplu Dersler Bölümünde yer alan dersler ve bunların içerikleri sırası ile şunlardır:

Eğitim enstitüleri Toplu Dersler Bölümünde okutulan derslerden Türk Dili ve Edebiyatı Dersi müfredatı ana başlıkları maksat ve amaçları,metot ve müfredatı ile bunların alt başlıklarını kapsamaktadır. Öğretim uygulamaları ise; kitap incelemeleri, kompozisyon, okuma, ve notlar başlıklarından oluşmuş olup, her bir başlığın altında açıklamalar yapılarak dersin müfredat programı verilmiştir.³³

Toplu Dersler Bölümünde okutulan bir diğer ders ise; Meslek Dersleridir. Bu ders başlığı altında, Eğitim Ruhbilimi, Öğretim Metodu, Öğretim Ölçme Tekniği, Ruh Sağlığı Bilgisi, Eğitim Bilim Tarihi, Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi olmak üzere, altı tane eğitim dersi okutulmaktadır.³⁴

Eğitim enstitülerinde okutulan diğer derslerden Fizik-Kimya Derslerinin müfredat programına bakıldığında bu iki dersin amaçları ortak olarak yayınlanmıştır. Fizik ve Kimya Dersleri enstitülerde dört dönem boyunca okutulan birer ders olarak müfredat programları hazırlanmıştır. Bu derslerle ilgili öğretim programında gösterilen konular, ilk ve ortaokulların müfredat programları ve kitapları esas tutularak tespit edilmiş olup A ve B bölümlerine ayrılmıştır.³⁵

Bir diğer ders olan matematik dersi ve bu dersin müfredat programına bakıldığında ise; bu dersin öğretimindeki amaç, öğretmen adaylarının ilk ve ortaokul müfredat programlarının istediği bilgiyi kullanacak seviyeye getirmek olarak belirtilmiştir. Bu dersin müfredat programı Toplu Dersler Bölümü birinci ve ikinci sınıfı kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Birinci sınıfta dört saat matematik dersinin bir saati, ikinci sınıfta da beş saat matematik dersinin iki saati uygulama derslerine ayrılmıştır. Müfredat programında aritmetik cebir ve geometri başlıkları altında müfredat verilmiştir.³⁶

³³ “Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 483, 26 Nisan 1948, s. 313-314.

³⁴ **Aynı yönetmelik**, s. 313-317.

³⁵ **Aynı yönetmelik**, s. 317-319.

³⁶ **Aynı yönetmelik**, s. 318.

Eğitim enstitülerinde okutulmak için müfredat programı hazırlanan bir diğer ise coğrafya dersidir. Eğitim enstitüleri coğrafya programının hazırlanmasındaki ana prensip, öğretmen adaylarının yakın çevrede, yurt içinde ve dünyadaki coğrafi hadiseleri pozitif bilim anlayışıyla inceleyip izah edebilmek ve bu faaliyet sonucunda bizzat inceleyip bulduğu coğrafi esas maddelerle kompozisyonları örmek ve bunları en iyi şekilde mesleki alanda kullanma imkanını sağlaması olarak ifade edilmiştir. Bundan dolaydır ki konular bu amaca göre hazırlanmış ve tertiplenmiş olduğundan bu program esasta iki gruba ayrılarak genel coğrafya ve ülkeler coğrafyası başlıkları altında verilmiştir.³⁷

Enstitülerin Toplu Dersler Bölümünde okutulmak üzere müfredat programı hazırlanmış olan Tarih Dersi ise enstitülerin birinci ve ikinci sınıflarında okutulacak şekilde müfredat programları hazırlanmıştır.³⁸ Toplu Dersler Bölümünde okutulan Tarih Dersi müfredatı ayrıca ele alınarak derinlemesine incelenecektir.

2.1.1.3.1.2.Öğretim Elemanları

Milli Eğitim Bakanlığı eğitim enstitüleri açılırken enstitülerine alınacak öğretmenler üzerinde önemle durmuştur. Bu müesseselerde çalışacak öğretmenlerin memleket ihtiyacını yakından görmüş, okuduğunu iyice sindirmiş, yurt ve millet ruhu içerisinde canlı meslektaşlardan olması başarıda önemli rol oynayacağı düşünölmüştür.³⁹ Öyle ki bu süreçte eğitim enstitülerinde görev yapan öğretmenlerin birçoğu alanlarında iyi yetişmiş ve bir kısmı eğitimlerini İngiltere, Fransa Almanya gibi çeşitli batı ülkelerinde tamamlamış öğretmenlerden oluşturulmuş ve hatta 1970’li yıllarda bile Trabzon Eğitim Enstitüsü ve Balıkesir Necatibey Eğitim

³⁷“ Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmeliğin Devamı”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 507, 11 Ekim 1948, s. 96-97.

³⁸“ Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmeliğin Devamı”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 507, 11 Ekim 1948, s. 97-98.

³⁹ Rasim Başgöz, “Cumhuriyet ve Eğitim Enstitüleri”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 66-67.

Enstitüsü gibi enstitülerde Sorbonne Üniversitesi'nden mezun olmuş öğretmenler görev yapmıştır.⁴⁰

Tablo 1: Gazi Eğitim Enstitüsünde Öğretmenlerin Yetiştirme ve Menşeye Durumları(1952-53)⁴¹

MÜESSESELER	Öğretmen sayısı
İstanbul Üniversitesi	5
Ankara Üniversitesi	12
Gazi Eğitim Enstitüsü	20
Ankara Konservatuvarı	7
Fransa	8
İngiltere	3
Almanya ve Avusturya	23
Birleşik Amerika	4
İsveç	2
İtalya	2
Macaristan	1
Bulgaristan	1
Çekoslovakya	1

Öğretmen öğrenci ilişkileri de iyi bir şekilde yürütülmekte olan eğitim enstitülerinde, öğretim kadrosunda görevli yönetici ve öğretmenler öğretmen adaylarına gerçek birer model oluşturmaya çalışmış ve her fırsatta kendilerine örnek olmuşlardır. Çünkü, eğitimin örnek yaşantılar verebilme işi olduğu ilkesinin eğitim ve öğretim çalışmalarının esasını oluşturmasından dolayı görev alacak elemanların seçiminde titizlik gösterilmiş ve ilgili kurallar devreye sokulmuştur.⁴²

Ayrıca 3. Milli Eğitim Şura toplantısında öğretmen yetiştiren kurum mezunu olmayıpta öğretmenliğe geçmek isteyenler için 'Meslek Sınavı' konulması; mesleğe yeni başlayan elemanların yetiştirilmelerini sağlamak için staj devresinin daha

⁴⁰ Betül Batır, "Eğitim Enstitülerinden Eğitim Fakültelerine Türkiye'de Öğretmen Yetiştirmek", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, Cilt 6, Sayı: 12, 2008, s.526; Roben J. Maaske, **Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Hakkındaki Rapor**, Ankara, Maarif Basımevi, 1956, s. 30.

⁴¹ Maaske, **Aynı rapor**, s. 30.

⁴² Mustafa Yılmaz, **Öğretmenlik Mesleği ve Meseleleri**, İstanbul 1992, s. 87.

işlevsel ve yararlı hale getirilmesi; bunu sağlayıcı gerekli önlemlerin alınması gibi önerilerde bulunmuşlardır.⁴³

Eğitim enstitüsünde görevli öğretmenler, enstitüde öğrencilerin belirtilen amaçlara uygun şekilde yetiştirilmeleri için derslerde ve dersler dışında, bu hususta gereken işleri yapmakla sorumlu olmuşlardır. Enstitü öğretmenleri ders yılı içinde öğrencilerinin her türlü durumları ile yakından ilgilenerek her biri hakkında görüş ve kanaate sahip olmakta idiler. Ayrıca eğitim enstitüsünde görev yapan öğretmenler, maaş karşılığında haftada 12 saate kadar ders okutmakla yükümlü idiler. Öğretmenler enstitü dışında, müdürün muvafakatiyle haftada 4 saati geçmemek üzere ek görev alabilmekteydiler. Bunun yanında dersler, laboratuvar çalışmalarına, uygulama derslerine, enstitünün ödevli buldukları her türlü toplantılarına özürsüz olarak gelmeyen veya geç gelen öğretmenlere ise, maaş cezası verilmekte idi.⁴⁴

Eğitim enstitüleri içerisinde yer alan öğretmenlerin dışında ayrıca görevlendirilen uygulama öğretmenleri, dışarıdan ilk ve ortaokul öğretmenleri arasından grup başlarına yardımcı olmak amacıyla görevlendirilmişlerdir. Enstitülerce görevlendirilen uygulama öğretmenlerinin görevlerine bakıldığında ise; Uygulama öğretmenleri, ilk ve ortaokullarda okutulan ders konularını birer birer ele alarak öğrencilere incelemek ve ilgili okullarda bunların en iyi nasıl okutulacağını belirlemek hususunda enstitü öğrencilerine yardım etmek, sözü geçen konulardan sık sık örnek dersleri hazırlayarak bunları enstitüde veya uygulama okullarında öğretmen adayları önünde vermekle görevliydi. Ayrıca laboratuvar, atölye, seminer ve diğer şahsi çalışmalarında, çevre incelemelerinde öğretmen adaylarına nezaret etmek ve bu işleri planlamak yanında, uygulama öğretmenleri haftada en az bir gece enstitüde nöbetçi kalıp, nöbetleri sırasında öğrencilerin serbest çalışmalarına nezaret etmekteydiler.⁴⁵

⁴³Rıfat Okçal, **Öğretmen Yetiştirme Sistemimiz: Tarihsel Gelişim, Bugünkü Durum ve Öğretmen Eğitimi Sorununa Bir Sistemler Yaklaşımı**, Ankara, Ütopya Yayınevi, 2005, s. 54.

⁴⁴Aynı yönetmelik, s. 175.

⁴⁵Aynı yönetmelik, s. 179.

Eğitim Enstitülerinde öğretim kadrosu içerisinde asistanlarda görev almaktaydı.1946 yılında toplanan 3. Milli Eğitim Şurası'nın hazırlık komisyonları, öğretmen yetiştiren kurumların öğretim kadrosunu yetiştirmek ve arttırmak için bu okullara yeterli sayıda asistan alınması ile ilgili tespitlerde bulunmuşlardır⁴⁶

Buna göre enstitülerde asistanlığa atanmak için, üniversite veya yüksek dereceli öğretmen veya ihtisas okulu mezunu olmaları,orta dereceli okullarda başarı ile en az iki yıl öğretmenlik (Eğitim Bölümü asistanlığına alınacakların en az iki yıl başarı ile meslek dersi öğretmenliği veya ilköğretim müfettişliği) yapmış ve 35 yaşını geçmemiş olmaları şartı getirilmiştir. Ayrıca Beden Eğitimi ve Müzik Bölümleri asistanlıklarına atanmak için iki yıl öğretmenlik yapma şartı aranmamaktaydı. Bu gibiler, asistanlıkları süresince iki ders yılı ve haftada 4 saatten az olmamak kaydıyla, enstitü ve Milli Eğitim Müdürlüklerince müştereken tespit edilecek orta dereceli bir okulda stajyer öğretmenler gibi derslere devam edip onlara verilecek dersleri okutmakla yükümlü tutulmaktaydılar. Asistanlar hakkında her ders yılı sonunda staj gördükleri okul müdürlüğüne başarı ve devam durumunu bildiren bir rapor düzenlenerek ilgili Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilir, süresi içinde stajlarını başarı ile tamamlayamayanlar eğitim enstitüsü öğretmenliğine atanamazlardı.⁴⁷ Ancak Eğitim Enstitülerinin kendi öğretim elemanlarını yetiştirmesini sağlamak amacıyla oluşturulan asistanlık sistemi, önceleri iyi işlemesine rağmen enstitülerin kalitesinin bozulmaya başlaması ile özellikle 1970'li yıllardan itibaren bu başarılı gidişi devam ettirememiştir.⁴⁸

2.1.1.3.1.3. Öğretim Altyapıları

Yeni açılan eğitim enstitülerinin öğretim altyapısına bakıldığında eğitim ve öğretimin yapılması ve bu koşulların tam olarak yerine getirilebilmesi için çeşitli donatıları öğretim altyapısı altında oluşturulması gerekmekte idi. Bu gerekliliklerde enstitülerin kuruluş yönetmeliği içerisinde de ayrıntılı olarak planlanıp ifade edilmiştir. Bu okulların öğretim altyapısı; eğitim öğretim faaliyetlerinin yapıldığı

⁴⁶ Rifat Okçabal, **aynı eser**, s. 54.

⁴⁷“ Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1563, 14 Temmuz 1969, s. 275.

⁴⁸ Cemil Öztürk, **Türkiye'de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar**, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2005, s. 298.

okul binası, enstitülerde yatılı olarak okuyan öğrencilerin barındığı yatakhane, uygulama dersleri ve çalışmalarının yapıldığı laboratuvar ve atölyeleri içermekte idi.⁴⁹

Enstitülerde öğrenci ve öğretmenlerin derse yardımcı kaynakları ya da okuma amaçlı kitap gibi yazılı materyallere ulaşabilmeleri için kütüphane, enstitüye yeni başlayacak öğrencilerin sağlık muayenesinin yapılmasının yanında her öğretim yılı içinde yatılı ve gündüzlü öğrencilerin sağlık taraması ve tedavilerinin yapıldığı revir, enstitü yapıları içerisinde mevcut bulunmaktaydı. Yine eğitim enstitülerinde öğrencilerin yiyecek ve içecek teminin yapıldığı yemekhanede mevcut bulunmaktaydı. Ayrıca enstitülere satın alınan eşya ve erzakın saklanıp muhafaza edilmesi için ambar ve depo, bununla birlikte enstitüde kullanılan ders araçlarının ve atölye gereçlerinin muhafazasının sağlandığı odalarda eğitim enstitülerinin öğretim alt yapısını oluşturmakta idi.⁵⁰

2.1.1.3.1.4.Öğrenciler ve İstihdam Alanları

Eğitim enstitüleri Toplu Dersler Bölümünde verilen eğitim sonucunda bu bölümden mezun olan öğretmen adayları ilk ve ortaokulları içine alan sekiz yıllık okulların Tek Dersler Bölümünde yer alan müzik, resim-iş, beden eğitimi, yabancı diller dışında kalan, matematik, tarih, coğrafya, edebiyat, fen bilgisi gibi derslerin tamamını okutmakla sorumlu öğretmen olarak yetiştirilmekteydi. Eğitim enstitülerinin kuruluş yönetmeliğinde de belirtildiği gibi enstitülerde parasız yatılı öğrenciler öğrenimlerini bitirdikten sonra Milli Eğitim Bakanlığı emrinde, gerek enstitüde gerekse daha önce devlet hesabına yatılı olarak okudukları müddetten bir buçuk misli mecburi hizmete tabi idiler.⁵¹ Ayrıca mezun öğrencilerin, yolluk ödeneklerini alıp görev yerlerine gidene kadarki bakım giderleri de enstitüler tarafından karşılanıp, mezunların tayinleriyle ilgili resmi muamelelerin yetişmesi

⁴⁹ “Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s. 173.

⁵⁰ **Aynı yönetmelik**, s. 173-179.

⁵¹ **Aynı yönetmelik**, s. 173.

içinde kurumların üzerine düşen görevleri zamanında yapılması için özen gösterilmekteydi.⁵²

Yine Milli Eğitim Bakanının başkanlığında 1948 yılında uzmanların katılımıyla orta öğretimin durumu üzerinde, bu öğretimin ilk ve yüksek öğretimle alakalı durumu dadikkate alınarak, görüşmelerde bulunulmuştur. Yapılan toplantıda, ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştirme konusunda eğitim enstitülerinin mezunları ile ilgili olarak, enstitülerin yetiştirdikleri öğretmenleri tayin edildikleri okullarda iş üstünde takip edilmesi, bu suretle de onların yetişmelerine devamlı şekilde yardım edilmesi, ayrıca enstitü mezunları hakkında kesin bir yargıya varabilmek için iki üç yıl süreyle onların sınıflardaki durumlarının incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. İleri sürülen bu kararların, yapılacak Milli Eğitim Şurası sonucunda uygulanmasına ilişkin karar alınmıştır.⁵³

2.1.1.3.2. Tek Dersler Bölümü

Eğitim enstitülerinin Tek Dersler Bölümü, özel kabiliyet ve maharet isteyen derslerin yer aldığı şubelerden oluşturulmuştur. Bu bölümde Müzik, Resim-İş, Beden Eğitimi ve Yabancı Diller şubeleri yer almaktadır. Bunlardan Müzik, Resim-İş şubelerinin öğrenim süreleri üçer yıl, Beden Eğitimi ve Yabancı Diller şubelerinin öğrenim süresi ikişer yıl olarak belirlenmiştir. Buna göre, Tek Dersler Bölümünde Müzik, Resim-İş, Beden Eğitimi ve Yabancı Diller (İngilizce, Almanca, Fransızca) alanlarında öğretimler gerçekleştirilmekte idi.⁵⁴

2.1.1.3.2.1. Öğretim Alanlarının Müfredat Programları

1948 yılında yayınlanan eğitim enstitülerinde okutulacak dersler ve bunların müfredat programları içerisinde Tek Dersler Bölümü içerisinde yer alan şubeler ve bu şubelerde okutulmak üzere müzik, resim-iş, beden eğitimi ve yabancı dil dersleri

⁵² “Öğretmen Yetiştiren Okul ve Enstitülerin 1950-1951 Ders Yılı Sonunda Mezun Olacakların Tayin İşlemleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 644, 28 Mayıs 1951, s. 25-26.

⁵³ “2-5 Ağustos 1948 Tarihlerinde Yapılan Toplantıda İleri Sürülen Görüşler Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 499, 16 Ağustos 1948, s.1.

⁵⁴“Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s. 173.

olarak müfredat programları hazırlanmıştır. Buna göre Tek Dersler Bölümünde yer alan şubelerin ders dağıtım çizelgeleri ve müfredat programları ise şu şekildedir:

2.1.1.3.2.1.1. Resim-İş Şubesi

Tek Dersler Bölümünü teşkil eden Resim-İş şubesi üç yıllık programa göre hazırlanmış olup, bölümde okutulan yirmi bir ders bulunmaktadır. Bölümde okutulan bu dersler içerisinde de üç tarih dersi bulunmaktadır. Bu derslerden İş Eğitimi ve Tarihi dersi ile Sanat Tarihi dersleri I. sınıfta ikişer saatlik, II. sınıfta ise birer saatlik dersler olarak okutulmuştur. Ayrıca Sanat Tarihi dersi müfredatı ve tedris direktiflerinin Türkçe Şubesine göre okutulduğu belirtilmiştir. Bölümde okutulan bir diğer ders olan Türk Devrim Tarihi T.C. Rejimi ise, III. sınıfta iki saatlik bir ders olarak ders dağıtım çizelgesinde yer almıştır.⁵⁵

Resim-İş dersinin birinci sınıflar için yayınlanan müfredat programında bu dersin müfredatı üç bölümde ifade edilmiştir. Birinci bölüm dersin amaçları, ikinci bölümde dersin uygulanmasıyla ilgili direktifler, üçüncü bölüm olan ders konuları kısmı ise, Resim ve İş başlıkları olarak ayrılmış ve öğretilmesi gerekenler üzerinde durulmuştur.⁵⁶

2.1.1.3.2.1.2. Müzik Şubesi

Tek Dersler Bölümü içerisinde yer alan Müzik şubesi üç yıllık bir öğretime göre düzenlenmiştir. Müzik bölümünde eğitim ve öğretim branş dersleriyle bireysel ve toplu çalışmalardan oluşmaktadır. Bireysel çalışma, öğrencinin seçtiği ya da ona uygun görülen çalgının öğretimine yöneliktir. Toplu öğretim, müzik ve müzik öğretimi ile ilgili kuramsal bilgiler, solfej, koro ve orkestra çalışmalarıdır. Bunun yanında bölümde okutulan genel kültür dersleri ile meslek (öğretmenlik bilgisi) dersleri de topluca işlenen dersler olmuştur.⁵⁷

⁵⁵ “Eğitim Enstitüleri Resim-İş Şubesine Konan Meslek Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 464, 15 Aralık 1947, s. 217.

⁵⁶ “Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 483, 26 Nisan 1948, s. 320.

⁵⁷ Niyazi Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 669.

Ayrıca Müzik Bölümünde okutulan derslerin müfredat programları yine bu bölümde görev yapan öğretim elemanları tarafından hazırlanmıştır. Bölümde okutulan müfredat programları gerek dil bakımından, gerekse içindekiler bakımından kimi zaman tekrar düzeltilmiştir. Yine Müzik Bölümünde okutulan on sekiz ders içerisinde derslerin ikisini tarih dersi oluşturmuştur. Bu derslerden Müzik Tarihi dersi I, II ve III. sınıflarda birer saatlik ders olarak okutulmaktaydı. Diğer bir tarih dersi olan Türk Devrim Tarihi T.C. Rejimi dersi ise haftada iki saatlik bir genel kültür dersi olarak III. sınıfta okutulmaktaydı.⁵⁸

2.1.1.3.2.1.3.Beden Eğitimi Şubesi

Eğitim enstitülerinin Tek Dersler Bölümlerinden birisi olan Beden Eğitimi şubesi dersleri üç bölüme ayrılmakta idi. Bu derslerin bir kısmı pratik yani uygulamalı olarak, diğer bir kısmı teorik olarak ve son kısmı ise, öğretmenlik formasyonu veren meslek derslerinden oluşmaktaydı. Ayrıca Beden Eğitimi şubesinin kuruluşundan başlamak üzere 1978 yılına kadar bölümde okutulan alan (brans) derslerinde köklü bir değişiklik yapılmadan bu dersler okutulmuştur. İki yıl öğretim süreli olan bu şubenin 1947 yılında yayınlanan ders dağıtım cetveline göre bölümde okutulmak üzere on beş derse programda yer verilip, bunlar içerisinde Türk Devrim Tarihi ve T.C. Rejimi adlı bir tarih dersi de yer almıştır. 1949 yılına kadarda tarih dersi bu adla okutulmuş ve daha sonrasında yayınlanan yeni ders dağıtım cetvelinde dersin adında ve tarih dersi sayısında değişiklikler yapılmıştır.⁵⁹

⁵⁸ “Eğitim Enstitüleri Müzik Şubesine Konan Meslek Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 464, 15 Aralık 1947, s. 217-218; Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 636,669.

⁵⁹“Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi Şubesine Konan Meslek Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 464, 15 Aralık1947, s. 218; Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 746.

2.1.1.3.2.1.4.Yabancı Diller Şubesi

Eğitim enstitüsü Yabancı Diller Bölümü İngilizce, Fransızca ve Almanca şubelerinden oluşmakta idi. Eğitim enstitülerinde açılmış bulunan yabancı dil şubelerinin ilk programları 1947 yılında yayınlanmıştır. Program hazırlanana kadar öğrencilere verilecek yazılı bir programı bulunmamasından dolayı öğretmenler derslerini kendi aralarında iş bölümü yaparak yürütmüşlerdir.⁶⁰

1947 yılında yayımlanan ders dağıtım cetvellerinde Yabancı Diller Bölümünde yer alan branş dersleri, üç bölüm arasında önemli bir benzerlik göstermektedir. Buna göre gramer, kompozisyon, dikte, okuma ve izah, konuşma gibi dersler her üç şubenin ders dağıtım cetvellerinde ortak olarak yer verilen alan dersleri olmuştur. Şubesine göre alan dersleri içerisinde ilgili ülkenin kültür ve edebiyat tarihini içeren dersler, her üç şubenin ders dağıtım cetvellerinde yer almıştır. Bu şubelerin belirtildiği üzere alan derslerini içeren müfredat programları Tek Dersler Bölümü açılır açılmaz yayımlanmıştır. Çocukluk ve gençlik ruhbilimi, eğitim ruhbilimi, genel öğretim metodu, meslek dersleri semineri gibi Meslek Dersleri her üç şubede de okutulmuştur. Meslek Dersleri müfredatları aynı başlık altında, amaçlar ve direktifler ile 1948 yılında yayımlanan Eğitim Enstitüleri Müfredat Programları içerisinde yer almıştır. Ayrıca Genel Kültür dersi olarak her üç programda da Türkçe ve Devrim Tarihi derslerine yer verilmiştir.⁶¹

2.1.1.3.2.2.Öğretim Elemanları

Tek Dersler Bölümü içerisinde yer alan öğretim elemanları başlığı altında bahsedilecek görevli eğitimci daha önce Toplu Dersler Bölümünde bahsedilmiş olan öğretim kadrosuyla benzerlik göstermektedir. Eğitim enstitülerinin 1947 yılında yayınlanan yönetmeliğinde verilmiş olan ve öğretim kadrosunu oluşturan öğretmenler, uygulama öğretmenleri, şube ve grup başkanının yetki ve görevleri hem Tek Dersler hem de Toplu Dersler Bölümleri için bir arada verilmiştir. Toplu Dersler Bölümünde öğretim kademesinden bahsedildiği için tekrar aynı bilgiler burada verilmemiştir. Ancak burada kısaca şundan bahsetmek gerekirse enstitülerde Toplu

⁶⁰ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 799.

⁶¹ Altunya, **aynı eser**, s. 810-811.

Dersler Bölümünde her ders zümresi için bir öğretmen Grup Başkanı olarak görevlendirilirken, Tek Dersler Bölümü için sözü geçen şubelerin başlarında Şube Başkanı bulunmakta idi. Buna göre Tek Dersler Bölümü öğretim elemanları, öğretmenler, uygulama öğretmenleri, şube başkanlarından oluşmakta idi.⁶²

2.1.1.3.2.3.Öğretim Altyapıları

Yeni açılan eğitim enstitülerinin öğretim altyapısı enstitülerin kuruluş yönetmeliği içerisinde ayrıntılı olarak planlandığı Toplu Dersler Bölümünde ifade edilmiştir. Bu okulların öğretim altyapısı içerisinde, eğitim öğretim faaliyetlerinin yapıldığı okul binası, enstitülerde yatılı olarak okuyan öğrencilerin barındığı yatakhane, uygulama dersleri ve çalışmalarının yapıldığı laboratuvar ve atölyeler bulunmaktadır. Yine bu altyapıların içerisinde kitap ya da yazılı materyallerin bulunduğu kütüphane, sağlık işlerinin görüldüğü, ecza ve ilaçların bulunduğu revir, yiyecek ve içecek teminin yapıldığı yemekhane, eşya ve erzakın saklanıp muhafaza edilmesi için ambar ve depo, enstitüde kullanılan ders araçlarının ve atölye gereçlerinin muhafazasının sağlandığı odalar, hem Toplu Dersler Bölümü hem de Tek Dersler Bölümü için ortak olup aynı yönetmeliğe bağlıdır.⁶³

2.1.1.3.2.4.Öğrenciler ve İstihdam Alanları

Eğitim enstitülerinin 1947 yılında yayınlanan yönetmeliğine göre Tek Dersler Bölümü Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi, Yabancı Diller şubelerinde eğitim görüp mezun olan öğretmen adayları ilk ve ortaokulları içine alan sekiz yıllık okullara, orta dereceli öğrenim kurumlarına ve Köy Enstitülerine, resim-iş öğretmeni, müzik öğretmeni, beden eğitimi öğretmeni, yabancı diller öğretmenleri olarak atamaları yapıp, bu okullarda öğretmenlik görevlerini yerine getirmekteydiler.⁶⁴

Eğitim enstitülerinin son sınıfında okuyan bütün öğrenciler, bitirme imtihanlarını verdikten sonra, bu öğretmen adaylarının tayin işlemleri gerçekleştirilirdi. Daha önce belirtildiği üzere, Toplu Dersler Bölümünden mezunlar

⁶² “Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s.175-179.

⁶³ **Aynı yönetmelik**, s.175-177.

⁶⁴ **Aynı yönetmelik**, s.173.

için geçerli olan mezunların, yolluk ödeneklerini alıp görev yerlerine gidene kadarki bakım giderleri de enstitü tarafından karşılanması Tek Dersler Bölümü öğrencileri içinde geçerli idi.⁶⁵

2.1.2.İLK KURULAN EĞİTİM ENSTİTÜLERİNDE YENİ YAPILANMALAR (1950-1967)

Eğitim enstitüleri her ne kadar yeni açılmış olmasına rağmen, özellikle enstitülerde açılan Toplu Dersler Bölümü ile ilgili çeşitli olumsuz eleştirilerde yapılmaya, bu bölümün yetersizliği ifade edilmeye başlanmıştı. Örneğin Milli Eğitim Bakanı başkanlığında ortaokullara öğretmen yetiştirme konusunda yapılan toplantıda, eğitim enstitülerinin 3 orta ve 2 yüksek olmak üzere teşkilatlandırılmasının uygun olacağı, ayrıca bu enstitülerde bilhassa çocuğu tanıma konusunun önemle yer alması gerektiği, yetişecek öğretmenlerin bu bakımdan sınıfı bir laboratuvar olarak tanımalarının önemli olduğu belirtilmiştir. Toplu Dersler yoluyla öğretmenlerin ilk ve ortaokullarda sınıf öğretmeni olacak şekilde yetiştirilmesi, ayrı bir tartışma halinde, ortaokul öğretmenlerinin grup öğretmeni olarak da yetiştirilebileceği görüşü ortaya konmuştur.⁶⁶

Ancak bu görüşmeler sonucunda eğitim enstitülerinin kuruluşlarının milli eğitimin yayılması bakımından faydalı bir adım olduğu Toplu Dersler adı altında mevcut olan sistemin devamı kararı alınmıştır. Çünkü bu okullar kurulurken ileri sürülen, muayyen derslerde ihtisaslaşmaya gitmeyerek toplu bir görüş kazanan ve öğretmenliği ihtisas olarak kabul eden, öğrencileri çeşitli yönleriyle daha yakından tanıyan ve davranışlarını ona göre düzenleyen ve dersler arasında sıkı bağlılığı gerçekleştirebilen öğretmenler yetiştirmek gerekli ve zorunlu olarak öngörülmüştür.⁶⁷

⁶⁵ “Öğretmen Yetiştiren Okul ve Enstitülerin 1950-1951 Ders Yılı Sonunda Mezun Olacakların Tayin İşlemleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 644, 28 Mayıs 1951, s.25-26.

⁶⁶ “2-5 Ağustos 1948 Tarihlerinde Yapılan Toplantıda İleri Sürülen Görüşler Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 499, 16 Ağustos 1948, s. 43-44.

⁶⁷ “Orta Okul ve Lise Programlarıyla Bu Programlara Öğretmen Yetiştirme Hakkında Rapor”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 506, 4 Ekim 1948, s. 88-89.

2.1.2.1. Toplu Dersler ile Tek Dersler Bölümlerinin Kaldırılması

1948 yılında Milli Eğitim Bakanının başkanlığında birçok uzmanın katılımıyla toplanan komisyonda, ülkede ortaöğretimin durumu üzerine, bu öğretimin ilk ve yüksek öğretimle alakalı hedeflerini de dikkate alarak görüşmelerde bulunulmuştur. Ele alınan konular içerisinde yer alan, ortaokul programları ve ortaokullara öğretmen yetiştirme meselesi, ortaokullara öğretmen yetiştirme başlığı altında oluşturulan komisyonda ele alınmıştır. Buna göre yetişecek öğretmenlerin sınıfı bir laboratuvar olarak tanımlarının önemli olduğu, toplu dersler yoluyla öğretmenlerin ilk ve ortaokullara öğretmen olarak yetiştirilmesinin yanında, ayrı bir çalışmayla ortaokul öğretmenlerinin Grup Öğretmeni olarak yetişebileceği belirtilmiştir.⁶⁸

Ayrıca ortaokul programları ve ortaokullara öğretmen yetiştirme işini inceleyen komisyon program ve öğretmen yetiştirme işi hakkında çeşitli kararlar almışlardır. Buna göre, ortaokul ve ilkokulun eğitim ve öğretim amaçlarıyla ilkeleri arasında bir uygunluk bulunması gerektiği, ortaokul dersleri arasındaki ilişkinin kuvvetlendirilmesi ve bunların hayati ünitelere yer veren gruplar halinde birleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Komisyon, Toplu Dersler adı altında mevcut bulunan sistemin devamı, bu müesseseler kurulurken ileri sürülen zorunlulukları da yerinde bulmuştur.⁶⁹

Milli Eğitim Bakanı başkanlığında hazırlanan toplantıda, ele alınan konu başlıkları altında yapılan araştırmalarda görülmekte olduğu eğitim enstitülerinde okutulmakta olan toplu dersler adı altında toplanan derslerin tekrar bilim dallarına göre ayrılması fikri ilk kez burada ifade edilmeye başlanmıştır.

Eğitim enstitüleri, ortaokullara öğretmen yetiştiren birer kaynak olduklarından, bu kurumların eğitim ve öğretim prensipleri bakımından ortaokullar ile sıkı münasebeti, günün ihtiyaçları ve imkanları göz önünde tutularak

⁶⁸ “2-5 Ağustos 1948 Tarihlerinde Yapılan Toplantıda İleri Sürülen Görüşler Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 499, 16 Ağustos 1948, s. 43-44.

⁶⁹ “Orta Okul ve Lise Programlarıyla Bu Programlara Öğretmen Yetiştirme Hakkında Rapor”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 506, 4 Ekim 1948, s. 88-89.

teşkilatlandırması gerekli görülüp, 1949 yılında toplanan Dördüncü Milli Eğitim Şurasında ele alınmıştır. Çünkü Toplu Dersler Bölümü ile çeşitli eksiklikler gidermek için; derslerde ihtisaslaşmaya doğru gitmeyerek şubelerde toplu bir görüş kazanan öğretmenliği ihtisas olarak kabul etmekteydi. Ancak öğrencileri çeşitli yönleriyle daha yakından tanıyan ve davranışlarını ona göre düzenleyen, dersler arasında sıkı bağlılığı gerçekleştirebilen, öğrencilerin fikri bedeni, ahlaki eğitimleriyle daha yakından ilgilenen öğretmenler yetiştirmek hususunda bir metot ve anlayış değişikliğine ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Eğitim enstitüleri teşkilatında yapılacak değişiklikleri belirten ve Yüksek Şura'ya sunulan projede eğitim enstitüleri iki yıllık bir bilgi tamamlama safhasından sonra meslek bilgilerinin ve uygulamasının üçüncü yılda ve staj devresinde öğretmen adaylarına kazandırılması da teklif edilmiştir.⁷⁰

Öğretmen adaylarının ikinci bir branş içinde yetiştirilmeleri gerekliliği karşısında ve şahsi çalışmalarına daha fazla imkan vererek daha iyi yetişmelerine de imkan vermesi gerekmekteydi. Bu nedenle eğitim enstitülerinin edebiyat ve fen adıyla iki bölüme ayrılması, bir şube olarak çalışmakta olan yabancı dil şubeleriyle beraber üç bölüm halinde ve iki yıllık bir tahsil süresi üzerinde teşkilatlandırılması uygun görülmüştür. Böylelikle 3 senelik bir geçmişi olan Toplu Dersler Bölümü, alınan bu yeni şura kararlarıyla tarihe karışmıştır.⁷¹

2.1.2.1.1.1949 Yönetmeliği ve Getirdiği Yükümlülükler

Eğitim enstitülerinin kuruluşundan çok kısa bir süre sonra, enstitülerde okutulan bölümlerle ilgili değişikliklerin yapılmasına ve yeni bölümlerin açılması yoluna gidilmiştir. Buna göre, eğitim enstitülerinde mevcut bulunan Toplu Dersler ve Tek Dersler Bölümleri 1949 yılında yayımlanan yönetmelikle kaldırılıp, o yıl enstitülerde Edebiyat, Fen ve Yabancı Dil Bölümleriyle Gazi Eğitim Enstitüsünde, bu bölümlerin yanında Pedagoji ve Beden Eğitimi Bölümleri açılması ile uygulamaya geçirilmiştir. Enstitülerin Edebiyat, Fen ve Yabancı Diller Bölümlerine girmek isteyen adaylar, buna göre önce Türkçe kompozisyon sınavına alınmakta

⁷⁰ Dördüncü Milli Eğitim Şurası (22-31 Ağustos 1949), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991, s. 132-134.

⁷¹ Aynı Şura, s. 134-135; Altunya, Gazi Eğitim Enstitüsü, s. 156.

burada başarı gösteren adaylar, girecekleri bölümün özelliğine göre, ayrıca sınava tabi tutularak okula kabulü yapılmaktaydı.⁷² Ancak 1948- 49 ders yılında Toplu Dersler Bölümünün birinci sınıfına başlayıpta yalnız fen veya yalnız edebiyat grubuna giren derslerden başaramadıkları dersler için 1949-50 öğretim yılında ayrı ayrı bu derslerin ayrı bölümlerde okutulması dolayısıyla bu öğrencilerin de ilgili bölümlere geçmiş sayılarak bu derslerin sınavlarını vermeleri sağlanmıştır.⁷³

2.1.2.1.2.Yeni Bölümlerin Açılması

1949 yönetmeliğinin yayınlanması ile eğitim enstitülerinde açılmışbulunan Toplu Dersler Bölümünün kaldırılması kararı alınmış, ancak bunun yanında Tek Dersler Bölümünde yer alan Müzik, Resim-İş, Beden Eğitimi şubelerinin muhafaza edilmesi kararı alınmıştır. Eğitim enstitülerinin özellikle Toplu Dersler Bölümünün o günkü şartlara göre çok yüklü olması dolayısıyla bunun yerine fazla branşa gitmek yerine Edebiyat ve Fen ve Yabancı Dil Bölümlerinin enstitülerde açılması zorunlu görülmüştür. Çünkü hazırlanmış olan yeni ortaokul programlarının verimli şekilde uygulanması için enstitülerde yeni bölümlerin açılması gerekli görülmekteydi. Buna göre genel kültür dersleri eğitim enstitüleri Edebiyat şubesi mezunlarınca, fen dersleri de Fen şubesi mezunlarınca okutulmasına başlanmıştır.⁷⁴

2.1.2.1.2.1.İlk Açılan Yeni Bölümler

2.1.2.1.2.1.1.Edebiyat Bölümü

Toplu Dersler Bölümünün kapatılarak, yerine açılan yeni bölümlerden birisi olan Edebiyat Bölümü, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Bölümlerinin işlevlerini birlikte yürütmeye çalışmıştır. Bu amaçladırki Edebiyat Bölümü, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni yetiştirme işlevini birlikte üstlenmiştir.⁷⁵Eğitim enstitülerinde yeni açılan bölümlerden biri olan Edebiyat Bölümü için hazırlanan ders dağıtım çizelgesi

⁷²“ Eğitim Enstitülerinde Edebiyat, Fen ve Yabancı Diller Bölümlerinin Açılması Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 558, 3 Ekim 1949, s.1.

⁷³ “Eğitim Enstitülerinin Toplu Dersler Bölümünün I. Sınıfında Yalnız Fen veya Yalnız Edebiyat Grubuna Giren Derslerden Dönerler Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 567, 5 Aralık 1949, s. 163.

⁷⁴ **Üçüncü Milli Eğitim Şurası**, s. 136, 164, 175.

⁷⁵ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 345.

Dördüncü Milli Eğitim Şurasında sunulmuştur. Buna göre hazırlanan ilk örnekte Edebiyat Bölümünde okutulmak üzere, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Devrim Tarihi Dersleri yanında, bölümde pedagojik dersler de yer almıştır. Ayrıca programda ikinci branş dersi ve seminer dersine de yer verilmiştir.⁷⁶

Ancak Edebiyat Bölümü programı, kadrosu, bıraktığı etkiler yönünden daha çok ‘Türkçe Bölümü’ özelliği göstermiştir. Tarih öğretimini de içinde barındıran Sosyal Bilgiler Öğretmeni yetiştirme işlevi, onun ‘Ek Branşı’ gibi kalmıştır. Edebiyat Bölümünde okutulan dersler ve bu dersler içerisinde tarih derslerinin programdaki yerine bakıldığında ise, iki tarih dersine yer verilmiştir. Bu derslerden Devrim Tarihi dersi, genel kültür dersi olarak diğer bölümlerde de ortak ders olarak okutulmakta idi.⁷⁷

Ayrıca Türkiye’de öğretmen yetiştirme programının anlaşılabilmesi için 1956’da yayınlanan raporda da Gazi ve İstanbul Enstitülerinde içinde bulunduğu öğretmen okullarının programları, mesleki bakımdan yetişmeleri hakkındaki veriler yayımlanmıştır. Bu bilgiler ışığında 1952-1953 yılı eğitim enstitüleri Türk Dili Edebiyat Bölümü 4 saatlik seminer dersi, saat sayısı daha fazla olmak üzere Türkçe, tarih ve coğrafya dersleri arasında paylaştırılmıştır.⁷⁸

Yine Dördüncü Milli Eğitim Şurasında ortaokullarda branş ve öğretmen sayısının artırılması uygun görülmemesinden dolayı, esasen hazırlanmış olan yeni ortaokul programındaki esasların verimli bir şekilde uygulanabilmesi de eğitim enstitüleri için teklif edilen yeni eğitim rejiminde ders gruplarının daha fazla parçalanmamasını gerekli kılmıştır.⁷⁹

2.1.2.1.2.1.2.Fen Bölümü

Dördüncü Milli Eğitim Şurasında ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu teşkilatının ihtiyaçlara göre düzenlenmesi hakkındaki görüşmelerde eğitim enstitüleri Toplu Dersler Bölümünün

⁷⁶ Dördüncü Milli Eğitim Şurası, s. 137-138.

⁷⁷ Altunya, Gazi Eğitim Enstitüsü, s. 347.

⁷⁸ Maaske, Aynı rapor, s. 31.

⁷⁹ Dördüncü Milli Eğitim Şurası, s. 168-170.

çok yüklü olduğu belirtilmiş, her ne kadar böyle bir sıkıntı varsada ortaokullarda çok fazla branşa gitmenin lüzumsuz olduğu, bundan dolayı bu bölümün fen ve edebiyat olarak ikiye bölünmesi zaruri görülmüştür. Ancak şura toplantısında her ne kadar Toplu Dersler yerine Fen ve Edebiyat Bölümlerinin açılması kararı alınmış olsa da, bu bölümlerin öğretim müddetlerinin azlığı konusunda eleştiriler de olmuştur. Yapılan şura toplantıları sonucunda açılan Fen Şubesi için uygulanması komisyonca teklif edilen Gazi Eğitim Enstitüsü örnek ders dağıtım cetveline bakıldığında ise, bölümde okutulmak üzere 10 ders bulunmaktadır. Bu dersler içerisinde bölümde okutulmak üzere Devrim Tarihi adlı sadece bir tarih dersi yer almaktadır. Devrim Tarihi dersi haftada iki saat okutulacak bir ders olup Fen bölümü ikinci sınıf dersleri arasında yer almıştır.⁸⁰

2.1.2.1.2.1.3.Yabancı Diller Bölümü

Eğitim enstitüleri Toplu Dersler Bölümü yerine Fen ve Edebiyat Bölümlerinin açılması gerekliliği üzerinde durulurken Yabancı Dil Bölümününün açılması gerektiğine dair bir öneri sunulmuştur. Çünkü zaten ayrı bir şube olarak çalışmakta olan yabancı dil şubeleriyle beraber eğitim enstitüleri Toplu Dersler Şubesi yerine üç bölüm halinde, iki yıllık bir tahsil süresi üzerine teşkilatlandırılması uygun görülmüştür.⁸¹

Yabancı Diller Bölümüne girecek öğrenciler, girmek istedikleri şubenin dilinde de yazılı ve sözlü imtihana alınmaları kararlaştırılmıştır. Ayrıca bu bölümde okutulması kararlaştırılan dersleri için yine Gazi Eğitim Enstitüsünde uygulaması komisyonca teklif olunan usule göre ders çizelgesi hazırlanmıştır. Bu çizelgedeki derslere bakıldığında yabancı dil dersleri, ders saati olarak ağırlıklı olmak üzere beş dersten oluşturulmuştur. Bu dersler içerisinde tarih dersi olarak Devrim Tarihi dersi bulunmaktadır.⁸²

⁸⁰ Aynı şura, s. 137, 165, 175.

⁸¹ Aynı şura, s. 135-138.

⁸² Aynı şura, s. 135-138.

Daha sonraki süreçte eğitim enstitülerinin 1958 yılında yayınlanan yönetmeliğiyle Yabancı Dil Şubesi yerine, Fransızca, İngilizce, Almanca şubeleri olarak meslek dersleri programları yayınlanmıştır.⁸³1961 yılında ise, iki yıllık öğrenim süresine sahip olan Yabancı Diller Bölümünün öğrenim süresi ile ilgili değişiklik yapılmıştır. Buna göre eğitim enstitüleri Yabancı Dil Bölümlerinin öğrenim süresi üç yıla çıkarılmıştır.⁸⁴Eğitim enstitülerinin öğrenim süresinin üç yıla çıkarılmasının ardından 1962 yılında Yabancı Dil Bölümlerinin üç yıl esasına göre yeniden hazırlanan haftalık ders dağıtım cetveli ve müfredat programında değişiklikler yapılmıştır.⁸⁵

2.1.2.2.1955 Yönetmeliği ve Yeni Yapılanmalar

Eğitim enstitüleri yönetmeliği 1949 yılında yapılan değişiklik sonrası, hem enstitülerin ihtiyaç duyduğu yeni yapılanmanın karşılanabilmesi için, hemde enstitülerin iç işleyişini kapsamlı olarak tekrar düzenlenebilmesi için 1955 yılında Talim Terbiye Kurulu kararı ile tekrar tadil edilerek yeniden hazırlanmıştır. Bu yönetmelik, Dördüncü Eğitim Şurasında da belirtilmiş olan ikinci branş uygulamasının, Fen ve Edebiyat Şubeleri dışındaki tüm şubeler için zorunlu hale getirilmesi ile öğretmenler ve öğretmen adaylarının ders yükünde de artışına neden olmuştur.⁸⁶

2.1.2.2.1.Yönetmeliğin Kapsamı

Eğitim Enstitüleri yönetmeliği 1955 yılında yeniden hazırlanmış, bu yönetmeliğe göre; eğitim enstitüleri, ortaokullarla muadil öğretim kurumlarına ve ilköğretmen okullarına öğretmen, ilköğretim müfettiş ve ilköğretmen okullarına bağlı uygulama okullarına başöğretmen yetiştiren; ilk ve ortaokullarla ve ilköğretmen

⁸³“ Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca Şubeleri ile Bütün Şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 Şubat 1958, s.11.

⁸⁴“ Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinin 2. 3.ve 7. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1173, 2 Ekim 1961, s. 137.

⁸⁵“ Eğitim Enstitüleri, Yabancı Dil Bölümleri Haftalık Ders Dağıtım Cetveli, Müfredat Programları ve Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 3. Maddesi Hakkındaki Değişiklik Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1231, 26 Kasım 1962, s. 255.

⁸⁶“ Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin Yeniden ve Tadilen Hazırlanması Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 875, 31 Ekim 1955, s.171.

okullarıyla ilgili problemler üzerinde incelemeler yapan ve bu okullar öğretmenlerinin mesleki gelişmelerine yardım eden bir yüksek öğrenim kurumu olduğu ifade edilmiştir. Eski yönetmelikte eğitim ve öğretim çalışmalarında öğrenciler için kazanılması gerek özellikler aynı şekilde yinelenmiştir.⁸⁷

Yönetmelikte eğitim enstitülerinin parasız ve yatılı olduğu, öğrenimi, mesleki bir bütünlük olduğu ilk sınıftan başlanarak enstitüye devam edilmek suretiyle tamamlanacağı ve bölüm değiştirilmesine izin verilmeyeceği, ancak öğretmenlik yapmış ilkökul öğretmenleri için özel şarta göre dışarıdan enstitü imtihanlarına girişi kabul edildiği ifade edilmiştir. Bu yönetmelikle bir önceki yönetmelikte belirtilen tanımlamalarda ve maddelerde daha ayrıntılı ve eklemeli değişikliklere gidilerek daha geliştirmiş bir yönetmelik hazırlanmıştır.⁸⁸ Eğitim enstitüleri 1955 yönetmeliği kapsamı açısından: Amaç ve kuruluş, öğrenci kayıt ve kabul işleri, yönetim işleri, öğretim ve imtihan işleri, öğrenciler, çeşitli hükümler, geçici hükümler olmak üzere yedi ana başlıkta ayrıntılı şekilde ele alınmıştır.⁸⁹

2.1.2.2.2. Açılan Yeni Bölümler

1955 yılında yayımlanan yönetmelikte yapılan değişikliklerle beraber ihtiyacın karşılanabilmesi için açılacak bölüm sayısı arttırılmıştır. Buna göre eğitim enstitülerinde ihtiyaca göre açılacak bölümler ise, Pedagoji, Edebiyat, Fen, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, Yabancı dil (Fransızca, İngilizce, Almanca) bölümleri olarak belirtilmiştir. Ayrıca Pedagoji, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, Yabancı Dil Bölümleri öğrencilerinin, mezun olduklarında ayrıca bir yardımcı derse devam edip sınavlarını vermeye mecbur olduğu da yönetmelikle belirtilmiştir.⁹⁰

2.1.2.2.2.1. Pedagoji Bölümü

Eğitim enstitüleri Pedagoji Şubesi, eğitim enstitülerinin sadece Fen, Edebiyat ve Yabancı Dil Bölümlerini içerdiği dönem olan 1950'lerin başında, aslında Gazi

⁸⁷ Aynı yönetmelik, s. 171.

⁸⁸ Aynı yönetmelik, s. 171.

⁸⁹ Aynı yönetmelik, s. 171-179.

⁹⁰ Aynı yönetmelik, s. 171.

Eğitim Enstitüsünün bir Şubesi olarak bulunmaktaydı.⁹¹ Ancak 1950’li yılların ortalarına doğru eğitim enstitüsü yönetmeliğinde, ihtiyaca göre eğitim enstitülerinin genelinde açılabilir bölümler arasında Pedagoji Bölümüdeyer almış ve öğretim süresi iki yıl olarak belirlenmiştir.⁹² Ayrıca Eğitim Bölümüne girebilmek için, ilköğretmen okulu mezunu olmak; en az üç yıl başarı ile ilkokul öğretimliği yapmış olmak gerekmektedir. Yine bu bölüme girme ehliyeti de Milli Eğitim Bakanlığınca tespit edilmiştir.⁹³

Pedagoji Bölümünün eğitim programları hazırlanırken hem milli eğitimin, hem de eğitim bölümün öğretimlerinin öğrenim kökenleri ve eğitim bilimlerindeki gelişmeler etkili olmuştur. 1955 yönetmeliği ile programa yeni olarak ‘Araştırma Tekniği’ dersi eklenmiştir. Bölümün ders programında genel kültür dersleri niteliğinde Resim-İŞ, Yazı, Beden Eğitimi, Müzik Dersleri bulunmaktaydı. Ayrıca Pedagoji Bölümü dersleri içerisinde yer alan Devrim Tarihi ile seçmeli dersler arasında yer alan Eğitim Tarihi, programda yer alan tarih dersi idi.⁹⁴

2.1.2.2.2. Resim-İŞ Bölümü

Eğitim enstitülerinin 1955 yılında yönetmeliğinin değişmesi ile enstitülerde ihtiyaca göre açılacak bölümler içerisinde Resim-İŞ Bölümüde bulunmaktaydı. Aslında bu bölüm 1947 yılında Tek Dersler Bölümü içerisinde üç yıllık öğrenim süresiyle açılan Şubelerden birisidir.⁹⁵ Resim-İŞ Bölümü öğrencileri, mezun olduktan sonra gerektiğinde öğretimliğini yapmak üzere, ayrıca bir yardımcı derse devam edip sınavlarını vermek zorundaydı. Bu bölüm için ayrılan yardımcı dersler ise; Türkçe, Beden Eğitimi, Müzik, Yabancı Dil, Ev İŞleri (Kız öğrenciler için) dersleridir.⁹⁶ Resim-İŞ Bölümüne girecek adaylar Türkçe kompozisyondan ve

⁹¹Maaske, **Aynı rapor**, s. 33.

⁹² “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin Yeniden ve Tadilen Hazırlanması Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 875, 31 Ekim 1955, s. 171.

⁹³“Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1563, 14 Temmuz 1969, s. 272.

⁹⁴ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 264, 287.

⁹⁵ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1563, 14 Temmuz 1969, s. 272.

⁹⁶ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 3. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1227, 29 Ekim 1962, s. 227.

resimden (Bu adaylar, daha önce yapmış oldukları küçük boyda üç renkli resmi de imtihan kağıtlarına ekleyip komisyona teslim ederler) imtihan edilmekteydi.⁹⁷

1955 yönetmeliği ile yeni açılan bölümler arasında yer alan Resim-İş Bölümü programına bakıldığında, bölümde okutulmak üzere Sanat Tarihi ve Devrim Tarihi olmak üzere iki tarih dersi de bulunmaktadır.⁹⁸

2.1.2.2.2.3.Müzik Bölümü

Eğitim enstitülerinde Toplu Dersler Bölümü ve Tek Dersler Bölümünün 1947 yılında oluşturulması ile özel kabiliyet ve maharet isteyen derslerin bulunduğu Tek Dersler Bölümü içerisinde, öğrenim süresi üç yıl olarak belirlenmiş olan Müzik Şubesi de bulunmaktaydı.⁹⁹ 1955 yılında yayımlanan yönetmelikle birlikte, bu bölümde tüm eğitim enstitülerinde açılacak bölümler arasında yer almıştır. Ancak Müzik Bölümüne girecek adaylar diğer bölümlere uygulanan eleme imtihanına tabi tutulmamış, bu adaylar doğrudan giriş imtihanlarına alınmışlardır.¹⁰⁰ Ayrıca Müzik Bölümü öğrencileri mezun olduktan sonra lüzumunda öğretmenliğini yapmak üzere: Türkçe, Beden Eğitimi, Resim-İş, Yabancı Dil, Evİşleri (kız öğrenciler için) derslerine de devam etmek zorunda idiler.¹⁰¹

2.1.2.2.2.4.Beden Eğitimi Bölümü

Eğitim enstitülerinin kurulmasına yönelik geçici yönetmelik 1947 yılında yayımlandığında Toplu Dersler Bölümü dışında kurulacak Tek Dersler Bölümü içerisinde özel kabiliyet ve maharet isteyen alanlarla ilgili açılacak şubeler içerisinde Beden Eğitimi şubesi de yer almıştır. Tek Dersler Bölümü içerisinde yer alan Beden Eğitimi Şubesinin öğrenim süresi ise iki yıl olarak belirlenmiştir.¹⁰²

⁹⁷ “Öğretmen Yetiştiren Her Derecedeki Okul ve Enstitülere Öğrenci Kayıt ve Kabul İşleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 688, 31 Mart 1952, s. 11.

⁹⁸ Altunya, **Aynı eser**, s. 522, 536.

⁹⁹ “Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s. 173.

¹⁰⁰ “Öğretmen Yetiştiren Her Derecedeki Okul ve Enstitülere Öğrenci Kayıt ve Kabul İşleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 688, 31 Mart 1952, s. 11.

¹⁰¹ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin Yeniden ve Tadilen Hazırlanması Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 875, 31 Ekim 1955, s. 171.

¹⁰² “Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s. 173-174.

1955 yılında ise eğitim enstitüsü yönetmeliğinin yeniden hazırlanması sonucu eğitim enstitülerinde yeni bölümler açılmıştır. Buna göre artık Tek Dersler Bölümünde yer alan Beden Eğitim Şubesi, Beden Eğitimi Bölümü adını almıştır. Ayrıca okutulacak bölümler arasında bulunan Beden Eğitimi bölümünün öğrenim süresi ise üç yıla çıkarılmıştır.¹⁰³Bölüm öğrencilerinin mezun olduktan sonra lüzumunda öğretmenliğini yapmak üzere, ayrıca bir yardımcı derse devam edip imtihanlarını vermeleri zorunlu tutulmuştur. Buna göre Beden Eğitimi Bölümünün devam etmesi için belirlenen dersler ise, Türkçe, Resim-İş, Tabiat Bilgisi, Müzik, Yabancı Dil, Evİşleri (kız öğrenciler için) olarak ifade edilmiştir.¹⁰⁴

Bu bölüm, Beden Eğitimi Şubesi olarak eğitim enstitüleri içerisinde daha önceki yıllarda varlığını sürdürmüşolmasından dolayı, var olan program üzerinde 1955 yılına kadar az çok çeşitli değişiklikler yapılarak bölümde uygulanan program üzerinden devam edilmiştir. Beden Eğitimi Bölümü için hazırlanan ders programına bakıldığında, dersler içerisinde iki tarih dersine program içerisinde yer verilmiştir. Buna göre Beden Eğitimi ve Tarihi ve Devrim Tarihi dersi bu bölümde okutulan iki tarih dersi olmuştur.

2.1.2.3.1966 Yönetmeliği: Kaldırılan ve Açılan Yeni Bölümler

2.1.2.3.1.Kaldırılan Bölümler(Edebiyat Bölümü)

Eğitim enstitülerinin 1949 yılında yayımlanan yönetmeliği ile açılan Fen ve Edebiyat Bölümleri ile ilgili 1966 yılında yayımlanan yönetmelikte bu bölümlere dair yeni kararlar alınmıştır. Çünkü 1949 yılında eğitim enstitüleri yönetmelikleri ile açılan, ancak müfredatların uygulaması, öğretimin istenilen şekilde yapılması açısından sıkıntılar yaşanılmasından dolayı, istenilen verim alınamamıştır. Asıl amacı edebiyat ve Türkçe alanında öğretim yapmak olan Edebiyat Bölümü, aynı zamanda tarih, coğrafya gibi alanlarda da öğretim yapıp öğretmen yetiştirme çalışmalarının yürütüldüğü bir bölüm olmuştur. Bunun yanında Fen Bölümü ise, hem

¹⁰³ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin Yeniden ve Tadilen Hazırlanması Hakkındaki Yönetmelik”,**Tebliğler Dergisi**, Sayı: 875, 31 Ekim 1955, s. 171.

¹⁰⁴ “Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinin 2. 3. ve 7. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”,**Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1173, 2 Ekim 1961, s. 137.

fen hem de matematik alanlarında öğretim yaparak, bu alanlarda öğretmen yetiştirme çalışmalarının yürütüldüğü bir bölüm olmuştur.¹⁰⁵

Belirtilen sebepler nedeniyle Fen ve Edebiyat Bölümlerinin müfredat programlarının ve eğitim öğretim yoğunluğunda hafifletilmesi adına, 1966 yılında yayımlanan yönetmelikle Fen Bölümü iki ayrı bölüme ayrılmış, Edebiyat Bölümü ise kaldırılarak yerine yeni bölümlerin açılması kararı alınmıştır.¹⁰⁶

2.1.2.3.2.Açılan Bölümler

Eğitim enstitülerinin 1966 yılında yayımlanan yönetmeliği ile Fen ve Edebiyat Bölümlerinin kaldırılması ile yeni bölümlerin eğitim enstitülerinin bünyesinde açılması kararı alınmıştır. Buna göre Edebiyat Bölümü kaldırılarak yerine Türkçe ve Sosyal Bilgiler Bölümlerinin açılması, bunun yanında Fen Bölümü yerine ise, 1966 yılında yayımlanan yönetmelikle Fen ve Tabiat Bölümü ile Matematik Bölümünün açılması kararı alınmıştır. Bu yönetmelikle yapılan diğer değişiklikler ise, daha önceki yönetmeliklerde İngilizce, Almanca ve Fransızca Şubesi olarak üç ayrı şubeden oluşmasına rağmen, yönetmeliklerde sadece Yabancı Dil Bölümü olarak belirtilen bu bölüm, 1966 yönetmeliğinde ayrı ayrı olarak belirtilmiştir. Ayrıca mevcut bulunan Pedagoji Bölümünün adı ise, yine aynı yönetmelikle değiştirilerek Eğitim Bölümü yapılmıştır.¹⁰⁷

Buna göre eğitim enstitüleri yönetmeliğinin ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında 1966 yılında alınan karar ile enstitülerde ihtiyaca göre: a) Türkçe, b) Matematik, c) Fen ve Tabiat Bilgisi, d) Eğitim, e) Resim-İş, f) Beden Eğitimi, g) Müzik, h) Fransızca, i) İngilizce, j) Almanca, k) Sosyal Bilgiler (Tarih-Coğrafya-Yurttaşlık Bilgisi) Bölümlerinin kurulacağı kararı alınmıştır. Bu bölümler içerisinde Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgisi, Eğitim Bölümlerinin

¹⁰⁵ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2’nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1419, 5 Eylül 1966, s. 221.

¹⁰⁶ **Aynı yönetmelik**, s. 221.

¹⁰⁷ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 347; “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2’nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1419, 5 Eylül 1966, s. 221.

öğretim süresi ikişer yıl olarak, diğer bölümlerin öğretim süresi ise üç yıl olarak belirlenmiştir.¹⁰⁸

2.1.2.3.2.1.Türkçe Bölümü

1962 yılında toplanan Yedinci Milli Eğitim Şurasında eğitim enstitüleri edebiyat ve fen gruplarının ikişer bransa ayrılması teklifi Koordinasyon Grubunca uygun görülmediği halde Milli Eğitim Şurasında Edebiyat Bölümlerinin a) Türkçe, b) Tarih, Coğrafya-Yurttaşlık Bilgisi; Fen Bölümlerinin de a)Matematik, Fizik, b) Kimya-Tabiat Bilgisi olmak üzere ikişer bransa ayrılması teklif edilmiş, yapılan şura toplantılarında Edebiyat Bölümünün ayrı şubelere ayrılması ile ilgili fikirler ortaya konmuştur.¹⁰⁹Fakat1966 yılına gelindiğinde istenilen bu talep karşılık bulmuş,Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinin 2. maddesinde yapılan değişiklikle yeni açılacak bölümlerden birisininde Türkçe Bölümü olarak açılmasının kararı alınmıştır.¹¹⁰

Türkçe bölümünün açıldığı aynı yıl hazırlanan Türkçe Bölümü ders çizelgesinde, ağırlıklı olarak Türkçe ve Edebiyat Derslerine yer verilmiştir. Buna göre yayımlanan programda, derslerin altısı, Edebiyat ve Türkçe derslerinden oluşturulmuştur. Bu derslerin yanında bölümde okutulan dersleri içerisinde üç tarih dersine de yer verilmiştir. Bölümde dört meslek dersi ve bir yabancı dil dersine ders dağıtım çizelgesinde yer verilmiştir.¹¹¹

2.1.2.3.2.2.Sosyal Bilgiler Bölümü

Sosyal Bilgiler Bölümü genel olarak Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi alanlarının okutulduğu bir bölüm olması nedeniyle, tarih öğretiminin yapılması ve tarih öğretmeni yetiştirilmesi misyonunu üstlenmiştir. Bu nedenlebölümde tarih derslerinin çeşitliliğifazla ve okutulan tarih derslerinin konuları daha ayrıntılı olarak bölüm programlarında yer tutmuştur.

¹⁰⁸ Aynı yönetmelik, s. 221.

¹⁰⁹ “Yedinci Milli Eğitim Şurası Kararları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1212, 16 Temmuz 1962, s. 150.

¹¹⁰ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2’nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1419, 5 Eylül 1966, s. 221.

¹¹¹ “Eğitim Enstitüleri Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri Bölümlerine Ait Ders Dağıtım Çizelgeleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1422, 3 Ekim 1966, s. 237.

1949 yılında eğitim enstitülerinde Fen ve Edebiyat Bölümlerinin açılması ile Sosyal Bilgiler (Tarih-Coğrafya) öğretmeni yetiştirilmesi enstitülerin Edebiyat Bölümlerinde gerçekleştirilmekteydi. 1966-1967 öğretim yılında ise Edebiyat Bölümü, eğitim enstitüleri yönetmeliğinin ikinci maddesinde yapılan değişiklikle Türkçe ve Sosyal Bilgiler Bölümlerine ayrılmıştır. Açılan bu yeni bölümlerden birisi olan Sosyal Bilgiler Bölümünün öğretim süresi ise, iki yıl olarak belirlenmiştir.¹¹²

1966 yılında yayımlanan Sosyal Bilgiler Bölümüne ait ders dağıtım çizelgesine göre, bölümde üç meslek dersi, dört tarih, dört coğrafya, bir sosyal ilimlere giriş, bir seminer ve uygulama dersi olmak üzere bölümde okutulacak toplam ders sayısı on olarak belirlenmiştir. Sosyal Bilgiler Bölümünde okutulan tarih ve coğrafya dersleri, sayısı bakımından birbirine eşit tutulmuştur. Ayrıca Türk Tarihi, Türkiye Tarihi, Genel Tarih, Sanat Tarihi ve Devrim Tarihi bölümde okutulan tarih dersleri olmuştur.¹¹³

2.1.2.3.2.3. Matematik Bölümü

Matematik Bölümü eğitim enstitülerinde en geç kurulan bölümlerden biri olmuştur. Bu bölüm geç kurulmuşsa da, matematik dersleri eğitim enstitülerinde, enstitülerin kuruluşundan itibaren Toplu Dersler Bölümünde, daha sonrasında Fen ve Edebiyat Bölümleri açıldığında, Fen Bölümünde okutulmaya devam edilmiştir.¹¹⁴ Eğitim Enstitüleri yönetmeliğinin ikinci maddesinde 1966 yılında yapılan değişiklik sonucunda Matematik Bölümü, eğitim enstitülerinin ihtiyacına göre kurulabilecek bölümleri arasında yer almıştır. 1966 yılında yayımlanan yönetmelikte belirtilen şekli ile bu bölüm iki yıllık öğretim süresine göre okutulmuştur.¹¹⁵

¹¹² “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2’nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1419, 5 Eylül 1966, s. 221.

¹¹³ “Eğitim Enstitüleri Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri Bölümlerine Ait Ders Dağıtım Çizelgeleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1422, 3 Ekim 1966, s. 237.

¹¹⁴ “Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 483, 26 Nisan 1948, s.318; **Dördüncü Milli Eğitim Şurası**, s. 137.

¹¹⁵ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2’nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1419, 5 Eylül 1966, s. 221.

Bölümde okutulan derslere bakıldığında, Matematik Bölümünde okutulan dersler branş dersleri, meslek dersleri ve genel kültür derslerinden oluşmaktadır. Bölüm içerisinde tarih dersinin ne şekilde yer aldığına bakıldığında ise, bölümde Devrim Tarihi dersi programda okutulan tek tarih dersi olmuştur. Devrim Tarihi dersi ikinci sınıf ders programında, haftada iki saat olarak yer almıştır.¹¹⁶

2.1.3.EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN GELİŞİMİ (1967-1980)

2.1.3.1.1967 Yönetmeliği ve Getirdiği Yenilikler

Eğitim Enstitülerinin kuruluşundan itibaren enstitü bünyesinde bulunan kimi bölümler iki yıllık kimi bölümler ise üç yıllık öğrenim süresi ile okutulmuştur. Toplanan Dördüncü Milli Eğitim Şurasının üçüncü birleşiminde ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ile Yüksek Öğretmen Okulu'nun yeni ihtiyaçlara göre düzenlenmesi ele alınmıştır. Buradaki görüşmelerde eğitim enstitüleri Toplu Dersler Bölümünün çok yüklü olduğu, bu bölümün Fen ve Edebiyat bölümleri olarak ikiye ayrılmasının gerekliliği ve tahsil süresinde en az üç yıl olması gerektiği fikri üzerinde durulmuştur.¹¹⁷ 5-15 Şubat 1962 tarihleri arasında toplanan Yedinci Milli Eğitim Şurasında da eğitim enstitülerinin bütün bölümlerinin öğrenim süresinin üç yıla çıkartılması, edebiyat ve fen gruplarının ikiye bölüne ayrılması teklifleri komisyon tarafınca dile getirilmiştir.¹¹⁸

Ancak Eğitim Enstitüleri Pedagoji, Edebiyat ve Fen Bölümlerinin öğrenim süresinin üç yıla çıkarılması VII. Milli Eğitim Şurasının kararlarına rağmen çeşitli imkansızlıklar yüzünden uygulamaya konulamamış ise de, 1966 yılında yayımlanan yönetmelikle okutulacak yeni bölümler açılırken, bu bölümlerin bazılarının öğrenim süresi 2 yıl iken bazılarının öğrenim süresi 3 yıl olarak belirlenmiştir. Fakat 1967 yılında yayımlanan eğitim enstitüsü yönetmeliğinde yapılan değişiklik sonucu, bu yönetmeliğin 2. Maddesinde belirtilen Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat, Eğitim, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, Fransızca, İngilizce, Almanca

¹¹⁶ “Eğitim Enstitüleri Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri Bölümlerine Ait Ders Dağıtım Çizelgeleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1422, 3 Ekim 1966, s. 237.

¹¹⁷ **Dördüncü Milli Eğitim Şurası**, s. 156-159.

¹¹⁸ **Yedinci Milli Eğitim Şurası (5-15 Şubat 1962)**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991, s. 217.

Bölümlerinin öğrenim sürelerinin 3 yıl olması Milli Eğitim Bakanlığının onayı ile gerçekleştirilmiştir.¹¹⁹

2.1.3.2.1968 Yönetmeliği ve Getirdiği Yenilikler

Eğitim Enstitülerinin 1968 yılında hazırlanmış olan yönetmeliği kapsamı bakımından,amaç ve kuruluş, öğrenci kayıt ve kabul işleri, yönetim işleri, öğretim işleri, öğrenciler ve çeşitli hükümler ana başlıkları altında ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Bu yönetmeliğe göre Eğitim Enstitülerinin tanımlaması şu şekilde yapılmıştır: Eğitim Enstitüsü, ortaokullarla muadil öğretim kurumlarına ve ilköğretmen okullarına öğretmen, ilköğretim müfettişi ve ilköğretmen okullarına bağlı uygulama okullarına başöğretmen yetiştiren; ilk ve ortaokullarla ve ilköğretmen okullarıyla ilgili problemler üzerinde incelemeler yapan ve bu okullar öğretmenlerinin mesleki gelişmelerine yardım eden bir yüksek öğrenim kurumu olarak belirtilmiştir. Bu yönetmelikte, 1955 eğitim enstitüsü yönetmeliğinde yer alan öğrenci kayıt ve kabul işleri, yönetim işleri başlığı altındaki idare kadrosunun, okul personelinin tanımlamaları ile öğretim ve imtihan işleri başlığı altındaki öğretim ve sınavları, ayrıca öğrencilerle ilgili kuralları aynı şekilde yer almıştır.¹²⁰

Bu yönetmeliğe göre, eğitim enstitüleri ihtiyaca göre Eğitim, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri, Beden Eğitimi, Müzik, Yabancı Dil (İngilizce, Almanca, Fransızca), Resim-İş Bölümlerinden oluşmakta ve bu bölümlerin öğretim süreleri de üç yıl olarak belirtilmiştir. Ayrıca yönetmelikte Eğitim, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, Yabancı Dil Bölümleri mezunlarının yardımcı ders imtihan zorunluluğu da değişmemiştir.¹²¹

2.1.3.2.1.Müfredatların Değiştirilmesi ve Derslerin 3 Yıllık Programa Göre Düzenlenmesi

Eğitim enstitülerinde 1967 yılına kadar bazı bölümler 3 yıllık programa göre okutulurken, bazı bölümler 2 yıllık programa göre öğretimini sürdürmüştür. 1967

¹¹⁹ “Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinin 2. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1474, 16 Ekim 1967, s. 363.

¹²⁰ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1530, 25 Kasım 1968, s. 495.

¹²¹ **Aynı yönetmelik**, s. 495.

yılındaki değişiklikle bütün bölümlerin öğretim süresi 3 yıla çıkartılmasıyla bölümlerin müfredat programlarının yeniden düzenlenmesi gerekmiştir. Bu nedenle 1968 yılında yayımlanan yönetmelikle hem bölümlerin ders dağıtım cetvelleri, hemde ders müfredatları 3 yıllık programa göre yeniden düzenlenmiş haliyle verilmiştir.

Eğitim enstitülerinin 3 yıllık programa göre müfredat çalışmaları Ankara'da 6-11 Kasım 1967 tarihleri arasında yapılan enstitüler arası program geliştirme çalışmaları sonucunda tamamlanmıştır. 1968 yılında ise; 1967 yılında hazırlanmış bulunan program yayınlanmıştır. Yayımlanan yönetmelikte, eğitim enstitülerinin daha önce 2 yıllık öğretim programına göre okutulan, Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri ile Eğitim Bölümleri ile ilgili hazırlanmış 3 yıllık yeni programları verilmiştir.¹²²

Eğitim enstitüleri ile ilgili 1966 yılında yapılan değişiklikle, Matematik Bölümünde, eğitim enstitülerinin ihtiyacına göre kurulabilecek iki yıllık öğretim süresine sahip bölümler arasında yer almıştır.¹²³ 1967 yılında VII. Milli Eğitim Şurası kararının da uygulanabilmesi amacıyla enstitü yönetmeliğinin ikinci maddesinde yapılan değişiklikle Matematik Bölümü ve ihtiyaca göre açılması belirtilen tüm diğer bölümlerin öğretim süreleri gibi üç yıla çıkarılmıştır.¹²⁴

Üç yıla çıkarılan matematik bölümünün dersleri ve ders saatlerinde de değişikliğe gidilmiştir. İki yıl süreli Matematik Bölümünde okutulan kimi dersler kaldırılmış, yeni konan derslerle birlikte önceden onbeş olan bölümdeki ders sayısı, öğretim süresi üç yıla çıkarılınca kimi derslerin uygulama dersleri ile birlikte yirmibeş derse yükselmiştir. Bu bölümde okutulan matematik alan derslerinin sayısında ve ders saat sayısında da artış olmuştur. Ancak bölümde, Matematik Bölümü kurulduğundan beri okutulan tek tarih dersi Türk Devrim Tarihi dersi

¹²² “Rejime Göre Ayarlanmış Bölümlerin Birinci Sınıflarında Uygulanacak Haftalık Ders Cetvelleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1484, 15 Ocak 1968, s. 1.

¹²³ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2’nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1419, 5 Eylül 1966, s. 221.

¹²⁴ “Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinin 2. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1474, 16 Ekim 1967, s. 363.

olmuştur. Bu ders iki saatlik bir ders olarak üçüncü sınıfta okutulmaya devam edilmiştir.¹²⁵

Eğitim enstitülerinin öğretim süresi 1967 yılında üç yıla çıkarılmasıyla diğer bölümler gibi Türkçe Bölümünde okutulan programların süresi ve ders sayısı da buna göre değişmiştir. Buna göre öğretim süresinin üç yıla çıkmasıyla Türkçe Bölümünde okutulan ders sayısında ve süresinde de artış olmuştur. Halk edebiyatı ve batı edebiyatı dersleri bölümde okutulmaya başlanmıştır. Türkçe Bölümünde okutulan meslek dersleri grubuna ruh sağlığı ve rehberlik dersi eklenmiş, ölçme dersi ise ölçme ve değerlendirme olarak değiştirilmiştir. Ayrıca öğretim bilgisi dersi ise, genel öğretim bilgisi adını almıştır. Türkçe Bölümünün öğretim süresinin uzamasına rağmen bölümde okutulan tarih derslerinde ise bir değişiklik olmamıştır.¹²⁶

İki yıllık bir eğitim süresine sahip olan Fen Bölümünün, 1967 yılında eğitim enstitülerinin tüm bölümlerinin program sürelerinin üç yıla çıkarılmasıyla öğrenim süresi artmıştır. Buna göre Fen Bölümü ders çizelgesinde değişikliklere gidilerek 1968 yılında üç yıla çıkarılan eğitim enstitülerinin ders dağıtım cetvelleri ve ders programlarının devamıyla ilgili yönetmelikte Fen ve Tabiat Bölümü haftalık ders dağıtım çizelgesinde de değişiklikler yapılmıştır.

Eğitim enstitülerinin Fen Bölümünde okutulan toplam ders sayısı da arttırılarak onüçten, ondokuza yükselmiştir. Özellikle artış fen alanındaki derslerde olmuş, bölümde okutulan meslek derslerine ruh sağlığı ve rehberlik dersi eklenmiş, değerlendirme dersi ölçme ve değerlendirme, öğretim bilgisi ise, genel öğretim bilgisi adını almıştır. Ayrıca bölümde okutulan kompozisyon dersi yerine Türkçe dersi getirilmiştir. Ancak bölümde okutulan tarih ders sayısı ve ders saati için bir değişiklik yapılmayıp, bölümde Devrim Tarihi dersi okutulmaya devam edilmiştir. Bu değişikliğe göre bölümde okutulan ders sayısı artmış olmasına rağmen, okutulan tarih dersi sayısında bir değişiklik olmamış, sadece dersin adı Türk Devrim

¹²⁵ Aynı yönetmelik, s. 307-308.

¹²⁶ "Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programları Hakkındaki Yönetmelik", **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1508, 24 Haziran 1968, s. 292.

Tarihi dersi olarak değiştirilip üçüncü sınıfta iki saatlik ders olarak okutulmaya devam edilmiştir.¹²⁷

Eğitim enstitülerinde daha önceki yıllarda Pedagoji Bölümü adı ile var olan bölüm, 1966 yılında değişiklik yapılarak, bölümün adı Eğitim Bölümü olarak değiştirilmiş, ancak öğrenim süresinde bir değişikliğe gidilmemiştir.¹²⁸Yapılan değişiklikle bir yıl sonra Eğitim Bölümünün öğretim süresi de, eğitim enstitülerinin tüm bölümlerinin öğretim süresinin üç yıla çıkarılması kararının alınması sonucu, üç yıllık programa göre düzenlenmiştir.Eğitim enstitülerinin üç yıla çıkarılmasıyla Eğitim Bölümünün ders dağıtım cetveli ve ders programlarında da 1968 yılında değişiklikler yapılarak, bölümde yer alan derslere bakıldığında, daha önce okutulan maarif teşkilatı, çocukluk ve gençlik gibi bazı bölüm dersleri kaldırılarak yeni bir çok ders eklenmiş ve öğretim süresinin üç yıla çıkmasıyla ders saatlerinde de değişiklikler yapılmıştır. Eğitim Bölümünün ders programındaki değişiklikle bölüme, Seçmeli Dersler adıyla I, II ve III. sınıfta okutulmak üzere toplam 4 saatlik ders eklenmiştir.¹²⁹

Eğitim Bölümünün öğretim programının 3 yıla göre düzenlenmesine göre, Eğitim Tarihi ve Devrim Tarihi olmak üzere iki tarih dersi programda yer almıştır. Eski adı Pedagoji Tarihi olan dört saatlik bu ders, Eğitim Tarihi dersi adıyla III. sınıf II. sömestrinde üç saatlik bir ders olarak okutulmuş, hem ders saati hemde dersin okutulduğu sömestri sayısı azaltılmıştır. Diğer bir tarih dersi olan Devrim Tarihi Dersi ise, III. sınıf I. ve II. sömestrinde ikişer saatlik ders olarak okutulmaya devam edilmiştir. Ayrıca seçmeli dersler arasında müzik, resim, beden eğitimi, hatta fen

¹²⁷ “Eğitim Enstitüleri Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri Bölümlerine Ait Ders Dağıtım Çizelgeleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1422, 3 Ekim 1966, s. 238; “Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1511, 15 Temmuz 1968, s. 319.

¹²⁸ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2’nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1419, 5 Eylül 1966, s. 221.

¹²⁹ “Eğitim Enstitülerinin Üç Yıla Çıkarılan Bölümlerinden Eğitim Bölümünün Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1512, 22 Temmuz 1968, s. 331.

alanında birer ders yer alırken, seçmeli dersler grubunda tarih dersi bulunmamaktadır.¹³⁰

1967 yılında eğitim enstitülerinin bütün bölümlerinin öğrenim sürelerinin 3 yıla çıkarılmasıyla birlikte yeni açılmış bir bölüm olan Sosyal Bilgiler Bölümünün öğrenim süresi de değişmiştir. Buna göre bölümde okutulan derslerin sayısında, yeni derslerin eklenmesiyle artış olmuş ve bunun yanında ders saatleriyle ilgili değişiklikler de yapılarak, bütün derslerin süreleri üç yıla yayılmıştır. Sosyal Bilgiler Bölümünde okutulan derslerde yapılan değişiklik üzerine, Sanat Tarihi ve Sosyoloji Dersleri konulmuş, daha önce beşeri ve ekonomik coğrafya adıyla okutulan ders, Genel Beşeri Coğrafya ve Genel Ekonomik Coğrafya olarak iki ayrı ders olmuştur. Meslek dersleride geçmişte üç ders iken yapılan değişiklikle beş derse çıkmıştır. Bölümde okutulan kompozisyon dersi de kaldırılarak yerine Türkçe dersi getirilmiştir.¹³¹

Sosyal Bilgiler Bölümü ders dağıtım cetvelinde yer alan Seminer derslerinin iki saati Tarih dersine, iki saati Coğrafya dersine ve bir saati de Sosyoloji dersi için ayrılmıştır.¹³²

2.1.3.3.1969 Yönetmeliğinin Özellikleri

Eğitim enstitülerinin üç yıla çıkarılıp ders programlarında yapılan değişiklikten bir yıl sonra, 1969 yılında enstitülerin amaç ve kuruluşunu, eğitim ve öğretim çalışmalarını düzenleyen yeni bir eğitim enstitüleri yönetmeliği hazırlanmıştır. Yayımlanan yeni yönetmelikte bir yıl önce yayımlanan yönetmelikte de belirtilen eğitim enstitüsü, ortaokullarla muadil öğretim kurumlarına ve ilköğretmen okullarına öğretmen, ilköğretim müfettiş ve ilköğretmen okullarına bağlı uygulama okullarına başöğretmen yetiştiren; ilk ve ortaokullarla ve ilköğretmen okullarıyla ilgili problemler üzerinde incelemeler yapan ve bu okullar öğretmenlerinin mesleki gelişmelerine yardım eden bir yüksek öğrenim kurumu

¹³⁰ Aynı yönetmelik, s. 331.

¹³¹ “Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programlarının Devamı Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1509, 1 Temmuz 1968, s. 299.

¹³² Aynı yer, s. 299.

tanımı aynen korunmuştur.Yönetmelikte eğitim enstitülerinin öğrenim süresinin üç yıl olduğu da belirtilmiştir.¹³³

Ancak son yönetmeliğe göre eğitim enstitüleri ihtiyaca göre açılacak bölümleri: Türkçe, Sosyal Bilgiler (Tarih- coğrafya- yurttaşlık bilgisi), Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri, Eğitim, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, Fransızca, İngilizce, Almanca bölümlerinden oluştuğu belirtilerek, daha önceki yönetmeliklerde kimi zaman Yabancı Diller Bölümü başlığı altında da bahsedilen bu bölüm, üç ayrı bölüm olarak yönetmelikte yer almıştır. Ayrıca daha önceki yönetmeliklerde yer alan Eğitim, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, Yabancı Dil Bölümleri öğrencilerinin öğretmenliğini yapmak üzere bir yardımcı derse devamını zorunlu tutulmasıise kaldırılmıştır. Ancak, aynı madde içerisinde yer alan, ortaokul müfredatında yer alan ticaret dersi ehliyetnamesinin Matematik Bölümü öğrencilerine ve tarım dersleri ehliyetnamesinin Fen ve Tabiat Bölümü öğrencilerine verilmesine devam edilmiştir.¹³⁴

2.1.3.4.1974-75 Yönetmelikleri ve İçerikleri

2.1.3.4.1.İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin (Sınıf Öğretmenliği Bölümü) Açılması

İlkokul öğretmenleri daha öncesinde üç yıllık ilköğretmen okullarında yetiştirilmekteydi,¹³⁵ ancak 1973 tarihli 1739 sayılı Milli Eğitim Kanunu'nda 'Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir' şeklinde tanımlanarak, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esasa bağlanmıştır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkân verecek biçimde

¹³³«Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği», **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1563, 14 Temmuz 1969, s. 271.

¹³⁴ **Aynı yönetmelik**, s. 271.

¹³⁵ Batır, **Aynı makale**, s. 521-522.

düzenlenmiştir.¹³⁶ Bu düzenlemenin ardından iki yıllık eğitim enstitüleri 1974-1975 yılında öğretime başlamıştır.¹³⁷

Öğretime başlayan iki yıllık eğitim enstitülerin 1975 yılında sınıf geçme ve sınav yönetmeliği yayınlanmıştır. Bu yönetmelik dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm olan genel hükümler başlığı altında yer alan kapsam ve amacı ile ilgili hükümleri içererek, Sınıf Öğretmenini; Milli Eğitim Temel Kanununun 24-25'inci maddeleri gereğince, Temel Eğitim Kurumları 1. kademesinde (İlkokulda) görevlendirilen öğretmenler olarak tanımlanmıştır. İkinci bölümde not verme düzeni ve sınavlarla ilgili hükümler yer almakta, üçüncü bölüm ise öğrencilerin okuma hakkını kullanma ve okuma süreleri ile ilgili şartlarını içermektedir. Buna göre de bir öğrencinin diploma alabilmesi için, kredili derslerini başarması ve seçmeli sınıf öğretmenliği dersleri dışında en az 67 kredili beden eğitimi çalışmalarına katılarak ön görülen belgeyi alması şartı aranmıştır.¹³⁸

Bu yönetmeliğin son bölümü olan dördüncü bölümünü seçmeli dersler oluşturmaktadır. Buna göre seçmeli dersler, seçmeli meslek dersleri ve seçmeli sınıf öğretmenliği dersleri olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Seçmeli meslek dersleri haftada 4 ve 2 saatlik dersler olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Dört saatlik birinci gruptakiler eğitim tarihi, özel eğitim ve araştırma teknikleridir. İkişer saatlik ikinci gruptakiler ise; eğitim felsefesi, eğitim araçları, halk eğitimi, sosyal psikoloji, okul öncesi eğitim, eğitim ekonomisi dersleridir. Öğrenciler ya dört saatlik derslerden birini veya ikişer saatlik iki ayrı dersi seçmek zorunda olup, öğrenciler iki yıllık öğrenim süresince bu derslerden ikisini seçmek zorundaydılar.¹³⁹

Sınıf öğretmenliğiyle ilgili seçmeli dersler eğitim enstitülerinin herhangi bir bölümünün programından seçilecek 3 ders olabileceği gibi, çeşitli bölümlerin

¹³⁶ 1739 Millî Eğitim Temel Kanunu, **Resmi Gazete**, No: 1739, 24 Haziran 1973, s. 4. (Çevrimiçi) <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf>, 28 Nisan 2012.

¹³⁷ "Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği", **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1840, 19 Mayıs 1975, s. 294-295.

¹³⁸ Aynı yönetmelik, s. 295-296.

¹³⁹ Aynı yönetmelik, s. 296.

derslerinden seçilecek 3 ayrı ders de olabilmekteydi. Çeşitli bölümlerin derslerinden seçmeli olarak öğretimi yapılabilecek dersler ise şunlardır.¹⁴⁰

Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü ders dağıtım çizelgesi, Meslek Dersleri, Sınıf Öğretmenliği ve Genel Kültür dersleri olmak üzere üç gruptan oluşmaktadır. Sınıf Öğretmenliği Bölümü açıldığında, 1975 yılında yayınlanan ders dağıtım çizelgesine göre, bölümde okutulan dersler içerisinde Kültür Tarihi ve Devrim Tarihi olmak üzere iki de tarih dersi bulunmaktadır.¹⁴¹

1974-1975 yılında öğretime başlayan iki yıllık eğitim enstitüleri,¹⁴² Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü olarak adlandırılmışlardır. Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü olarak adlandırılan bu enstitülerin sayısı Kasım 1975'te yeni açılan 18 enstitü ile birlikte 33'e çıkmış, 1976'da sayıları 50'yi bulmuştur.¹⁴³

2.1.3.4.2. Eğitim Enstitülerinin Yeniden Yapılandırılması

1974-1975 öğretim yılı için yayımlanan yönetmelikten önce, iki yıllık eğitim enstitüleri için öğretmen ihtiyacı eğitim enstitülerinin diğer çeşitli branşlarında öğretmen alınması için üniversite öğretim üyeleri ve enstitü öğretmenleri tarafından oluşturulan sınav kurulları tarafından seçilmekteydi. Eğitim enstitüleri öğretmen ihtiyacını karşılamak için eğitim enstitüsü, yüksek öğretmen okulu, 3 takvim yılı ilk, orta veya yüksek dereceli okul öğretmenliği yapmış olan; orta dereceli okul öğretmenleri, milli eğitim müdür ve yardımcısı, ilköğretim müfettişleri, halk eğitimi başkanları, milli eğitim müdürlüklerinde görevli eğitim uzmanı ve yardımcısı, orta dereceli okullarda görevli grup rehber öğretmenleri, yüksek öğrenim görmüş halen ilkokul öğretmenliği yapanlar bu sınava katılma hakkına sahipti.¹⁴⁴

¹⁴⁰ Aynı yönetmelik, s. 296-297.

¹⁴¹ Aynı yönetmelik, s. 297.

¹⁴² Aynı yönetmelik, s. 294-295.

¹⁴³ Batır, Aynı makale, s.522; Öztürk, Aynı eser, s. 163.

¹⁴⁴ "Eğitim Enstitülerine Personel Alım Genelgesi", **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1823, 20 Ocak 1975, s. 38.

Öğretmen alımı için uygulanan sınavlar test ve her dersin özelliğine ve gereğine göre okuduğunu anlama testi ve branş bilgisinden yapılmaktaydı. Branş bilgisi sınavında, Tebliğler Dergisinde yayımlanan eğitim enstitüleri müfredatında o branşla ilgili olarak yer alan konulardaki bilgiler ile daha üst düzeydeki bilgiler aranmaktaydı.¹⁴⁵

Sınıf öğretmeni yetiştiren iki yıllık eğitim enstitülerine öğrenci alma işlemleri, 1975 yılında yayımlanan Öğretmen Yetiştiren Yüksek Dereceli Okullar ile İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun Yönetmeliklerinde öngörülen Öğrenci Kayıt ve Kabul İşlemlerine ait hükümlerin, Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Milli Eğitim Bakanlığınca her yıl yeniden tespit edilecek esaslar dahilinde uygulanması hakkındaki yönetmelik ile belirtilen hükümlere göre Üniversitelerarası Seçme Sınavı (ÜSS) sonuçlarına göre yapılmaktaydı.¹⁴⁶

2.1.3.4.3. Eğitim Enstitülerinde Akşam (Gece) Öğretimi ve Yaz Sömestri (Hızlandırılmış Eğitim) Uygulamasına Başlanması

Eğitim enstitüsü yönetmeliğinde 1974 yılında yapılan değişikliklerle tesis ve öğretim personeli elverişli olan eğitim enstitülerinde Akşam (Gece) Öğretimi ve Yaz Sömestri uygulamasına geçilmesi kararı alınmıştır. Bu uygulama ile eğitim enstitülerinin ihtiyacına göre Sosyal Bilgiler (Tarih-Coğrafya-Yurttaşlık B.), Türkçe, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri, Eğitim, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, Fransızca, İngilizce, Almanca, Tarım Bölümleri için Akşam Öğretimi ve Yaz Sömestri uygulaması açılabilceği kararı alınmıştır.¹⁴⁷

¹⁴⁵ Aynı genelge, s.38.

¹⁴⁶ “Öğretmen Yetiştiren Yüksek Dereceli Okullar ile İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun Yönetmeliklerinde Öngörülen Öğrenci Kayıt ve Kabul İşlemlerine Ait Hükümlerin, Üniversiteler Arası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Milli Eğitim Bakanlığınca Her Yıl Yeniden Tespit Edilecek Esaslar Dahilinde Uygulanması Hakkında Yönetmelik”, **Resmi Gazete**, Sayı: 15177, 14 Mart 1975, s. 7. (Çevrimiçi) <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/15177.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/15177.pdf>, 28 Nisan 2012.

¹⁴⁷ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2. ve 48. Maddesinde Yapılan Değişiklik Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1783, 18 Mart 1974, s. 73.

Akşam (Gece) Öğretiminde, eğitim enstitüleri yönetmeliğinde yer alan öğretim ve imtihan işleri başlığı altındaki 48. maddenin uygulanacağı, buna göre Akşam (Gece) öğretimi yapan enstitüler, diğer enstitülerle birlikte 1 Ekim günü, eğer tatile rastlarsa, müteakip ilk iş günü okulun açılacağı ve haziran ayının ilk cumartesi günü öğleyin biteceği, buna göre öğretim yılının da iki sömestre ayrıldığı belirtilmiştir.¹⁴⁸

Ayrıca yine yapılan değişiklikle temel eğitim okullarının birinci kademesine (İlkokullara) sınıf öğretmeni yetiştirmek amacıyla öğretim süresi en az iki yıl olmak üzere sınıf öğretmenliği ile ayrıca Milli Eğitim Bakanlığınca duyulan ihtiyaca göre ilkokul öğretmenleri için yaz okulu açılabileceği ve ihtiyaç ve hazırlanan plan esaslarına göre Mektupla Öğretim Programları içinde ilgili bölümlere öğrenci alınabilmesi için enstitülerde bir teşkilat kurulabileceği kararı alınmıştır.¹⁴⁹

Bu tür uygulamaların, özellikle Mektupla Öğretim uygulamasının eğitim enstitüleri için önemli bir faydası olmuştur ki, buda yaklaşık elli yıl boyunca yazılamayan Eğitim Enstitüsü Ders Kitapları yazımı için bir adım atılmış olmasıdır. İlk yıl mektup biçiminde formda, ikinci yıl kitap biçiminde hazırlanan ders notları, ders kitabı sorununa, yetersizde olsa bir çözüm getirmiştir. Özellikle ilk iki yılda oldukça nitelikli kitaplar ortaya çıkmıştır.¹⁵⁰

2.1.3.5. 1977-79 Yönetmeliklerinin Getirdiği Yenilikler ve Yükümlülükler

2.1.3.5.1. 1977 Yönetmeliğinin Getirdiği Yenilikler

1977 yılında yapılan değişikliklerden birisi 2 yıllık eğitim enstitüleri Sınıf (İlkokul) Öğretmenliğinin uygulanan ders müfredat programlarında değişiklikler yapılarak yeni ders programları eklenmesi olmuştur. Yapılan bu değişikliğin yanında özellikle 1975 ile 1977 yılları arasında meydana gelen kanlı eylemler yüzünden birçok öğrenci can güvenliği ve öğrenim özgürlüğünün kısıtlanması nedeniyle

¹⁴⁸ Aynı yönetmelik, s. 73.

¹⁴⁹“Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2, 4, 7. ve 25, 43, 49. Maddelerinde Yapılan Değişiklik Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1818, 16 Aralık 1974, s. 619.

¹⁵⁰ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 942.

okullarına devam edememiş olmasından dolayı kayıtları silinerek öğrenim haklarını kaybetmiştir. Bu nedenle öğrencilere öğrenim hakkının yeniden verilmesi için, 2 Yıllık Eğitim Enstitüleri Sınıf Geçme ve İmtihan Yönetmeliğinde çeşitli değişiklikler yapılmasını gerektirmiştir.

Bu dönemde yapılan bir diğer değişiklik ise, Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri Fen ve Matematik Bölümü ders programlarının yeniden ele alınmasıdır. Yapılan çalışmalar ile her iki bölümün branş derslerinde önemli değişiklikler yapılmıştır.

2.1.3.5.1.1. Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri Fen ve Matematik Bölümleri Müfredat değişikliği

1977 yılında eğitim enstitüleri Matematik ve Fen ve Tabiat Bölümü ders programları ve ders geçme kredi düzeni ile ilgili yeniden bir düzenlemenin yapılmasına karar verilmiştir. Buna göre İzmir Eğitim Enstitüsünde denemeye konan 3 yıllık eğitim enstitüleri Matematik ve Fen ve Tabiat Bölümü ders dağıtım çizelgesi yayımlanmıştır. Deneme niteliğindeki bu programların Ders Geçme ve Kredi Esasına Dayalı Geçici Yönetmeliği de akabinde ayrıca yayımlanmıştır. Ders Geçme ve Kredi Esasına Dayalı Geçici Yönetmelik; genel hükümler, not verme düzeni ve imtihanlar, devam-devamsızlık, öğrenci başarısının değerlendirilmesi ve diğer hükümler başlığı olmak üzere beş ana başlıktan oluşmaktadır.¹⁵¹ Bu düzenleme yanında Fen ve Tabiat Bölümü ile Matematik Bölümünün yeni ders dağıtım çizelgeleri de aynı yıl hazırlanmıştır.¹⁵²

Matematik Bölümünün yeni hazırlanan programa göre, hem bölümde okutulan branş derslerinin bir kısmı değiştirilerek yerine yeni dersler konmuş, hemde bölümde okutulan branş derslerinin sayısı arttırılmıştır. Bölümde okutulan branş dersleri 1968 programında uygulamaları ile birlikte toplam 18 dersten oluşmaktaydı. Yeni programa göre branş ders sayısı 16 olarak belirlenmiş ve branş dersleri arasında okutulmak üzere Bilim Tarihi dersine de yer verilmiştir. Matematik Bölümünün

¹⁵¹ “İzmir Eğitim Enstitüsü Deneme Niteliğinde Uygulamaya Konulan Ders Geçme ve Kredi Esasına Dayalı Geçici Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1968, 16 Ocak 1978, s. 17-19.

¹⁵² Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 422.

genel kültür ve meslek dersleri ile ilgili ise bir değişiklik yapılmamış, 1968 programında belirtildiği şekli ile kalmıştır.¹⁵³

Ancak 1977 yılında İzmir Buca eğitim enstitüsünde deneme niteliğinde uygulanan yeni program tüm 3 yıllık eğitim enstitülerinde uygulanmamıştır.

Eğitim enstitüleri Fen ve Tabiat Bilgisi Bölümü ders programında yapılan değişiklikle branş derslerine yenileri eklenerek ders sayısı artırılmıştır. Buna göre 1968 yılındaki programda Fen Bölümü branş ders sayısı 11 iken, 1977 yılındaki değişiklikle branş derslerinin sayısı 15'e çıkartılmıştır. Yeni hazırlanan programda bölümde okutulan meslek dersleri ve genel kültür derslerinde ise bir değişiklik yapılmamıştır.¹⁵⁴

2.1.3.5.1.2. İki Yıllık Eğitim Enstitüleri'nin (Sınıf Öğretmenliği Bölümleri) Bazı Derslerinin Müfredatına Yapılan Eklemeler

İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle, seçmeli meslek dersleri 2 saatlik dersler içerisinde yer alan okulöncesi eğitimi 4 saatlik seçmeli meslek dersleri içerisine alınmıştır. Bu yapılan değişiklikle 1975 yılında seçmeli ders alınabilecek bölümler arasında yer alan Tarım Bölümü yerine 1977 yılında yapılan değişiklikle Okulöncesi Eğitimi Bölümü yer almıştır.¹⁵⁵

Ayrıca 1976-1977 öğretim yılında uygulanmak üzere hazırlanan deneme programı ve ders dağıtım çizelgesinde değişiklikler yapılmıştır. Buna göre 2 yıllık eğitim enstitülerinin meslek dersleri grubu içerisinde yer alan, 4 saatlik seçmeli meslek dersleri I ve II yerine 1977 yılındaki yeni ders dağıtım cetvelinde 2 saatlik seçmeli meslek dersine yer verilmiştir. Daha önce sınıf öğretmenliği dersleri, Mecburi Alan Dersleri adı ile değiştirilmiş ve bu grupta yer alan seçmeli sınıf öğretmenliği dersleri kaldırılmıştır. Daha önce genel kültür dersleri içerisinde yer

¹⁵³ Altunya, **Aynı eser**, s. 422, 444.

¹⁵⁴ **Aynı yer**, s. 444.

¹⁵⁵ "Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinin 31. ve 33. Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik", **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1956, 17 Ekim 1977, s. 517.

alıp I, II, III. smestride birer saat okutulan beden eğitimi ve ğretimi dersi de mecburi alan dersleri içerisinde sadece II. sömestrinde 3 saatlik bir ders olarak okutulması kararı alınmıştır. Ayrıca III. smestride okutulan 2 saatlik ahlak ğretimi, I. smestride 2 saatlik bir ders olarak okutulmak üzere yer almıştır.¹⁵⁶

Genel kültür dersleri arsında yer alıp, II. yılda okutulan 4 saatlik Devrim Tarihi dersi, ders saati azaltılıp 3 saatlik bir ders olarak I. yılda okutulmaya başlanmıştır. Genel kültür dersleri içerisine I. yıl haftada 12 saat, II.yıl haftada 8 saatlik Seçmeli Alan Dersleri eklenmiştir. Ayrıca iki yıllık eğitim enstitüleri seçmeli alan dersleri matematik ve fen ve tabiat grubu derslerinden oluşmuştur.¹⁵⁷

2.1.3.5.1.3.ğrenci Alım şartları

İki yıllık eğitim enstitülerinin ders yapılanmasıyla ilgili değişikliklerin yapılmasının yanında, sınıf geçme ve imtihan yönetmeliğinde de değişiklikler yapılmıştır. 1975-1977 yılları arasında can güvenliği ve öğrenim özgürlüğünün bulunmamasından dolayı, okula devam edemeyen Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) ğretmenliği ğrencilerinin Danıştay'a dava aması sonucu haklarında yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir.¹⁵⁸

Buna göre yarıyıl sonu imtihanlarına alınmayıp başarısız sayılan veya kaydı silinen öğrenciler, sınıf geçme ve imtihan yönetmeliğinde yapılan değişiklikle isterlerse okuma haklarını, Danıştay kararını getirdikleri tarihi takip eden ilk yarıyılda kullanabilme, okuma haklarını kullanmamış sayıldıkları yarıyılların yarıyıl sonu imtihanlarına girme hakkına sahip olmuşlardır. Yarıyıl sonu imtihanlarına giren öğrencilerin yarıyıl notunun tespit edilmesi için, öğrencilerin girdiği yarıyıl sonu imtihanından aldığı not yarıyıl sonu başarı notu sayılmıştır. Yayınlanan genel

¹⁵⁶ “Ankara Eğitim Enstitüsünde Uygulanan Deneme Programı Haftalık Ders Dağıtımındaki Değişiklik Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1936, 30 Mayıs 1977, s. 267.

¹⁵⁷ **Aynı yönetmelik**, s. 267.

¹⁵⁸ “Can Güvenliği ve öğrenim zgrlğ Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1953, 26 Eylül 1977, s. 507.

hükümler gereğince, imtihana girecek öğrenciler, ilgili okulun ve ilgili sınıfın müfredat programından sorumlu tutulmuştur.¹⁵⁹

2.1.3.5.2. 1979 Yönetmelikleri ve getirdiği Yenilikler

1974 yılından itibaren iki yıllık eğitim enstitülerinin işleyişini ve eğitim-öğretim yapısını düzenlemek için çeşitli yıllarda yönetmelikler yayımlanmıştır. 1979 yılına gelindiğinde Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğiyle, bu enstitülerin teşkilat ve idari yapısını, öğretim kadrosunu, öğrencilerini, eğitim ve öğretim yaşamını yeniden düzenleyen yeni hükümler içeren kapsamlı bir Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği yayımlanmıştır.¹⁶⁰

Aynı yıl iki yıllık eğitim enstitüleri ile ilgili geçici ders dağıtım çizelgesi hakkında yeni bir yönetmelikte yayımlanmıştır. Bu çizelge, iki yıllık eğitim enstitüleri ders dağıtım çizelgesindeki ders gruplarındaki değişikliklerle bu ders grubunda yer alan bazı derslerin çıkarılması ve yeni eklenmiş derslerle ilgili değişiklikleri içermesi ile ilgilidir. Ayrıca aynı yıl yayımlanan diğer bir yönetmelikle de iki yıllık eğitim enstitülerinin yeni ders dağıtım cetvelinde okutulması kabul edilen bazı derslerin müfredat programları yayınlanması ile ilgili değişiklikler hakkında olmuştur.¹⁶¹

Bir başka değişiklik ise, Milli Eğitim Bakanlığı kararıyla 1978-1979 öğretim yılında eğitim enstitülerinin öğretim süresinin 4 yıla çıkarılması nedeniyle dört yıllık programa göre açılacak bölümler ve bu bölümlerin birinci sınıf geçici ders dağıtım çizelgelerini içeren yönetmelikle, 4 Yıllık Eğitim Enstitülerinde okutulması kararı alınan bazı derslerin ders müfredatları hakkında yönetmeliklerin yayımlanması ile ilgili olmuştur.¹⁶²

¹⁵⁹ Aynı yönetmelik, s. 507.

¹⁶⁰ "Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri Hakkındaki Yönetmelik", **Resmi Gazete**, Sayı: 16744, 4 Eylül 1979, s. 21. (Çevrimiçi) <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16744.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16744.pdf>, 28 Nisan 2012.

¹⁶¹ "4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik", **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 205.

¹⁶² Aynı yönetmelik, s. 205.

2.1.3.5.2.1. İki Yıllık Eğitim Enstitüleri ile İlgili Yönetmelik

Sınıf Öğretmeni yetiştiren iki yıllık eğitim enstitüleri ile ilgili yapılacak her türlü uygulamalar ve şartlar, 1979 yılına kadar 1975 yılında yayımlanan Eğitim Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bölümü Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği ve bu yönetmeliğin kapsamına girmeyen konular ise, Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği hükümlerine göre uygulanmıştır.¹⁶³

1979 yılına gelindiğinde ise, Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğiyle, bu enstitülerin teşkilat ve idari yapısını, öğretim kadrosunu, öğrencilerini, eğitim ve öğretim yaşamını yeniden düzenleyen yeni hükümler getirilmiştir. Yönetmeliğe göre bu enstitüler, ‘Temel eğitim okullarının birinci kademesine (İlkokullara) öğretmen yetiştiren, iki yıl süreli bir yüksek öğretim kurumu’ olarak tanımlanmıştır.¹⁶⁴ Sınıf öğretmeni yetiştiren eğitim enstitüleri amaçları belirlenmiştir.

İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde görev yapan öğretmenler de, 1979 yılına kadar, üç yıllık eğitim enstitülerinde uygulanmakta olan Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğine tabi olmuştur.¹⁶⁵ Ancak 1979 yılında yayınlanan yönetmeliğe göre, enstitüye öğretmen olarak atanacaklarda belirlenen koşullardan, en az birinin bulunması gerekmektedir.¹⁶⁶

İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Sınıf Öğretmenliği Bölümlerinde görev yapacak öğretmenlerin belirlenen şartlar; akademik kariyeri sahip olmak (Profesör ve Doçentler), Doktorasını vermiş ya da lisansüstü öğrenim görmüş (Mastır yapmış olmak, Mastır yapmış olanların doğrudan atanabilmesi için daha önce ilk ya da ortadereceli okullarda öğretmenlik yaparak adaylıklarının öğretmenlikte

¹⁶³ “Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1840, 19 Mayıs 1975, s. 294-295; Öztürk, **aynı eser**, s. 164.

¹⁶⁴ “Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği”, **Resmi Gazete**, Sayı: 16744, 4 Eylül 1979, s. 21. (Çevrimiçi) <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16744.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16744.pdf>, 28 Nisan 2012.

¹⁶⁵ Öztürk, **aynı eser**, s. 168.

¹⁶⁶ “Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği”, **Resmi Gazete**, Sayı: 16744, 4 Eylül 1979, s. 24-25. (Çevrimiçi) <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16744.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16744.pdf>, 28 Nisan 2012.

kaldırılmış olması gerekir.), Üç veya Dört Yıllık Eğitim Enstitülerinde asistanlık yaparak bu eğitim enstitülerinde öğretmenlik hakkını kazanmış olmak, eğitim enstitülerinde en az beş yıl başarılı öğretmenlik yapmış olmak, gerekmektedir. Yönetmeliğe göre, enstitülerin öğretmen ihtiyacını, koşulları taşıyan kişilerce tamamlanamadığı takdirde ise, Bakanlığın gereksinim duyduğu zamanlarda açılan sınavlarda başarı gösterenler arasından, gereksinim duyulan enstitülere başarı sırasına göre atamaları yapılmaktaydı.¹⁶⁷

Buna göre iki yıllık eğitim enstitülerinde öğretmenlerin görevleri ise; milli eğitimin amaçları doğrultusunda ders, seminer, laboratuvar, atölye, uygulama çalışmaları ve ders dışı eğitim etkinlikleriyle öğrencilerini yetiştirmek, öğretmen ve yöneticilik durumuna göre, yasalarla belirlenmiş olan haftalık ders saati kadar ders etkinliklerinde bulunmak, okuttukları derslerde ve görevlendirildikleri komisyonlarda sınav yapma görevini yerine getirmek, her yarıyılı okutacakları konular ve yararlanacakları kaynakları saptayarak; ders, uygulama, seminer, laboratuvar ve atölye çalışmalarının planlamasını yaparak enstitü müdürlüğü ile öğrencilere bildirmek olarak belirlenmiştir. Bunun yanında enstitü müdürünün çağrısı üzerine yapılacak toplantılara katılma, öğrencilere ders dışı çalışmalarında ve kişilik hizmetlerinde rehberlikte bulunma, okuttukları derslerde kendilerini daha ileri düzeyde yetiştirerek derslere hazırlıklı girmek, yasa, tüzük, yönetmeliklerle ve öğretmenler kurulu kararıyla kendisine müdür tarafından verilen diğer işleri yapmaktır.¹⁶⁸

İki yıllık eğitim enstitülerinde eğitim-öğretim ise şu şekilde idi: Öğretim yılı, iki yarıyla ayrılmaktaydı. Enstitülerde ortaöğretim çıkışlı ilköğretim öğretmenlerinin yükseköğretimden geçirilmesi amacıyla yaz aylarında, yaz yarıyılları düzenlenebilmekteydi. Enstitülerde okutulacak derslerle ilgili eğitim öğretim etkinlikleri; kuramsal ve uygulamalı dersler, laboratuvar, atölye ve uygulama çalışmaları; seminerler, kurslar, gezi, gözlem ve incelemelerle müzik, spor ve sahne etkinlikleri biçiminde sürdürülmekteydi. Enstitülerde tüm eğitim ve öğretim etkinlikleri, öğretmen adaylarına kişisel çalışmaları ve yaparak öğrenmeleri esasına

¹⁶⁷ Aynı yönetmelik, s. 24-25.

¹⁶⁸ Aynı yönetmelik, s. 25-26.

göre yürütülmekteydi. Öğrenciler; öğretmenler kurulu, enstitü yönetimi ve öğretmenler tarafından kendilerine verilecek ödevleri yapmakla yükümlüydüler.¹⁶⁹

İki yıllık eğitim enstitülerinde bütün öğrenciler, öğrenim süresince elde ettikleri bilgi ve becerileri meslek alanında güvenle kullanabilmeleri için öğretmenlik uygulamalarına katılmaktaydılar. Bu çalışmalar, enstitü yönetim kurulunca planlanıp, öğretmenler kurulundan geçirilerek yürütülmekteydi. Tamamlama Programı öğrencileri öğretmenlik uygulamasından sorumlu tutulmazlardı. Öğretmenlik uygulaması için son yarıyıda dört haftalık bir süre ayrılır, öğrenciler bu süre içinde ilkokullarda, olanak bulunursa birleştirilmiş sınıflı köy ilkokullarında, uygulamaya çıkmaktaydılar.¹⁷⁰

Öğrenciler uygulamanın ilk haftasında ders dinler, ondan sonraki haftalarda ise kendileri ders verir, buna göre dersin değerlendirilmeside ayrı olarak yapılmaktaydı. Uygulamanın öğretmeni, öğretim yöntemi öğretmeniydi. Enstitü yönetimi, uygulamaların izlenmesi, rehberlikte bulunulması ve değerlendirilmesi için ders hizmeti karşılığında yeteri kadar başka öğretmenleri de görevlendirebilmekteydi. Öğretmenlik uygulamasının planlaması, dördüncü yarıyıl başlamadan önce, öğretmenler kurulu tarafından yapılıp, bu toplantıya; uygulamanın öğretmeni; uygulamada görevlendirilen diğer öğretmenler, uygulama okullarının müdürleri ile bölgesinde uygulama okulları bulunan ilköğretim müfettişleri de katılmaktaydılar.¹⁷¹

2.1.3.5.2.1.1. Ders Müfredatına Yeni Derslerin Eklenmesi

Sınıf Öğretmeni(İlkokul Öğretmeni) yetiştiren İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin ders dağıtım cetvelleri ile ilgili 1979 yılında yeni bir yönetmelik yayınlanmıştır. Yayınlanan yönetmelikle iki yıllık eğitim enstitülerinde okutulan dersler ve ders grupları ile ilgili değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişiklikle iki yıllık eğitim enstitüleri haftalık ders dağıtım çizelgesi, Genel Kültür ve Sınıf Öğretmenliği

¹⁶⁹ Aynı yönetmelik, s. 32-33.

¹⁷⁰ Aynı yönetmelik, s. 33.

¹⁷¹ Aynı yer, s. 33.

dersleri, Meslek Dersleri, İş ve Teknik Eğitimi Dersleri, Yardımcı Dallar ve Seçmeli Alanlar grubu dersleri olarak beş grupta toplanmıştır.¹⁷²

Zorunlu dersler ise, Genel Kültür ve Sınıf Öğretmenliği dersleri ve Meslek dersleri olarak belirlenmiştir. Zorunlu seçmeli dersler, iş ve teknik eğitimi dersleri olup öğrencilerin bu bölümde yer alan derslerden birini seçip iki yıl devam zorunluluğu bulunmaktaydı. Yardımcı dallar grubu okul öncesi eğitimi ve özel eğitim dallarından oluşmuş olup, öğrenciler bu dallardan birini zorunlu olarak seçip iki yıl okumak zorundaydılar. Aynı şekilde seçmeli alanlardan da öğrenciler bir derisi zorunlu olarak seçip, iki yıl okumaları zorunlu tutulmuştur.¹⁷³

Yapılan değişikliklerle Kültür Tarihi Dersi İki Yıllık Eğitim Enstitüleri ders programından kaldırılmış ve yerine başka bir tarih derisi olan Düşünce Tarihi Dersi 1979 yılı itibariyle okutulmaya başlanmıştır.¹⁷⁴ Genel kültür dersleri, sınıf öğretmenliği ve öğretmenlik formasyonu dersleri iki yıllık eğitim enstitülerinde zorunlu dersler olarak okutulmaya başlanması ile genel kültür dersleri içerisinde yer alan, Düşünce Tarihi ve Devrim Tarihi Dersleri de İki Yıllık Eğitim Enstitülerinde zorunlu dersler olarak okutulmuştur.¹⁷⁵

2.1.3.5.2.2. Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri ile İlgili Yönetmelik

2.1.3.5.2.2.1. Eğitim Enstitülerinin 4 Yıla Çıkarılması

1967 yılında eğitim enstitülerinde açılan bütün bölümlerin öğretim süresinin üç yıla çıkarılmasıyla üç yıllık bir statü kazanan eğitim enstitülerinin, 1978-1979 öğretim yılından itibaren, öğretim süreleri dört yıla çıkartılmıştır. Böylece Ankara, Gazi, İzmir Buca, Balıkesir Necatibey, Diyarbakır, Konya Selçuk, Trabzon Fatih,

¹⁷²“İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ders Dağıtım ve Kredi Düzeni Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2050, 26 Kasım 1979, s. 406.

¹⁷³ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 205.

¹⁷⁴ “İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ekonomiye Giriş ve Düşünce Tarihi Dersleri Geçici Eğitim Programlarının Kabulü Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2028, 16 Nisan 1979, s. 245-246.

¹⁷⁵ “İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ders Dağıtım ve Kredi Düzeni Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2050, 26 Kasım 1979, s. 406.

Samsun, Edirne, Erzurum Kazım Karabekir ve İstanbul Eğitim Enstitüleri, Yüksek Öğretmen Okulu olarak yeniden isimlendirilmiştir.¹⁷⁶

2.1.3.5.2.2.2. 4 Yıllık Eğitim Enstitülerinde Öğretim Alanları (Bölümler)

1979 yılında eğitim enstitülerinin dört yıla çıkarılması ile birlikte, bu enstitülerde açılacak bölümler ve okutulacak derslerle ilgili çizelgeler düzenlenmiştir. Yayımlanan yönetmelikle, 4 yıllık eğitim enstitülerinin, Türkçe-Edebiyat, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen, Eğitim, İngilizce, Fransızca, Almanca, Müzik, Resim-İş, Beden Eğitimi Bölümlerinden oluştuğu belirtilip, birinci sınıf ders dağıtım çizelgeleri yayımlanmıştır.¹⁷⁷

Buna göre 4 yıllık eğitim enstitülerinin Türkçe- Edebiyat, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen, Eğitim, İngilizce, Fransızca, Almanca, Müzik, Resim-İş, Beden Eğitimi Bölümlerinin birinci ve ikinci yarıyıl deneme niteliğindeki geçici haftalık ders dağıtım ve kredi düzeni çizelgeleri hazırlanmıştır. 4 yıllık eğitim enstitüleri için yeni eğitim programları hazırlanmaya kadar birinci ve ikinci yarıyıl, Matematik ve Fen Bölümleri için eğitim enstitüleri deneme programlarından, diğer bölümler içinse yürürlükteki üç yıllık eğitim enstitüleri programlarından yararlanılması kararı alınmıştır.¹⁷⁸

2.1.3.5.2.2.3. Yeni Yapılanmaya Göre Dersler ve İçerikleri

1979 yılında Tebliğler Dergisinde yayımlanan 4 yıllık eğitim enstitüleri geçici ders dağıtım çizelgeleri, 4 yıllık eğitim enstitülerinin 1. Sınıfın birinci ve ikinci yarıyılını değerlendirecek şekildedir. Yönetmelikte yayımlanmış olan 4 Yıllık Eğitim Enstitüleri bünyesinde açılması öngörülen bölümlerin ders dağıtım çizelgeleri, 4 Yıllık Eğitim Enstitülerinin tamamını içeren ders programlarının hazırlanmamasından dolayı, ders program verileri bölümlerin dört yıllık müfredatlarının tamamıyla ilgili bilgileri karşılamamaktadır.

¹⁷⁶ Batır, Aynı makale, s. 529.

¹⁷⁷“4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 205-206.

¹⁷⁸ Aynı yer, s. 205-206.

Fen Bölümü birinci sınıflar için verilen programa bakıldığında, programın branş dersleri olan, Temel Fizik I-II, Temel Kimya I-II, Temel Biyoloji I-II derslerinden, meslek dersleri; Eğitime Giriş, Eğitim Sosyolojisi ve Eğitim Yöntemlerinden, genel kültür dersleri ise; Türkçe-Kompozisyon ve Yabancı Dil derslerinden oluşturulmuştur. Bu verilen müfredat programı içerisinde tarih alanı ile ilgili mevcut bir ders bulunmamaktadır. Eğitim enstitülerinin önceki 3 yıllık programlarında ise, Devrim Tarihi Dersi, tarih dersi olarak 3. sınıf ders programında okutulmaktaydı.¹⁷⁹

Matematik Bölümü birinci sınıf ders programı, branş dersleri olan Soyut Matematiğe Giriş I-II, Analize Giriş I-II, Lineer Cebir Dersinden, meslek dersleri Eğitime Giriş, Eğitim Sosyolojisi, Öğretim Yöntemleri derslerinden, genel kültür dersleri ise, Türkçe-Kompozisyon, Yabancı Dil derslerinden oluşturulmuştur. Birinci sınıf müfredatında okutulmak üzere tarih dersi ise, ders dağıtım cetvelinde bulunmamaktadır.¹⁸⁰

Türkçe-Edebiyat Bölümü programlarına bakılacak olursa, bu bölümün birinci sınıf ders programları içerisinde branş dersleri Temel Edebiyat Bilgileri I-II, İslamıktan Önceki Türk Edebiyatı, Divan Edebiyatı I-II, Batı Edebiyatı I, Türkçenin Yapısı ve Dil Grupları Arasındaki Yeri, Ses Bilgisi, Sözlü ve Yazılı Anlatımda Temel Bilgiler, Okuma Teknikleri olmak üzere hem Türkçe derslerinin hemde Edebiyat Derslerinin ağırlık kazandığı derslerden, meslek dersleri Eğitime Giriş ve Eğitim Sosyolojisi derslerinden, genel kültür dersi ise, Yabancı Dil dersi olarak yayımlanan ders dağıtım cetvelinde yer almıştır.¹⁸¹

İngilizce, Almanca ve Fransızca Bölümlerinin yeni düzenlemeye göre hazırlanmış her üç bölümün ders programlarında, branş dersleri, meslek dersleri ve genel kültür derslerinden oluşturulmuştur. Eğitime Giriş, Eğitim Sosyolojisi meslek dersleri olarak, Türkçe-Kompozisyon Dersi ise, genel kültür dersi olarak her üç

¹⁷⁹ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 205-206.

¹⁸⁰ **Aynı yönetmelik**, s. 205-206.

¹⁸¹ **Aynı yer**, s. 205-206.

bölümde de yer almıştır. Branş dersleri ise, genel olarak okuma, konuşma, o dilin gramer bilgisi ve yazılı anlatımı gibi ders müfredatlarından oluşturulmuştur.¹⁸²

4 yıllık eğitim enstitüleri Sosyal Bilgiler Bölümü ders programlarına bakıldığında ise, bölümde 9 ders bulunmaktadır. Bölümde okutulan dersler, bölüm branş dersleri, meslek dersleri ve genel kültür derslerinden oluşmaktadır. Sosyal Bilgiler birinci sınıf ders programında yer alan 9 dersten 2'si tarih dersi olarak ders dağıtım cetvelinde yer almıştır.¹⁸³ Bölümün birinci sınıf ders programındaki derslere bakıldığında ağırlıklı olarak ders sayısı fazlalığı coğrafya derslerine aittir. Ancak derslerin kredilerine bakıldığında bölüm dersleri içerisinde tarih derslerinin diğer derslere oranla kredisi daha yüksek tutulmuştur.

Eğitim enstitüleri Eğitim Bölümünün dört yıllık düzenlemeye göre yayımlanan birinci sınıf ders dağıtım cetvelinde onbeş derse yer verilmiştir. Bölümün ders programı ağırlıklı olarak branş derslerinden oluşsada, ders programındayabancı dil, Türkçe-kompozisyon, ekonomiye giriş ile Düşünce Tarihi adlı bir tarih dersinin de yer aldığı genel kültür derslerine Eğitim Bölümünün birinci sınıf ders programlarında yer verilmiştir. Bölümde okutulan derslerin ders kredilerine bakıldığında ise, genellikle iki yada üç kredilik dersler olduğu görülmektedir. Bölümün birinci sınıf programlarında okutulan tek tarih dersi olan Düşünce Tarihi adlı derste 3 kredilik bir derstir.¹⁸⁴

Dört yıllık programa göre ders dağıtım cetveli hazırlanmış olan Resim-İş Bölümü birinci sınıf programı içerisinde dokuz derse yer verilmiştir. Bölüm programı branş dersleri, genel kültür dersleri ve meslek derslerinden oluşmakla birlikte, bu dersler kurumsal, uygulamalı ve kredilerine göre ders dağıtım cetvellerinde tek tek belirtilmiştir. Bölümde yer alan seçmeli dersler ise, müzik ve beden eğitimine ayrılmıştır. Resim-İş Bölümü birinci sınıf ders dağıtım cetvelinde

¹⁸² Aynı yer, s. 205-206.

¹⁸³ Aynı yer, s. 205-206.

¹⁸⁴ Aynı yönetmelik, s. 207.

yer alan dersler ve ders grupları içerisinde herhangi bir tarih dersine yer verilmemiştir.¹⁸⁵

Dört yıllık eğitim enstitülerinin 1979 yılında sadece birinci sınıf ders dağıtım cetvelleri yayımlansada Müzik Bölümü ve Beden Eğitimi Bölümlerinin dört yıllık programa göre düzenlenmiş ders dağıtım çizelgelerinin tamamına Niyazi Altunya'nın 'Gazi Eğitim Enstitüsü' adlı eserinde yer verilmiştir. Buna göre, Müzik Bölümünün dört yıllık programa göre düzenlenmiş 1978-79/1981-82 yılı ders dağıtım cetvellerinde dersler kurumsal, uygulamalı ve kredilerine göre ders dağıtım cetvellerinde belirtilmiştir. Bölümün dört yıllık ders programları, ağırlıklı olarak branş dersleri başta olmak üzere, genel kültür dersleri ve meslek derslerinden oluşmaktadır. Ayrıca Müzik Bölümünün üçüncü sınıf programında branş dersi olarak Müzik Tarihine, dördüncü sınıfta ise, Düşünce Tarihi ve T.C. Devrim Tarihi adlı iki tarih dersine de genel kültür dersleri arasında yer verilmiştir.¹⁸⁶

Yine diğer bir bölüm olan Beden Eğitimi Bölümünün 1979 yılında dört yıllık programa göre düzenlenmiş ders dağıtım cetvelinde ise, ağırlıklı olarak bölümün branş derslerine yer verilmekle birlikte, bölüm dersleri içerisinde genel kültür dersleri ve meslek derslerine programlarda yer verilmiştir. Bölümde okutulan dersler kuramsal, uygulamalı ve kredilerine göre ders dağıtım cetvellerinde ayrı ayrı belirtilmiştir. Beden Eğitimi Bölümünün ders dağıtım cetveli üçüncü sınıf genel kültür dersleri içerisinde, Düşünce Tarihi adlı ders ile dördüncü sınıf genel kültür dersleri içerisinde T.C. Devrim Tarihi adlı dersler yer almıştır. Bölümün birinci ve ikinci sınıf dersleri ağırlıklı olarak bir yada iki kredilik, üç ve dördüncü sınıf dersleri ise ağırlıklı olarak iki ya da üç kredilik derslerden oluşmuştur. Buna göre bölümde okutulan tarih dersleri içerisinde, Düşünce Tarihi 3 kredilik, Devrim Tarihi ise 2 kredilik ders olarak programlarda yer almıştır.¹⁸⁷

¹⁸⁵ Aynı yer, s. 207.

¹⁸⁶ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 656-657.

¹⁸⁷ Altunya, **aynı eser**, s. 755-756.

2.2.EĞİTİM ENSTİTÜLERİNDEKİ BÖLÜMLERDE TARİH ÖĞRETİMİ, MÜFREDATI ve DEĞERİ

2.2.1.TARİH ÖĞRETİMİYLE DOĞRUDAN YÜKÜMLÜ TARİH ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN BÖLÜMLER

2.2.1.1.Toplu Dersler Bölümünde Tarih Müfredatı ve Öğretimi (1947-1949)

Eğitim enstitüleri Toplu Dersler Bölümünün açılmasıyla bu bölüm ayrı ayrı branş öğretmenleri yetiştirmek yerine ilk ve ortaokulu da içine alacak şekilde tüm dersleri okutabilen öğretmen yetiştirmeyi amaçlamıştır. Bu nedenle enstitüler için hazırlanan toplu dersler müfredat programı içerisinde okutulmak üzere farklı alanlardaki derslerin müfredat programları hazırlanmıştır. Hazırlanan müfredat programları içerisinde toplu dersler öğretmenlerinin tarih dersi alanında da yetkinleşip, ilk ve ortaokul müfredatında diğer dersler gibi, tarih dersini de okutabilmesi amacıyla, toplu dersler müfredatı içerisinde üç tarih dersine yer verilmiştir.

Eğitim enstitüleri Toplu Dersler Bölümünde okutulan bu derslerden ilki, tarih dersi başlığı altında konular çok ayrıntılı olmamakla birlikte, milli tarihin daha ağırlıklı olarak müfredatta yer aldığı, ama bunun yanında uygarlık tarihi ile ilgili belli başlı konu başlıklarına da müfredatta yer verildiği bir tarih dersi. Aslında tek bir tarih dersi başlığı altında hazırlanmış olan bu tarih dersi müfredatı Genel Tarih, Türk Tarihi, Türkiye Tarihi müfredatının ayrıntıya girilmeden bir araya getirilmiş bütününden oluşturulmuştur.¹Tarih müfredatının bu şekilde hazırlanması ile aslında enstitüden mezun olacak toplu dersler öğretmenininde böylelikle okulda okutacağı tarih dersi müfredatı hakkında genel bir bakış açısına sahip olarak yetiştirilmesine ve aynı zamanda öğrencilerine de verilmesi gereken tarih konuları ile ilgili genel bir bakış açısı kazandırmasının amaçlandığı görülmektedir. Ayrıca hazırlanmış bulunan bu tarih dersinin müfredatı her ne kadar geniş kapsamlı konu ağını içersede zaman

¹“ Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmeliğin Devamı”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 507, 11 Ekim 1948, s. 97-98.

açısından, enstitülerde 4 sömestri yani iki yıl süresince okutulmak üzere planlanmıştır.

Eğitim enstitülerindeki Toplu Dersler Bölümlerine, ortaokulları ve orta derecedeki meslek okullarının sınıf öğretmenlerini yetiştirmek ve bunların aktif okul anlamında birer ‘Eğitken’ olarak hazırlanmalarını sağlama devide verilmiştir. Bu maksatla ortaokul ğretim programlarındaki ders maddelerinin her biri üzerinde ayrı ayrı durulmayarak, bu bilgilere hakim olma bakımından, öğrenme tekniğini kavramak üzere her dersten alınacak tipik konular ve üniteler üzerinde çalıştırılmaları, ders uygulaması, laboratuvar, şahsi çalışma gibi yollardan bu bilgilerin pratik ve pedagojik nitelikte değerlendirilmesi gerekmiştir. şahsi çalışmaların yapıldığı dersler ise Tarih, Coğrafya ve Türkçe Dersleri olarak belirlenmiştir.²

Eğitim Enstitülerinin Toplu Dersler tarih müfredat programı hazırlanırken tarih müfredat programının hazırlanışında gz önünde tutulan tüm esaslarda maddeler halinde müfredat içeriğiyle birlikte verilmiştir. Bu esaslara göre;

a) Eğitim enstitüleri için dört smestrik tarih müfredat programı yapılırken bu süre zarfında okutulacak ders saatleri hesaplanmış ve (106) saat olarak tespit edilmiştir. Bu saatlerden birinci, ikinci ve üçüncü smestlerde ayda ikisi, dördüncü sömestrede ise ayda  uygulamaya ayrılmıştır. Bundan dolayı müfredat programı, geri kalan (65) saat üzerine düzenlenmiştir,

b) Müfredat yapılırken ilk ve ortaokullarda okutulan tarih konuları gz önünde tutulmakla beraber, zamanın darlığı yüzünden birçok konu terk edilmiş, ancak ğretmen adayları ile birlikte incelemesi gereken önemli konular üzerine durulmuş ve yine bu yüzden ilgili konular birleştirilerek bir ünite meydana getirilmiştir,

c) Birinci ve ikinci smestriiler için konular Eski ve Ortaçağ tarihlerinden, üçüncü ve dördüncü smestriiler için de Yeni ve Yakınçağ tarihlerinden alınmıştır,

² Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 476-477.

d) Konuların tespiti sırasında daima yurt tarihi ve milli tarih esas olarak alınmış, diğer konulara ancak kendi tarihimizin mihranı etrafında ve onunla olan ilgisi nispetinde yer verilmiştir,

e) Programda siyasal olaylardan ziyade kültür ve uygarlık tarihi konularına daha fazla önem verilmiş, muasır uygarlığımızın nasıl ve kimler tarafından meydana getirildiğini öğretmek amaçlarından birisi olmuştur,

f) Bundan dolayı geçmişin ve atalarımızın birer yadigarı olan eserlerimizin ve anıtların incelenmesi daima birinci plana alınmıştır. Bu amaçla tarih derslerinde konularla ilgili ve çevre içinde bulunan müze, arşiv, kitaplık, saray, cami, medrese, surlar ve tarihi anıtların yerinde incelenmesi esas olarak kabul edilmiştir,

g) Ancak bu gibi gezilerin üstün körü gezmek ve görmek işinden ziyade muhakkak bir şeyler öğrenmek amacını gütmelerini ve tarih bakımından bu gibi gezilerden sağlanacak faydanın ve bu gezilerin nasıl yapılacağına öğretmen adaylarına öğretilmesi esas alınmıştır. Bunun içinde çevre dahilinde ve dışarıda yapılacak gezilerin daha önce hazırlanmış bir plan dahilinde yapılması ve nelerin incelenmek ve öğretilmek istendiğinin tespit edilmesi ve gezilerin sonunda elde edilen bilginin öğretmen adayının tarih dosyasında saklanması şart kabul edilmiştir,

h) Çevre dahilinde yapılacak bu gibi gezilerin sömestri tatilinde veya büyük tatillerde imkan nispetinde bütün yurt içinde yapılması çok faydalı olacağı gibi bu gezilere coğrafya, tabiat bilgisi gibi dal öğretmenlerinin de katılmaları, öğretimin daha verimli bir hale gelmesini sağlayacağı belirtilmiştir,

i) Eğitim enstitülerinde düzgün konuşma ve yazma yalnız Türkçe öğretmenlerinin işi sayılmayarak tarih öğretmenlerinde titizlikle takip edecekleri bir ödev olması, imla terim ve yazı birliğine mutlak bir anlaşma ile çalışması gerektiği belirtilmiştir.³

³“Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmeliğin Devamı”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 507, 11 Ekim 1948, s. 97-98.

Tarih Dersi Müfredatı⁴

(I. ve II. Sömestri)

İlkçağ Tarihi:

I. Tarih hakkında genel bilgiler:

Tarih neden bahseder? Tarihin kaynakları, tarihe yardımcı ilimler. Tarihin devirlere ve çağlara bölünmesi, tarih çağları arasındaki farklar. Tarihten önceki devirlerde insanların yaşayışı.

II. OrtaAsya uygarlığına genel bir bakış ve burada kurulan en eski Türk devleti:
Hunlar

III. Eski çağda Anadolu:

Eski Anadolu uygarlıkları: Etiler, Erikler ve Lidyalılar.(Bu konuda genel olarak Mezopotamya, Mısır ve İran uygarlıklarından bahsedilecektir.)

IV. Ege Uygarlığı:

Yunan kültürü: Toplumsal hayat, din ve inanışlar, edebiyat, felsefe, güzel sanatlar.

V. Helenizm Devri:

İskender'in savaşları ve sonuçları.

VI. Roma tarihi:

A. Roma tarihinin bölümleri ve her bölümün özel karakterleri.

B. Roma üstünlüğünün sebepleri ve fetihlerin sonuçları. (Fetihler ayrı ayrı anlatılmayacak, yalnız gelişmenin sebepleri üzerinde durulacaktır).

C. Roma'da sınıf mücadeleleri ve iç karışıklıklar.

D. İmparatorluk devri.(İdare şekli, Hıristiyanlık, Roma'nın yıkılışını hazırlayan amiller).

E. Roma uygarlığı.

Ortaçağ tarihi:

VII. Doğu Roma İmparatorluğu: (Justinien Devri)

VIII. İslamiyetten önceki Türk tarihi ve uygarlığı: (Göktürkler)

⁴Aynı yönetmelik, s. 97-98.

IX. İslam tarihi:

- A. Hz Muhammet ve Müslümanlığın doğuşu.
- B. Müslümanlığın doğuda ve batıda yayılması.
- C. Müslümanlığın Avrupa'ya geçişi ve Endülüs.
- D. İslam uygarlığı (Bu konu anlatılırken Endülüs uygarlığı üzerinde de durulacak ve bunun Avrupa'ya olan etkisi belirtilecektir).

X. Ortaçağ Avrupa'sına toplu bir bakış:

Şarlıman İmparatorluğu, Verdön Taksimi ve siyasi sonuçları.

XI. Oğuzlar ve Selçuklular:

- A. Oğuzlar.
- B. Büyük Selçuklu İmparatorluğu.
- C. Anadolu Selçuklu Devleti ve uygarlığı.
- D. Haçlı savaşları.

(III. ve IV. Sömestri)

Yeni ve Yakınçağlar Tarihi:

I. Osmanlı Devletinin kuruluş devri (1299-1453).

- A. Osmanlı Devletinin kuruluşu sırasında Anadolu ve Balkanlar.
- B. Osmanlı Devletinin teşekkülü, büyük savaşlar ve Ankara Meydan Savaşının sonuçları.
- C. Anadolu'da Türk birliğinin kurulması, İstanbul'un fethi ve sonuçları.

II. Osmanlı Devletinin yükselme devri (1453-1579).

- A. Osmanlıların doğu siyaseti.
 - B. Osmanlıların güney siyaseti.
 - C. Osmanlıların batı siyaseti.
- (Bu konular ayrı ayrı ve kronoloji sırasıyla işlenecektir).
- D. Osmanlı Devletinin yükselme devrinde uygarlık.

III. Osmanlı Devletinin yükseliş devrinde Avrupa'da keşifler, Rönesans, Reform.

(Bu konunun ayrıca uygulaması yapılacaktır).

IV.Osmanlı Devletinin duraklama devri (1579-1683): Duraklama devrinin özellikleri, iç ve dış sebepler, durumu düzeltmeye çalışanlar, Köprülüler, II. Viyana kuşatması ve sonuçları.

V.Osmanlı Devletinin gerileme devri (1683-1792).

A. Osmanlı-Rus, Osmanlı-Avusturya münasebetleri ve bu devirde Avrupa'da meydana gelen olayların başlıcaları.

B. Osmanlı-Fransız münasebetleri ve kapitülasyonların mahiyeti.

VI.A.B.D.'nin teşekkülü.

VII.Fransa ihtilalini doğuran sebepler ve bu ihtilalin devletler ve milletler üzerindeki etkisi. (Bilhassa Osmanlılar üzerindeki etkisi incelenecektir: Sırp ve Mora isyanları, Mısır meselesi).

VIII.Osmanlı Devletinin dağılma devri:(1792-1918)

A. Osmanlılarda garplılaşıma hareketleri (Lale Devrinden Tanzimat'a kadar).

B. Tanzimat Devri (I. ve II. Meşrutiyet).

C. Birinci Dünya Savaşından önce devletlerin durumu, savaşın açılışı ve sonuçları.

Bölümde okutulan diğer bir tarih dersi ise, Eğitim Tarihi olmuştur. Bu ders bölümde okutulan meslek dersleri içerisinde 2. sınıfta haftada 1 saat okutulmak üzere programda yer almıştır. Eğitim Tarihinde içinde bulunduğu meslek derslerinin bölümde okutulma amacı, öğretmen adaylarının ileride çalışacakları okullara devam eden öğrencilerin ruh özelliklerini bilip kavrayabilmesi, onların eğitiminde etkili şekilde rol oynaması, birtakım bilgi ve becerileri kazanmaları için gereken elverişli zemin ve fırsatları hazırlayabilmesi olmuştur. Ayrıca eğitim ve öğretim problemlerine karşı devamlı ilgi duyacak ve bu alanda kendisini gösteren, yenilikleri takip edip benimseyecek birer eleman olarak yetişmelerinin sağlanması da hedeflenmiştir. Hazırlanan Eğitim Tarihi Dersi müfredatının içeriğine bakıldığında ise; konular ilkçağ, ortaçağ ve yeniçağda var olmuş medeniyetlerin eğitim yapıları ile

çeşitli fikir akımlarının eğitime etkilerini içeren başlıklar olarak ayrıntıya girilmeden ele alınmıştır.⁵

Eğitim Bilimi Tarihi Dersi Müfredatı⁶

(II. Sınıf, haftada 1 saat)

1. İlkçağlarda doğu milletlerinde eğitime genel bakış.
2. Eski Yunanistan'da eğitim: Sokrat, Eflatun, Aristo.
3. Eski Roma'da eğitim: Kintilyan.
4. İslam eğitiminin ana çizgileri.
5. Ortaçağ eğitimine genel bakış.
6. Hümanizm, reformasyon ve rönesansın öğretim ve eğitime etkileri.
7. XVII. yüzyıl (Bacon, Descartes, Komenyus).
8. XVIII. ve XIX. yüzyıllar (Locke, Rousseau, Salzmann, Pestalozzi, Herbart, Frobel) yeni hümanizm akımı.
9. XX. yüzyılda öğretim ve eğitimde yeni hareketler ve bunları gerçekleştirmeğe çalışan pedagoglar ve örnek okullar.
10. İlk, orta ve yeniçağlarda Türk eğitim ve öğretim tarihi.

Eğitim enstitüleri Toplu Dersler Bölümünde okutulan üçüncü tarih dersi ise, Türk Devrim Tarihi dersi olmuştur. Devrim Tarihi dersi müfredatı 4204 sayılı kanun gereğince üniversiteler ve yüksek okullarda gösterilmek üzere Türk Devrim Tarihi Enstitüsü Müdürlüğünün 9 Ekim 1946 tarih ve 279 sayılı yazısı ile teklif edilmiş ve bu müfredat programı 1946-47 yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır.⁷ Ortak zorunlu ders olan Devrim Tarihi dersi enstitülerin hem Toplu Dersler Bölümü hemde Tek Dersler Bölümünde okutulmuştur. Ancak Toplu Dersler ders dağıtım cetvellerinde bazı farklılıklar bulunmaktaydı. Örneğin, Gazi Eğitim Enstitüsü 1947-48 mezunlarını gösteren Diploma Defterinde yer alan dersler içerisinde Türk Devrim

⁵ “ Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 483, 26 Nisan 1948, s. 314, 316.

⁶ “ Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 483, 26 Nisan 1948, s. 313-320.

⁷ “ Türk Devrim Tarihi Dersi Müfredatı Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 410, 2 Aralık 1946, s. 126.

Tarihi dersi bulunmasına rağmen yayımlanan ders dağıtım çizelgelerinde bu ders görünmemektedir.⁸

Diğer eğitim kurumlarında ve Eğitim Enstitülerinin kuruluşundan bu kurumların kapanışına kadar, enstitülerin her bölümünde ortak zorunlu tarih dersi olarak okutulan Devrim Tarihi dersinin tarihi sürecine genel olarak bakmak gerekirse, ilk Devrim Tarihi dersi aslında 1934 yılında verilmeye başlanmıştır. Devrim Tarihinin kimler tarafından ve hangi konular üzerinden verileceği konusunda da açıklamalarda bulunularak, aşama aşama Türk devriminin siyasal gelişmeleri üzerinde durulmuştur. Üniversite gençliğine devrim bilincini aşılama amaçlayan bu derslerin daha etkili ve verimli bir biçimde yürütülebilmesi için, Türk devriminin siyasal tarihi, Türk devriminin dünyadaki diğer devrimlerle kıyaslanması ve dünyada devrimleri içerisindeki yeri, Türkiye'nin ekonomik gelişimini ve ulusal ekonomi politikaları konusundaki girişimleri, konularına göre dört ana bölüm altında sınıflandırılmıştır. 1933-34 öğretim yılından başlayarak da yüksek öğretimde Türk Devrim Tarihi derslerinin ortak zorunlu ders biçiminde okutulmasına geçilmiştir. Derslerde işlenen konularla rejimin niteliği arasında son derece yakın bir ilişki olmuştur. Bu yakın ilişki, gerek ortaöğretimde, gerekse yüksek öğretimde okutulan Devrim Tarihi derslerinin dönüşümü üzerinde belirleyici bir etkide bulunmuştur.⁹

Yine eğitim enstitülerinin açılmasıyla, 1946 yılında yayımlanan ve Toplu Dersler Bölümü Devrim Tarihi dersi müfredat programının içeriği, Kurtuluş Savaşı ve Türk Devrim Tarihi ile Türkiye Cumhuriyeti olmak üzere iki ana başlığa bölünerek ele alınmıştır. Birinci bölümde Osmanlı İmparatorluğunun yıkılış devrine genel bir bakış olarak ele alındıktan sonra, Türk devriminin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin oluşum süreci, Cumhuriyetin ilanı ve siyasal partilerin kuruluşu, Atatürk'ün ölümü, İkinci Dünya Savaşı ve Birleşmiş Milletlere katılım ile devam etmiştir. İkinci bölüm ise, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, anayasa ve Millet

⁸ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 478.

⁹ Erdal Aslan, "Devrim Tarihi Ders Kitapları", **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları: Buca Sempozyumu (29 Eylül-1 Ekim 1994)**, Yay. Haz. Salih Özbaran, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1995, s. 297.

Meclisini içeren yapısı, Cumhuriyetin dayandığı ana prensipler ve Cumhuriyet devrinde türlü alanlardaki çalışma ve gelişmeleri içermektedir.¹⁰

Eğitim enstitülerinde de okutulan Türk Devrim Tarihi dersi ile ilgili çeşitli eleştiri ve tespitlerde de bulunulmuştur. Buna göre geçmişten beri salt bir tarih dersi olarak bırakıldığı eleştirileri yapılmış, bu dersin mutlaka güncel olaylarla bağlantısı ve ilgisinin kurulması gerektiği ifade edilerek Devrim Tarihi derslerini en güncel sorunlar ve güncel sorunların tarihsel boyutlarıyla bağlanması gerektiği tespitinde bulunulmuştur. Ayrıca diğer yandan Türk Devrim Tarihi derslerinin birde ideolojik boyutunun olduğu, felsefeyi bilmeden laikliğin anlatılamayacağı, bu dersi veren bir hocanın felsefeci olması gerektiği ancak mutlaka felsefe ile ilgilenmesi, okuması, laikliğin, Fransız Devriminin, Hümanizmanın felsefesi, hukuksal ve sosyolojik boyutlarını kavramış, dolayısıyla bu alanlar üzerine bilgilenmiş ve kafa yormuş olması gerektiği üzerinde durulmuştur.¹¹

Türk Devrim Tarihi Dersi Müfredatı (1946)¹²

I. KURTULUŞ SAVAŞI ve TÜRK DEVRİM TARİHİ

Osmanlı İmparatorluğunun yıkılış devrine genel bir bakış:

(Osmanlı Devletinin bünyesi, müesseselerinin durumu, başlıca gerileme sebepleri, devletlerarası durumu, Şark meselesinin son safhaları).

1914-1918 Cihan Harbini hazırlayan sebepler ve harbin gelişmesi ve Osmanlı İmparatorluğunun bu harpteki rolü.

A. Cihan Harbi sonunda Osmanlı Devletinin durumu:

1. Mondoros Mütarekesi:

2. 1914-1918 yılları arasında Osmanlı topraklarının taksimi için yapılmış olan gizli anlaşmaların tatbiki karşısında:

¹⁰ “Türk Devrim Tarihi Dersi Müfredatı Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 410, 2 Aralık 1946, s. 126.

¹¹ Ergün Aybars, “Türk Devrim Tarihi Nasıl Verilmelidir?”, **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları: Buca Sempozyumu (29 Eylül-1 Ekim 1994)**, Yay. Haz. Salih Özbaran, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1995, s. 291.

¹² “Türk Devrim Tarihi Dersi Müfredatı Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 410, 2 Aralık 1946, s. 126-127.

- a. Osmanlı Devletinin,
 - b. Osmanlı Devletindeki Hıristiyan uyrukluların,
 - c. Türk kamuoyunun aldığı durum ve istilaya karşı mahalli ayaklanmalar,
- B. Mili mücadelenin gelişmesi:
1. Mustafa Kemal Samsun'da,
 2. Mustafa Kemal'in kişiliği, karakteri, askeri ve siyasi işleri,
 3. Mustafa Kemal'in devletin genel durumu karşısında Kurtuluş Savaşı için gerekçesi-Kurtuluş Savaşı için koyduğu esaslar, Kurtuluş Savaşı için kabul ettiği metot,
 4. Mustafa Kemal'in orduyu ve milleti durumdan haberdar ederek ayaklanmaya çağırması,
 5. Amasya toplantısı ve tamimi, Sivas ve Erzurum kongreleri,
 6. Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyetinin kurulması,
 7. İstanbul'da son Osmanlı Mebusan Meclisinin toplanması ve dağılması. Misakı Milli'nin hazırlanması.
- C. Büyük Millet Meclisi Hükümetinin kuruluşu:
1. Büyük Millet Meclisi Hükümetinin ilk kuruluşu ilk programı ve ilk anayasası,
 2. Büyük Millet Meclisinin bünyesi ve karakteri,
- D. Büyük Millet Meclisi Hükümeti ve Kurtuluş Savaşı:
1. Büyük Millet Meclisinin siyasi çalışmaları,
 - a. Dünya kamuoyunu Türk milleti davasından haberdar etmek için teşebbüsler yapması,
 - b. İslam alemini Türk davasıyla ilgilendirmek için teşebbüsler yapılması,
 - c. Fransa, Sovyet Rusya ve Afganlarla anlaşma yolu aranması.
 2. Büyük Millet Meclisi Hükümeti ve iç isyanlar,
 3. Büyük Millet Meclisi Hükümetiyle İstanbul Hükümetinin münasebetleri,
 - a. Bir anlaşma yolu bulmak için yapılan teşebbüslerin boşa gitmesi,
 - b. İstanbul Divanı Harbinin Milli Mücadele şeflerini ölüme mahkum etmesi,
 - c. Milli Hükümet ve Padişah hükümeti arasında harp.

4. Büyük Millet Meclisi Hükümetiyle İstanbul Hükümetini Sevr antlaşması hakkındaki görüşleri,
5. Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Anadolu topraklarını düşman istilasından kurtarmak için giriştiği siyasi ve askeri teşebbüsler,
 - a. Sovyet Rusya, Fransa, İtalya ve Afganistan ile anlaşma,
 - b. Kafkas Cephesinde Ermenistan'la harp,
 - c. Güney Cephesinde Fransızlarla harp,
 - d. Güney Cephesinde İtalyalarla münasebet,
 - e. Batı Cephesinde Yunanlılarla harp (Birinci İnönü, İkinci İnönü, Başkomutanlığa Mustafa Kemal'in seçilmesi, Sakarya ve Büyük Taarruz),
 - f. Mudanya Mütarekesi ve Lozan antlaşması, (İsmet Paşa)
6. Sevr'le Lozan barış esaslarının karşılaştırılması.

E. Devrim hareketleri ve siyasi cereyanları (Lozan barışından Cumhuriyetin ilanına kadar):

1. Osmanlı İmparatorluğunun son zamanlarındaki ıslahat hareketleri ve türlü fikir ve siyaset cereyanları,
2. Saltanatın kaldırılması ve saltanatla hilafetin ayrılması,
3. Birinci ve İkinci Büyük Millet Meclisinde muhafazakar ve devrimci zümreler,
4. Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyetlerinin Halk Partisi kuruluşları haline getirilmesi,
5. Ankara'nın hükümet merkezi oluşu,

F. Cumhuriyetin ilanı:

1. Büyük Millet Meclisiyle Büyük Millet Meclisi Hükümetinin statüleri (Yürütme ve yasama erkleri bakımından inceleme),
2. Kabine buhranı, Cumhuriyetin ilanı ve Gazi Mustafa Kemal'in Cumhurbaşkanlığına seçilmesi.

G. Devrim hareketleri ve siyasi cereyanlar (Cumhuriyet devrinde):

1. Hilafetin kaldırılması,

2. Teşkilatı Esasiye Kanununun (Anayasanın) evrimi,
3. Büyük Millet Meclisinde Cumhuriyet devrinde siyasi partiler,
 - a. Cumhuriyet Halk Partisi,
 - b. Terakki Perver Cumhuriyet Fırkası,
 - c. Serbest Cumhuriyet Fırkası,
 - d. Tek derecedeki seçim ve yeni partiler,
4. Din ile devletin ayrılması ve mevzuatın laikleştirilmesi,
 - a. Teşkilatı Esasiye Kanununun değiştirilmesi,
 - b. Tekke ve türbelerin kaldırılması,
 - c. Medreselerin kaldırılması,
 - d. Miladi takvim ve garp rakamlarının kabulü,
 - e. Türk Medeni Kanununun kabulü.
5. Türk alfabesinin kabulü
6. Kadına seçim hakkı verilmesi,

H. Cumhuriyet devrinde dış siyaset:

1. Prensipler,
2. Faaliyet (Musul, borçlar meseleleri v.b.)
 1. Türkiye'nin Cemiyeti Akvama girmesi,
 2. Balkan Antantı,
 3. Sadabat Paktı,
 4. Montrö Sözleşmesi,
 5. Hatay'ın bağımsızlığı ve Türkiye'ye katılması.

İ. Atatürk'ün ölümü ve İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı:

1. İkinci Cihan Harbinde Türk dış siyaseti,
2. Birleşmiş Milletlere katılma.

II. TÜRKİYE CUMHURİYETİ

- A. Türkiye Cumhuriyetinin Kurulmasını zaruri ve mümkün kılan etmenler.
- B. Türkiye Cumhuriyetinin yapısı:
 1. Anayasa (1924-1945),

2. Büyük Millet Meclisi.

C. Türkiye Cumhuriyeti'nin dayandığı ana prensipler:

1. Cumhuriyetçilik,
2. Milliyetçilik,
3. Halkçılık,
4. Laiklik,
5. Devletçilik,
6. Devrimcilik.

D. Cumhuriyet devrinde türlü alanlarda çalışma ve gelişmeler:

1. Yerel kanunlar. Sosyal hayatın ana prensiplere göre düzenlenmesi. (İş Kanunu, toprak kanunu, sosyal yardım kanunları),
2. Taşıt işlerindeki başarılar, demir yolu siyaseti ve bayındırlık hareketleri,
3. Milli Savunmaya verilen önem,
4. Milli kültürün gelişmesi, öğretimin yayılması.

Eğitim enstitüleri ile ilgili 1947 yılında rapor hazırlatılarak, enstitülerde verilen dersler, ders programlarının yoğunluğu ve öğrenciler açısından verimliliği ile ilgili tespitlerde bulunulmuştur. Bu tespitler içerisinde enstitülerde okutulan tarih dersleri ile ilgili verilere de yer verilmiştir. Buna göre raporda ayrıntısıyla şu ifadeler yer almıştır;

Eğitim enstitülerinde derslerin çeşidi ve haftalık ders saatlerinin sayısı, teşkilatı felce uğratacak derecede çok olduğu, çocukların ders dinlemekten, ders hazırlamaktan ve noksan olan notları tamamlamaktan nefes almaya vakitleri olmadığına değinilmiştir. Üst üste yığılan çeşitli dersleri hazırlamaya da imkan bulamayan öğrenciler otomatlaşıp, pasifleşmekte ve bedbinleşmekte olduğu tespiti yer almıştır. Yine bu ağır yük altında bunalan gençlerin, dersler dışında seminerler

için mesleki eserler okumaları, özetler çıkarmaları fikir tartışmaları yapmak gibi şeylere vakit yokluğundan dolayı zaman ayıramadığı belirtilmiştir.¹³

Eğitim enstitülerinde okutulan Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi Derslerinin liselerde ve öğretmen okullarında okutulan ve enstitüde de tekrar edilen bir ders olduğu, bu nedenle öğrencilerin, bu dersi enstitüde bir kez daha okuyup, sınavını vererek durmadan çalıştığı belirtilmiştir. Halbuki ileride kendilerinin çalışmalarlarıyla bu dersleri hazırlamanın her zaman mümkün olacağından, bu derslerin birinci sınıf programından çıkartılması gerektiği dile getirilmiştir. İkinci sınıfta ise Tarih, Coğrafya derslerinin birer saate indirilip, bunlarında ancak uygulama dersi olarak muhafaza edilmesi ve ders yılı başında hemen ders uygulamalarına başlanması gerektiği belirtilmiştir. Yine bu iki dersten bilgi yoklaması yapılmaması gerektiği, sadece çocukların uygulamada başarı göstermelerinin esas tutulması gerektiği de ifade edilmiştir.¹⁴

Enstitülerdeki tarih dersinin de bulunduğu bazı dersler için yapılan şahsi çalışmalarla ilgili de çeşitli tespitlerde bulunulmuş ve raporda şahsi çalışmalar başlığı altında buna yer verilmiştir. Buna göre, öğleden sonraki meşguliyetler arasında birinci ve ikinci sınıflarda Tarih, Coğrafya ve Türkçe dersleri için haftada üçer saat şahsi çalışmalara ayrılmıştır. Bu saatlerin serbest bırakılması ve doğrudan doğruya öğrencilerin emrine verilmesinin faydalı olacağı belirtilmiştir. Çocukların olgun insanlar gibi boş saatlerini diledikleri gibi kullanması gerektiği, ayrıca arzu ettiği dersi çalışmakta da serbest olması gerektiği belirtilmiştir. Olgunluğun, en küçük meselelere varıncaya kadar gençleri gözaltında yaşatmakla sağlanamayacağı, gençlere güvenmek ve güvenerek onların sağduyularının geliştirilmesi gerektiği, hayatta kendi kendini yükseltmenin ve idare etmenin yolunun okulda çocukların vakitlerini ve serbest zamanlarını iyi kullanmaları sağlanması gerektiği tespitinde de bulunulmuştur.¹⁵

¹³Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 495.

¹⁴**Aynı eser**, s. 495.

¹⁵**Aynı eser**, s. 496.

2.2.1.2. Edebiyat Bölümünde Tarih Müfredatı ve Öğretimi (1949-1965)

Edebiyat Bölümü ile Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi öğretmen ihtiyacı karşılanmıştır. Edebiyat Bölümü kurulduğu günden başlayarak programlarında ülkenin gerçeklerini göz önünde bulundurmuş, bir ortaokul öğretmeni için gerekli temel bilgileri vermeyi bilmiş, öğretmen adaylarının hizmet yıllarında kendi kendilerini yetiştirmelerini sağlamayı amaç edinmiştir. Bölümde 32 saat gibi yoğun bir çalışmanın yanı sıra ortaokullardaki ders uygulamaları, mesleki konulardaki araştırmalar, incelemeler ile öğrencilerin görüş ufuklarının genişlemesine fayda sağlaması beklenmiştir. 1948-1966 yılları arasında varlığını sürdüren Edebiyat Bölümünde edebiyat ve dilbilgisi konuları Türk Dili ve Edebiyatı başlığı altına toplanmış, Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi müfredatları da amaç ve açıklamaları ile ele alınmıştır.¹⁶

Edebiyat Bölümü, Türkçe ağırlıklı bir bölüm olmasına rağmen Türkçe ve Sosyal Bilgiler Bölümlerinin işlevlerini birlikte yüklenmiştir. Edebiyat Bölümü, Sosyal Bilgiler öğretmeni yetiştirme işlevini birlikte yürütmesi dolayısıyla bölümde iki tarih dersine yer verilmiş ve ayrıca seminer dersi olarak belirlenen saatlerden 1'er saatte tarih dersine yer verilmiştir.

Buna göre Edebiyat Bölümünde okutulan tarih derslerinden ilki, Toplu Dersler Bölümünde de 2 yıl süreyle okutulan Genel Tarih, Türk Tarihi, Türkiye Tarihi müfredatının bir araya getirilerek okutulduğu Tarih Dersi olmuştur. Bu dersin müfredatı Edebiyat Bölümü açıldıktan bir süre sonra kapsamı genişletilip ayrıntıları daha da netleştirilerek yeniden yayımlanmıştır. Yeni müfredatın içeriği ile ilgili yapılan değişikliklere bakıldığında, daha önce OrtaAsya uygarlığı ile ilgili sadece Hunlara yer verilirken, yeni müfredat içerisinde Orta Asya medeniyeti, göçler, Hint ve Çin medeniyeti, Hun medeniyetleri ve İskitlerde bu başlığa ilave edilmiştir. Bu müfredata daha önceki programda yer almayan Mezopotamya, Mısır, tarih öncesi

¹⁶Aynı eser, s. 348-349.

siyasi ve tarihi medeniyeti ile Anadolu, Suriye ve Filistin ve İran'ı da kapsayan Ön Asya tarihi de eklenmiştir.¹⁷

Ayrıca bu müfredatta daha önce Roma tarihi başlıklı bölüm, İtalya başlığı altında verilmiş ve bu bölüme eski İtalya ile Kavimler Göçü ve Batı Roma İmparatorluğunun yıkılışıda eklenmiştir. Yine müfredatta Ortaçağda Avrupa başlığı konarak, barbar kırıllıklar, derebeylikler ve papalıkla ilgili yeni eklemeler yapılmıştır. Önceki müfredatta İslamiyet öncesi Türk devletleri ile ilgili sadece Göktürkler belirtilirken, bu bölüme Batı Hunlar ve Uygurlarda eklenerek bölüm genişletilmiştir. Ayrıca İslam tarihi bölümü de genişletilerek Dört Halife Dönemi, Emeviler, Abbasiler bu bölüme eklenmiştir. Ve yine ayrı bir başlık olarak Müslüman Türk devletleri, Eyyübiler ve Memlükler ile Cengiz İmparatorluğu da yine müfredatta eklenenler arasında yer almıştır.¹⁸

Hazırlanan bu yeni tarih müfredatı konu kapsamı ile başlıklar ve alt başlıkların ayrıntılandırılması açısından daha da geliştirilmiş olmasına rağmen yinede Genel Tarih, Türk Tarihi, Türkiye Tarihinin bir tek tarih dersi adı başlığı altında verilmesi açısından tarih öğretiminin daha verimli bir şekilde yerine getirilebilmesi, özellikle zamanın bu müfredat programının yetiştirilmesi ve alanında yeterli tarih öğretmeni adaylarının yetiştirilmesi açısından yine de yeterli değildir.

Tarih Müfredatı

- A. Tarih dersinde temel, Türk Tarihi olacaktır, başka milletlerin tarihleri Türk Tarihi ile ilgisi nispetinde okutulacak; ayrıca önemli dünya olayları hakkında bilgi verilecektir,
- B. Medeniyet tarihine bilhassa önem verilecektir,
- C. Öğrencilere çeşitli görevler verilmek suretiyle araştırma ve toplama kabiliyetlerinin geliştirilmesine çalışılacaktır,
- D. Öğrencilere, kitaplardan ve müzelerden, sanat eserlerinden, tarih araçlarından, filmlerden faydalanma usulleri öğretilecektir. Öğrencilere

¹⁷ "Eğitim Enstitüleri Hakkında Yönetmelik", **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 984, 2 Aralık 1957, s. 218.

¹⁸ **Aynı yönetmelik**, s. 218.

memleketimizin çeşitli bölgelerindeki müzeler ve tarihi eserler tanıtılacak, incelemeler ve geziler yaptırılacaktır,

- E. Öğrencilerle tarih metinleri üzerinde çalışmalar yapılacaktır,
- F. Öğrencilere tarihi eserlerin korunmasına dair gereken bilgiler verilecektir,
- G. Tarih öğretimi hakkında öğrencilere lüzumlu bilgi verilecek ve tatbikat yaptırılacaktır,
- H. Tarih dersinin, ilgili derslerle irtibatı sağlanacaktır.
- İ. Öğrencilere, okullarında bir ufak Müze veya Tarih Köşesi hazırlamaları gerekliliği telkin edilecektir.¹⁹

Tarih Dersi Müfredat Programı²⁰

I. Sınıf(Haftada 5 Saat)

1. Tarih Hakkında Genel Bilgiler:
 - a) Tarihin konusu ve tanımı,
 - b) Tarihin kaynakları; tarihe yardımcı bilimler,
 - c) Irklar; dil grupları,
 - d) Takvim.
2. Tarih Devirleri:
 - a) Tarih öncesi ve devirleri (Taş ve Maden Devirleri),
 - b) Tarih çağları birbirleriyle mukayesesi.
3. OrtaAsya'ya Genel Bir Bakış:
 - a) OrtaAsya medeniyeti,
 - b) Göçler,
 - c) Hint ve Çin medeniyeti,
 - d) Hunlar ve medeniyetleri,
 - e) İskitler.

¹⁹ “Eğitim Enstitüleri Hakkında Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 984, 2 Aralık 1957, s. 218.

²⁰ **Aynı yönetmelik**, s. 218-219.

4. Ön Asya Tarihi:

- a) Mezopotamya (Siyasi tarihi ve medeniyeti),
- b) Mısır (Siyasi tarihi ve medeniyeti),
- c) Anadolu (Tarih öncesi, siyasi tarihi ve medeniyeti; bu konuda Etiler, Frikler ve Lidyalılar incelenecektir),
- d) Suriye ve Filistin (İbraniler ve Fenikeliler),
- e) İran (Medler ve Persler).

5. Ege Havzası:

- a) Ege havzasında ilk medeniyetler,
- b) Yunanlılar (Atina ve Isparta, siyasi tarihleri ve medeniyetleri).

6. Helenizm:

- a) Makedonya kiralığı ve İskender,
- b) İskender İmparatorluğu ve Helenizm Medeniyeti.

7. İtalya:

- a) Eski İtalya ve Etrüskler,
- b) Roma'da kiralık, Cumhuriyet ve İmparatorluk,
- c) Hıristiyanlık,
- d) Kavimler göçü ve Batı Roma İmparatorluğunun yıkılışı,
- e) Roma Medeniyeti.

8. Orta Çağda Avrupa:

- a) Barbar Kırallıklar,
- b) Karolenjler,
- c) Papalık,
- d) Derebeylik,
- e) Haçlı Seferleri.

9. İslamiyetten Önceki Türk Devletleri:

- a) Batı Hunlar,

b) Göktürkler,

c) Uygurlar.

10. Doğu Roma İmparatorluğu:

a) Siyasi tarihi ve medeniyeti,

11. İslam Tarihi:

a) İslamiyetten önce Araplar,

b) Hazreti Muhammet ve İslam dini,

c) Dört Halife Devri,

d) Emeviler,

e) Endülüs Emevileri,

f) Abbasi Halifeleri,

g) Müslümanlıkta Türklerin rolü,

h) İslam dini.

12. Müslüman Türk Devletleri:

a) Tolon Oğulları, İhşitler (Siyasi tarihleri ve medeniyetleri),

b) Karahanlılar (Siyasi tarihleri ve medeniyetleri),

c) Gazneliler (Siyasi tarihleri ve medeniyetleri).

13. Büyük Selçuklu Devleti:

a) Siyasi tarihi ve medeniyeti,

b) Atabeylikler.

14. Anadolu Selçuklu Devleti:

a) Siyasi tarihi ve medeniyeti.

15. Eyyübler ve Memlûklüler:

a) Siyasi tarihleri ve medeniyetleri.

16. Cengiz İmparatorluğu:

II. Sınıf(Haftada 6 saat)

17. XIII. Yüzyılda Anadolu:

- a) Beylikler ve Anadolu'nun siyasi durumu,
- b) Anadolu'da fikir hayatı.

18. Osmanlı Devletinin Kuruluşu:

- a) Osmanlı Beyliği,
- b) Bizans ve Balkanların durumu,
- c) Osmanlıların Anadolu ve Rumeli'de genişlemeleri,
- d) Timur ve Osmanlılar (Ankara Meydan Muharebesi),
- e) Fetret Devri ve Osmanlı Devletinin yeniden kuvvetlenmesi,
- f) Anadolu Türk birliği, Balkanlar'da fetihler ve savaşlar.

19. Osmanlı İmparatorluğunun Yükselme Devri:

- a) Fatih devri (İstanbul'un alınması, Anadolu'da ve Balkanlarda fetihler),
- b) II. Beyazıt devri,
- c) Yavuz Selim devri (Safeviler ve Memlûklülerle savaşlar),
- d) Kanuni Sultan Süleyman devri (Kara ve Denizde Harpler, Fransa ile münasebetler),
- e) Sokullu devri.

20. Kuruluş ve Yükselme Devrinde Osmanlı Teşkilatı ve Medeniyeti:

- a) Devlet teşkilatı,
- b) Ordu,
- c) Eğitim ve öğretim, fikir hayatı,
- d) Güzel sanatlar,
- e) Ekonomik hayat.

21. Yeni Çağda Avrupa:

- a) Bilim ve teknikte ilerlemeler,
- b) Büyük coğrafi keşifler,

- c) Rönesans,
- d) Reform,
- e) XVI. yüzyılda Avrupa'nın siyasi durumu (Umumi olarak).

22. Osmanlı Devletinin Duraklama Devri:

- a) Duraklama devrini hazırlayan sebepler,
- b) İç isyanlar,
- c) Siyasi olaylar,
- d) Islahat Hareketleri (Durumu düzeltmeye çalışanlar, IV. Murat, Köprülüler),
- e) II. Viyana Muhasarası ve Karlofça Antlaşması.

23. Osmanlı İmparatorluğunun Gerileme Devri:

- a) Siyasi olaylar,
- b) Islahat Hareketleri.

24. Duraklama ve Gerileme Devrinde Osmanlı Medeniyeti:

25. XVII ve XVIII. Yüzyıllarda Avrupa ve Amerika:

- a) Osmanlı İmparatorluğu ile münasebeti olan Avrupa devletleri (Avrupa olayları, Osmanlı tarihi bakımından incelenecektir),
- b) Amerika Birleşik Devletlerinin kurulması,
- c) Fransız İhtilali.

26. Osmanlı Devletinin Dağılma Devri:

- a) Siyasi olaylar,
- b) Islahat hareketleri (Geniş Islahat devri, Tanzimat Devri, Meşrutiyet Devri),
- c) Birinci Cihan Savaşı.

27. Yakın Çağda Avrupa:

- a) Osmanlı İmparatorluğu ile siyasi münasebeti olan devletler,
- b) Avrupa'da sosyal hayatta, ilimde ve teknikte değişmeler ve ilerlemeler.

Not: Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, programına göre ayrıca okutulmaktadır.

Edebiyat Bölümünde okutulan bir diğer tarih dersi ise, zorunlu ortak ders olan Devrim Tarihi dersidir. 1946 yılında yayımlanan müfredat programına göre, 1950’li yıllarda üniversitelerde ve yüksek okullarda okutulmak üzere yayımlanan müfredat programına, günümüz dünyasında mevcut olan demokrasilerin ve milli cereyanların doğuşu (İngiltere, Amerika, Fransa) Devrim Tarihi müfredatına eklenmiştir. Daha önceki müfredatta Osmanlı Devletinin yıkılışı müfredatta yer alırken bu müfredat, Osmanlı Devletini düzenleme teşebbüsleri, 17. ve 18. yüzyıllarda Osmanlı Devletinin Avrupa bilgi ve görüşünden faydalanma denemeleri, Tanzimat, Türkçülük ve Milliyetçilik cereyanları, I. ve II. Meşrutiyette müfredat içerisinde yer almıştır.²¹

Yine 1940’lardaki müfredata bakıldığında, hazırlanan Devrim Tarihi müfredatında, Türk İnkılabının dünyaya akis ve tesirleri, Türkiye Cumhuriyetinin dış siyasetinde kabul ettiği prensipler ve çeşitli siyasi faaliyetler; Musul ve Duyunu Umumiye meseleleri, Türkiye’nin Unesco’ya katılması ve İnsan Hakları Beyannamesi ile Türkiye’nin Avrupa Birliğine katılma sürecinde eklenmiş olan konu başlıklarıdır. Özellikle 1950’den sonra gelişen uluslararası ilişkilerin ve Türkiye’nin uluslararası kuruluşlarda yer alması Devrim Tarihi dersi öğretimini olumlu yönde etkilemiştir.²²

Devrim Tarihi Ders Müfredat Programı²³

Giriş:

1. Türk inkılap tarihinin amacı,
2. Osmanlı İmparatorluğunun yıkılış devrine bir bakış,

²¹ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi, “**Üniversitelerde ve Yüksek Okullarda Türk İnkılap Tarihi Derslerinin Ekli Programa Göre Ayarlanması Hakkındaki Yönetmelik**”, 20 Aralık 1951 Tarihli ve 194 Sayılı Yazısı.

²² T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi, “**Üniversitelerde ve Yüksek Okullarda Türk İnkılap Tarihi Derslerinin Ekli Programa Göre Ayarlanması Hakkındaki Yönetmelik**”, 20 Aralık 1951 Tarihli ve 194 Sayılı Yazısı; Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü:**,s. 413.

²³ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi, “**Üniversitelerde ve Yüksek Okullarda Türk İnkılap Tarihi Derslerinin Ekli Programa Göre Ayarlanması Hakkındaki Yönetmelik**”, 20 Aralık 1951 Tarihli ve 194 Sayılı Yazısı.

- a) Bugün dünyada mevcut olan demokrasilerin ve milli cereyanların doğuşu ve inkişafı (İngiltere, Amerika, Fransa),
- b) Osmanlı devletinin bünyesi, müesseselerinin durumu, başlıca inhitat sebepleri, devletler arası durumu, Şark meselesinin son safhaları, Avrupa tesiri dışında Osmanlı Devletini düzenleme teşebbüsleri, 17. ve 18. yüzyıllarda Osmanlı Devletinin Avrupa bilgi ve görüşünden faydalanma denemeleri, Tanzimat, Türkçülük ve Milliyetçilik cereyanları, I. ve II. Meşrutiyet, Osmanlı Devletinin son siyasi ve askeri olayları: Trablusgarp, Balkan Harpleri, Birinci Cihan Harbi sebepleri.

A. Birinci Bölüm:

Birinci Cihan Harbinin sonunda Osmanlı Devletinin durumu:

1. Mondoros Mütarekesi,
2. 1914-1918 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğunun taksimi için yapılmış olan gizli anlaşmaların tatbiki karşısında,
 - a) Osmanlı hükümetinin,
 - b) Osmanlı Devletinin Hıristiyan tabasının,
 - c) Türk umumi efkarının aldığı vaziyet.

B. İkinci Bölüm:

Milli mücadelenin başlamasından, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşuna kadar geçen devre:

1. Birinci Cihan Harbi sonunda yurdun istilasına karşı yapılan mahalli mukavemetler ve bu gaye ile kurulan cemiyetler,
2. Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkması, halk tercümesi ve şahsiyeti, orduyu ve milleti vaziyetten haberdar ederek mukavemet ve mücadeleye devam etmesi, Milli Mücadele için mucip sebepleri, vazettiği esaslar, kabul ettiği metot ve Amasya Tamimi,
3. Vilayeti Şarkıye Müdafai Hukuku Milliye Cemiyeti Erzurum Kongresi ve Şark Vilayetleri Müdafai Hukuk Cemiyeti,
4. Sivas Kongresi Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyeti,

5. Bu faaliyetler esnasında Mustafa Kemal'in İstanbul Hükümeti ile olan münasebetleri ve Amasya Mülakatı,
6. İstanbul'da son Osmanlı Meclisi Mebusanı ve Misakı Milli, İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından resmen işgali.

C. Üçüncü Bölüm:

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşundan Cumhuriyetin ilanına kadar geçen devre:

1. Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşu, bünyesi ve karakteri,
2. Türkiye Büyük Millet Meclisinin birinci hükümeti ve hükümet programı,
3. İlk Teşkilatı Esasiye Kanunu,
4. İlk Türkiye Büyük Millet Meclisinin siyasi ve askeri faaliyetleri,
 - a) Milli Mücadeleye devam için Türk umumi efkarını hazırlayan faaliyetler ve İslam alemindeki propagandalar,
 - b) İstanbul Hükümeti ile münasebet, milli mücadele önderlerinin İstanbul Hükümetince idama mahkum edilmeleri, memleket içinde zararlı cemiyetler, menfi faaliyetler, isyanlar ve onların bastırılması, Milli Hükümet ile İstanbul Hükümeti arasında silahlı mücadele ve anlaşma teşebbüsleri,
 - c) İstanbul Hükümetince Sevr Antlaşmasının kabulü ve bunun karşısında Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin görüşü,
 - d) Türkiye Büyük Millet Meclisinin yabancı hükümetlerle yaptığı Anlaşmalar (Sovyet Rusya, Afganistan ve Fransa ile yapılan Anlaşmalar, İtalya ile münasebet, çeşitli barış teklifleri, Londra ve Paris Konferansları),
 - e) Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin askeri alandaki mücadeleleri (Kuvayi Milliye devri ve muntazam ordunun teşekkülü, Doğu, Güney ve Batı cepheleri),
 - f) Savaşlar ve Büyük zafer (Birinci ve İkinci İnönü ve Eskişehir, Kütahya muharebeleri, Mustafa Kemal'in Başkumandanlığa seçilmesi, Sakarya Meydan Muharebesi, Büyük Taarruz ve 30 Ağustos Başkumandanlık Muharebesi),
 - g) Saltanat ve hilafetin birbirinden ayrılması ve saltanatın kaldırılması,
 - h) Lozan muahedesi ve bunun Sevr muahedesiyle mukayesesi.

5. Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçimi yenileme kararı, yeni meclis seçimi ve diğer siyasi olaylar (Birinci ve İkinci Türkiye Büyük Millet Meclisinde muhafazakar ve inkılapçı zümreler, Halk Partisinin kuruluşu, Ankara'nın devlet merkezi oluşu).

D. Dördüncü Bölüm:

Türk inkılabının tekamülü, Cumhuriyet devri:

1. Büyük Millet Meclisi Hükümeti sisteminin tatbikatındaki güçlükler ve kabine buhranı,
2. Cumhuriyetin ilanı ve Gazi Mustafa Kemal'in Cumhur Reisliğine seçilmesi,
3. İkinci Teşkilatı Esasiye Kanunu, anayasanın muhtelif zamanlardaki tadilleri, kadına seçim hakkının verilmesi, yeni Türk devletinin siyasi bünyesi (İcra ve teşri kuvvetleri bakımından tetkiki),
4. Türk İnkılabının ideolojik esasları,
5. Türkiye devletinin laikleştirilmesi,
 - a) Hilafetin kaldırılması, medrese, tekke ve türbelerin kapatılması: Miladi tarihin, batı rakamlarının ve Türk harflerinin kabulü, hafta tatili gününün değiştirilmesi.
 - b) Türk Hukuk İnkılabı (Mevzuatın ve mahkemelerin laikleştirilmesi, şeriye mahkemelerinin kaldırılması, Türk Medeni Kanununun kabulü, kadının içtimai durumunun değiştirilmesi).
6. Atatürk'ün ölümü ve anayasaya göre İnönü'nün ikinci cumhurbaşkanlığına seçilmesi,
7. Siyasi partilerin çoğalması, tek dereceli seçim usulünün kabulü ve demokratik sistemin kökleşmesi hususundaki faaliyetler, Celal Bayar'ın üçüncü cumhurbaşkanlığına seçilmesi,
8. Cumhuriyet devrinde diğer değişimler ve (Sosyal ve ekonomik alanda gelişmeler),
 - a) Sosyal hayatın düzenlenmesi (Sosyal yardım kanunları),
 - b) Ekonomik hayatın düzenlenmesi (İş ve toprak kanunları, Türkiye'nin sanayileşme hayatı ve ulaştırma işleri: Demir yolu, yol siyaseti ve bayındırlık hareketi),

- c) Milli savunma faaliyetleri,
 - d) Milli kültürün gelişmesi, öğretimin yayılması ve demokratik esaslar göre ayarlanması.
9. Türkiye Cumhuriyeti'nin dış siyasetinde kabul ettiği prensipler ve çeşitli siyasi faaliyetler (Musul ve Duyunu Umumiye meseleleri, Türkiye'nin Cemiyeti Akvama girişi, Balkan Antantı, Sadabat Paktı, Montrö Mukavelesi, Hatay'ın bağımsızlığı, İkinci Cihan Harbinde Türkiye Cumhuriyetinin dış siyaseti, Birleşmiş Milletler ve gayesi, Birleşmiş Milletler ve Unesco'ya katılması ve İnsan Hakları Beyannamesi, Avrupa Birliğine katılması),
10. Türk İnkılabının Dünyaya akis ve tesirleri.

Genel olarak Edebiyat Bölümünün kuruluşu ve bu bölümde okutulan derslerin verimliliği ile beklentilerin karşılanması ile ilgili çeşitli olumsuzluklar ortaya çıkmıştır. Buna göre, bazı yetkililerle Türk eğitim hayatına, sağlam bir temele dayanmadan, yeni bir yön vermek isteyenlerin yanlış ve acele kararlarından Edebiyat Bölümü çok zarar gördüğü belirtilmiştir. Bu kararlardan ilki 1946-1947 ders yılında enstitülerde Fen Bölümleriyle Tarih-Coğrafya-Edebiyat Bölümlerinin Toplu Dersler bölümü adı altında birleştirilmesidir. Daha sonrasında Türk Dili ve Edebiyatı ile Tarih-Coğrafya, Yurttaşlık ve gerekli meslek derslerinin okutulduğu bir bölüm kurulmuştur. Bu yeni durum, o zamanlar, müfredat programlarının yeni baştan gözden geçirilmesini gerektirmiş ve ilgililer bu yeni durum karşısında sürenin hiç değilse bir yıl daha uzatılması talebinde bulunmuşlardır. Ancak bu talebin yerine getirilmesi için olumlu kararın alınmasına rağmen bir türlü gerçekleşmemiştir.²⁴

Sürenin uzatılmaması, yoğun tarih müfredatının her ne kadar Edebiyat Bölümü içerisinde haftada 5 yada 6 saatlik ders süreleri içerisinde verilmeye çalışılması yine de tarih öğretiminin istenen şekilde yerine getirilmesi açısından beklentilerini karşılamaya yetmemiştir. Bu nedenle bir süre sonra Edebiyat Bölümünün de işlevini tam olarak yerine getirememesinden, çalışmalar yapılarak bu bölümün kapatılması ve yeni bölümlerin açılması üzerine çalışmalar yürütülmüştür.

²⁴ Aynı eser, s. 348.

2.2.1.3.Sosyal Bilgiler Bölümünde Tarih Müfredatı ve Öğretimi (1966-1979)

2.2.1.3.1. İki Yıllık Programdaki Tarih Öğretimi

1966 yılında Sosyal Bilgiler Bölümünün açılmasına kadar geçen sürede, bu bölümün yerine getirdiği tarih öğretimi ve tarih alanında öğretmen yetiştirme görevini eğitim enstitülerinin tüm derslerinin okutulduğu Toplu Dersler Bölümü ve daha sonrasında ise, tarih dersinin yanında coğrafya, vatandaşlık bilgisi ve Türkçe grubu derslerinin okutulduğu Edebiyat Bölümü bu görevi üstlenmiştir. Ancak tarih öğretimi ve tarih öğretmeni yetiştirme çalışmaları bu bölümlerin içerisinde hep ikinci planda yer almıştır. Çünkü 1966-1980 arasında tarih ve coğrafya dersleri, 1949-1966 arasında Edebiyat Bölümünün bir sığıntısı gibi algılanmıştır.²⁵1966 yılında Sosyal Bilgiler Bölümünün açılması ile tarih derslerinin çeşitliliği ve bu derslere ayrılan süre geçmiştekilerine göre arttırılmış, tarih öğretimi ile ilgili hedeflerinde yerine getirilmesi açısından daha önemli adımlar atılmıştır.

Sosyal Bilgiler Bölümü açılana kadar, eğitim enstitülerindeki tarih müfredatları, 1948 yılında Toplu Dersler Bölümü müfredat programında ve 1957 yılındaki Edebiyat Bölümü müfredat programlarında, tarih dersinin amaçları ayrı ayrı açıklanmış ve “Açıklamalar” başlığı altında da kısaca bazı ilkeler belirlenmiştir. Ancak Sosyal Bilgiler Bölümü 1966 yılında açıldığında o yıl sadece bölümün ders dağıtım cetvelleri yayımlanmıştır. Bölümün müfredat programlarının hazırlanıp yayımlanması 1968 yılında olmuştur.1966 yılında Sosyal Bilgiler Bölümünün ilk açıldığı yıl iki yıllık öğretim süresine göre ders dağıtım çizelgeleri hazırlanmıştır.

Sosyal Bilgiler Bölümünün hazırlanan ders dağıtım çizelgesinde verilen derslere ve bu dersler içerisindeki tarih derslerinin oranına bakıldığında, meslek dersleri ve genel kültür dersleri dışında, bölüm dersleri toplamı 10 olup bu dersler içerisinde Türk Tarihi, Türkiye Tarihi, Genel Tarih ve Devrim Tarihi olmak üzere dört tarih dersine yer verilmiştir. Bu derslerden birinci sınıfta Türk Tarihi ve Genel Tarih, ikinci sınıfta ise; Türkiye Tarihi, Devrim Tarihi ve birinci sınıf programında da yer alan Genel Tarih dersi okutulmuştur. Ayrıca bir not konusu olmamakla

²⁵ Aynı eser, s. 413.

beraber, her iki sınıftaki tarih saatlerinden birer tanesinde Sanat Tarihi dersine yer verilmiştir.²⁶

1966 yılında Sosyal Bilgiler Bölümünün açılmasıyla, geçmişte enstitülerin tarih öğretiminin gerçekleştirilmesi için yapılan uygulamalarda da değişikliklere gidilmiştir. Bölümün öğretmenleri konu seçiminde güncel olayları, öğrencilerin ilgilerini daha da dikkate almışlardır. Örneğin derste yeri geldiğinde Sovyetler Birliği'ni, ABD'yi daha ayrıntılı ve karşılaştırmalı olarak işlemişlerdir. Fakat bir süre sonra bölüm giderek Bakanlık yöneticilerinin ve bu görevlerden alınanların enstitülerde görevlendirilmesi sonucunda, nitelikli elemanlar Bakanlıktaki bu görevlere gitmiş, eğitim öğretim kalitesi aynı şekilde sürdürülememiştir.²⁷

Sosyal Bilgiler Bölümünün iki yıl süreli programında, bölümün açılmasından bir yıl sonra yayımlanan yönetmelikle değişikliğe gidilmiş ve bölümün öğretim süresi, eğitim enstitülerinde yer alan tüm bölümlerle birlikte üç yıla çıkartılmıştır. Yapılan değişiklikle bölüm programı da bu düzenlemeye göre tekrar hazırlanmıştır.²⁸

2.2.1.3.2. Üç Yıllık Programdaki Tarih Öğretimi

Eğitim Enstitülerinin Sosyal Bilgiler Bölümü ve diğer bölümlerinin öğretim süresinin 1967 yılında 3 yıla çıkarılmasının ardından, Sosyal Bilgiler Bölümünün ders dağıtım çizelgeleri aynı yıl içerisinde üç yıllık programa göre tekrar hazırlanıp yayımlanmıştır. Yeni yayımlanan Sosyal Bilgiler ders dağıtım cetvelinde bölümün birinci sınıf programına yer verilmiştir. Bölümün öğretim süresinin üç yıla çıkarılmasına rağmen, Sosyal Bilgiler müfredat programının hazırlanması daha sonraki süreçte olmuştur.

1967 programına göre Sosyal Bilgiler Bölümünde tarih derslerinin payının da önemli yer tuttuğu branş derslerinin sayısı, üç yıllık programa göre değişiklik göstermiştir. Üç yıllık programa göre düzenlenip 1967 yılında yayımlanmış Sosyal

²⁶ “Eğitim Enstitüleri Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri Bölümlerine Ait Ders Dağıtım Çizelgeleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1422, 3 Ekim 1966, s. 237.

²⁷ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 409.

²⁸ “Eğitim Enstitülerinin Sosyal Bilgiler Bölümüne Ait Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1465, 14 Ağustos 1967, s. 243.

Bilgiler programının birinci sınıf ders dağıtım cetvelinde 4 saatlik Türk Tarihi, 2 saatlik Genel Tarih ve daha önceki iki yıllık programda not verilen dersler içerisinde yer almamasına rağmen yeni yapılan düzenlemede, 2 saatlik Sanat Tarihi dersine de yer verilmiştir. Ayrıca 5 saatlik Seminer dersinin 2 saatlik dilimi de Sanat Tarihi dersine ayrılmıştır. Ancak belirtmelidir ki 1967 yılında yayımlanan ders dağıtım cetvelinde sadece birinci sınıfla ilgili bilgi verildiği için, bu veri Sosyal Bilgiler Bölümünün üç yıllık programı hakkında yeterli bilgi vermemektedir.²⁹

Üç yıllık programa göre hazırlanan Sosyal Bilgiler Bölümünün 1968 yılında üç yıllık ders dağıtım cetvelinin tamamı ile tarih dersleri müfredatın da içerisinde yer aldığı Sosyal Bilgiler müfredat programları yayımlanmıştır. 1968 yılında yayımlanan ders dağıtım çizelgesinde önceki yıllarda yayımlanan ders dağıtım cetvellerine göre değişiklikler göstermektedir. Buna göre daha önceki iki yıllık Sosyal Bilgiler programında meslek dersleri ile genel kültür dersleri dışında yer alan 10 branş dersinin sayısı, 1968 yılında hazırlanan üç yıllık programa göre 14'e yükselmiştir. Yeni ders dağıtım cetvelinde Türk Tarihi, Türkiye Tarihi, Genel Tarih, Devrim Tarihi ve Sanat Tarihi olmak üzere bölümde beş tarih dersine yer verilmiştir.³⁰

Yeni yayımlanan programda, daha önceki programlarda olduğu gibi Türk Tarihi dersi birinci sınıf programında yer almış ve ders saati sayısı azaltılmıştır. İkinci sınıfta okutulan Türkiye Tarihi dersi ikinci sınıf ve üçüncü sınıfta okutulmak üzere ders sayısı da toplamda arttırılarak programda yer almıştır. İki yıllık programda birinci ve ikinci sınıfta okutulan Genel Tarih dersi üç yıla yayılarak verilmiş, toplam ders saatinde değişikli yapılmamıştır. İkinci sınıfta iki saatlik ders olarak okutulan Devrim Tarihi dersine, üçüncü sınıfta yine aynı iki saatlik ders olarak programda yer verilmiştir. İki yıllık programda ayrı bir ders saati ayrılmayan ama tarih dersi saatlerinde okutulan, 1967 yılında yayımlanan üç yıllık programa göre birinci sınıf

²⁹ Aynı yönetmelik, s. 243.

³⁰ "Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programlarının Devamı Hakkındaki Yönetmelik", **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1509, 1 Temmuz 1968, s. 299.

ders dağıtım cetvelinde ilk kez ders saatiyle yer alan Sanat Tarihi dersi birinci, ikinci ve üçüncü sınıfta 2'şer saat okutulmak üzere ders dağıtım cetvelinde yer almıştır.³¹

Hazırlanan Sosyal Bilgiler müfredat programına bakılacak olursa, bu müfredat programında tarih dersleri için daha önceki yıllarda hazırlandığı gibi ayrı amaç ve açıklamalar bölümü yerine Sosyal Bilgiler Bölümü için temel görüş ve açıklamalardan oluşan bir bölüm hazırlanmıştır. Eğitim enstitülerinin daha önceki yıllardaki müfredat programında Türk Tarihi, Türkiye Tarihi, Genel Tarih tek bir tarih dersi başlığı altında daha yüzeysel ve sınırlı olarak verilirken, hazırlanan Sosyal Bilgiler müfredatı içerisinde Türk Tarihi, Türkiye Tarihi, Genel Tarih, Devrim Tarihi ve Sanat Tarihi Müfredatlarına sınıf sınıf ayrılacak şekilde ayrıntılı olarak programda yer verilmiştir.³²

1968 yılında yayımlanarak Sosyal Bilgiler Bölümünde okutulmuş olan, Türk Tarihi, Türkiye Tarihi, Genel Tarih ve Türk Devrim Tarihi Derslerinin müfredat programları aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

Sosyal Bilgiler Bölümü Türk Tarihi müfredatı dört bölümden oluşmaktadır. Geçmişte yayımlanmış olan Tarih Dersi müfredatında bu ders konuları, dağınık olarak ayrı ayrı bölümlerden oluşmaktaydı. Türk Tarihi müfredatı birinci, ikinci ve üçüncü bölümleri, geçmiş tarih dersi programlarında da yer almış olan, ancak ayrıntılı olarak Orta Asya ilk medeniyetleri, Türklerin anayurdu, göçler, Hun, Göktürk, Uygur Devletlerinin daha da genişletilerek medeniyeti ve siyasi tarihi ile ele alınmasından oluşmaktadır. Dördüncü bölüm ise, Türklerin İslam dinini kabul etmeleri ve Müslüman Türk devletleri başlığı altında, daha önceki tarih dersi müfredatında yer alan ilk Müslüman Türk devletleri olan Karahanlılar ve Gaznelilere, daha önce ayrı bir başlık olarak müfredatta yer alan Büyük Selçuklu İmparatorluğunun da bu bölüme eklenmesinden oluşmuştur. Ayrıca daha önceki müfredatta yer almayan Altınordu, İlhanlılar, Harezmi Şahlarda bu bölüme eklenen kısımlardır.³³

³¹ Aynı yönetmelik, s. 299.

³² Aynı yönetmelik, s. 299-300.

³³ Aynı yönetmelik, s. 301.

Türk Tarihi Dersi Müfredatı³⁴

I. Sınıf (Haftada 3 saat)

- I. Giriş: Türk Tarihi ve Kaynakları:
 - A. Orta Asya'da ilk medeniyetler:
 - B. Türklerin anayurdu ve göçler:
 1. Anayurdun sınırları ve buradaki yaşayış ve medeniyetleri.
 2. Göçler, sebepleri ve sonuçları.
- II. Göçlerden sonra Anayurtta kalan Türkler:
 - A. Türk- Hun İmparatorluğu:
 1. Türk-Hun İmparatorluğunun siyasi tarihi.
 2. Türk- Hunların medeniyeti.
 - B. Batıya göç eden Hunların Avrupa'ya akınları ve kavimler göçü:
- III. Büyük Türk- Hun İmparatorluğunun parçalanmasından sonra Anayurtta kurulan Türk devletleri:
 - A. Göktürk İmparatorluğu:
 1. Göktürklerin siyasi tarihi, Kutluk Devleti.
 2. Göktürk medeniyeti.
 - B. Uygur devleti:
 1. Uygurların siyasi tarihi.
 2. Uygur medeniyeti.
 - C. VI. ve X. yüzyıllar arasında Batı Asya ve Doğu Avrupa'da kurulan Türk devletleri ve Oğuzlar:
- IV. Türklerin İslam dinini kabul etmeleri ve Müslüman Türk Devletleri:
 - A. İslamiyete toplu bakış:
 - B. Türklerin Müslüman olmaları ve İslam kültür ve medeniyetindeki rolleri:
 - C. İlk Müslüman-Türk devletleri:
 1. Karahanlılar.
 - a. Karahanlıların siyasi tarihleri.
 - b. Karahanlıların medeniyeti.

³⁴Aynı yer, s. 301.

2. Gazneliler.
 - a. Gaznelilerin siyasi tarihleri.
 - b. Gaznelilerin medeniyeti.
3. Harezmi Şahlar.
- D. Oğuzların İslam dünyasına hakim olmaları:
 1. Oğuzların Maveraünnehir ve Horasana yayılmaları.
 2. Büyük Selçuklu İmparatorluğunun kurulması ve imparatorluğun genişlemesi.
- E. Büyük Selçuklu İmparatorluğunun yıkılması üzerine Türk dünyasının genel durumu: Selçuklu Feodalitesi:
- F. Büyük Selçukluların kültür ve medeniyetine toplu bakış:
- G. Türk-Moğol İmparatorluğu ve yıkılışı:
 1. Altınordu (Orda) Çağatay hanlıkları.
 2. İlhanlılar.

Sosyal Bilgiler Bölümü Türkiye Tarihi II. sınıf müfredatı, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Anadolu'nun Türkler tarafından fethi, Anadolu Selçuklu Devleti, Mısır ve Suriye'de kurulan Türk devletleri başlıklarından oluşurken, ikinci bölüm Osmanlı Devletinin kuruluşu dönemini kapsamaktadır. Birinci bölümde yer alan Anadolu Selçuklu Devleti geçmişte Tarih Dersi müfredatı içerisinde sadece bu başlıkla verilirken yeni müfredatta ise; devletin kuruluşu, Haçlılarla münasebeti, yükselişi, yıkılışı ve sonrasında kurulan beylikler devri alt başlıklar halinde ayrıntılı olarak verilmiştir. Daha önceki müfredatlarda verilmeyen Mısır ve Suriye'de kurulan Eyyübiler ve Memlükler bu müfredat programının birinci bölümünde yer almıştır. İkinci bölümünde ise; Osmanlı Devletinin sadece kuruluş dönemine yer verilmiştir. Bu bölümün konu kapsamında geçmiş tarih müfredatıyla pek bir farklılık göstermemekle birlikte, kuruluş devri Osmanlı kültür ve medeniyeti de bu müfredata eklenmiştir.³⁵

Türkiye Tarihi Dersi Müfredatı³⁶

II. Sınıf (Haftada 4 saat)

³⁵ Aynı yönetmelik, s. 301-302.

³⁶ Aynı yer, s. 301-302.

- I. Giriş: Türkiye Tarihinin Kaynakları.
 - A. Anadolu'nun Türkler tarafından fethi hareketine toplu bakış:
 - B. Anadolu Selçuklu Devletinin kuruluşu, haçlılarla münasebeti:
 1. Devletin kuruluşu.
 2. Haçlılarla münasebeti.
 3. Anadolu birliği ve devletin yükselişi.
 4. Moğollarla temas ve devletin yıkılışı.
 5. Anadolu Selçuklu devletinin yıkılışı üzerine Anadolu'da meydana gelen beylikler.
 - C. Anadolu'nun siyasi, dini ve sosyal bünyesinin değişmesi:
 - D. Anadolu Selçukluları ve beylikleri devri medeniyeti (özellikle devrin tarihi kalıntıları üzerinde gözleme dayanan incelemelere yer verilecektir.):
 - E. Mısır ve Suriye'de kurulan Türk devletleri:
 1. Musul Atabekleri.
 2. Eyyübler.
 3. Memlükler.
- II. Osmanlı Devletinin Kuruluşu:
 - A. XIII. yüzyıl sonunda Anadolu'nun genel durumu:
 - B. Osmanlı Türklerinin Anadolu'ya yerleşip hükümet kurmaları:
 - C. Osmanlı devletinin kuruluşu sırasında komşuları:
 1. Komşu beyliklerin durumu.
 2. Bizans'ın durumu.
 3. Balkanların durumu.
 - D. Osmanlıların Anadolu'da ilk fetihleri:
 - E. Osmanlıların Rumeli'ye geçişleri: Rumeli'de fetihler ve savaşlar.
 - F. Ankara Meydan Savaşı ve neticeleri:
 - G. Fetret Devri ve Osmanlı Devletinin yeniden toparlanması:
 - H. Anadolu ve Rumeli'de yeniden fetihler ve büyük meydan savaşları:
 - İ. XV. yüzyıl başında Osmanlı-Bizans münasebetleri:
 - J. İstanbul'un fethi ve fethin dünya tarihindeki önemi:
 - K. Kuruluş devrinde Osmanlı kültür ve medeniyeti:

Sosyal Bilgiler Bölümü Türkiye Tarihi, eğitim enstitülerinin ikinci ve üçüncü sınıfında okutulmakta olan bir ders olmuştur. İkinci sınıf müfredatı Osmanlı İmparatorluğunun kuruluş dönemiyle tamamlanmıştır. Bu dersin üçüncü sınıf müfredatı Osmanlı İmparatorluğu'nun yükselme devri, duraklama devri, gerileme ve dağılma devri, Osmanlı Devleti teşkilatı ve medeniyeti olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Önceki müfredatlarda yükselme devri Fatih, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman ve Sokullu devri olarak genel başlıklarla verilirken yeni müfredatta, Osmanlı'nın Venedik, Macaristan ve Avusturya, Fransa, Akkoyunlu Devleti ve Safevi Devleti ile olan münasebetleri tek tek yer almıştır. Ayrıca dönemin bazı önemli savaş ve isyan gibi önemli başlıkları da müfredatta yer almıştır³⁷

Yine müfredatta duraklama devri, diğer bölümler gibi daha ayrıntılı şekilde ele alınmış, eski tarih müfredatında yer almayan, dönemin Osmanlı, Avusturya, İran, Lehistan, Venedik, Rusya münasebetleri de müfredatta eklenmiştir. Gerileme ve dağılma devri, daha önce hazırlanan müfredatta daha yüzeysel ve ayrı bölümler olarak ele alınırken bu müfredatta aynı başlık altında bir araya getirilip daha ayrıntılı olarak verilmiştir. Geçmiş müfredatta sadece Osmanlı İmparatorluğu ile münasebeti olan devletler olarak genel bir bölüm varken yeni müfredatta bu devletler teker teker başlıklarla verilmiştir. Ayrıca Mısır sorunu, Lale Devri, ayrıca Kapitülasyonlar, Boğazlar meselesi gibi önemli olaylar müfredatta eklenmiştir. Yeni olarak daha önceki müfredatlarda yer almayan devlet teşkilatı ve medeniyeti de müfredatta yerini almıştır. Daha önceki müfredatlarda dağılma dönemi Birinci Dünya Savaşıyla bitirilirken yeni müfredatta ise, bu bölüm kaldırılmıştır.³⁸

Türkiye Tarihi Dersi Müfredatı

III. Sınıf (Haftada 6 saat)

- I. Yükselme Devri (1453-1579):
 - A. Yükselme devrinin belli başlı siyasi ve sosyal olayları:
 1. Balkanlar'da ve Anadolu'da fetihler.
 2. Osmanlı-Venedik münasebetleri.

³⁷Aynı yer, s. 301-302.

³⁸Aynı yer, s. 302.

3. Osmanlı-Akkoyunlu münasebetleri.
 4. Dulkadir Beyliği meselesi ve Osmanlı-Mısır münasebetleri.
 5. Kırım'da Osmanlı hakimiyetinin yerleşmesi.
 6. Akkoyunlu devletinin yıkılışı ve Safevi devletinin kuruluşu.
 7. Safevi Devletinin mezhep siyaseti.
 8. Şahkulu isyanı ve Osmanlı İmparatorluğunda karışıklıklar.
 9. Yavuz Sultan Selim devri, Çaldıran Meydan Savaşı.
 10. Suriye ve Mısır'ın alınması.
 11. Osmanlı-Macar ve Avusturya münasebetleri, Mohaç meydan savaşı, I. Viyana kuşatması ve Alman seferleri.
 12. XVI. yüzyılda iç olaylar.
 13. Osmanlı-Fransa münasebetleri.
 14. XVI. yüzyıl sonuna kadar Osmanlı-İran münasebetleri.
 15. Osmanlı-Venedik münasebetleri, Osmanlıların Akdeniz hakimiyeti ve diğer seferleri.
 16. Sokulu devri ve bu devirde Osmanlı siyaseti.
- II. Duraklama Devri (1579-1699):
- A. Duraklamanın sebepleri:
 - B. Duraklama devrinin belli başlı dış olayları:
 1. Osmanlı-Avusturya münasebetleri.
 2. Osmanlı-İran münasebetleri.
 3. Osmanlı-Lehistan münasebetleri.
 4. Osmanlı-Venedik münasebetleri.
 5. Osmanlı-Rusya münasebetleri.
 - C. Duraklama devrinde belli başlı iç olaylar:
 1. Askeri ayaklanmalar.
 2. Anadolu'daki isyanların sebepleri ve sonuçları.
 3. Bu devirde durumu düzeltmek isteyenler: Kuyucu Murat Paşa, Genç Osman, IV. Murat ve Köprülüler.
- III. Gerileme ve Dağılma Devri:
- A. Gerileme ve dağılmanın sebepleri:
 - B. Bu devirlerde belli başlı dış olaylar:

1. Osmanlı-Rusya münasebetleri.
2. Osmanlı-Fransa münasebetleri.
3. Osmanlı-İngiltere münasebetleri.
4. Osmanlı-Almanya münasebetleri.
5. Osmanlı-İtalya münasebetleri.
- a. Osmanlı-Balkan devletleri münasebetleri.
- C. Bu devirlerde belli başlı iç olaylar:
 1. Milliyetçilik hareketleri sonunda bağlı milletlerin ayaklanmaları ve imparatorluktan ayrılmaları.
 2. Tepedelenli Ali ve Kavala'lı Mehmet Ali Paşa isyanları.
- D. Islahat ve batılılaşma hareketleri:
 1. Lale Devri.
 2. Islahat hareketleri ve özellikleri (I. Mahmut, III. Mustafa, I. Abdülhamit, III. Selim ve II. Mahmut devirleri).
 3. Tanzimat Devri (Ayrıca Islahat Fermanı üzerinde durulacaktır).
 4. Meşrutiyet devirleri.
- E. Gerileme ve dağılma devirlerinde Osmanlı İmparatorluğunun büyük meseleleri:
 1. Kapitülasyonlar.
 2. Kutsal Yerler Meselesi.
 3. Boğazlar meselesi.
 4. Duyun-u Umumiye (Borçlar) meselesi.
 5. Osmanlılık, Panislamizm, Panturanizm.
 6. Ermeni meselesi.
 - a. Arap meselesi.
- IV. Osmanlı Devleti Teşkilatı ve Medeniyeti:
 - A. Devlet idaresi:
 1. Divan teşkilatı.
 2. Saray.
 3. Eyaletlerde idare.
 - B. Ordu:
 1. İlk ordu teşkilatı.

2. Yeniçeriler ve Altı Bölük Halkı.
3. Eyalet askerleri.
- C. Eğitim-öğretim ve fikir hayatı:
- D. Güzel sanatlar:
- E. Ekonomik hayat:

Not: Bu sınıftaki Türkiye Tarihinin 2 saati Osmanlı Devlet Teşkilatı ve Medeniyetine ayrılmıştır.

Programda Sosyal Bilgiler Bölümünde okutulan Genel Tarih I. sınıf dersi müfredat programı altı başlık altında toplanarak verilmiştir. Geçmişte hazırlanmış tarih dersi müfredatı içerisinde yedi başlık altında kısa kısa verilen müfredat yeni düzenlemeyle altı başlık altında daha ayrıntılı ama daha derli toplu şekilde sunulmuştur. Genel Tarih müfredatı girişi, tarih hakkında genel bilgiler ve sonrasında tarihi devirlerle devam etmektedir. Daha önce yer alan Orta Asya'ya genel bir bakış başlığı kaldırılmış, üçüncü bölüm Çin-Hint medeniyetlerine toplu bir bakış olarak konmuş ve bu bölümde bu medeniyetlerin Türklerle münasebetlerine de yer verilmiştir. Dördüncü başlık olan Ön-Asya Tarihi, Ön-Asya ve Mısır başlığı ile verilmiş, daha önce Mezopotamya, Mısır, Anadolu, Suriye ve Filistin, İran başlıkları ile verilirken bunlara ek olarak Sümer, Elam, Akat, Babil, Asur, Fenike, İbrani, Hitit, Frik, Lidya, İyonya Medeniyetleri de ayrıca verilmiştir.³⁹

Daha önceki programda Ege havzası ve Helenizm olarak ayrı ayrı ama kısaca verilen bölümler yeni programda birleştirilip Ege havzası olarak verilmiş ve ek olarakta Girit, Miken, Batı Anadolu, Homeros destanları, şehir devletleri de bu bölüme eklenmiştir. Yine son bölüm İtalya başlığı olarak verilip Genel Tarih müfredatı Roma medeniyeti ve kültürü ile son bulmuştur.⁴⁰

Genel Tarih Dersi Müfredatı⁴¹

1. Sınıf (Haftada 3 saat)

³⁹Aynı yönetmelik, s. 300.

⁴⁰Aynı yönetmelik, s. 300-301.

⁴¹Aynı yer, s. 300-301.

- I. Giriş: Tarih Hakkında Genel Bilgiler:
 - A. Tarihin konusu ve tarifi:
 - B. Tarihin kaynakları ve tarihe yardımcı ilimler:
 - C. Irklar, dinler ve dil grupları:
 - D. Takvim, tarihte takvime başlangıç:
- II. Tarih Devirleri:
 - A. Öğretim bakımından tarihi devirlere ayırma lüzumu:
 - B. Tarih öncesi devirleri:
 - 1. Taş devri (Bütün safhalarıyla).
 - 2. Maden devri (Çeşitli kültür bölgelerine göre safhaları).
 - C. Tarih çağları ve özellikleri:
- III. Çin ve Hint Medeniyetlerine Toplu Bakış:
 - A. Çin medeniyeti:
 - 1. Çinin siyasi tarihine toplu bakış.
 - 2. Çin medeniyeti.
 - 3. Türklerin Çin medeniyetiyle ilişkileri.
 - B. Hint medeniyeti:
 - 1. Hindin siyasi tarihine toplu bakış.
 - 2. Hint medeniyeti.
 - 3. Türklerin Hint medeniyetiyle ilişkileri.
- IV. Ön-Asya ve Mısır:
 - A. Mezopotamya:
 - 1. Mezopotamya tarihinin kaynakları.
 - 2. Sümer, Elam, Akat devletleri.
 - 3. Babil sülalesinin Kalde'ye hakim oluşu.
 - 4. Asur devleti-II. Babil devleti.
 - 5. Mezopotamya medeniyeti.
 - B. Mısır:
 - 1. Mısır tarihinin kaynakları.
 - 2. Mısır'ın siyasi tarihi.
 - 3. Mısır medeniyeti.
 - C. Suriye ve Filistin:

1. Fenikeliler ve Fenike medeniyeti.
2. İbraniler.
 - a. İbranilerin siyasi tarihine toplu bakış.
 - b. İbrani medeniyeti (Musa ve kanunları, Musevilik).
- D. Anadolu'da ilk yerleşmeler ve medeniyetler:
 1. Tarih öncesi Anadolu.
 2. Hititler.
 - a. Hititlerin siyasi tarihine toplu bakış.
 - b. Hititler medeniyeti.
 3. Frikler.
 - a. Friklerin siyasi tarihine toplu bakış açısı.
 - b. Frik medeniyeti.
 4. Lidya.
 - a. Lidya'nın siyasi tarihine toplu bakış.
 - b. Lidya medeniyeti.
 5. İyonya ve İyon medeniyeti
 6. Anadolu'da diğer medeniyetler (Özellikle Urartular).
- E. İran:
 1. Medlerin ve Perslerin siyasi tarihine toplu bakış.
 2. Anadolu'da Perslerin hakimiyeti.
 3. Pers medeniyeti.
- V. Ege Havzası:
 - A. Ege havzasında ilk medeniyetler:
 1. Girit (Minos) medeniyeti.
 2. Miken medeniyeti.
 3. Batı Anadolu medeniyeti.
 - B. Yunan Tarihi:
 1. Homeros destanları ve bunların tarih yönünden değerlendirilmesi.
 2. Şehir devletlerinin doğuşu ve gelişmesi.
 3. Isparta'nın siyasi tarihi ve medeniyeti.
 4. Atina'nın siyasi tarihi ve medeniyeti.
 5. Helenizm devri.

- a. Makedonya Krallığı ve İskender İmparatorluğu.
 - b. Helenizm medeniyet ve kültürü.
 6. Helenistik devir krallıklarına toplu bakış (Özellikle Bergama krallığı üzerinde durulacaktır).
- VI. İtalya Tarihi:
- A. Eski İtalya ve Etrüskler:
 - B. Roma'nın tarih devirleri:
 1. Krallık.
 2. Cumhuriyet (Özellikle Kartaca savaşları üzerinde durulacaktır).
 3. İmparatorluk.
 - C. Hıristiyanlığın çıkışı ve yayılışı:
 - D. Kavimler Göçü ve Batı-Roma İmparatorluğunun yıkılışı:
 - E. Roma medeniyeti ve kültürü:

Sosyal Bilgiler Bölümü Genel Tarih II. sınıf müfredatı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, İslam tarihi başlığıyla verilmiş bu bölüme eski tarih dersi müfredatında yer alan İslamiyetten önce Araplar, dört halife dönemi, Emeviler, Abbasiler başlıkları yanında Hz. Muhammet ve İslam dini başlığı altında peygamberin hayatı ayrıntılı olarak verilmiştir. Daha önce Türklerin Müslümanlıktaki rolü başlığı burada kaldırılırken, İslam dini yerine, İslam kültür ve medeniyeti başlığı eklenmiştir. İkinci bölüm ise; Batıda Ortaçağ başlığıyla verilmiş olan papalık, derebeylik, Haçlı seferleri başlıklarına yeni olarak, Ortaçağın temelleri, Franklar, Şarلمان İmparatorluğu, imparatorluğun parçalanması ve Verdün Taksimi, Doğu Roma İmparatorluğuna toplu bakış, Magna Carta ve demokrasiye yöneliş ve son başlık olarak Ortaçağ Avrupasında kültür ve sanat hareketleri başlığı eklenerek verilmiştir.⁴²

Genel Tarih Müfredatı

II. Sınıf (Haftada 3 saat)

I. İslam Tarihi:

⁴² Aynı yer, s. 301.

- A. İslamiyetten önce Arap yarımadası ve Araplar:
 - B. Hz. Muhammed ve İslamiyetin doğuşu:
 - 1. Hz. Muhammed'in çocukluğu.
 - 2. Hz. Muhammed'in peygamberliği.
 - 3. Hicret ve Hz. Muhammed'in fetihleri.
 - 4. İslam dininin esasları ve Kur'an.
 - 5. Hz. Muhammed'in ölümü.
 - C. İslamiyetçin yayılışı:
 - 1. Dört Halife Devri.
 - 2. Emeviler ve Endülüs Emevileri.
 - 3. Abbasiler.
 - 4. Fatimiler.
 - D. İslam Kültür ve Medeniyeti:
- II. Batıda Ortaçağ:
- A. Batıda ortaçağın temel özellikleri:
 - B. Tembel krallar:
 - C. Frankların Avrupa'da üstünlükleri:
 - 1. Şarlman'ın kurduğu imparatorluğun özellikleri ile Şarlman İmparatorluğunun İslam dünyasıyla münasebetleri ve neticeleri.
 - 2. Bu imparatorluğun parçalanması ve Verdün taksimi.
 - D. Papalık ve kilise:
 - E. Feodalite rejimi ve özellikleri:
 - F. Doğu-Roma İmparatorluğuna toplu bakış. (Özellikle Bizans medeniyet ve kültürü üzerinde durulacaktır):
 - G. Haçlı seferleri ve sonuçları. (Özellikle 1, 2, 3. ve 4. Haçlı Seferleri üzerinde durulacaktır):
 - H. Haçlı savaşları sonunda Avrupa'da sosyal düzen:
 - İ. Manga Carta (Büyük Şart) ve demokrasiye yöneliş:
 - J. Ortaçağ Avrupası'nda kültür ve sanat hareketleri:

Genel Tarih üçüncü sınıf müfredatı yeniçağda Avrupa ve yakınçağda Avrupa olmak üzere iki bölümde oluşmaktadır. Birinci bölümde, daha önceki programda

bilim teknik, coğrafi keşifler, rönesans, reform başlıkları bulunurken, yeni müfredatta bu başlıklar ayrıntılandırılmış, örneğin rönesansa, İtalya'da ve İtalya dışında Rönesans alt başlıkları eklenmiş, reform; Almanya'da Protestanlık, Fransa ve İngiltere'de reform hareketleri, reforma karşı kilisenin teşkilatlanması başlıklarıyla genişletilmiştir. XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Avrupa'ya toplu bakış ile İngiltere, Fransa, Rusya'nın durumu ile Fransız İhtilali üzerinde durulurken ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri'nin kuruluşu ve gelişimi başlıkları da ayrıntılı şekilde verilmiştir. İkinci bölümde ise; yakınçağda Avrupa devletlerine toplu bakış, Napolyon ve imparatorluğu ile Viyana Kongreleri, Avrupa'da milliyetçilik, Birinci Dünya Savaşı, sebepleri ve sonuçları, yakınçağda Avrupa'da sosyal hayatta, ilim, teknik, endüstri ve ekonomide gelişme ve ilerlemeler yine bu bölümde genişletilerek verilmiştir.⁴³

Genel Tarih Müfredatı

III. Sınıf (Haftada 2 saat)

I. Yeniçağda Avrupa:

A. Yeniçağın başlıca özellikleri:

B. Yeniçağ Avrupa'sında ilim ve teknikte gelişmeler. (Özellikle matbaanın icadı ve bu icadın Avrupa fikir hayatının gelişmesindeki rolü üzerinde gerektiği şekilde durulacaktır):

C. Rönesans sebepleri ve sonuçları:

1. İtalya'da Rönesans.

2. İtalya dışında Rönesans.

D. Hümanizma ve önemi:

E. Reform, sebepleri ve sonuçları:

1. Reformun sebepleri, kilise ve papalık.

2. Almanya'da Protestanlık ve yayılışı.

3. Fransa ve İngiltere'de Reform hareketleri.

4. Reform karşısında kilisenin teşkilatlanması.

F. Coğrafi keşifler ve sömürge imparatorlukları:

G. XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Avrupa'ya toplu bakış ve Amerika:

⁴³Aynı yer, s. 301.

1. İngiltere’de demokrasi hareketleri.
 2. Rusya’nın Avrupalaşması ve I. Petro’nun siyaseti.
 3. Fransa’nın Avrupa hegemonyası için mücadelesi.
 4. Demokratik bir düzende uyanış: Amerika Birleşik Devletleri’nin kuruluşu ve gelişme sebepleri.
- H. Fransız İhtilalinin sebepleri ve sonuçları:
- İ. Yeniçağ Avrupa’sının kültür ve medeniyeti:
- II. Yakınçağda Avrupa:
- A. Yakınçağda Avrupa devletlerine toplu bakış ve önemli siyasi ve sosyal olaylar:
1. Napolyon ve imparatorluğunun tasfiyesi, Viyana Kongreleri.
 2. 1830-1848 ihtilallerinin sebepleri ve sonuçları.
 3. Endüstrileşmenin gelişmesi ve bunun tesirleri.
- B. Avrupa’da milliyetçilik cereyanları ve yeni milli devletlerin doğması:
1. İtalya Birliği.
 2. Almanya Birliği.
- C. Birinci Dünya Savaşı, sebepleri ve sonuçları. (Savaş sonrasında ortaya çıkan rejimler):
- D. İkinci Dünya Savaşı sebepleri ve sonuçları:
- E. Yakınçağ Avrupa’sında sosyal hayatta, ilim, teknik, endüstri ve ekonomide gelişme ve ilerlemeler:

Sosyal Bilgiler Bölümü açıldığında, Sanat Tarihi dersi bölümün programında ayrı bir saati olup, okutulan dersleri içerisinde yer almamıştır. Not konusu olmamakla birlikte tarih saatlerinden birer tanesinin Sanat Tarihi dersine ayrılması kararlaştırılmıştır. Ancak eğitim enstitülerinin öğretim süresinin üç yıla çıkartılması ile Sosyal Bilgiler Bölümünün ders programlarında yapılan değişiklikle Sanat Tarihi dersi de dahil olmak üzere, yeni derslere bölümün ders programında yer verilmiştir. Sanat Tarihi dersi, bölümün üç yıllık programına yayılarak I. II. ve III sınıfında okutulan bir ders olmuştur.

Birinci sınıf Sanat Tarihi müfredatı ilkçağ döneminde Mısır, Anadolu, Pers, Sümer gibi ön-asya medeniyetleri ile Ege bölgesi, Yunan ve Roma'yı da kapsayan medeniyetlerin sanatları üzerinde durulmuştur. İkinci sınıf Sanat Tarihi müfredatı ise; ortaçağ dönemi sanatını ele almaktadır. Ortaçağda, Bizans, batı sanatı olan Romen ve Gotik, Uzak-Doğu sanatları, Selçuklu sanatı ve Osmanlı Türklerinin kuruluş devrini de kapsayan Türk sanatı ile Rönesans dönemi müfredatı içerisinde yer almıştır. Bu dersin üçüncü sınıf müfredat programında ise, Barok, Rokoko gibi Rönesans sonrası Avrupa sanatı ile modern sanat akımları ve XVI. yüzyıldan 1960'lara kadar olan Türk sanatı ele alınmıştır.⁴⁴

Sanat Tarihi Dersi Müfredatı⁴⁵

I. Sınıf (Haftada 2 saat)

- I. Sanat Tarihine Giriş:
 - A. Sanatın menşeleri ve sanat hakkında toplu bilgi:
 - B. Tarih öncesi devirlerde sanat:
- II. İlkçağ: İlk medeniyetlerin sanatları:
 - A. İlk medeniyetlerin sanatına toplu bakış:
 - B. Mısır sanatı:
 - C. Ön-Asya sanatları:
 1. Sümer sanatı.
 2. Anadolu sanatları.
 3. Asur sanatı.
 4. Pers sanatı.
 - D. Türk sanatının en eski izleri:
 - E. Ege bölgesi sanatları:
 1. Girit (Minos) sanatı.
 2. Miken sanatı.
 - F. Yunan sanatı:
 1. Arkaik sanatı.
 2. Klasik sanat.

⁴⁴ Aynı yönetmelik, s. 302-303.

⁴⁵ Aynı yer, s. 302-303.

3. Helenistik sanat.
- G. Etrüsk sanatı:
- H. Roma sanatı:
- İ. İlk Hıristiyan sanatı:

II. Sınıf(Haftada 2 saat)

III. Ortaçağlarda Sanat:

- A. Bizans sanatı:
- B. Ortaçağ Batı Sanatı(Romen ve Gotik sanatları):
- C. Uzak-Doğu sanatları:
 1. Çin sanatı.
 2. Hint sanatı.
 3. Japon sanatı.
- D. İslam sanatı:
- E. Türk sanatı (Selçuklu sanatı ve Osmanlı Türklerinin kuruluş devrine kadarki sanatı):

IV. Rönesans:

- A. İtalya'da Rönesans:
- B. İtalya dışında Avrupa'da Rönesans:

III. Sınıf(Haftada 2 saat)

V. Rönesans sonrası Avrupa sanatı:

- A. Mannierizm:
- B. Barok:
- C. Rokoko:
- D. Rokoko'ya karşı tepki, Neo-klasisizm:
- E. Romantizm:
- F. Arealizm ve empressiyonizm:

VI. Modern Sanat: Başlıca sanat ekolleri ve akımları:

VII. XVI. yüzyıldan zamanımıza kadar Türk sanatı:

2.2.1.3.3. Dört Yıllık Programdaki Tarih Öğretimi

Eğitim enstitülerinin öğretim süresinin dört yıla çıkarılması ile birlikte 4 Yıllık Eğitim Enstitüleri birinci sınıf, birinci ve ikinci yarıyılı için tüm bölümleri için hazırlanan yeni ders dağıtım cetvelleri 1979 yılında yayımlanmıştır. Bu yayımlanan ders dağıtım cetvelleri içerisinde tarih öğretiminin ağırlıklı olarak yapıldığı ve tarih öğretmenlerinin yetiştirildiği Sosyal Bilgiler Bölümünde yer almaktadır. Buna göre Sosyal Bilgiler Bölümünün, dört yıllık programa göre birinci sınıflar için hazırlanan ders dağıtım cetvelinde, dokuz derse yer verilmiştir. Bu dokuz ders içerisinde ise, Eski Çağ Tarihi I,II ve Türk Tarihi I,II olmak üzere iki tarih dersine bölümün birinci sınıf programında yer verilmiştir.⁴⁶

Dört Yıllık Eğitim Enstitüleri Sosyal Bilgiler Bölümü birinci sınıf ders dağıtım cetvelinde yer alan Eski Çağ Tarihi I,II dersi, bu adla eklenmiş yeni bir tarih dersidir. Aslında Eski Çağ Tarihi adıyla eğitim enstitülerinde bir tarih dersi verilmemiş olsada, enstitülerin kuruluşunda Toplu Dersler Bölümü tarih dersi birinci sınıf müfredatı içerisinde, daha sonrasında açılan Edebiyat Bölümü birinci sınıf tarih dersi müfredatı içerisinde ve Edebiyat Bölümünün kaldırılmasıyla açılan Sosyal Bilgiler Bölümü birinci sınıfında okutulan Genel Tarih dersi müfredatı içerisinde, bu dersin müfredatına yer verilmiştir. Bölümde okutulmak üzere yer verilen Türk Tarihi I,II adlı diğer bir tarih dersi ise, geçmişte de Sosyal Bilgiler Bölümü ders dağıtım cetvellerinde yer almış ve bu bölümde müfredatı yayımlanarak okutulmuş bir tarih dersi olup, hazırlanmış olan dört yıllık programın birinci sınıf programlarında bu derse tekrar yer verilmiştir.⁴⁷

Sosyal Bilgiler Bölümünün her ne kadar birinci sınıf ders dağıtım cetveli yayımlanmışsada yine aynı yıl yayımlanan Talim Terbiye Kurulu kararıyla Dört Yıllık Eğitim Enstitülerinde okutulmak üzere Düşünce Tarihi dersinin programlara konması kararı alınmıştır. Bu ders Müzik ve Beden Eğitimi Bölümleri gibi bazı bölümlerin farklı kaynaklarda ifade edilen, üçüncü yada dördüncü sınıf ders programları içerisinde verilmiştir. Ancak Dört Yıllık Eğitim Enstitüleri Sosyal

⁴⁶ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 206.

⁴⁷ Aynı yönetmelik, s. 206.

Bilgiler Bölümünün sadece 1979 yılı birinci sınıf ders dağıtım cetvelleri yayımlandığı için, bu dersin dört yıllık eğitim enstitülerinde okutulması kararına rağmen Sosyal Bilgiler Bölümünde okutulduğuna dair kesin bir veri bulunmamaktadır.⁴⁸

1979 yılında Dört Yıllık Eğitim Enstitülerinin birinci sınıf ders dağıtım çizelgeleri yayımlanmış olsada, enstitülerin dört yılı içeren ders dağıtım çizelgeleri ve bölümlerin ders müfredatları yayımlanmamıştır. Bu nedenle şuda yine ifade edilmelidirki 4 Yıllık Eğitim Enstitülerinin Sosyal Bilgiler Bölümü de dahil olmak üzere mevcut açılan 11 bölümü ile ilgili bulunan tüm bu veriler, ne dört yıllık Sosyal Bilgiler Bölümünde okutulan tarih dersleri hakkında nede diğer bölümlerde okutulan tüm tarih dersleri hakkında kesin bir veri sunmamaktadır.

2.2.2.TARİH ÖĞRETİMİ GERÇEKLEŞTİRİLEN BÖLÜMLER

2.2.2.1.Tek Dersler Bölümündeki Tarih Müfredatı ve Öğretimi

Eğitim enstitüleri Tek Dersler Bölümünün Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi ile Yabancı Diller İngilizce, Almanca, Fransızca şubelerinin ders dağıtım cetvelleri 1947 yılında yayımlanmıştır. Yayımlanan bu ders dağıtım cetvelleri Gazi Eğitim Enstitüsünde uygulanmakta olan Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi ile Yabancı Dil Şubelerindeki haftalık ders dağıtım cetvelleri idi. Bu nedenle bazı şubelerin tarih dersi müfredat programları ile ilgili olarak, geçmişte Gazi Eğitim Enstitüsü'nün yayımlanmış olan tarih dersi müfredatları kaynak olarak gösterilmiştir.⁴⁹

2.2.2.1.1.Resim-İş Şubesindeki Öğretim

Belirtildiği üzere eğitim enstitüleri Tek Dersler Bölümü şubelerinin ders müfredatlarının Gazi Eğitim Enstitüsü müfredat programlarına göre hazırlanmıştır. Müfredatı Gazi Eğitim Enstitüsüne dayandırılarak hazırlanan şubelerden birisi olan Resim-İş Şubesinin ders dağıtım cetvellerinde bölümde okutulmak üzere İş Eğitimi

⁴⁸Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**,s. 657, 756.

⁴⁹“Eğitim Enstitüleri Resim-İş Şubesine Konan Meslek Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 464, 15 Aralık 1947, s. 217.

ve Tarihi, Sanat Tarihi ile Türk Devrim Tarihi ve T.C. Rejimi dersleri programda yer almıştır.⁵⁰

Ancak eğitim enstitülerinin 1948 yılında hazırlanan müfredat Programında Tek Dersler Şubelerinden Resim-İş şubesinin dersin amaçları, dersin uygulanmasıyla ilgili direktifler ve ders konuları genel anlatımlarla verilmiştir. Ders konuları başlığı altında konular, Resim ve İş olmak üzere iki başlık altında kısa paragraflar ile açıklanmıştır. Bu açıklamalar içerisinde tarih-coğrafya ve vatandaşlık bilgisi dersleri ile de bağlantıların nasıl kurulacağını belirten kısa bir bölüm oluşturularak, bu üç ders ile ilgili resimler ve haritalar hakkında türlü tarih ve coğrafya bilgilerini aksettirecek basit haritalar, mukayeseli bilgi kazandırmaya elverişli grafikler; meteorolojik olayları saptamaya yarayan çizelge ve grafiklerin öğretilmesi ve nasıl yapılacağını gösterilmesi üzerinde durulmuştur.⁵¹

Resim Şubesinde okutulan tarih derslerinden biri olan İş Eğitimi ve Tarihi müfredatı, İş Terbiyesi Tarihi ile İş ve Sanat Ruhiyatı ve İş Terbiyesi Tarihi müfredatı olarak ayrı ayrı verilmiştir. İş Terbiyesi Tarihi, terbiyede iş prensipleri öğretim tarihi ve çeşitli akımlarla ve iş prensibi üzerinde durulmuştur. Diğer bölüm olan İş ve Sanat Ruhiyatı ve İş Terbiyesi Tarihi müfredatı ise, İş ve Sanat Ruhiyatı ile İş Terbiyesi Tarihi ayrı başlıklarla verilmiştir. Buna göre İş Terbiyesi Tarihi, İş Pedagojisi alanında önemli kimlikler olan Russo, Pestalozzi gibi şahsiyetler müfredatta ele alınmıştır.⁵²

İş Terbiyesi ve Tarihi Müfredatı⁵³

I. sınıf (Haftada 2 saat)

1. İş mefhumu a) İktisadi anlamda iş mefhumu, b) Pedagojik anlamda iş mefhumu, c) İşin yapılış tarzı.

⁵⁰ Aynı yönetmelik, s. 217.

⁵¹ “Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 483, 26 Nisan 1948, s. 319-320.

⁵² Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 525.

⁵³ Aynı eser, s. 524-525.

2. Meslek mefhumu: a) İş ve meslek mefhumunun tarihi inkişafı (İptidai cemiyetlerden mütakamil cemiyetlere kadar safhaları), b) İş ve meslek terbiyesinin vazifesi ve şumulü, c) Mektepte mesleki irşidatın metotları, d) Meslekler ve mesleki tedrisat nokta nazarında Türkiye.
3. Talim ve terbiye mefhumu, talim ve terbiye hadiselerinin mahiyeti.

İş Terbiyesi Tarihi

1. İş terbiyesinin tohumları.
2. Terbiyede iş prensiplerine müstenit tedrisatın tarihi: a) Hümanizm devri pedagojisinde iş prensibi, b) Realizm devri pedagojisinde iş prensibi, c) Rationalizm devri pedagojisinde iş prensibi, d) İdealizm devri pedagojisinde iş prensibi, e) Pestalozzi devri pedagojisinde iş prensibi, f) Herba devri pedagojisinde iş prensibi, g) Halihazır devri pedagojisinde iş prensibi.

İş ve Sanat Ruhiyatı ve İş Terbiyesi Tarihi

II. Sınıf (Haftada 3 saat)

1. İş ve meslek ruhiyatı: a) Mektep ruhiyatı ve hayati şekil almak itibariyle iş, b) Teknik tip, c) İş yapanelin terbiyesi, ç) İş yapan elin meslek noktai nazarından fonksiyonu, d) Gençlik devri ruhiyatı ve iş şahsiyeti, e) Tecrübe, tetkik, öğrenme, yorgunluk hadiselerinin ve iş yapma kudretinin tetkiki.
2. Sanat Ruhiyatı: a) Sanatkar ruhiyatı, b) Sanat ruhiyatı.

İş Terbiyesi Tarihi

3. İş pedagojisi noktai nazarından mühim şahsiyetleri tetkiki: a) Russo (Rousseau), b) Pestalozzi, c) Dövey, d) Kerschesteiner, e) Blonksi, f) Gaudig... gibi.

Resim-İş şubesinde okutulan Sanat Tarihi müfredatı ise, I. II. ve III. sınıfta okutulmak üzere hazırlanmıştır. Buna göre birinci sınıf müfredatında, Mısır, Yunan ve İslamiyetten önceki Türkler gibi önemli medeniyetlerin sanatları üzerinde durulmuştur. İkinci sınıf müfredatında ise, Selçuklu ve Osmanlı Türkleri sanatı, Roma dönemi, Rönesans dönemi, ayrıca Barokve Rokoko sanatlarını da kapsayacak

şekilde yer verilmiştir. Üçüncü sınıfta, modern sanat ve mahalli sanat eserleri üzerinde durulmuştur.⁵⁴

Sanat Tarihi Müfredatı⁵⁵

I. Sınıf (Haftada 1 saat)

1. Sanatın menşeleri (İptidai kavimlerde sanat).
2. Türk sanatı (İslamiyetten evvel).
3. Asya'da muhtelif milletlere ait sanatlar: a) Geldanilerde, Asur ve Babil'de sanat, b) İran sanatı.
4. Mısır sanatı.
5. Yunan sanatı.
6. Bizans sanatı.

II. Sınıf (Haftada 1 saat)

7. Türk sanatı. a) Selçuk Türkleri sanatı, b) Osmanlı Türkleri sanatı.
8. Roma sanatı.
9. Rönesansta sanat.
10. Barok sanatı.
11. Rokoko sanatı.

III. Sınıf (Haftada 1 saat)

12. Modern sanat.
13. Modern sanat cereyanları.
14. Meşhur sanat eserlerinin buldukları müzeler.
15. Mahalli sanat eserlerinin tetkiki .

⁵⁴ Aynı yer, s.524-525.

⁵⁵ Aynı yer, s.524-525.

Eğitim enstitüleri genel kültür dersleri arasında yer alan Devrim Tarihi dersi ile ilgili müfredat programına daha önce Toplu Dersler Bölümü içerisinde değinildiği için tekrar aynı bilgilere yer verilmemiştir.

2.2.2.1.2.Müzik Şubesindeki Öğretim

Eğitim enstitüleri Tek Dersler Bölümü şubelerinden biri olan Müzik Şubesi ders programında çeşitli tarih derslerine yer verilmiştir. Bölümde okutulan bu tarih derslerinden ilki, bölümün branş dersleri içerisinde yer alan Müzik Tarihi dersi, diğeri ise bölümde okutulan genel kültür dersleri içerisinde yer alan Türk Devrim Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi dersi olmuştur. Eğitim enstitülerinin tüm bölüm ve şubelerinde okutulan Devrim Tarihi dersi ile ilgili müfredat programına daha önce Toplu Dersler Bölümü içerisinde değinildiği için tekrar bu bölümde verilmemiştir.

Tek Dersler Bölümü Müzik Şubesinde okutulan Müzik Bölümü programları aslında Gazi Terbiye Enstitüsünden itibaren okutulması sürdürülen programlar oluşturulmuştur. Bu nedenle 1946-47 yılları arasında bölümün programları az çok geliştirilip düzenlenerek tekrar bölümde okutulduğu ifade edilmiştir. Bu programlarda yer alan Müzik Tarihi dersi de değinildiği gibi bölümde okutulan branş dersleri içerisinde yer almıştır.⁵⁶

Müzik Tarihi dersi üç yıl boyunca okutulan bu dersin müfredat programının içeriğinde müziğin menşei, geçmiş medeni kavimlerde müzik, milattan önce ve sonraki dönemde müzik, ancak bu bilgiler verilirken özellikle Türk müziği ile olan bağlantısı üzerinde de durulmuştur. Yine programda, çeşitli müzik türlerinin neler olduğu ve nasıl doğduğu üzerinde durulmuştur. Ayrıca müziğin devirleri ve bu devirlere damgasını vurmuş önemli müzik dahileri de programda yer almıştır.

⁵⁶ Aynı eser, s. 641-643.

Müzik Tarihi Dersi Müfredatı⁵⁷

I, II ve III. Sömestrde (Haftada 1'er saat)

- A. Musikinin menşei ve en eski medeni kavimlerde musiki.
- B. Milattan evvel ve sonra dini ve Tanini musiki (Milattan evvelki zamanlara ait kısmında (A) bahsi tamamı ile kafidir. Yalnız bu meyanda kadim Arap, İran ve Türk musikilerine de temas etmelidir. Milattan sonraki musiki bahsinde ise, programın (C) kısmına başlamadan evvel I-II. asırlarından bahsetmeli ve bu meyanda Avrupa'da ilk tek sesli dini melodi, İtalya'da mukaddes Ambrosius ile büyük Gregor ve dini Choral'ler, ilk muganni mektepleri, Neun'lerin eşkali ve ilk ölçülü notation bahislerine de temas etmelidir.
- C. Saz şairlerinin zuhuru (ortaya çıkışı) ve tesirleri.
- D. Polifon musiki nedir? Ve zuhuru.
- E. Vokal ve enstrümantal musiki nedir ve nasıl doğdu?
- F. İlk klasik ve hakiki klasik, romantik ve modern devirler nelerdir? Ve aralarındaki farkın misallerle izahı.
- G. Bu muhtelif devirlerde stil amili olan meşhur dahilerin (Ezcümle Palestrina, Handel, Bach, Heiden, Mozart, Beethoven, Schubert, Schumann, Mendelsson Wagner, Strauss gibi) hayat ve eserleri hakkında muhtasar kısa ve misallerle izahat.

Eğitim enstitüleri müzik branş dersleri 1966'ya kadar ad olarak bile bir değişiklik göstermemiştir. Sadece 1966 ve 1969 programlarında ders adlarında bazı değişiklikler yapılmıştır. Müzik tarihinin de içinde bulunduğu bölüm dersleri müfredat programları zamanla gerek dil ve gerekse içindekiler bakımından birkaç defa düzeltilerek değiştirilmiştir.⁵⁸

⁵⁷ Aynı eser, s. 164-165.

⁵⁸ Aynı eser, s. 636, 643.

2.2.2.1.3. Beden Eğitimi Şubesindeki Öğretim

Eğitim enstitüleri Tek Dersler Beden Eğitimi Şubesi'nin 1947 yılında ders dağıtım cetveli yayımlandığında, bölümde okutulmak üzere programda genel kültür dersleri içerisinde yer alan Türk Devrim Tarihi ve T.C. Rejimi adlı tarih dersine yer verilmiştir. 1949 yılına kadar bu şubenin programında tek tarih dersi olarak okutulmaya devam etmiştir. 1949 yılında bölümün öğretim süresinin iki yıldan üç yıla çıkarılması ile ders programı yeniden düzenlenmiş ve programda okutulmak üzere Beden Eğitimi Tarihi adlı bir tarih dersine, programlarda yer verilerek tarih dersi sayısı ikiye çıkartılmıştır. Bu derslerden eğitim enstitülerinin tüm bölüm ve şubelerinde okutulan Devrim Tarihi dersi ile ilgili müfredat programına daha önce Toplu Dersler Bölümü programı içerisinde değinildiği için tekrar bu bölümde değinilmeyecektir.⁵⁹

Beden Eğitimi Şubesinde okutulan diğer bir tarih dersi olan Beden Eğitimi Tarihi, bölümün teorik dersler grubu içerisinde yer almaktadır. Dersin müfredat programı içeriği ise; amaçlar, konular ve açıklamalar olmak üzere üç kısımdan oluşmuştur. Bu dersin müfredatı beden eğitiminin tarih öncesi ve tarihi çağlara göre gelişimi ile Türklerin beden eğitimi uygulama özelliklerinin de yer aldığı çeşitli medeniyetlerde beden eğitimi üzerinde durulmuştur. Ayrıca tarihte beden eğitiminin gelişimine katkıda bulunan önemli şahsiyetler ile çeşitli akımlar, prensipler ve metotlara da müfredat içerisinde yer verilmiştir.⁶⁰

Beden Eğitimi Bölümü programları, 1947, 1948, 1949, 1954, 1957, 1962 ve 1967 yıllarında az çok değişikli geçirmiştir. Bu değişikliklerin çoğu, bölüm öğretim süresinin 2-3 yıl arasında inip çıkmasıyla ilgili olmuştur. Öğretimi desteklemek üzere kitap, mecmua, film, diya pozitif gibi mesleki yayınların ve faaliyetlerin önemle ele alınması, (notların kitap halinde basılması, hazırlanacak eserlerin tabı, başka dillerden mühim eserlerin dilimize çevrilmesi) Olmuştur.⁶¹

⁵⁹ Aynı eser, s. 746.

⁶⁰ Aynı eser, s. 747.

⁶¹ Aynı eser, s. 735, 778.

Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsü Beden Eğitimi Tarihi ve Semineri Müfredatı (1949)⁶²

I. ve III. Sınıflar (Haftada bir saat), II. Sınıfta (Haftada 2 saat)

Amaçlar:

Öğretmen adaylarına, konularının muhtelif devirlerindeki uygulanış şekilleriyle bunlara müessir memleketler ve şahsiyetler hakkında toplu bir fikir vermek, böylece kendilerini Beden Eğitiminin oluş ve tekamülüne dair bir görüşe sahip kılarak mazinin ışığında halin Beden Eğitimi cereyan ve metotlarını inceleyip değerlendirebilecek duruma getirmektir.

Konular

- I. Tarihten evvelki devirler:
 1. İlk insanların aşama ve savunma kaygısından doğan tabii hareketler.
 2. İdman fikrinin doğuşu.
- II. İlk zamanlarda Beden Eğitimi:
 1. Ön ve Orta Asya medeniyetlerinde Beden Eğitimi, uygulanış maksat ve şekilleri (Sümerler, Etiler, Asurlar, Mısırlar, İranlılar, İbraniler, Hitliler, Çinliler ve Türkler).
 2. Antik medeniyetlerde Beden Eğitimi: Yunanlılar, Romalılar. (Modern Beden Eğitimi anlayışının temel ve örnek teşkil eden eski Yunan Jimnastiği bütün ayrıntılarıyla incelenecektir.)
- III. Orta zamanda Beden Eğitimi:
 1. Hıristiyanlık ve Beden Eğitimi.
 2. Çeşitli zümrelerde Beden Eğitimi (Şehirli Köylü ve Şövalye sınıflarının tradisyonel hareketleri).
 3. Türklerin bu devirdeki Beden Eğitimi telakkiler ve tatbikatı.
 4. Hümanizm ve Beden Eğitimi: Eski Yunan Beden Eğitimi fikrinin yeniden uyanışı. Bu cereyanın muhtelif memleketlerdeki mühim ve müessir şahsiyetleri.
- IV. Yeni zamanlarda Beden Eğitimi:

⁶²Aynı eser, s. 747.

1. Beden Eğitiminde çığır açan yeni cereyanlar ve Şahsiyetler: a) Filantroplar (İnsansever'ler) Prensip ve metotları (Basedow, Salzmann, Guts-Muts, Viet vs.), b) Mektepiler (Pastolozzi, Adolf Spiess), c) Milliyetçiler (F.L. Jahn ve muakkipleri [onu izleyenler] Alman Halk Jimnastiği), d) Sağlıkçılar (P.H. Ling ve muakkipleri: [onları izleyenler] İsveç Jimnsatiği).
2. Bu cereyanların muhtelif memleketlerdeki tesisleri ve mümessilleri: a) Danimarka'da (F.L. Nachtegall), b) İsviçre'de (P.H. Clias), c) Fransa'da (F. Amaros), d) İngiltere'de (Modern spor fikrinin uyanışı ve yayılışı)

V. Son zamanlarda Beden Eğitimi:

1. Türkiye'de sistemli bir beden eğitiminin kuruluşu ve inkişafı; muhtelif cereyanlarının tesirleri ve tatbikatı.
2. Modern Olimpiyatlar.
3. Beden Eğitiminde ritim ve kuvvet esasına dayanan yeni metot ve sistemler ve bunların mukayese ve münakaŐası

Beden eğitimi tarihi dersi ile ilgili Açıklamalar

1. Yukarıdaki müfredata dahil bulunan konular 1 ve 2. sınıflarda iŐlenecek, 2. sınıf ders saatlerinin biriyle 3. sınıftaki bir ders saatinde Beden Eğitiminin tarihi ve aktüel konuları üzerinde seminer çalışmaları yapılacaktır.
2. Daha ziyade öğrencilerin ihtiyaç duyacakları sahalardan seçilecek olan mesleki konu ve problemler üzerinde cereyan edecek olan bu çalışmalarda öğrencilerin fert veya grup halinde ele alacakları vazifelerin fikir ve görüş mübadelesi [alıŐveriŐi] yolu ile sınıfa olgunlaŐtırılmasına, böylece mesleki mevzular üzerinde düŐünme ve konuşma melekelerinin geliştirilmesine çalışılacaktır.⁶³

⁶³ Aynıyer, s. 747.

2.2.2.1.4.Yabancı Diller Şubesindeki Öğretim

Eğitim enstitüleri Tek Dersler Bölümü Yabancı Diller şubesi İngilizce, Almanca ve Fransızca şubeleri için 1947 yılında Yabancı Dil Şubesi başlığı altında her bir şubenin ders dağıtım cetvelleri ayrı ayrı olarak yayımlanmıştır. Yabancı diller şubesinin yayımlanan ders dağıtım cetvelleri Gazi Eğitim Enstitüsünün Yabancı Diller İngilizce, Almanca ve Fransızca Şubelerinin programlarına göre hazırlanmıştır. Yayımlanan programlarda Fransızca Şubesinde Türk Devrim Tarihi ve T.C. Rejimi olmak üzere bir tarih dersi, İngilizce Şubesinde İngiliz Edebiyatı Tarihi, Eğitim Tarihi, Dil Tarihi ve Türk Devrim Tarihi ve T.C. Rejimi olmak üzere dört tarih dersi, Almanca Bölümünde ise; Almanca Edebiyatı Tarihi, Alman Tarihi ve Türk Devrim Tarihi ve T.C. Rejimi olmak üzere üç tarih dersi yer almıştır. Bütün yabancı dil şubelerinde özellikle öğretimi yapılan dillerin milli tarihini ve edebiyatının tarihini içeren tarih derslerine programlarda yer verilmiştir.⁶⁴

Enstitülerin Yabancı Dil şubeleri tarih müfredatları ve bu şubelerdeki öğretimle ilgili bilgiler özellikle Gazi Eğitim Enstitüsü ile ilgili yayımlanmış kaynaklardan ve Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinden elde edilen kısıtlı verilere göre yapılmıştır. Eğitim enstitülerinin açıldığı 1940'lı yılların ortalarında, yabancı dil eğitiminin sürdürüldüğü eğitim enstitüleri, yine Gazi Eğitim Enstitüsü ve Çapa Eğitim Enstitüsü olmuştur. Eğitim enstitüleri açılmadan önce 1940'ların başlarında ilk defa yabancı diller şubeleri Gazi Terbiye Enstitüsünde açılmış, ancak yabancı dil şubelerinin ilk programları ancak 1947 yılında yani Gazi'nin de eğitim enstitüsüne dönüştürüldüğü yıllarda yayımlanmıştır.⁶⁵

Buna göre yabancı dil programları hakkında Niyazi Altunya'nın Gazi Eğitim Enstitüsü ile ilgili eserinde 1947-49 yılları arası Almanca şubesi programı yayımlanmıştır. Almanca şubesi programı, dersin izahı ve edebi metin izahı başlıkları altında çok ayrıntılı olmamakla beraber çeşitli açıklamalarla izah edilmiştir. Almanca şubesi programının dersin umumi izahı başlığı altında, Almanca öğretmeni olarak yetişecek öğrencilerin birinci ders yılında, ortaokul ve lise

⁶⁴ "Eğitim Enstitülerinin Yabancı Dil Şubesine Konan Meslek Dersleri Hakkındaki Yönetmelik", **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 464, 15 Aralık 1947, s. 218.

⁶⁵ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 810.

kitaplarındaki okuma parçaları, gramer kuralları, kelimeler üzerinde uygulamalar yapacakları ve ayrıca bir dikte kitabından da dikte yapacakları ifade edilmiştir. Almanca şubesinin ikinci ders yılı için ise, okuma parçaları Alman Tarihi ve Edebiyat Tarihine ait edebi ve ilmi kitaplardan serbest seçileceği, aynı zamanda bu tarih bilgilerinin arttırılmasına da yardım edilmiş olacağı ifade edilmiştir. Almanca, İngilizce, Fransızca şubelerinde okutulan branş dersleri içerisinde yer alan tarih derslerinin tamamı, 1948 ve 1949 yılında yayımlanan yabancı diller şubelerine ait ders dağıtım cetvellerinden kaldırılmıştır. 1962 yılına kadarda bu bölümlerde Devrim Tarihi dışında başka bir tarih dersi okutulmamıştır.⁶⁶

2.2.2.2. Diğer Bölümlerdeki Tarih Müfredatı ve Öğretimi

2.2.2.2.1. Türkçe Bölümündeki Öğretim

Eğitim enstitülerinde Edebiyat Bölümü uzun süre Türkçe ve Sosyal Bilgiler Bölümleri öğretmeni yetiştirme işlevini yerine getirdikten sonra kapatılmıştır. 1966 yılında bu bölümün yerine Türkçe ve Sosyal Bilgiler Bölümleri olarak iki ayrı bölüm açılmıştır. Sosyal Bilgiler Bölümü Tarih müfredatının en yoğun verildiği ve tarih öğretmeni yetiştirmesi açısından ayrıca verilmiştir. Yine eğitim enstitülerinde 1966 yılı itibariyle Türkçe Bölümü, Sosyal Bilgiler Bölümü ders programında yer alan Türk Tarihi, Sanat Tarihi ve Devrim Tarihi olmak üzere üç tarih dersinde okutulduğu tek bölüm olmuştur.⁶⁷

Ancak sonraki yıllarda eğitim enstitülerinin dört yıllık programa göre tekrar düzenlenmesi ile 1979 yılında Türkçe Bölümü, Türkçe-Edebiyat Bölümü adını almıştır. Önceki yıllarda hazırlanan üç yıllık programlarda Türkçe Bölümü birinci sınıf ders dağıtım cetvelinde Türk Tarihi ve Sanat Tarihi olmak üzere iki tarih

⁶⁶ Aynı eser, s. 812-815, 822.

⁶⁷“Eğitim Enstitüleri Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri Bölümlerine Ait Ders Dağıtım Çizelgeleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1422, 3 Ekim 1966, s. 237.

dersine yer verilirken, 1979 yılında yayımlanan Türkçe-Edebiyat Bölümü birinci sınıf yeni ders dağıtım cetvelinde ise her hangi bir tarih dersine yer verilmemiştir.⁶⁸

Türkçe Bölümünde okutulan Türk Tarihi dersi ile Sanat Tarihi dersi programdaki branş dersleri arasında, Devrim Tarihi dersi ise bölümde genel kültür dersleri arasında yer almıştır. Bölümde yer alan dersler arasında tarih derslerinin, ders saatleri ve süresi açısından bölümdeki dersler arasında değişimine bakmak gerekirse; Türk Tarihi dersi ve Sanat Tarihi dersi, Türkçe Bölümü iki yıllık öğretim süresine sahipken I. sınıfta ikişer saatlik dersler olarak okutulurken, 1968 yılında yayımlanan ders dağıtım cetvellerinde üç yıllık programa göre her iki derste I, II ve III. sınıflarda ikişer saat olarak okutulmaya başlanmıştır. Ayrıca I. sınıfta okutulan Türk Tarihi dersi, II. ve III. sınıfta Türkiye Tarihi adı ile okutulmaya devam edilmiştir. II. sınıfta iki saat okutulan Devrim Tarihi dersi ise, III. sınıfa alınarak aynı ders saati sayısında okutulmaya devam edilmiştir.⁶⁹

Hazırlanmış olan Türkçe Bölümü Sanat Tarihi ders müfredatı Sosyal Bilgiler Bölümü Sanat Tarihi müfredatı ile aynı olup her iki bölümde de okutulmuştur.

Sanat Tarihi Müfredatı⁷⁰

Tablo 2: Sanat Tarihi Müfredatı (I. Sınıf Haftada 2 saat)

Sanat Tarihine Giriş:
İlkçağ: İlk medeniyetlerin sanatları:
III. Sınıf (Haftada 2 saat)
Orta Çağlarda Sanat
Rönesans:
III. Sınıf (Haftada 2 saat)
Rönesans Sonrası Avrupa Sanatı
Modern Sanat: Başlıca Sanat Ekolleri ve Akımları
XVI. Yüzyıldan Zamanımıza Kadar Türk Sanatı

⁶⁸ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 207.

⁶⁹“Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1508, 24 Haziran 1968, s. 292-297.

⁷⁰ **Aynı yer**, s. 297.

Türk Tarihi Ders müfredatı⁷¹

Tablo 3: Türk Tarihi Ders müfredatı (I.Sınıf Haftada 2 saat)

Giriş: Türk Tarihi ve Kaynakları
Büyük Türk-Hun İmparatorluğunun Parçalanmasından Sonra Anayurtta Kurulan Türk Devletleri
Türklerin İslam Dinini Kabul Etmeleri ve Müslüman-Türk Devletleri

Birinci sınıfta okutulan Türk Tarihi dersi üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm olan Türk tarihi ve kaynakları konu başlığı altında Orta-Asya ilk medeniyetleri, Türklerin anayurdu ve Türk Hun İmparatorluğunun siyasi yapısı ve medeniyeti üzerinde durulmuştur. İkinci bölüm olan Büyük Türk-Hun İmparatorluğunun parçalanmasından sonra anayurtta kurulan Türk devletleri başlığı altında Göktürk ve Uygur devletleri, bu devletlerin siyasi tarihleri ve medeniyetleri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölüm olan Türklerin İslam dinini kabul etmeleri ve müslüman Türk devletleri başlığında ise; İslamiyete toplu bir bakış, Türklerin müslüman olmaları ve İslam kültür ve medeniyetindeki rolleri, Karahanlılar ve Gazneliler, bu devletlerin siyasi tarihi ve medeniyeti, çeşitli bölgelerde bulunan putperest, Hıristiyan ve Müslüman oğuzlara yer verilmiştir. En son olarak ise, Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun kuruluşu, gelişimi, yıkılışı ve medeniyetine yer verilerek bitirilmiştir.⁷²

Türkiye Tarihi Ders Müfredatı⁷³

Tablo 4: Türkiye Tarihi Ders müfredatı (II. Sınıf Haftada 2 saat)

Giriş: Türkiye Tarihinin Kaynakları
Osmanlı Devletinin Kuruluşu

Türkçe Bölümü ikinci sınıfında Türkiye Tarihi adı ile okutulan dersteki konulara bakıldığında, Türkiye tarihinin kaynakları dördüncü bölümden devam

⁷¹ Aynı yönetmelik, s. 296.

⁷² Aynı yer, s. 296-297.

⁷³ Aynı yer, s. 297.

etmektedir. Bu bölümde Türkiye tarihinin kaynakları başlığı altında Anadolu'nun Türkler tarafından fethi, Anadolu Selçuklu Devleti ve Anadolu'nun dini ve sosyal bünyesinin değişmesi, XIII. yüzyılda Anadolu kültür hayatı yer almaktadır. Osmanlı Devletinin kuruluşu başlığı altında, XIII. yüzyıl sonunda Anadolu'nun siyasi durumu, Osmanlı Türklerinin Anadolu'ya yerleşip hükümet kurmaları ve ilk fetihler, Osmanlıların Rumeli'ye geçişleri, fetret devri ve Osmanlı devletinde birliğin yeniden kurulması, Anadolu ve Rumeli'de yeniden fetihler ve büyük meydan savaşları, İstanbul'un fethi ve fethin dünya tarihindeki önemi, ayrıca kuruluş döneminde Osmanlı kültür ve medeniyeti konuları yer almaktadır.⁷⁴

Türkiye Tarihi Ders Müfredatı

Tablo 5: Türkiye Tarihi Ders müfredatı (III. Sınıf Haftada 2 saat)

Yükselme Devri (1453-1579)
Duraklama Devri
Gerileme ve Dağılma Devri

Türkçe Bölümü 3. sınıf Türkiye Tarihi ders müfredatına bakıldığında, konular Osmanlı Devleti yükselme devri başlığı altında İstanbul'un fethinden XV. yüzyıl sonuna kadar Osmanlı tarihine toplu bakış, Osmanlı-Safevi ilişkileri ve Çaldıran savaşı, Osmanlıların Mısır'ı işgali ve hilafet meselesi, Kanuni Sultan Süleyman devri fetihleri ile Akdeniz'de Osmanlı hakimiyeti ve diğer deniz savaşları, Sokullu devri, yükselme devrinde Osmanlı Kültür ve medeniyeti konuları yer almaktadır. Duraklama devri başlığı altında ise; duraklamanın sebepleri, bu devirde durumu düzeltmek isteyenler (Kuyucu Murat Paşa, Genç Osman, VI. Murat ve Köprülüler), bu devirde Osmanlı kültür ve medeniyeti konuları bulunmaktadır. Son başlık olan gerileme ve dağılma devrinde ise; Lale Devri ve özellikleri, ıslahat hareketleri ve özellikleri (I. Mahmut, III. Mustafa, I. Abdülhamit, III. Selim ve II. Mahmut devirleri), milliyetçilik hareketleri sonunda bağlı milletlerin ayaklanmaları ve

⁷⁴Aynı yer, s. 297.

imparatorluktan ayrılmaları, Tanzimat ve Meşrutiyet olaylarına toplu bir bakış konuları yer almaktadır.⁷⁵

2.2.2.2.2. Yabancı Diller Bölümündeki Öğretim

Eğitim enstitülerinin Yabancı Diller Şubesi, Tek Dersler Bölümünün kapatılmasıyla 1949 yılında Yabancı Diller Bölümü adı ile öğretimine devam etmiş, branş dersleri içerisinde yer alan tarih derslerinin tamamı daha önce de belirtildiği gibi 1948-49 yılında yayımlanan yabancı diller şubelerine ait ders dağıtım cetvellerinde kaldırılmış ve uzun süre Devrim Tarihi dışında başka bir tarih dersi de okutulmamıştır. 1958 yılında ise, yayımlanan Yabancı Diller Bölümü (Almanca, İngilizce ve Fransızca) müfredat programında yabancı dillerin üç alanı ile ilgili olarak, yabancı dilin konuşulduğu memleketin tarihi, kültürü ve içtimai hayatı ile ilgili yeteri kadar bilgi verilebilmesi için mümkün olan her fırsattan faydalanılacağı belirtilmiştir. Bu nedenle yabancı dilin konuşulduğu ülkenin tarihi ve bugünkü durumu, halkın özellikleri ve yaşayış tarzı hakkında kısa bilgiler verilmesi için, yabancı dil bölümleri ders dağıtım cetvelinde buna bağlı açıklamalara göre hareket edileceğinden genel olarak bahsedilmiştir.⁷⁶

Eğitim enstitüleri Yabancı Dil Bölümleri ders dağıtım cetvellerinde 1962 yılında yapılan değişiklikle, bu belirtilen açıklama yinelenerek, Yabancı Diller Bölümünün üçüncü sınıf programlarına tarih dersleri konmuştur. Buna göre, İngilizce ve Almanca Bölümleri için Kültür Tarihi, Fransızca Bölümü içinse, Medeniyet Tarihi dersi programlara eklenmiştir. Daha sonrasında ise, 1964 yılında yapılan değişiklikle yabancı dil bölümleri için, Türk Dili ve Edebiyatı programları da eklenerek, program içerisinde yabancı dil bölümlerinde okutulmak üzere II. ve III. sınıfları için Edebiyat Tarihi müfredatı da konmuştur. Ancak belirtilen bu tarih dersi için ayrıca bir not verilmeyip, Türkçe grubu dersler için tek not olarak verilmiştir. Ancak 1967 yılında yapılan değişiklikle Türkçe grubu derslerine tek not yerine, grup

⁷⁵ Aynı yer, s. 297.

⁷⁶“Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca Şubeleri ile Bütün Şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 Şubat 1958, s. 16.

teşkil eden ders sayısı kadar ayrı not verilmesi kararı alınmış ve yabancı dil bölümleri Türkçe grubu derslerinin ders dağıtım çizelgesi yayımlanmıştır. Bu çizelgede II ve III. sınıflarda haftada üç saat okutulmak üzere Türk Edebiyatı Tarihi dersi de yer almıştır.⁷⁷

Yabancı Dil Bölümlerinde Almanca ve İngilizce Bölümlerinde okutulmak üzere ayrı ayrı Kültür Tarihi müfredat programları hazırlanmıştır. Almanca Bölümü Kültür Tarihi dersi müfredat programı, Alman kültürünün gelişim sürecinin açıklandığı açıklamalar ve asıl müfredatın verildiği konular başlığı ile iki başlık altında verilmiştir. Müfredat içerisinde, Almanya'nın iktisadi, fikrî hayatı üzerinde genel olarak durulmuş, göçler ve kahramanlık efsaneleri, halk şarkı ve şiirlerinden bahsedilmiştir. Yine Alman toplumunu da etkileyen, feodalite, reform ve rönesans ile çeşitli devirlerde etkilenilen fikir akımları üzerinde de durulmuştur.

Kültür Tarihi Müfredatı (Alman):⁷⁸

Açıklamalar:

Alman kültür gelişmesi ile ilgili olarak aşağıda sıralanan bahisler ve bu gelişmeyi karakterize eden devirler ve şahsiyetler üzerinde kısa bilgi verilecek, bunlarla ilgili bazı örnek metinler okutulacaktır. (Okuma dersi ile paralel olarak)

(III. SINIF)

1. Almanya'nın coğrafyası ve tabiat manzaraları (Film ve resimlerden istifade edilerek).
2. Almanya'nın iktisadi.

⁷⁷ “Eğitim Enstitüleri, Yabancı Dil Bölümleri Haftalık Ders Dağıtım Cetveli, Müfredat Programları ve Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 3. Maddesi Hakkındaki Değişiklik Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1231, 26 Kasım 1962, s. 255; “Eğitim Enstitüsü Yabancı Dil Bölümleri Türk Dili ve Edebiyatı Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1320, 7 Eylül 1964, s. 252-253; “Eğitim Enstitüleri Yabancı Dil Bölümlerinin Türkçe Grubu Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1441, 27 Şubat 1967, s. 66.

⁷⁸ “Eğitim Enstitülerinin 3. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Resmî Gazete**, Sayı: 12256, 14 Kasım 1962, s. 9165. (Çevrimiçi) <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11256.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11256.pdf>, 28 Nisan 2012.

3. Alınan fikrî hayatının inkişafına genel bakış:
 - a) Cermenler (Tseitusa göre), göçler, kahramanlık efsaneleri, masallar, Cermenlerin Hıristiyanlığı kabulü. Büyük Şarl, Büyük Otto ve Mukaddes Roma Cermen İmparatorluğunun kuruluşu. Roman Mimarisi (Worms, Mainz, Speyer Kiliseleri). Hildebrandslied.
 - b) Feodalite (Şövalyeler ve şatolar) Gotik mimari. Skolastik üniversiteler ve manastırlar. İmparatorlar ve Papalar mücadelesi, Haçlı seferleri, Gotik heykeller (Riemenschneider, Bamberger Reiter, Strassburg Kilisesindeki heykeller.) Gotik devri edebiyatı: Nibelungen, Gudrun-Höfisches Epos (Armer Heinrich Trista und Isolde, Lohengrin, Minnesang Kürenberg, Walter v.d. Vogelweide).
 - c) Şövalyeliğinin inhitatı: Landsknechte, Şehirlerin doğuşu. Mysterien ve Fastnachtsspiele (Hans Sachs).
 - d) Rönesans ve Hümanizm: İtalyan mimarisi, Heykeltraşlık, Heidelberg Şatosu. Resim: Dürer, Grünwald, Granach, Holbeind. j., Reform: Luther, Volksbücher: Eulenspiegel, Schilbürger, Dr. Faust, 30 sene harpleri.
 - e) Barok devri: Mimari (Dresden, Würzburg, Wien, Berlin'deki meşhur binalar.) Resim: Rubens, Van Dyck, Velazquez Heykel: Bernini, Schlüter-Abzolutizm: Leibnitz.
 - f) Aydınlanma devri ve Fransız İhtilâli Friedrich der Grosse Lessing Geliert.
 - g) Sturm und Drang: Herder, Goethe, Schiller. Klasizm: Goethe, Schiller, Kant.
 - h) Napoleon ve İstiklâl Savaşları. Romantizm: Resim (Schwind, Richter), müzik (Schumann, Schubert), felsefe (Schelling, Schleiermacher), edebiyat (Schlegel, Tieck, Grimm, Kleist, Eichendorff Uhland, Heine).
 - i) Bismarck tekniğinin inkişafı, sosyal problemler, edebiyat (Hebbel, Hauptmann), müzik (Wagner), felsefe (Nietzsche).
 - j) 20. asır Almanya'nın bugünkü durumu.
4. Seçilmiş şiirler.
5. Halk şarkıları.

Yabancı Diller Bölümünde okutulan diğer bir Kültür Tarihi dersi ise, İngilizce Bölümünde okutulmaktaydı. Bu derste Amerikan ve İngiliz kültürünün

gelişimi üzerinde durulmuştur. Müfredat amaç, açıklamalar ve konu başlığı olmak üzere üç bölümde verilmiştir. Müfredat içersinde, milâttan önce Britanya, İngiltere'nin ve İngiliz dilinin doğuşu gibi İngiltere tarihinde önemli yer tutan birçok olay ayrıntılı olarak tarih aralıkları ile verilmiştir.Yine müfredatta, Kuzey Amerika'nın keşfi ve Kızılderililerde yer almıştır. Hem İngiliz hemde Amerikan kültürlerinde yer alan müzik, şiir, tiyatro, mimarî ve resim güzel sanatlar ve bunların tarihi sürecine de ayrı ayrı olarak müfredat içersinde yer verilmiştir.

Kültür Tarihi Müfredatı (İngiliz ve Amerikan):⁷⁹

Amaç:

İngiliz ve Amerikan kültür hayatına etki yapan fikir akımları ve İngilizve Amerikan bilim ve sanat eserleri hakkında genel bilgi vermek.

Açıklamalar:

İngiliz ve Amerikan kültür gelişmesi ile ilgili olarak aşağıda sıralanan konular ve bu gelişmeyi karakterize eden devirler ve şahsiyetler üzerindeki kısa bilgi verilecek ve bunlarla ilgili bazı örnek metinler okutulacaktır.(Okuma dersi ile paralel olarak).

III. SINIF

1. Milâttan önce Britanya. (Kaynak: Winbolt: Britain B. C.)
2. Roma egemenliğinde Britanya. (Romano-British kültürü, Hıristiyanlık), (Kaynak: Colligwood: Roman Britain).
3. Seltler, Saksonlar, Anglelar.
4. Danimarkalılar, Vikingler ve Normanlar.
5. 1000-1300 Norman egemenliğinde Britanya (Derebeylik sistemi, Magna Carta okullar ve üniversiteler).

⁷⁹ “Eğitim Enstitülerinin 3. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Resmi Gazete**, Sayı: 12256, 14 Kasım 1962, s. 9169-9170. (Çevrimiçi)<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11256.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11256.pdf>, 28 Nisan 2012.

6. 1300-1400 İngiltere'nin ve İngiliz dilinin doğuşu. (100 yıl savaşları -Film Henry V.-toplum ve güzel sanatlar, şehir hayatı, loncalar ve korporasyonlar, Chaucer).
7. XV. yüzyıl İngiltere'si (İki Gül Savaşı, ilâhiler, halk türküleri, baladlar. mimarî, İngiliz tiyatrosunun doğuşu).
8. 1000-1500 İskoçya ve İrlanda (Halk müziği ve halk oyunları).
9. Kuzey Amerika'nın keşfi ve Kızılderililer.
10. 1500-1640 İngiltere'sinin siyasal ve sosyal tarihine toplu bir bakış(Manastırların kapatılması, yeni Gramer okulları. Lonca sisteminin sonu, kapitalizmin doğuşu, şehirlerin plânlaştırılması, Inigo Jones).
11. Müzik, şiir ve tiyatro (Wyatt, Sydney, Marlowe, Shakespeare, Donne Jonson, Webster, Tourneur).
12. (Film: Hamlet, Richard III, veya Romeo ile Juliet'ten biri.)
13. Cavalier Şiiri ve dinî şiir (Suckling, Carew, Lovelace, Herbert, Vaughan, Milton).
14. 1640-1714 İngiltere'sine toplu bir bakış (İç Savaş, Cumhuriyet, Restorasyonla Parlâmentonun nüfuzunun artması).
15. Puritan Egemenliğinin sosyal etkileri. Bir medeniyetin sonu. Restorasyon'un sosyal etkileri. Mimarî (Wren, Talman, Gibbons), müzik (Blow, Humfrey, Purcell), tiyatro (Congreve, Dryden), şiir (Milton, Marvell), fen (The Royal Society), Eğitim (İngiltere'nin yüksek sınıf halkı).
16. 1714-1815 İngiliz tarihine toplu bir bakış (Amerikan İhtilâli, Fransız İhtilâli, Napoleon, Nelson).
17. Devrinin sembolü olarak Benjamin Franklin.
18. İngiltere'de tarım ve sanayi alanlarında yapılan devrimler.
19. Mimarî ve Resim (Hogarth, Reynolds, Gainsborough, Blake, Turner, Constable),
20. Tiyatro, müzik ve opera (Händel, Goldsmith, Sheridan), Roman (Richardson, Fielding, Sterne, Jane Austen, Scott).
21. Şiir (Swift, Pope, Gray, Wordsworth, Coleridge, Coleridge, Byron, Shelley, Keats), felsefe, tarih (Edinburgh, Hume).

22. Amerikan toplumu ve güzel sanatlar. George Washington, Amerikan anayasasının gelişmesi, Amerikan bağımsızlığından öncekimimari.
23. 1815-1914 Avrupa devletlerinde sömürgecilik.
24. 1815-1914 İngiltere'si (Sosyal huzursuzluklar. Köleliğin kaldırılması. İrlanda: Kıtliklar. Amerika'ya göçler).
25. 1815-1914'te Amerika Birleşik Devletleri (Yeni göçmenler, iç savaş, edebiyat-Longfellow, Lowell, Whittier, Holmes, Mark Twain. Büyük çaptaki iş hayatının gelişmesi, yeni tip kral: Rockefeller, Morgan).
26. Dev Şehirler (Manchester, Liverpool, Pittsburgh, Coketown,Londra, New York) ve Yeni Mimarî (Crystal Palace, gökdelenler, müzeler).
27. Yeni uygarlığın getirdiği problemleri işleyen ve bunlarla hiç ilgilenmeyen romancılar: (Dickens, George Eliot, Melville, Hawthorne,Emily Bronte, Henry James, Conrad).
28. (Film: Great Expectations (Büyük Umutlar veya Oliver Twist)
29. Yeni uygarlığı memnulukla karşılayan ve onunla hiç ilgilenmeyen şairler: Tennyson, Borwning, Emily Dickinson, Walt Whitman, Rossetti,Swinburne, Hopkins, Yeats.
30. Müzik: Meldelsohn, Gilbert ve Sullivan, Elgar, resim: Pre -Raphaelites, Whistler, tiyatro: Wilde, Shaw, Synge, Barrie.
31. Bugünkü uygarlık (Birinci ve İkinci- Dünya Savaşları, milliyetçilikhareketi gibi fikir akımları, Totaliter sistem gibi rejimler, her yerde devlet nüfuzunun artması, sanatçıların ferdin önemi üzerinde ısrarla durması).
32. Bugünkü İngiliz ve Amerikan mimarisi.
33. Bugünkü İngiliz ve Amerikan şiiri.
34. (Film: Frost).
35. Bugünkü İngiliz ve Amerikan romanı.
36. Bugünkü İngiliz ve Amerikan tiyatrosu.
37. Bugünkü İngiliz ve Amerikan müziği (Müzikal, halk müziği,caz, klâsik müzik).
38. İngiltere ve Amerika'da bugünkü resim sanatı (Grandma Mosesve ilkel resim sanatına da temas edilecektir).
39. Kızılderililerin ve Amerikan zencilerinin Amerikan toplumunayaptıkları etki.

40. Amerikan Cowboy'u hakkındaki efsane ve gerçek.
41. Yirminci yüzyılda Amerikan eğitimi.
42. Fen alanındaki son gelişmeler.

Not: Amerika nispeten genç bir memleket olduğu için birçok alandaki önemli eserler son devirlerin mahsulüdür. Bu sebepten özellikle bugünkü Amerikan kültürü üzerinde durulacaktır.

Yabancı Diller Bölümünde okutulan diğer bir tarih dersi olan Medeniyet Tarihi, Fransızca Bölümünde verilmiştir. Bu dersin müfredatı açıklamalar ve konular olmak üzere iki başlıktan oluşmaktadır. Yine bu ders müfredatında çeşitli yüzyıllara göre Fransa'nın tarihi, sanatı, folklorü gibi ülkenin kültürünü yansıtan konular üzerinde genel olarak durulmuştur.

Medeniyet Tarihi Müfredatı(Fransız):⁸⁰

Açıklama:

Bu derste, Fransız tarihi (Özellikle bizimle olan ilgisi bakımından), coğrafyası, sanatı ve folkloru hakkında özet bilgi verilir.

(III. SINIF)

Tarih konuları: Galya ve Franklar (Mérovinge'ler dâhil) Charlemagne ve Verdun Taksimi, Capet'ler zamanında Fransa, Yüzyıl Harpleri, 1. François ve Fransa Renöissance'ı, XVI. yüzyıl sonunda XVII. ve XVIII. yüzyılda Fransa (Genel hatlarıyla) 1789 Fransız İhtilâli, İnsan Hakları Beyannamesi, Napoléon, Restauration, Cumhuriyet.

Eğitim enstitüleri Yabancı Diller Bölümlerinde ortak olarak okutulan ve Türkçe grubu dersler içerisinde yer alan Edebiyat Tarihinin ikinci sınıf müfredatı Edebiyat tarihi, edebi Türk lehçeleri, Türk edebiyatının çağlara

⁸⁰ “Eğitim Enstitülerinin 3. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Resmi Gazete**, Sayı: 12256, 14 Kasım 1962, s. 9167. (Çevrimiçi) <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11256.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11256.pdf>, 28 Nisan 2012.

bölünmesi İslamiyetten önceki Türk edebiyatı ve önemli örnekleri ile İslamiyetten sonraki Türk edebiyatı, divan ve halk edebiyatının önemli şahsiyetleri ve eserleri müfredatta yer almıştır. Yine batılı Türk edebiyatı ve bu dönemin önemli sanat adamları ile dönemin edebiyat akımları Edebiyat Tarihi ikinci sınıf müfredatında yer almıştır.

Edebiyat Tarihi Müfredatı⁸¹

Tablo 6: Gazi Eğitim Enstitüsü Yabancı Diller Bölümleri Türk Dili ve Edebiyatı derslerinin Haftalık Ders Saatlerini Gösteren Çizelge

I. Sınıf		II. Sınıf		III. Sınıf	
Dilbilgisi	2 saat	Dilbilgisi	2 saat	Yazma	1 saat
Okuma ve Yazma	3 saat	Yazma	2 saat	Okuma	2 saat
		Okuma	2 saat	Edebiyat Tarihi	1 saat
		Edebiyat Tarihi	1 saat		

II. Sınıflar (Haftada 1 Saat)

Başlangıçtan Edebiyat'ı Cedide'ye kadar Türk edebiyatının türlü çığırları metin inceleme, birbirleriyle öz, biçim ve dil bakımından karşılaştırma yollarıyla incelenecek, bu çığırların özellikleri belirtilecek, belli başlı temsilcileri görülecektir.

- I. Edebiyat tarihi, edebiyat tarihinin yöntemi:
- II. Türk edebiyatının çığırlara bölünmesi:
- III. Başlıca edebi Türk lehçeleri:
- IV. İslamlıktan önceki Türk edebiyatı:
 1. Destan, sagu, koşuk örnekleri.
 2. Orhun yazıtları.
 3. Bu edebiyatın özellikleri.
- V. İslamlıktan sonraki Türk edebiyatı:
 1. İslamlıktan sonraki Türk edebiyatının düşünce ve duygu kaynakları, tasavvur.
 - a. Fuzuli, Baki, Nedim'den örnekler.

⁸¹“Eğitim Enstitüsü Yabancı Dil Bölümleri Türk Dili ve Edebiyatı Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1320, 7 Eylül 1964, s. 252-254.

- b. Divan şiirinin öz, biçim ve dil bakımından özellikleri.
- c. Evliya Çelebi ve Katip Çelebi'den örnekler Divan nesrinin özellikleri.
2. Halk edebiyatı.

Dede Korkut, Yunus Emre, Karacaoğlan'dan örnekler Halk edebiyatının öz, biçim ve dil bakımından özellikleri.

VI. Batılı Türk edebiyatı:

1. Siyasi Tanzimat'ı doğuran nedenler.
2. Siyasi Tanzimat'ın hayat ve edebiyat üzerine etkisi.
3. Tanzimat Edebiyatı'nın kuruluş evresi.
 - a. Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal'den örnekler ve bu yazarların sanat kişilikleri hakkında özlü bilgiler.
 - b. Bu evrenin öz, biçim, dil ve tür bakımından özellikleri, getirdiği yenilikler.
4. Tanzimat edebiyatının gelişme evresi.

Recai Zade Ekrem ve Abdülhak Hamit'ten örneklerle bu yazarların sanat kişilikleri hakkında özlü bilgiler.
5. Tiyatro ve roman türlerinin gelişmesi,

Ahmet Vefik Paşa ve Ahmet Mitat Efendiden örneklerle bu yazarların sanat kişilikleri hakkında özlü bilgiler.
6. İlk gerçeklik belirtileri.

Sami Paşa Zade Sezai ve Nabi Zade Nazımdan örneklerle bu yazarların sanat kişilikleri hakkında özlü bilgiler.
7. Tanzimat edebiyatının öz, biçim, dil ve türler bakımından özellikleri.

Yabancı Diller Bölümü Edebiyat Tarihi üçüncü sınıf müfredatında, Edebiyat-1 Cedide, Fecr-i Ati edebiyatı, milli edebiyatı ve XX. yüzyıl edebiyatı gibi dönemin önemli akımları ve bu akımların özellikleri, önemli temsilcileri ve bu şahsiyetlerin düşünce ve sanat özellikleri ile bu sanatçıların eserleri üzerinde durulmuştur.

III. Sınıflar (Haftada 1 saat)

- I. Edebiyat-1 Cedide:
 - a. Edebiyat-1 Cedide: Çağın toplumsal görünüşü ve özellikleri.

- b. Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin ve Halit Ziya Uşaklıgil'in eserlerinden örnekler.
- c. Edebiyat-ı Cedidenin şekil, öz ve dil bakımından özellikleri.
- II. Edebiyat-ı Cedide dışında kalan iki yazar:
 - a. Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Ahmet Rasim'in eserlerinden örnekler.
 - b. Bu yazıların öz, biçim ve dil bakımından özellikleri.
- III. Fecr-i Ati edebiyatına genel bir bakış:
- IV. Milli Edebiyat:

Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin ve Mehmet Emin Yurdakul'un eserlerinden örneklerle bu sanatçıların düşünce ve sanat özellikleri.
- V. XX. yüzyıl edebiyatı:
 - a. Mehmet Akif, Ahmet Haşim ve Yahya Kemal'in eserlerinden örneklerle bu sanatçıların sanat özellikleri.
 - b. Hececiler ve Faruk Nafiz Çamlıbel'den örneklerle bu sanatçının sanat özellikleri.
 - c. Halide Edip Adivar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Reşat Nuri Gültekin, Falih Rıfkı Atay ve benzeri kişilerin eserlerinden örneklerle bu yazarların sanat özellikleri.
 - d. Memduh Şevket Esenal, Sait Faik Abasıyanık, Nurullah Ataç, Orhan Veli Kanık ve Cahit Sıtkı Taranca ile çağdaşlarından örnekler; bu sanatçıların sanat özellikleri.

Not: Edebiyat Tarihi, 'Okuma' derslerindeki metin incelemelerine sıkı sıkıya bağlı olacak, metin incelemelerinde elde edilecek bir sonuç olarak değerlendirilecektir. Yazarlar incelenirken bağlı oldukları edebiyat çığırını kıyaslamalar yoluyla kısa ve özlü olarak belirtilecektir.

Ayrıca enstitülerin Yabancı Dil Bölümleri seminer derslerinde ise, Kültür Tarihi ve okuma derslerini destekleyici şekilde, işlenen bazı konular üzerinde tamamlayıcı bilgi veren eserlerden parçalar okunmakta ve ilgili metinler incelenip, öğrencilerin çeşitli konularda hazırlayacakları ödevlerin veya birlikte işlenen bir

konunun tartışılması; kelime, deyim araştırmaları ve benzeri araştırmalar yapılmıştır.⁸²

Ancak enstitülerin 1979 yılında Dört Yıllık Eğitim Enstitülerine çevrilmesiyle, İngilizce, Fransızca ve Almanca Bölümlerinin birinci sınıf ders dağıtım cetvelleri yayımlanmış, buna göre, bu üç bölümünde birinci sınıf ders programlarında o dillerin okuma, çeviri, konuşma, dilbilgisi gibi alanlarında branş derslerine ağırlıklı olarak yer verilirken, üç bölümde yayımlanan birinci sınıf ders dağıtım cetvellerinde her hangi bir tarih dersine yer verilmemiştir.⁸³

2.2.2.2.3. Resim Bölümündeki Öğretim

Eğitim enstitüleri Tek Dersler Bölümünün kapatılmasıyla bu bölümde yer alan Resim-İş şubesi, Resim-İş Bölümü olmuş ve bölümün ders programında da değişikler yapılarak aralarında tarih dersi olmak üzere, bazı dersler bölüm programından kaldırılmıştır. Daha önce bölüm, Resim-İş şubesi iken İş Eğitimi ve Tarihi, Sanat Tarihi, Türk Devrim Tarihi adlı üç tarih dersi bölümde okutulurken, 1955 yılında yayımlanan ders dağıtım cetvellerinde İş Eğitimi ve Tarihi dersi programdan kaldırılmış, Resim-İş Bölümünde okutulan tarih dersi sayısı ikiye inmiştir. Bölümde okutulan Sanat Tarihi dersi müfredatı Resim-İş şubesi ders müfredatı içerisinde, diğer bölümlerde de okutulan Devrim Tarihi ders müfredatı ise, Edebiyat Bölümünün tarih dersleri müfredatları içerisinde verilmiştir. Bu nedenle, bu bölümde tekrar aynı bilgiler verilmemiş, ancak okutulan tarih derslerinin öğretilmesi ile ilgili çeşitli verilere yer verilmiştir.⁸⁴

Resim-İş Bölümün programlarından bahsetmek gerekirse, 1963 yılına kadar bölüm programları yenilenememiştir. 1963 yılında hazırlanan program ise, Köy Enstitüsü sisteminden yararlanılarak hazırlanmış ve sanat eğitimi ile ilgili yeni dersler getirmiştir. Yine bu program, ortak dersler yanında seçmeli dersler (branş) getirerek öğrencilerin belirli sanat alanlarında uzmanlaşması sağlanmıştır. Ancak

⁸² Aynı eser, s. 815.

⁸³ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 206-207.

⁸⁴ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 536.

yenilenen program içerisinde bölümde okutulan tarih derslerinin ne sayısı nede verilen derslerin farklılığı açısından bir değişiklik olmamış, Devrim Tarihi ve Sanat Tarihi dersleri programlardaki yerini korumuştur. Ayrıca bu programla, yıllara yayılmış olan iş dersleri, birkaç haftaya yoğunlaştırılarak daha verimli duruma getirilmiştir. 1974 yılına kadar yapılan değişikliklerde, 1963 programının esası korunmuştur.⁸⁵

Resim-İş Bölümü tarih dersleri ile ilgili bir değerlendirme yapmak gerekirse, bölüm dersleri arasında daha önceki yıllarda yer alıp, 1955 yılında yapılan değişiklikle yeni programda 'İş Eğitimi ve Tarihi' dersinin yer almaması önemli bir zihniyet değişikliği olarak görülmüştür. Bu değişiklik, bölümün kuruluş felsefesinin de önemli ölçüde değişeceğinin habercisi sayılmış, iş eğitiminin kurumsal boyutunun kaldırılması, biraz akademi geleneğine bir özentisi olarak görülmüştür. Bu dönüşüm, 1960'lara doğru kimi dillerde 'bölümde usta değil, sanatçı yetişmeli' sloganına dönüşmüştür.⁸⁶

Resim-İş programlarında baştan beri yer alan 'Sanat Tarihi'ni, 1963'ten itibaren 'Estetik' ve 'Sanat Eserlerini İnceleme' derslerinin, kurumsal ve gösterimli olarak okutulması, hem başlı başına bir kazanım, hem de uygulamalı sanat ve iş eğitimi desteklemesi açısından önemli bir yaklaşım olarak görülmüştür. Ayrıca teorik derslerden biri olan Sanat Tarihi ve Estetik derslerinde tabulara, dogmalara sarılarak bilim ve sanatta yol alınamayacağı fikrine hakim hocalar bulunmaktaydı. Buda öğrencilerde sanat felsefesinin ve düşüncesinin gelişmesi ile evriminde çok önemli katkılar sağladığı düşüncesini ortaya koymuştur.⁸⁷

1979 yılına gelindiğinde enstitülerin Dört Yıllık Eğitim Enstitülerine dönüştürülmesiyle Resim-İş Bölümü ve diğer tüm bölümlerin ders dağıtım cetvellerinde değişiklikler yapılmış ve Dört Yıllık Eğitim Enstitüleri Resim-İş Bölümü birinci sınıf ders dağıtım cetvelleri yayımlanmıştır. Buna göre yeni ders dağıtım cetvelinde bölümün branş derslerine, bazı genel kültür dersleri ve meslek derslerine programda yer verilmiş, ancak daha önceki yıllarda olduğu gibi herhangi

⁸⁵ Aynı eser, s. 523, 537.

⁸⁶ Aynı eser, s. 522.

⁸⁷ Aynı eser, s. 522, 577.

bir tarih dersine, yayımlanan Resim-İş birinci sınıf ders dağıtım cetvelinde yer verilmemiştir. Oysa daha önceki programlarda bölümde Devrim Tarihi ve Sanat Tarihi olmak üzere iki tarih dersine yer verilmiş, bunlardan Sanat Tarihi ise birinci, ikinci ve üçüncü sınıf ders programlarında yer almıştır.⁸⁸

2.2.2.2.4. Müzik Bölümündeki Öğretim

Eğitim enstitüleri Tek Dersler Bölümü içerisinde yer alan Müzik şubesi de Tek Dersler Bölümü kapatıldığında, Müzik Bölümü adını almıştır. 1955 yılında Müzik Bölümünün yayımlanan ders dağıtım çizelgelerinde de daha önceki yıllarda okutulan Müzik Tarihi ve Devrim Tarihi adlı tarih dersleri okutulmaya devam edilmiştir. 1966 yılında yayımlanan ders dağıtım çizelgelerinde ise, Müzik Tarihi dersi, Müzik Tarihi ve Stil Bilgisi adı ile programda yer almıştır.⁸⁹

Enstitülerin Müzik Bölümü programları, 1947, 1955, 1966, 1969 ve 1970’te düzenlenip, geliştirilmiş yada az çok değiştirilmiştir. Müzik Bölümünde uygulanan programlar ise konu listelerinden ve kısmen de açıklamalardan oluşmuştur. Ama genel olarak programlardaki müzik branş dersleri 1966’ya kadar ad olarak bile önemli bir değişiklik göstermemiş, 1966 ve 1969 programlarında ise kimi ders adlarında bazı değişiklikler yapılmıştır.⁹⁰

1978-79 enstitülerin Yüksek Okula çevrilmesi ve öğretim süresinin dört yıla çıkması sonucu, Dört Yıllık Eğitim Enstitülerinde okutulmak üzere, Düşünce Tarihi dersi müfredatı yayımlanmıştır. Bu değişimle Müzik Bölümü üçüncü sınıf derslerine Müzik Tarihi I-II, dördüncü sınıfta ise, Düşünce Tarihi ve T.C. ve Devrim Tarihi adlı tarih dersleri ders dağıtım cetvellerine konmuştur. Bu dersler içerisinde, Müzik Tarihi ve Devrim Tarihi geçmişten beri bölümde okutulan tarih dersleri olmakla birlikte,

⁸⁸ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 207;Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 539.

⁸⁹ “Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş ve Müzik Bölümlerinin Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1432, 19 Aralık 1966, s. 301;Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 653.

⁹⁰ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 642-643.

Düşünce Tarihi dersi ise, yeni bir ders olarak ders dağıtım cetvellerinde yer almıştır.⁹¹

Müzik Bölümü tarih derslerinden Müzik Tarihi müfredatı, Müzik şubesi müfredatı içerisinde, tüm bölümlerde okutulan Devrim Tarihi dersi müfredatı ise Edebiyat Bölümü müfredatı içerisinde verildiğinden burada tekrar edilmeyecektir. Ancak Düşünce Tarihi ders müfredatı, İki Yıllık Eğitim Enstitüleri başlığı altında ayrıntılı verileceğinden bu dersin müfredat programından genel olarak bahsetmek gerekirse, müfredat içerisinde Düşünce Tarihi dersinin konusu, amacı ve kapsamı hakkında özlü bilgi verilip, çağlara göre konular ele alınmıştır. Buna göre, ilköğretiminin doğuşu, felsefenin başlangıcı, doğa ve insan üzerine düşünceler hakkında bilgi verilmiş, ortaçağda ise skolastik dönem, ortaçağda İslam düşüncesi gibi konulara yer verilmiştir. Yeniçağda ise, rönesans felsefesi 17. ve 18. yüzyıl felsefeleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca aydınlanma dönemi ayrı bir bölüm olarak müfredatta ele alınmış, burada 19. ve 20. yüzyılda insan düşüncesi ile bu dönemlerde etkili olan çeşitli akımlar ve felsefeleri üzerinde durulmuştur.⁹²

2.2.2.2.5. Beden Eğitimi Bölümündeki Öğretim

Tek Dersler Bölümü Beden Eğitimi şubesi diğer şubeler gibi, Tek Dersler Bölümünün kapatılmasıyla Beden Eğitimi Bölümü adını almış ve 1955 yılında yayımlanan Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinde yer almıştır. Daha öncede belirtildiği gibi öğretim süresinin değişikliği sebebiyle önce Devrim Tarihi, sonrasında ise, Beden Eğitimi Tarihi bu bölümde okutulmaya başlanmıştır. 1955 yılında bu bölümde okutulan Beden Eğitimi Tarihi dersi, Beden Eğitimi Tarihi ve Semineri adını almış ve 1958 yılında ise, Beden Eğitimi Tarihi ve Semineri dersi müfredat programında

⁹¹ “Dört Yıllık Eğitim Enstitülerinin Düşünce Tarihi Adlı Dersinin Geçici Eğitim Programlarında Kabulü Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2032, 21 Mayıs 1979, s. 297; Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 657.

⁹² “İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ekonomiye Giriş ve Düşünce Tarihi Dersleri Geçici Eğitim Programlarının Kabulü Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2028, 16 Nisan 1979, s. 245-246.

içinde bulunduğu Beden Eğitimi Bölümü derslerinin müfredat programları yayımlanmıştır.⁹³

1958 yılında yayımlanan Beden Eğitimi Tarihi ve Semineri dersinin müfredat programı, 1949 yılında yayımlanan müfredat programının amaçlar, konular, açıklamalar olarak oluşturulan içeriğinin tekrarıdır. Bu nedenle bu dersin müfredat programı ve müfredatın içeriği ile ilgili tekrar bilgi verilmeyecektir.

1978-79 öğretim yılında eğitim enstitülerinin öğretim süresinin dört yıla çıkmasıyla ders programlarında da değişiklikler yapılmıştır. Buna göre daha önce Beden Eğitimi Bölümünde okutulan ve branş dersleri içerisinde yer alan Beden Eğitimi Tarihi adlı ders programdan kaldırılmış, bölümde okutulmak üzere hazırlanmış olan ders dağıtım çizelgesi üçüncü sınıf dersleri içersine Düşünce Tarihi adlı ders eklenmiştir.⁹⁴ Daha önceki yıllardan beri bölümde okutulan Devrim Tarihi dersi ise dördüncü sınıfta okutulmaya başlanmıştır. Burada daha önce müfredatı ile ilgili açıklama yapılan ve tüm bölümlerde okutulan Devrim Tarihi dersi ve Düşünce Tarihi dersi müfredatları tekrar verilmeyecektir.

2.2.2.2.6. Eğitim Bölümündeki Öğretim

Eğitim Enstitülerinin Toplu Dersler Bölümünün kapatılmasıyla yeni yapılanmaya giden eğitim enstitülerinin, 1955 yılında yayımlanan yönetmeliğinde enstitülerde açılması öngörülen bölümlerden biride Pedagoji Bölümü olmuştur. 1968 yılında yayımlanan ders dağıtım çizelgesi ve müfredat programı ile ilgili yönetmelikte de Eğitim Bölümü adını almıştır. Eğitim Bölümünde okutulmak üzere Eğitim (Pedagoji) Tarihi ve Devrim Tarihi adlı iki tarih dersi, ders programlarında yer almıştır. Bu derslerden Eğitim (Pedagoji) Tarihi kimi zaman ders dağıtım

⁹³ “Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin Yeniden ve Tadilen Hazırlanması Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 875, 31 Ekim 1955, s. 172; “Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca Şubeleri ile Bütün Şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 Şubat 1958, s. 21-22.

⁹⁴ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 755-756.

cetvellerinde bölümün branş dersleri arasında, kimi zamanda seçmeli dersler başlığı altında programda yer almıştır.⁹⁵

Enstitülerin diğer bölümlerinin ders programlarında da yer alan ve Eğitim Bölümü genel kültür dersleri arasında yer alan Devrim Tarihi dersinin müfredat programı, daha önce Edebiyat Bölümü tarih dersleri müfredat programı içerisinde yer verilmesinden dolayı, Eğitim Bölümü tarih dersleri müfredat programları içerisinde tekrar ele alınmayacaktır.

Eğitim Tarihi Müfredatı⁹⁶

Amaçlar:

Bölümde okutulan Eğitim Tarihi dersi amaçlarına bakıldığında, öğrencilere:

1. Eğitim fikir ve hareketlerinin tarihi gelişimini açıklamak yolu ile çeşitli eğitim problemlerini daha iyi kavramalarını sağlamak,
2. Bugünkü eğitim görüş ve problemlerini eskileri ile karşılaştırma ve değerlendirme gücünü kazandırmak,
3. Eğitim alanında çığır açmış ve sistem kurmuş büyük eğitimcileri tanıtmak ve onların bu eğitimcilere karşı takdir duygusu geliştirmelerini teşvik etmek,
4. Türk eğitim tarihinde yer alan önemli eğitim hareketleri ile milli eğitimimize hizmeti geçmiş kimseler hakkında objektif bilgiler verilmesi hedeflenmiştir.⁹⁷

III. Sınıf (Haftada 3 saat)

- I. Eğitim tarihinin lüzumu, önemi ve amacı:
- II. İlkçağlarda Doğu ve Orta Doğuda eğitime genel bir bakış:
 - A. Hintlilerde eğitim.
 - B. İsraililerde eğitim.
 - C. Türklerde eğitim.

⁹⁵Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 287; “Eğitim Enstitülerinin Üç Yıla Çıkarılan Bölümlerinden Eğitim Bölümünün Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1512, 22 Temmuz 1968, s. 331.

⁹⁶Aynı yönetmelik, s. 339-340.

⁹⁷Aynı yer, s. 339-340.

- D. İnan'da eğitim.
- III. Yunanlılarda eğitim:
 - A. İsparta'da eğitim.
 - B. Atina'da eğitim.
 - C. Büyük eğitimciler: Sokrat, Eflatun, Aristo.
 - D. Eski Yunanlıların eğitime kazandırdıkları.
- IV. Roma'da eğitim:
 - A. Quintilian.
 - B. Roma eğitiminin zellikleri.
- V. Ortaçağda eğitim:
 - A. Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde eğitim.
 - B. Skolastisizm.
 - C. İslamiyette eğitim (Hazreti Muhammed, Yusuf Has Hacip, İmam Gazali, Farabi).
- VI. Onaltıncı yüzyılda eğitim:
 - A. Rabelais, Montaigne, Luther.
 - B. Rönesans ve reform hareketlerinin eğitime etkileri.
- VII. Onyedinci yüzyılda eğitim (Bacon, Descartes, Ratke, Comenius, John Locke, Fenelon):
- VIII. Onsekizinci yüzyılda eğitim (Rousseau, Basedow, Salzman, Pestalozzi):
- IX. Ondokuzuncu yüzyılda eğitim (Herbart, Froebel, Herbert Spencer):
- X. Yirminci yüzyılda eğitim (John Dewey, Kerschensteiner, Bedeals, Odenwald):
- XI. Memleketimizde eğitim hareketlerine öncülük yapmış fikir ve meslek adamlarımız:

Eğitim Bölümü ders programları içerisinde yer alan Eğitim Tarihi dersi müfredat programı, enstitülerde Eğitim Bölümü açılmadan önce Toplu Dersler Bölümü ders programları içerisinde okutulan bir tarih dersi olup, 1948 yılında Eğitim Bilim Tarihi adı ile çok yüzeysel hazırlanmış bir müfredat olarak Toplu Dersler müfredat programları içerisinde verilmiştir. 1968 yılında yayımlanan Eğitim Tarihi Müfredatı amaçlar ve ders konu başlıklarından oluşmaktadır. Açıklamalar

kısımında eğitim, fikir ve hareketlerinin tarihi gelişimi, dönemin eğitim görüş ve problemleri, Türk eğitim tarihi eğitim hareketleri ve milli eğitimimiz ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Eğitim Tarihi müfredatının yer aldığı ders konuları başlığı altında ise eğitim tarihinin gerekliliği ve amacı belirtildikten sonra çağlara göre sırasıyla; ilkçağda eğitim ve bu dönemde Türkler başta olmak üzere, Çinliler, İsraililer ve İran'da eğitim ile Yunan devletleri ve sonrasında Roma'da eğitim ele alınmıştır. Ortaçağ döneminde ise, Hıristiyanlık ve İslamiyette eğitim üzerinde durulmuştur. Onaltı, onyediyedi, onsekiz, ondokuz ve yirminci yüzyıllarda eğitim ve bu dönemin önemli eğitim düşünürleri de yine ele alınmıştır. Ayrıca müfredatta ülkemizde eğitim hareketlerine öncülük yapmış fikir ve meslek adamlarında ayrıca ele alınmıştır. 1968 yılında hazırlanan bu müfredatın içeriği, kapsamı 1948 yılında hazırlanan müfredata göre daha kapsamlıdır. Çünkü ilk müfredat ana başlıklarla önemli medeniyetler ve yüzyıllar olarak eğitimi ele alırken, yeni müfredat alt başlıklarda çeşitli milletlerin eğitim sistemini, dönemin önemli eğitim temsilcilerini tek tek ele almıştır.⁹⁸

Eğitim enstitülerinin öğretim süresinin dört yıla çıkarılması ile Dört Yıllık Eğitim Enstitüleri Eğitim Bölümünün birinci sınıf ders dağıtım çizelgesi 1979 yılında yayımlanmış ve bu ders dağıtım cetvelinde birinci sınıf dersleri içerisinde Düşünce Tarihi adlı tarih dersine programda yer verilmiştir. Düşünce Tarihi dersi müfredat programına daha önce genel olarak değinildiği ve İki Yıllık Eğitim Enstitüleri müfredat programında ayrıntılı olarak yer verileceği için tekrar bu dersin müfredatı ile ilgili bilgiye bu bölümde yer verilmemiştir.⁹⁹

2.2.2.2.7. Fen ve Tabiat Bilgisi Bölümündeki Öğretim

Toplu Dersler Bölümünün kapatılmasından sonra açılan Fen Bölümünün, 1949-68 yılları arasında yayımlanan ders dağıtım cetvellerinde, bölümde okutulan dersler içerisinde sadece Devrim Tarihi adlı tarih dersine yer verilmiştir. Fen Bölümü açıldıktan sonra, bölümün branş derslerinden oluşan müfredat programları, 1957 ve

⁹⁸ Aynı yer, s. 339.

⁹⁹ "4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik", **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 207.

1968 yıllarında yenilenerek yayımlanmıştır. 1957 yılında yayımlanan Fen Bölümü programlarında, dersler için amaç ve ilkeleri düzenlenirken, 1968 yılında yayımlanan programda ise, değişiklik yapılarak, bölüm için ‘Amaçlar’ ve ‘Açıklamalar’ saptanmıştır.¹⁰⁰

Genel kültür dersleri arasında yer alan ve bölümde okutulan tek tarih dersi olan Devrim Tarihi, Fen Bölümü iki yıl öğretim süresine sahipken ikinci sınıf dersleri içerisinde, bölümün öğretim süresi üç yıla çıkarıldığında ise, üçüncü sınıf ders programları içerisinde yer almıştır. 1977 yılına gelindiğinde eğitim enstitüleri Fen ve Tabiat Bölümü ders programları ve ders geçme kredi düzeni ile ilgili yeniden bir düzenlemenin yapılmasına karar verilmiştir. Buna göre İzmir Eğitim Enstitüsünde denemeye konan 3 yıllık eğitim enstitüleri Fen ve Tabiat Bölümü ders dağıtım çizelgesi yenilenerek tekrar yayımlanmıştır. Fen ve Tabiat Bölümü hakkında 1977 yılında yapılan yeni düzenleme ile oluşturulan programda tarih derslerinin programda tuttuğu yere bakılacak olursa, geçmiş programlarda da olduğu gibi genel kültür dersleri içerisinde yer alan Devrim Tarihi dersi bölümde okutulan tek tarih dersi olarak üçüncü sınıf 1. ve 2. yarıyıl 2’şer saat olarak Fen ve Tabiat Bilgisi Bölümü ders dağıtım cetvelinde yer almıştır.¹⁰¹ Ayrıca Fen Bölümünde okutulan Devrim Tarihi müfredat programına Edebiyat Bölümü tarih müfredatı içerisinde yer verildiği için bu bölümde tekrar edilmemiştir.

1979 yılında eğitim enstitülerinin Dört Yıllık Eğitim Enstitülerine dönüştürülmesi ile Fen Bölümü de açılan bölümler arasında yer almıştır. Fen Bölümünün yayımlanan ders dağıtım çizelgesi birinci sınıf ders programında tarih dersine yer verilmemiştir. Ancak elde bulunan bu veri ile Fen Bölümünde okutulan ders programının tamamı hakkında kesin bir yargıya varılması mümkün değildir.¹⁰²

¹⁰⁰“Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1511, 15 Temmuz 1968, s. 319.

¹⁰¹ **Aynı yönetmelik**, s. 319; Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 444.

¹⁰² “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 206.

2.2.2.2.8. Matematik Bölümündeki Öğretim

Matematik öğretmeni yetiştirme görevi 1966 yılına kadar eğitim enstitülerinin Fen Bölümünde gerçekleştirilmiş, 1966 yılı itibari ile Matematik Bölümü açılarak kendi branşında öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır. Matematik Bölümünün 1966 yılında yayımlanan ders dağıtım cetvelinde branş dersleri, meslek dersleri ve genel kültür dersleri yer almıştır. Yayımlanan ders dağıtım cetvelinde bölüm içerisinde okutulmak üzere bulunan tek tarih dersi Devrim Tarihi dersi olmuş, ikinci sınıf dersleri içerisinde iki saatlik bir ders olarak programa konmuştur. Ancak 1968 yılında bölümün öğretim süresinin üç yıla çıkarılması ile programlarda değişiklikler yapılarak ders dağıtım çizelgeleri yeniden yayımlanmıştır. Yayımlanan ders dağıtım çizelgesinde değişiklik yapılmasına rağmen, bölümde okutulan tarih dersi ile ilgili yapılan değişiklik, Devrim Tarihi dersinin üçüncü sınıf ders programına konması olmuştur.¹⁰³

1977 yılında ise, Matematik Bölümü programları yeniden düzenlenmiş, yapılan değişiklikle bölümde okutulan tarih dersi ile ilgili olarakta yenilikler yapılmıştır. Yeni hazırlanan ders dağıtım çizelgesinde tarih derslerinin programda tuttuğu yere bakılacak olursa, bölümde okutulan tarih dersi sayısı geçmiş programlardan farklılık göstererek arttırılıp ikiye çıkarılmıştır. Bölüm dersleri içerisinde yer alan bu derslerden birincisi Bilim Tarihi dersi olup, branş dersleri içerisine yeni eklenmiş bir derstir. Bilim Tarihi, Matematik Bölümü üçüncü sınıfta 1. ve 2. yarıyılta 2'şer saatlik bir ders olarak programda yer almıştır. Bölümde okutulmak üzere programda yer alan diğer bir tarih dersi ise, Devrim Tarihi dersi olup Matematik Bölümünün geçmiş programlarında da genel kültür dersleri içerisinde okutulmak üzere konmuş bir derstir. Hazırlanmış olan yeni programda da bu ders, eski programlardaki gibi üçüncü sınıfta 2'şer saatlik bir ders olarak okutulmaya devam edilmiştir.¹⁰⁴

¹⁰³ “Eğitim Enstitüleri Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri Bölümlerine Ait Ders Dağıtım Çizelgeleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1422, 3 Ekim 1966, s. 237; “Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1510, 8 Temmuz 1968, s. 307-308.

¹⁰⁴ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 422.

Eğitim enstitülerinin Dört Yıllık Eğitim Enstitüsüne dönüştürülmesiyle Matematik Bölümü ders programlarında da değişiklikler yapılmıştır. Enstitülerin 1979 yılında yayımlanan ders dağıtım cetvellerinde, diğer bölümlerde olduğu gibi Matematik Bölümünde birinci sınıf ders dağıtım cetvelleri yayımlanmıştır. Yayımlanan birinci sınıf programında her hangi bir tarih dersine yer verilmemiştir. Ancak, yayımlanan programa göre yine bu bölüm programlarının tamamı hakkında kesin bir yargıya varılması mümkün değildir.¹⁰⁵

2.2.2.2.9. İki Yıllık Eğitim Enstitüleri (Sınıf Öğretmenliği) Bölümündeki Öğretim

Eğitim enstitülerinde Sınıf Öğretmeni yetiştirmek amacıyla açılan iki yıllık eğitim enstitülerinin, 1974-75 eğitim öğretim yılında ders dağıtım çizelgesinde genel kültür dersleri arasında yer alan Kültür Tarihi ve Devrim Tarihi dersleri Sınıf Öğretmenliği Bölümünün ikinci sınıfta okutulan dersleri arasında yer almıştır.¹⁰⁶ Yine 1974 yılında yayımlanan İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği ve 1975 yılında Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği, seçmeli meslek dersleri dört saatlik birinci grup içerisinde Eğitim Tarihi adlı tarih dersine yer verilmiştir.¹⁰⁷

Ayrıca sınıf öğretmenliği ile ilgili seçmeli dersler, eğitim enstitülerinin herhangi bir bölümünün programında seçilen üç ders olabileceği gibi, çeşitli bölümlerin derslerinden seçilecek üç ayrı derste olabilmesi dolayısıyla Sosyal Bilgiler Bölümünden Genel Tarih I, II ve Türk Tarihi I adlı tarih dersleri de seçmeli olarak bölümde okutulmuştur. Aynı şekilde 1977 yılında yayımlanan yönetmeliklerde de aynı tarih dersleri seçilebilecek dersler içerisinde yer almıştır.¹⁰⁸

¹⁰⁵ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 207.

¹⁰⁶ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 483.

¹⁰⁷ “Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1840, 19 Mayıs 1975, s. 296.

¹⁰⁸ **Aynı yönetmelik**, s.296; “Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1953, 26 Eylül 1977, s. 499; “Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinin 31. ve 33. Maddelerinin Değiştirilmesi”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1956, 17 Ekim 1977, s. 517.

İki Yıllık Eğitim Enstitüleri (Sınıf Öğretmenliği) Bölümünde 1979 yılında yapılan değişiklikle Kültür Tarihi dersi yerine Düşünce Tarihi adlı yeni bir tarih dersine yer verilmiştir. Bölümün ders programında yer alan diğer bir tarih dersi olan Devrim Tarihi dersi ile ilgili olarakta, programda bir değişiklik yapılmadan ikinci sınıfta okutulmaya devam edilmiş, her iki derste zorunlu dersler arasında yer almıştır. Daha önce Sosyal Bilgiler Bölümünün içinde yer aldığı çeşitli bölümlerin derslerinden, seçmeli olarak öğretimi yapılmak için verilen ders grupları yerine, programda seçmeli alanlar başlığı ile Sosyal Bilgiler, Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Müzik, Resim-İş, Beden Eğitimi alanlarından birisinin zorunlu olarak seçilip, iki yıl aynı alana devam edileceği bir düzenleme yapılmıştır.¹⁰⁹

İki Yıllık Eğitim Enstitülerinde okutulan tarih derslerinin müfredat programlarına bakılacak olursa, bunlardan Kültür Tarihi adlı tarih dersinin müfredatında sosyal bilimler ve antropolojinin doğuşu, çeşitli kolları ve alt disiplinleri üzerinde durulmuştur. Yine müfredatta kültürel antropoloji ve çeşitli ekollerine de yer verilmiştir. Kültürel sistemin öğeleri, kültürel değişme tipleri, değişimin etmenleri ve değişimin engelleri müfredat kapsamında yer almıştır.¹¹⁰

Kültür Tarihi Müfredatı¹¹¹

1. Sosyal bilimler ve Antropolojinin doğuşu.
2. Çeşitli Antropoloji-Etnoloji tanımları.
3. Kültürel Antropoloji tanımları.
4. Antropolojinin kolları ve alt disiplinleri.
5. Kültürel Antropolojide belli başlı ekoller.

¹⁰⁹ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 205.

¹¹⁰ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi, “İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ekonomiye Giriş ve Kültür Tarihi Dersleri Geçici Eğitim Programlarının Kabulü Hakkındaki Yönetmelik”, 3 Nisan 1979 Tarihli ve: 63 Sayılı Yazısı.

¹¹¹ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi, “İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ekonomiye Giriş ve Kültür Tarihi Dersleri Geçici Eğitim Programlarının Kabulü Hakkındaki Yönetmelik”, 3 Nisan 1979 Tarihli ve: 63 Sayılı Yazısı.

6. ‘Kültür’ kavramı ve kültürel süreçler (Kültürün tanımları, kültürlenme, kültürlenme, kültürel özümleme, kültür şoku, kültür değişmesi, zorla kültürlenme).
7. Sosyal kültürel sistem ve dil-kültür ilişkisi.
8. Kültürel sistemin öğeleri.
9. Neler değişiyor? (Kültürün hangi öğeleri değişiyor).
10. Kültürel değişme tipleri.
11. Kültür değişmesinin etmenleri.
12. Kültür değişmesinin koşulları.
13. Toplumsal ve kültürel yapının karmaşıklık derecesi.
14. Kültür değişmesinin evreleri.
15. Kültür değişmesinin engelleri (Kalkınmayı engelleyen etmenler).

İki yıllık eğitim enstitülerinde okutulan bir diğer tarih dersi olan Düşünce Tarihi dersi müfredatı içerisinde, Düşünce Tarihinin konuları ve kapsamına, ilkçağ, ortaçağ ve yeniçağ gibi çeşitli çağlarda insan düşüncesi üzerinde durulmuştur. Yine toplumsal hayatta da önemli yere sahip olan din ve ahlak, müfredatta üzerinde durulan konular arasında yer almıştır. Ayrıca aydınlanma dönemi olarak 19. ve 20. yüzyıldainsan düşüncesi, bu dönemlerin önemli akım ve felsefeleri ile bu akımların temsilcileri de müfredat içerisinde yer almıştır.¹¹²

Düşünce Tarihi Müfredatı¹¹³

1. Düşünce Tarihi dersinin konusu, amacı ve kapsamı hakkında özlü bilgi.
2. İlkçağlarda insan düşüncesi.
 - a) Din ve ahlakın kaynakları, dinin doğuşu.
 - b) Din sistemleri.
 - c) Felsefenin başlangıcı.
 - d) Doğa üzerine düşünceler.

¹¹² “İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ekonomiye Giriş ve Düşünce Tarihi Dersleri Geçici Eğitim Programlarının Kabulü Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2028, 16 Nisan 1979, s. 245.

¹¹³ Aynı yönetmelik, s. 245-246.

- e) İnsan üzerine düşünceler.
- f) Sistematik dönem.
- 3. Ortaçağda insan düşüncesi.
 - a) Skolastik dönem ve skolastiğin eleştirisi.
 - b) Ortaçağda İslam düşüncesi (Gazali, Farazi, İbn Sina ve gizemci İslam düşünürleri).
- 4. Yeniçağda insan düşüncesi.
 - a) Rönesans felsefesi.
 - b) 17. yüzyıl felsefesi.
 - c) 18. yüzyıl felsefesi.

Aydınlanma Dönemi:

- 5. 19. yüzyıl insan düşüncesi.
 - a) 19. yüzyılda doğa ve tarih bilimlerinin gelişmesi.
 - b) Olgucu Akım (Pozitif Akım), (Saint-Simon, Auguste Comte).
 - c) Maddeci akım (Materyalist Akım: Strauss, Feuerbach, Marx).
 - d) Yaşama felsefesi: Fietzsche, (Dilthey ve Bergson).
- 6. 20. yüzyılda insan düşüncesi.
 - a) 20. yüzyıl felsefesinin temel çizgileri ve bilim, kültür ve toplumsal durumla bağlantısı.
 - b) Görüngübilim (Fenomenoloji), (Brentano, Husserl, Scheler).
 - c) Yeni Varlıkbilimi (Yeni Ontoloji), (Harlmann).
- 7. Varoluşçuluk (Existentializm), (Kierkegaard, Heidegger, Sartre).
- 8. Çözümleyici Felsefe (Modern Deneycilik ve Analitik Felsefe). Günümüz felsefesinde deneyci akımlara toplu bakış (Schlick, Cornop, Popper).
- 9. Temel araştırmaları ve çözümleyici felsefe.

İki Yıllık Eğitim Enstitülerinde Devrim Tarihi dersi müfredatına Edebiyat Bölümü Tarih dersleri müfredat programları içerisinde, Eğitim Tarihi dersi müfredatına ise, Eğitim Bölümü tarih ders müfredatı içerisinde yer verildiğinden tekrar yer verilmemiştir. Ayrıca daha önce belirtildiği üzere Sosyal Bilgiler Bölümünün seçilebilecek ders çizelgesi içerisinde yer alan Genel Tarih I,II ve Türk

Tarihi I adlı tarih dersleri müfredatlarına ise Sosyal Bilgiler Bölümü ile Türkçe Bölümleri içerisinde yer alan tarih müfredatları içerisinde yer verildiğinden bu bölümde ayrıca bu derslerin müfredatlarına yer verilmemiştir.

2.2.3. ENSTİTÜLERDE TARİH ÖĞRETİMİNDE UYGULANAN YÖNTEMLER

Eğitim öğretim çalışmalarının istenilen seviyede yerine getirilebilmesi için, derslerin işlenişi esnasında öğretmenlerin uyguladıkları yöntemlerin derslerin verimini arttırması açısından önemli bir yere sahiptir. Eğitim enstitülerinde yetiştirilen öğretmen adaylarının istenilen standart ve kalitede yetişebilmesi ve mezun olduklarında iyi bir donanıma sahip olabilmeleri için, verilen derslerin içeriğine göre farklı öğretim etkinliklerinin uygulanmasına çalışılmıştır. Enstitülerde okutulan tarih derslerinin öğretim etkinliklerine bakıldığında ise, bu derslerin öğretiminde daha çok öğretmen merkezli yöntemler olan not aldırma, düz anlatım gibi uygulamalar ile öğrenci merkezli gezi gözlem inceleme, öğrenci uygulamaları gibi yöntemlerin birarada kullanıldığı görülmektedir.

2.2.3.1. Düz Anlatım Yöntemi

Düz anlatım yöntemi tüm eğitim kademelerinde her branştaki öğretmenlerin derslerinde en sık kullandıkları yöntemlerden biri olmuştur. Tarih dersleri gibi bir olayın, olgunun işlendiği alanlarda, zaman, araç-gereç kullanımı açısından da ekonomik olması ve ayrıca sınıf mevcudunun kalabalık olduğu yerlerde kullanılması daha kolay olması nedeniyle derslerde öğretmenlerin en sık başvurduğu yöntem olmuştur. Tarih öğretimi açısından eğitim enstitüleri içerisinde de koşulların yeterli yada yetersiz olduğu her şartta ve yerde tarih derslerinin işlenmesi için düz anlatım yöntemi kullanılmıştır.

Enstitülerde öğretmenler genel olarak derslerde öğretim faaliyetlerini gerçekleştirirken, konuları dağınık dallar ve parça parça bilgiler halinde işlemek yerine, mümkün olduğu kadar birbirleriyle sıkı ilgisi ve hayatta yakın ilişkileri bulunan üniteler halinde işlemeye çalışmıştır. Kazandırılan bilgilerin, yalnız öğretmen adaylarının hafızalarında kalmayıp, bunların yerleşmiş alışkanlıklar

halinde öğretmen adayları tarafından kullanılabilmesini, yaşanabilmesini sağlamak için bu bilgiler, çevre hayatı içerisindeki örneklerden hareket edilerek, öğretmen adaylarının fikirsel ve bedensel olarak harekete geçirilerek işlenmesi hedeflenmiştir. Bunun için programın ders konuları kısmında verilen ünitelerin ve konuların, programdaki konuları gerekirse sıraya göre işlenmesinde değişikliklerin öğretmen tarafından yapılmasına esneklik tanınmıştır. Öğretmenler buna göre, konuların aralarındaki yakınlık, uzaklık ilişkisine göre ayarlayarak dersleri işleme esnekliğine sahip olmuştur.¹¹⁴

Ayrıca eğitim enstitüleri tarih öğretimi açısından tarih programları içerisinde, tarih öğretmenlerinin dili iyi kullanmaları ve düzgün konuşma becerisine sahip olmaları gerektiği konusu üzerinde de durularak, yönetmeliklerde özellikle vurgulanmıştır.¹¹⁵Çünkü özellikle tarih derslerinde konular işlenirken öğretmenin dersin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde mutlaka konunun önemli noktalarını vurgulaması açısından özellikle düz anlatımı tercih etmesi nedeniyle, konunun öğretmen adayının zihninde anlam kazanmasında dilin doğru ve güzel kullanılması için ayrıca öğretmen adayında, bu hassasiyetle aynı davranışı kazanması ve sürdürmesi önemsenmiştir.

2.2.3.2. Not Aldırma (Yazdırma) Yöntemi

Eğitim enstitüleri yönetmeliklerinde tarih derslerinin okutulması için hazırlanan programlarda ise ayrıca not alma, yazı yazma ile ilgili olarak, özellikle öğretmenlerin üzerinde durması gereken bazı noktalar üzerinde de durulmuştur. Buna göre, düzgün yazmanın sadece Türkçe öğretmenlerinin görevi sayılmaması gerektiği de ifade edilerek, tarih öğretmenlerinde yazma eylemini derslerde titizlikle takip etmeleri gerektiği, imla, terim ve yazı birliği arasındaki uyum

¹¹⁴“Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca Şubeleri ile Bütün Şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 Şubat 1958, s. 13.

¹¹⁵“Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmeliğin Devamı”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 507, 11 Ekim 1948, s. 98.

içerisinde öğrencilerin dersteki çalışmalarının sürdürülmesi gerektiği ayrıca ifade edilmiştir.¹¹⁶

Ancak özellikle tarih dersi başta olmak üzere diğer tüm derslerde, not aldırılarak dersin işlenmesi esnasında dikkat edilmesi gereken noktalarda bulunmaktaydı. Çünkü öğrencinin dikkatinin sürekli aktif tutularak, etkin bir şekilde dersi dinleyip anlayarak konuyla ilgili öğretmenin çeşitli konu ve olaylarla ilgili belirttiği önemli noktalarının bir bütünlük içerisinde not alınması gerekmektedir.

2.2.3.3. Gezi-Gözlem ve İncelemeYöntemi

Eğitim enstitülerinde milli kültür ve uygarlık tarihinin daha önemli ve öncelikli olarak verilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla tarih derslerinde konularla ilgili ve enstitüye yakın olan çevre içerisinde bulunan müze, arşiv, kitaplık, saray, cami, medrese, surlar ve diğer tarihi yapıtların yerinde incelemesinin yapılmasına çalışılmıştır. Yapılan bu tür gezilerin öğrenmek amacını gütmesine dikkat edilmiştir. Bu gezilerin öylesine görmek ve gezmek dışında tarih bilgisi açısından, gezilerden verim alınabilmesi için, öğretmen adaylarına bu tür gezilerin nasıl yapılacağı da öğretilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle enstitülerde öğretmen adayları için yakın ve uzak çevrede düzenlenen gezilerin, daha önce hazırlanmış bir plana göre yapılması ve buna göre nelerin incelenip öğretilmek istendiği tespit edilmekteydi. Buna göre, yapılan bu gezilerin sonunda elde edilen bilgi ve deneyimler öğretmen adaylarının tarih dosyalarında da saklanmaktaydı.¹¹⁷

Eğitim enstitülerinde özellikle tarih dersleri işlenirken yapılan bu tür uygulama çalışmalarını bu okullardan mezun olan öğretmen adayları, Sosyal Bilgiler veya Tarih öğretmeni olarak görevlerine başladıklarında, ilköğretim ikinci kademe ve liselerde uygulama tecrübesinede sahip olabilmekteydiler. Zaten hem ilköğretim ikinci kademe için hazırlanan sosyal bilgiler programlarında hemde lise tarih programlarında gezi gözlem uygulamalarına, özelliklede bu derslerin öğretmenlerinin bu uygulamaları düzenlerken neler yapmaları gerektiğine

¹¹⁶ “Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmeliğin Devamı”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 507, 11 Ekim 1948, s. 98.

¹¹⁷ **Aynı yönetmelik**, s. 98.

değnilmiştir. Bu anlamda eğitim enstitülerinden yetişen Tarih ve Sosyal Bilgiler öğretmenleri, kendi eğitimleri sürecinde ve mesleki çalışmalarında da kullanmak üzere araştırma inceleme becerilerini geliştirme fırsatı bulmaktaydılar.

Özellikle programlar içerisinde görmenin, öğrencilerin iyi yetiştirilebilmesi için, araştırma ve inceleme gezilerini, gözlem görevlerini iyi bir şekilde planlamanın, her öğrencinin, mümkün olduğu kadar çok ve çeşitli gözlemler yapabilmesi için olanaklar hazırlanması, öğretmenin önemli işlerinden biri olarak belirtilmiştir. Çünkü öğrencilerinde neyi, niçin izlediğini veya incelediğini çok iyi bilmesi gerekmektedir. Bu nedenle yapılan buna benzer çalışmalar Tarih öğretmeni ya da Sosyal Bilgiler Öğretmeninin, geçmişi çocukların gözünün önüne getirmesi ve öğrencilerin fikir edinmelerini sağlaması için, okulun bulunduğu yerlerdeki sur, kale, harabe, bent, cami, medrese, çeşme, hamam, köprü, imaret, kütüphane gibi yeni ve eski eserleri öğrencilerle birlikte ziyaret etmesi, müzede ve başka yerlerde bulunan eski silah, kapkacak, elbise, çini ve diğer eserleri göstererek, öğretmenlerin bunları öğrencilerin seviyelerine göre açıklayabilmesi gerekmektedir.¹¹⁸

2.2.3.4. Uygulama Yöntemi

Eğitim enstitüleri için belirlenen eğitim öğretim esasları içerisinde genel olarak, öğretmen adaylarına verilen teorik bilginin yanı sıra uygulama aktiviteleri de önemli bir yere sahip olmuştur. Eğitim enstitüsü öğrencilerinin, öğrenim süresince elde ettikleri bilgi ve becerileri mesleği içerisinde güvenle kullanabilmelerini sağlamak amacıyla yaptırılacak uygulamalara öğrenim süresi iki yıl olan sınıflar için birinci sınıftan itibaren, öğrenim süresi üç yıl olan sınıflar içinse ikinci sınıftan itibaren başlanmaktaydı. Buna göre uygulama çalışmaları, meslek dersleri öğretmenleri ile işbirliği yapılmak kaydıyla, her dersin öğretmeni ve varsa uygulama öğretmenleri ile birlikte yürütülmekteydi. Her bölümün haftalık ders dağıtım

¹¹⁸ “Tarih Öğretiminin Amaçları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1900, 27 Eylül 1976, s. 329; “Temel Eğitim I. ve II. Kademe Sosyal Bilgiler Ders Amaç ve Açıklamaları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1816, 2 Aralık 1974, s. 570-572.

çetvellerinde bu amaç için ayrılan saatlerde belirlenen esaslar ve plan dahilinde işlenmekteydi.¹¹⁹

Öğretmen adaylarına hem okul içerisinde hemde okul dışarısında yer alan, ancak okulla bağı olan staj ortaokulu bulunmaktaydı. Her eğitim enstitüsünde gereği gibi iyi seçilmiş bir öğretmen kadrosu ile, metot öğretmenin gözetimi altında işleyen bir uygulama ortaokulu bulunmaktaydı. Bu uygulama ortaokulu, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının devamlı gözlemlerde bulunmalarına, deneyler yapmalarına ve ders uygulamalarına hizmet etmiştir. Fakat bu çalışmalar sadece eğitim enstitüsünün yanındaki uygulama ortaokulunda yapılmayıp, adayların ileride çalışacakları şart ve özellikleri temsil eden yakın ve uzak çevredeki orta dereceli okullarda da yapılmıştır. Ayrıca eğitim enstitüleri, öğretmen adaylarına geniş ölçüde etkinlik, iş ve yaratma imkanlarını sağlamaya çalışan canlı bir çevre olmak gibi bir misyonuda benimsemiştir.¹²⁰

Bu amaçla örneğin üç yıllık sınıfların ikinci sınıfının, iki yıllık sınıfların ise birinci sınıfının birinci sömestrinde ilkokulları ziyaret ederek bu okullardaki çalışma şekilleri, okul düzeni incelenip, ilkokul öğrencileri ile de yakın temas içerisinde olunarak gözlemlerde bulunularak, bu gözlemler enstitüde değerlendirilirdi. Ayrıca ortaokul programının ilgili derslere ait hükümleri ve ders maddeleri üzerinde de çalışmalar yapılarak, ilgili derse ait kitapların incelemesinde yaptırılırdı. İkinci sömestri ise; programın ve ders kitaplarının incelemesi tamamlanarak, çeşitli konuların ders planları hazırlanıp, gerekli ders araçlarının sağlanmasının yolları araştırılır ve örnek amaçlı dersler verilirdi.¹²¹

Enstitülerin son sınıfının birinci sömestrinde de uygulama çalışmaları kapsamında ders planlarının ve ders araçlarının hazırlanmasına devam edilip, ayrıca öğrencilere ders denemeleri yaptırılırdı. Son sınıfın ikinci sömestrinde ise; orta dereceli okullarda üç haftalık uygulama çalışması kapsamında, birinci hafta

¹¹⁹“Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca Şubeleri ile Bütün Şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 Şubat 1958, s. 16.

¹²⁰ **Aynı yönetmelik**, s. 12.

¹²¹ **Aynı yönetmelik**, s. 16.

öğretmen adayları, belirlenen okullara ziyaretçi olarak gider ve öğretmenlerle görüşerek sınıf ve çalışma tarzları hakkında bilgi alır, kendilerine verilecek ders saatlerine ait konuları öğrenip öğrencilerle tanışırlardı. İkinci ve üçüncü hafta öğle önceleri, öğretmen adayları, kendilerine verilen iş planına göre ders verip, ilgili öğretmenlerde bu derslerde hazır bulunarak gerekli notları alırlardı. Ayrıca öğretmen adayları hergün öğleden sonra öğretmenleri ile birlikte enstitüde toplanıp, o gün verilen dersleri değerlendirip, ertesi günün derslerine hazırlık yapmaktaydılar.¹²²

Eğitim enstitülerinde her öğretmenin okuttuğu derse ait bilgi ünitelerinden, o sömestri içinde öğrencilerin yapma zorunluluğunun olduğu ders uygulamaları öğretmen tarafından öğrencilere duyurularak daha sonra, her öğrencinin bu alanlardaki kişisel çalışmalarını gösteren bir dosya oluşturulurdu. Öğrenciler öğretmenin ve uygulama öğretmenin denetimi altında ödevlerini yapıp, bu çalışmalarını dosyalarında dönem sonunda enstitü yönetimine teslim edilene kadar muhafaza etmekteydiler.¹²³

Enstitülerde yapılan uygulama aktiviteleri sadece dersler içerisinde yapılanları kapsamamaktaydı. Yapılan bu uygulama aktiviteleri dışında, eğitim öğretim yılı sonunda ders geçme imtihanlarında ve mezunluk imtihanları içerisinde de ders uygulama sınavları gerçekleştirilmiştir. Ders geçme uygulama sınavları için öğrencilere haziran ayında o yıl okudukları bütün derslerden, bilgi ve bu bilgiyi öğretim alanında uygulamaları açısından bir sınavdan da geçirilmekteydiler. Buna göre hangi derslerin sınavlarının yazılı, sözlü veya pratik olarak yapılacağı ise, enstitü kurulunca eğitim yılının ikinci sömestri başında belirlenmekteydi. Bunun yanında mezuniyetle ilgili ders uygulama imtihanı son sınıfta yapılır, hangi öğrencinin ne zaman nerede ve hangi ders konusu üzerinde uygulama dersi vereceği şube veya zümre öğretmenleri tarafından öğrenciye önceden bildirilmekteydi. Yapılan bu uygulama sınavı, orta veya ilkokul sınıflarından birinde öğretmen adayına ders verdirmek suretiyle yapılmaktaydı.¹²⁴

¹²² Aynı yer, s. 16.

¹²³“Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s. 178.

¹²⁴ Aynı yönetmelik, s. 178.

Öğretmen adaylarının, mezunluk imtihanına kabulü için şube ve zümre öğretmenler kurulunca öğretmen adayı deneme konusunu kendi belirleyebildiği gibi eğer öğrencinin talep ettiği deneme konusu eğer şube veya zümre öğretmenler kurulu tarafından kabul edilmediği takdirde öğretmen adayı kendisine sunulan konular arasından bir deneme konusu seçmek zorundaydı. Böylelikle öğrencinin hazırladığı deneme, öğretmen tarafından incelenerek başarılı olup olmadığı belirlenmekteydi.¹²⁵

2.2.4.ENSTİTÜLERDE TARİH ÖĞRETİMİ ALT YAPILARI

Eğitim enstitülerinin eğitim ve öğretim esasları belirlenirken, bu esasların gerçekleştirilmesi açısından tamamlayıcısı olan, enstitülerin bütün eğitim ve öğretim çalışmalarının istenilen amaçlara ulaşabilmesini sağlayacak bina, sınıflar, kütüphane, araç-gereç odası, tarih müzesi yada tarih köşeleri gibi fiziki şartları içeren çalışma alanları bu okullar içerisinde oluşturulmuştur. Bu oluşturulan koşulların öğretmen adaylarının hedeflenen amaçlara göre eğitim almalarına, ayrıca buna benzer imkan ve olanakların sağlanmasıyla mesleklerini yapmaya başladıklarında kullanmak üzere çeşitli becerileri kazanmalarına elverişli çalışma alanları olmuştur.

2.2.4.1. Sınıflar

Enstitüler içerisinde derslerin işlenmesi özellikle tarih dersi gibi daha çok teorik bilginin mevcut olduğu derslerin işlenmesinde kullanılan sınıflar, öğretmen adaylarının kimi zaman teker teker, kimi zaman da kümeler halinde yada toplu olarak faaliyetlerine elverişli birer çalışma yeri olarak oluşturulmuştur. Bu sınıflardan her biri belli bir ders için çalışma odası (Özel dersane) şekline konulmuştur. Ayrıca farklı farklı derslerin okutulabilmesi için oluşturulan bu sınıflarda, dersin işlenmesi için gerekli olan kitaplar, araç ve gereçler de bulundurulmuştur. Derslerin işlendiği bu sınıflar, öğretmen adaylarına özellikle tarih derslerinde bilgi aktarmanın yanında, öğretmen adayının zihinsel anlamda harekete geçirildiği, verilen bilgiyi düşünüp yorumladığı yada konuların üzerinde tartışıldığı alanlar olması hedeflenmiştir. Bunun içinde sınıf içerisinde öğrenci, öğretmen paylaşımının daha aktif hale getirilebilmesini sağlayacak bir sınıf atmosferi oluşturulmaya çalışılmıştır. Zaten

¹²⁵ Aynı yer, s. 178.

eğitim enstitülerinin, dayandığı demokratik prensipleri de öğretmen adayının enstitüde ve sınıfta uygulayarak ve yaşıyarak benimsemesi sağlanmaya çalışılması olarak belirlenmiştir.¹²⁶

Eğitim öğretim işinin yapılmasında kullanılan alanlardan biri olan sınıflar, özellikle tarih derslerinde öğretmen adaylarının çeşitli beceri ve kabiliyetlerini geliştireceği, liderlik özelliğini kazanacakları, derslerde sunulan uygun araç gereç ve donanımla, derslerin en verimli şekilde işleneceği ve öğretmen adaylarının kişisel farklarının göz önünde tutulmasına özen gösterileceği verimli alanlar olması hedeflenmiştir. Çünkü öğretmen adaylarına, aldıkları tarih öğretimi ile Türk tarihi hem de dünya tarihinin farklı safhaları ve önemli noktalarının, sınıf ortamında öğrenciye sunulması ve sınıfın işlevsel kullanılması ile ilgili gerekli tecrübenin kazanılması da sınıf ortamında sağlanmaya çalışılmıştır.

2.2.4.2.Kütüphaneler

Eğitim enstitülerinde tüm okulun faydalandığı genel bir okul kitaplığı ve bunun yanında her sınıfın özel sınıf kitaplığı bulunmaktaydı. Okul kitaplığı, öğretmen adaylarında okuma zevkinin ve alışkanlığının kazandırılması, kitap sevgisinin geliştirilmesi ve öğrencilerin derslerle ve meslek bilgileriyle ilgili konularda derinleşmelerini sağlamak amacına hizmet etmekteydi. Okul kitaplığı içerisinde öğrencilerin tüm hedeflenenleri yerine getirebilmeleri ve çalışmalarını yapabilmeleri için okuma salonunda bulunmaktaydı. Okul kitaplığı okul müdürünün tespit ettiği zamanlarda öğrenciler tarafından kullanılmak üzere açık bulundurulmuştur. Kitaptan öğretmen ve öğrenciler, kitaplık dışında okumak üzere kitap temin edebilmekteydiler. Kitaplığın iyi muhafaza edilebilmesi içinde bir kitaplık memuru görev yapmaktaydı.¹²⁷

Özel sınıf kitaplığı ise, okul kitaplığı kadar daha büyük bir donanıma sahip olmamakla birlikte, öğretmen adaylarının derslere ait türlü konuları incelerken

¹²⁶ “Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca şubeleri ile Bütün şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 şubat 1958, s. 12.

¹²⁷ **Aynı yönetmelik**, s. 12; “Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s. 176.

başvurabilecekleri kitaplardan ve diğer alanlarla ilgili başvurabilecekleri eserlerden meydana getirilmiştir.¹²⁸

Enstitülerde her öğretmen adayı gibi tarih öğretmeni adaylarıdaaraştırmaya, bilgi geliştirme çalışmalarına önem vermekteydi. Zengin okulkitaplığından genellikle öğrenciler kişisel çalışmalarında ve okumak istediklerinde, kitaptan yararlanabilmekteydiler. Dersler için konular önceden verildiğinden, her öğrenci geniş hazırlık yapabilme imkanına sahip olmuştur. Bu çalışmaları yaparken konu üzerine öğrencilerin tartışma imkanları da mümkün olduğundan, bu sayede yapılan çalışmalarda öğrenciler eksiklerini tamamlama imkanı da bulmaktaydı. Yapılan bu çalışmalar, tartışmalar sırasında öğretmenler de öğrencilerin bu çalışma anlayışına karşı saygılı davranmaktaydı.¹²⁹

2.2.4.3.Okul Müzesi

Tarih öğretiminin verimli şekilde yapılabilmesi, işlenen konuların öğrenciye verilen bilginin daha da somut hale getirilmesi, böylelikle de yaşamında bir anlam ifade etmesi gerekmektedir. Bu nedenle işlenen konun özelliğine göre somut materyaller olarak öğrencilerin tarihi paralar, pullar, madalyalar, silahlar, elbiseler, kartpostallar, gazete kopyaları yada kapkacak gibi tarihi eşyaları veya bunlara benzer maketlerinin bulunduğu bir okul köşesinin oluşturulması gerekmekteydi. Bu nedenle okul müzeleri, özellikle tarih derslerinin işlenmesi sınıf ortamı dışında faaliyetlerin yapılabilmesi açısından sınıf dışında gerekli alanlardan bir tanesini oluşturmaktaydı.

Tarihe ve tarih derslerine karşı öğrencilerin daha olumlu ve somut bir bakış açısı kazanmalarının hedeflenmesi, tarihin sadece okutulup, anlatılıp, ezberletilmesinin dışına çıkartılması, öğrencilerin tarihle ilgili materyalleri görmesi incelemesi amacıyla eğitim enstitüleri içerisinde bir okul müzesi, enstitünün imkan ve şartlarına göre oluşturulmaktaydı. Ancak bu alanlar tüm eğitim enstitülerinde mevcut olamamıştır. Yinede oluşturulabilen okul müzesinde, o enstitüsünün ve

¹²⁸ “Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca Şubeleri ile Bütün Şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 Şubat 1958, s. 12.

¹²⁹Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 373.

çevresinin geçmişi ile ilgili olayları, faaliyetleri ve önemli şahsiyetleri gösteren, bunun yanında müessesenin geleneğini de yaşatan bir ortam oluşturulmaya çalışılmıştır.¹³⁰

2.2.4.4.Araç Gereç (Materyaller)

Eğitim enstitülerinde de hem tarih dersleri hemde diğer dersler için kullanılan tüm araç-gereçlerin kullanımı ve bu araç gereçlerin korunmasına da hassasiyet gösterilmekteydi. Çünkü öğretmen adaylarının meslek hayatına hazırlanması nedeniyle yapılan çeşitli faaliyetlerde araç gereçler kullanılmaktaydı. Bunun içinde ders araçlarının muhafaza ve temin edildiği bir araç-gereç odası enstitülerde bulunmaktaydı. Bu ders araçlarının iyi korunması ve araç gereçlerin saklandığı yerlerin düzen ve temizliği ile ilgili bir sorumlu memurda enstitülerde görev yapmaktaydı.¹³¹

Eğitim enstitülerinde yapılan laboratuvar, atölye çalışmalarında, yapılan seminerlerde ve ayrıca öğretmen adaylarının uygulama derslerinde imkan çerçevesinde, dersine göre çeşitli araç-gereçler kullanılmıştır. Özellikle tarih dersleri ile ilgili araç-gereçler denildiğinde, çağın getirdiği teknolojik imkan ve olanakları çerçevesinde, ders kitapları, tarih sözlükleri, yardımcı kitaplar, ansiklopediler, tarih haritaları, tarih atlasları, tarih resimleri, modeller, grafikler, kartpostallar, filmler, film şeritleri, projeksiyonlar, radyo ve televizyon yayınları tarih araç ve gereçleri içerisinde kullanılmıştır.¹³²

Öğretmen adaylarına, tarih derslerinde bu kullanılan araç gereçler ile çeşitli önemli maharetlerin kazandırılması hedeflenmiştir. Örneğin projeksiyon aletleri, filmler, radyo ve televizyon aletlerinin tarih dersleri başta olmak üzere kimi zaman diğer derslerde kullanılması gibi çalışmalarla öğretmen adaylarının da bu tür teknolojik aletleri kullanma becerisinin kazandırılmasına çalışılmıştır. Ayrıca

¹³⁰ “Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca Şubeleri ile Bütün Şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 Şubat 1958, s. 12.

¹³¹ “Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s. 175-176.

¹³² “Orta Dereceli Okulların Tarih Ders Taslakları”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1640, 18 Ocak 1971, s. 19.

modeller, grafikler, tablolar, haritalar ile diğer basılı malzemelerin öğretmen adayına, bunları kullanma ve yorumlama becerisinin kazandırılmasına çalışılmıştır.¹³³ Bu bağlamda bakıldığında tarih öğretiminin amaçları arasında da, tarih öğretmenlerinin sınıf ortamında tarih öğretimi ile ilgili öğrencilerle birlikte, derslerinde harita, resim, grafik gibi materyalleri hazırlayabilme becerilerini kazanması da hedeflenmiştir.¹³⁴

2.2.5. EĞİTİM ENSTİTÜLERİNDEKİ TARİH ÖĞRETİMİNİN DEĞERİ

2.2.5.1. Bilim ve Öğretim Yöntemleri Açısından Değeri

2.2.5.1.1. Bilim ve Yöntemi Açısından Değeri

Eğitim enstitüleri dönemin meslek okulları olmuştur. Bu okulların üç yıllık programlarının ve eğitiminin amacı, mezunlarına branşlarıyla ilgili uzmanlaşma yerine, sağlam genel kültür vermeye çalışılmıştır. Özellikle eğitim enstitülerinin üç yıllık programları bu amaca göre ayarlanmıştır. Türk milli eğitim politikası da böyle olmasını gerektirmekteydi.¹³⁵

Eğitim enstitülerinde aslında, tarih dersleri ile verilmesiyle amaçlanan aslında öğretmen adaylarına özellikle tarih öğretmeni olacak, tarih derslerini okutacak bu öğretmenlere anlayış ve bilgi kazandırılmasıydı. Çünkü tarih ile bu dersi okutacak öğretmenlere toplumda var olan kültür ve bu kültür ile beraber, toplumun sosyal, ekonomik ve politik ilişkilerini de tayin eden ana faktörler açısından, özellikle Türk toplumuna ait olan bilginin genişletilmesi amaçlanmıştır. Özellikle tarih öğretimi ile Türk toplumunun, batılılaşma, milliyetçilik, demokrasi gibi tarihin gelişiminde önemli yere sahip ana kavramlar ve hareketler hakkındaki anlayışının öğretmen adaylarına kazandırılması, bu yolla da tarih derslerinin ortaöğretim çağındaki çocuklara aynı anlayış içerisinde kazandırılması açısından da gereklilik göstermekteydi.

¹³³ “Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programlarının Devamı Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1509, 1 Temmuz 1968, s. 300.

¹³⁴ “Tarih Öğretiminin Amaçları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1900, 27 Eylül 1976, s. 329.

¹³⁵ İsa Eşme, **Yüksek Öğretmen Okulları**, İstanbul, Bilgi Başarı Yayınevi, 2003, s. 260-261.

Aslında tarih dersleri ile verilmek istenen, sözlü ve yazılı tüm tarihle ilgili verilerde öncelikli olarak Türk tarihi merkeze alınmıştır. Bu merkezden diğer farklı kültür ve toplumların tarihlerinin öğretmen adaylarına sorgulayıcı, irdeleyici bir yaklaşımla, öğrencide uyandırılan merak ve ihtiyaç hissetme güdüsüyle verilmesi, tarihe karşı var olan tutum ve bakış açısının şekillendirilmesinde önemli yer tutmaktadır. Bunun içindirki eğitim enstitülerinde verilen tarih konuları belirlenirken, konuların tespitinde daima ülke ve milli tarih merkeze oturtularak, bu merkez etrafında diğer konulara kendi tarihimizin etrafında ilgili ve ilişkili olduğu kadar yer verilerek tarih ele alınmaya çalışılmıştır. Bu ilişki içerisinde, farklı coğrafi alanlarda ve tabiat kaynakları çeşitliliği içerisinde Türk tarihinin akışı gösterilmiştir.

Bilim açısından bakıldığında tarihin köklü bir insanlık geçmişi ele aldığı düşünülürse, tarih içerisinde yer alan konuların üzerinde yeterli şekilde durulması, bilgi ve düşüncelerinde öğretmen adayları tarafından daha iyi irdelenmesi, sadece verici ve alıcı olarak sınıf ortamının da konumlandırılmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Eğitim enstitülerinde tarih öğretimi için verilen konular, özellikle enstitülerin kuruluş yıllarında tarih konularının kapsamı ve bu konuların işlenmesi için gerekli sürenin yetersizliği sonucunda yeni bölümler açılmış ve branşlaşmaya gidilmiştir. Tarih derslerinin çeşitliliği artırılarak, verilen bu derslerin ders saati sayısında da artırılmasının yapılmasıyla öğretmen adaylarına kazandırılmak istenen tarih fikri ve anlayışı üzerinde daha olumlu adımlar atılmıştır.

Tarih öğretimi gerçekleştirirken özellikle tarih öğretimini layıkıyla yerine getiren tarih öğretmeninin tarafsızlığını koruması ve bilgiyi yansız bir şekilde öğrencilere sunması ve öğretim ortamında, öğretmen adaylarının daha geniş bakış açısı içerisinde tarih bilgisini sorgulayabilmesi ve bu bilgidan yola çıkarak yeni fikirler üretebilmesi sağlanması gerekmektedir.

Enstitülerde bu amaçla her ne kadar müfredat programları belirlenmiş ve bu programlara göre uygulamalar yapılmak istense de, tarih öğretiminin gerçekleştirilebilmesi için, müfredat programlarının içerisinde yer alan konuların uygulanabilmesi için, yeterli ders saati süresinin planlanmasında hassasiyetle yapılması gerekmektedir.

Ayrıca eğitim enstitülerinde tarih öğretiminin gerçekleştirilmesinde, bu alanda hazırlanmış ders kitapları ile tarih öğretiminin tamamlayıcısı olan çeşitli yardımcı kaynakların, tarihin ele alınışında unutulmaması gerekmektedir. Eğitim enstitülerinde verilmiş olan tarih öğretimi için tarih ders kitaplarının ve bu alanda kullanılacak yardımcı ders kaynaklarının, tarihin doğru yansıtılması için dikkatle hazırlanması gerekmektedir. Bu sayede yayınların bilim ve öğretim açısından eksik ve kısır yanları belirlenmiş olup, var olan sorunların ise, giderilip, geliştirilmesi gereken kısımları üzerinde dikkatle durulması ile yapılan tarih öğretiminin niteliği yükseltilmiş olabilirdi.

2.2.5.1.2. Öğretim Yöntemi Açısından Değeri

Hem öğrenci hemde öğretmen merkezli yöntemlere enstitülerde okutulan tarih derslerinde yer verilmiştir. Öğretmen merkezli yöntemlere yer veren öğretmenlerin misyonu bilgiyi aktaran değil derslerin öğretimi için bilgiyi üreten ve derslerinde de bu anlamda, öğretmen adaylarına öğretmenliğe başladıklarında, derslerinde uygulayabilecekleri öğretim yöntemlerini öğretecek şekilde işlenmeye çalışılmıştır.¹³⁶

Eğitim enstitülerinde başta tarih dersleri olmak üzere tüm bölümlerde uygulanan öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenen merkezli çalışmalar yürütülmesi hedeflenmiş, öğretmen adayının daha aktif bir şekilde derslere katılması, kabiliyetlerini sergilemesi ve geliştirmesi üzerinde durulmuştur. Çünkü öğretmen adaylarının dünyanın geldiği koşullar ve kendi ülke şartları içerisinde, toplumun ihtiyaç duyduğu bilgiyi edinmeyi sağlayacak, tavır ve davranışlarını geliştirip, bunun yanında da kabiliyetlerini pekiştirecek öğretim yöntemleri ile dersler işlenmesi gerekmektedir. Bu yaklaşımla öğretmen adaylarına kazandırılmak istenen vasıflar gereği, değişik metot ve yöntemle bu uygulamaların gerçekleştirilebilmesi için araç-gerecin bulundurulmasına yönelik, enstitü yönetmeliklerinde değinilmiştir.

Ancak özellikle ortaöğretime öğretmen yetiştirmede, nitelikten çok nicelik sorununa önem verilmesinden dolayı, enstitülerin sayılarının arttırılması yanında,

¹³⁶Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 843.

öğrenci kapasitesinin de alabildiğince arttırılması, gece öğretimine başlanması, mektupla öğretim ve hızlandırılmış eğitim, bir dönemin uygulamalarını oluşturmuştur.¹³⁷

Ancak eğitim enstitülerinde çeşitlendirilmiş alternatif öğretmen yetiştirme uygulamalarına bakıldığında yapılan bu uygulamaların içerisinde öğretimin niteliği her eğitim enstitüsünde ya da gece öğretimi veya hızlandırılmış eğitim gibi çeşitlilik gösteren programlar için genel olarak bütünlük sağlanamamıştır. Hatta enstitü içerisindeki mevcut bölümlere göre uygulanan yöntem ve içerikleri açısından da farklılıklar göstermiştir. Oluşan bu alternatif uygulamaların ortak amacı öğretmen açığının kapatılması olsada, herbir uygulama içerisinde kalitenin istenen seviyede tutturulması mümkün olmamıştır.

Özellikle şu gerçekte unutulmamalıdırki 1970-1980 yılları arasında yaşanan siyasi olaylar nedeniyle yaşanan olumsuzlukların bu okullara yansması ve öğretim kalitesinin düşüşü nedeniyle, eğitim enstitülerinde düzenli eğitim-öğretim ve uygulama-staj programları uygulanamamıştır. Bu olumsuz koşulların getirisi olarak özellikle enstitülerde önemle üzerinde durulan, öğretimin ve öğretmen adayının kalitesini belirleyen, öğretmen adaylarının mezun olmasında önemli yer tutan uygulama çalışmaları ve bitirme tez çalışmaları zaman içerisinde önemini kaybetmeye başlamıştır.

2.2.5.2.Yetiştirdiği Öğretmenler Açısından Değeri

Eğitim enstitüleri Türkiye'deki öğretmen açığının kapatılması açısından önemli bir kaynak oluşturmuştur. Açıldığı dönemde ayrı ayrı branş öğretmenleri yetiştirmeyen bu kurumlar içerisinde zamanla branşlaşmaya da gidilmiş ve hem tarih alanında hemde diğer birçok dalda yıllarca öğretmen yetiştirilmiştir. Bu anlamda hem enstitülerden yetişip ilköğretim ikinci kademedede Sosyal Bilgiler Öğretmeni olan, hemde liselerde tarih öğretmeni olarak görev yapmış olan birçok öğretmen eğitim enstitülerinden yetişmiştir. Yine enstitülerde öğretmen kaynağı oluşturulması

¹³⁷Duman, aynı eser, s. 272.

açısından, bu okullardan mezun olup daha sonrasında enstitülerde asistanlığa başlayıp öğretim kadrosuna dahil olan birçok öğretmende olmuştur.

2.2.5.2.1. Öğretmenlerin Nitelikleri

Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren her daim öğretmen yetiştirmede nitelik konusu üzerinde durulmuştur. Ancak öğretmen niteliğinin sağlanması için çeşitli unsurların bir arada bütünlük ve uyum içerisinde bulunmasına özen gösterilmesi de önem arz etmektedir. Nitelikli öğretmen yetiştirilebilmesi için öğretmen adayının alanı gereği, genel nitelikli bilgileri hem uygulamalı hemde teorik olarak yeterli şekilde kazanması gerekmektedir. Ayrıca öğretmen yetiştiren çeşitli okul tipleri ve kademeleri için programların geliştirilmesi ve bunlar üzerinde titizlikle durulması da şarttır. Özellikle öğretmen yetiştirme programlarında içerik kategorilerinin düzeni ve ağırlığı, öğretmen olarak yetişecek bireyin alan bilgisi, genel kültür ve meslek bilgisine yeterli derecede sahip olması gerekmektedir. Tüm bu koşulların sağlanması yanında hem eğitim öğretimin yapılabilmesi hemde kaliteli öğretmenlerin yetiştirilebilmesi için öğretmen yetiştiren kurumlarda görev yapacak öğretmen kadrosunun da bu okullarda görev yapacak kalitede olması gerekmektedir.

Bu bağlamda öğretmen ihtiyacını nicelik ve nitelik olarak karşılamada, ortaöğretime öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri büyük hayal ve beklentilerle kurulmuştur. Bu nedenle kurulmuş olan bu enstitülerde yetişecek öğretmenlerden de mesleki yeterlilikleri açısından ve genel olarak nitelikleri açısından, hem eğitim camiasında hemde toplumda beklentiler oluşmuştur. Eğitim enstitülerinin kuruluşundan kapanışına kadar bu kurumlarda yetiştirilen öğretmenlerin niteliklerine bakıldığında, enstitülerin sürekli kendi içerisinde mevcut yetersizlikleri ve bunun sonucu oluşan memnuniyetsizlikler üzerine yapılan değişiklikler ile, yetiştirilen öğretmen kalitesi açısından da paralellik göstermiştir. Bu nedenle enstitülerde mevcut bulunan çerçeve ve olanakların imkanı içerisinde öğretmen adayları yetiştirilmiştir.

Eğitim enstitüleri ilk kurulduğu günden itibaren yapı ve öğretim programları yönünden devamlı bir istikrar gösterememiştir. Ancak yayınlanan bütün eğitim

enstitüleri yönetmeliklerinde, yetiştirilecek öğretmen adaylarının gerçek okul şartlarına uygun yetiştirilebilmesi için özellikle seminer, laboratuvar, atölye çalışmaları ve ders uygulamaları gibi etkinliklerin yapılması üzerinde özellikle durulmaya çalışılmıştır. Buna rağmen 1940'lı yılların sonundan 1970'li yılların sonuna kadarki yıllarda enstitülerin gelişim sürecinde yetiştirilen öğretmen kalitesinin her zaman istenilen şekilde verim sağlanması kolay olmamıştır.

Özellikle 1967 yılına kadar eğitim enstitüsünde açılan şubelerde her bölümün öğrenim süresi aynı değildir. Enstitü bünyesinde yer alan Beden Eğitimi, Resim-İş ve Müzik Bölümlerinin öğrenim süresi 3, diğer bölümlerin öğrenim süresi ise 2 yıl olarak belirlenmiştir. Bu kısa süre içinde özellikle Fen ve Edebiyat bölümleri öğrencileri, birçok dersin öğretmeni olarak yetiştirilmeye çalışılmıştır; bu durumda öğretmen adaylarının istenilen nitelikte yetişmesi mümkün olmamıştır. Ayrıca bu durum, öğrencilerin ders yükünün artmasına ve onların araştırma yapmaları için de zaman bırakmamıştır. Oysa öğretmen adaylarının bilgi beceri ve alışkanlık elde etmeleri kadar, bunları uygulayabilecek yeteneği de kazanmaları gerekmektedir.¹³⁸

Bu süreç içerisinde eğitim enstitülerinde istenen şey ise; öğretmen adaylarına sadece yığınla bilginin aktarılması yerine, öğretmen adaylarının bilimsel görüş ve düşünüş kazanmalarının sağlanması hedeflenmiştir. Ancak bir taraftan bu anlayışın kazandırılması için bu okullarda öğretmen, öğrenci kalitesinin korunmasının yanında, diğer taraftan ülkenin içinde bulunduğu toplumsal ve siyasal koşullar nedeniyle de birçok eğitim enstitüsü mezunu ve bu okullarda görev yapan öğretmenler mağduriyet yaşamıştır. Çünkü eğitim enstitülerinde yetişen öğretmenler bilgi ve birikimlerine göre değerlendirilmeleri gerekirken, siyasi görüş ve yanlılıklarına göre değerlendirilmiştir. Bulunulan siyasi yanlılığa göre, dönemin siyasi hükümetlerince öğretmen olmak isteyen enstitü mezunlarına kadro verilmiştir.¹³⁹

Bu yaşananlar hem eğitim enstitülerinde yetiştirilen öğretmen adaylarının niteliğinin düşmesine, hemde gelecek için yetiştirilen yeni öğretmen kadrolarının

¹³⁸ Duman, **aynı eser**, s. 117.

¹³⁹ **Aynı eser**, s. 126, 266.

yıldan yıla bozulmasına sebep olmuştur. Tüm bu yaşanan olumsuzluklar eğitim enstitülerinden beklenen kalitedeki öğretmen adaylarının yetişmesini zorlaştırmıştır. Özellikle siyasetin hem eğitim enstitülerine hemde diğer öğretmen yetiştiren kurumların içersinde yer edinmesi eğitim öğretimde çözülmesi zor problemlerin sebebi olmuştur.

2.2.5.2.2. İstihdam Alanları

Eğitim enstitülerinin kuruluşu itibariyle amaçlanan ülkenin kuruluşundan itibaren süre gelen ortaöğretim sorununun giderilmesine kaynak olması amaçlanmıştır. Bu nedenle 1947 yılı itibariyle enstitüler ilk açıldığı yıllarda bu okullardan mezun olan öğretmenler, öğrenim süresi 8 yıllık okullara, orta dereceli öğrenim kurumlarına ve köy enstitülerine öğretmen yetiştirmeye başlamıştır. Bu okullarda yetiştirilen öğretmenler, mezun olduklarında Tarih, Coğrafya, Fen bilgisi, Matematik, Türkçe gibi derslerin tamamını okutacak Toplu Dersler öğretmeni olarak yetiştirilmiştir. Ayrıca bu dersleri okutan öğretmenlerin yanında, eğitim enstitülerinde Tek Dersler Bölümünde, özel yetenek isteyen Müzik, Resim-İş Beden Eğitimi, Yabancı Dil öğretmenleri de enstitülerde yetiştirilmiştir.

1950'li yıllara gelindiğinde ise yapılan bazı değişiklikler sonucunda, eğitim enstitülerinden mezun olan öğretmenler, ortaokullarla muadil öğretim kurumlarına ve ilköğretmen okullarına, bunun yanında ilköğretim müfettiş ve ilköğretmen okullarına bağlı uygulama okullarına başöğretmen de yetiştirmeye başlamıştır. Süreç içerisinde eğitim enstitüsü içerisinde mevcut bulunan bölümlerde de kimi zaman değişikliklere gidilmiş ya da farklı bölümler kurularak bu alanlarda da öğretmenler yetiştirilmeye başlanmıştır. Örneğin eğitim enstitüleri ilk açıldığında tüm dersleri okutan toplu dersler öğretmeni yetiştirilirken daha sonraki yıllarda ayrı ayrı fen, matematik, Türkçe, edebiyat, sosyal bilgiler, tarım, eğitim dallarında branşlaşmaya daha da ağırlık verilerek bu alanlarda öğretmenler yetiştirilmiştir.

Eğitim enstitüleri daha çok ortaokul düzeyindeki eğitim kurumlarına öğretmen yetiştirirken, 1970'li yıllarda yapılan değişikliklerle, sınıf öğretmeni de yetiştirmeye başlamıştır. Önceleri Sınıf (ilkokul) öğretmenliği bölümü olarak açılan

bu bölümden, sınıf öğretmeni yetiştirilmeye başlanmıştır. Sınıf öğretmeni yetiştiren bu bölüm iki yıllık eğitim enstitüsü olarak da adlandırılmaktaydı.

Eğitim enstitülerine alınan öğretmen adayları okutacakları esas derslerin yanında, seçtikleri bir yardımcı branş üzerine de yetiştirilmişlerdir. Bu yardımcı dersler belirlenirken, öğrencinin isteği, yapılacak yoklamaların sonucu ve ihtiyaç alanları göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır. Belirlenen yardımcı dersler ise, genel olarak Türkçe, resim-iş, müzik, beden eğitimi, beslenme ve sağlık eğitimi, el işleri, yabancı dil derslerinden oluşmaktaydı. Bu derslerden belirtilen bölümlere göre, öğretmen adayları ders seçmekteydiler.

Eğitim enstitülerinin üç yıl öğrenim süreli olarak ortaokullara dal öğretmeni yetiştirme işlevi (Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi Bölümleri için liseler dahil, Eğitim Bölümü içinse, meslek dersleri öğretmenliği, ilköğretim müfettişliği, halk eğitim ve özel eğitim alanları dahil) 1978-1979 öğretim yılına kadar sürmüştür. Bu yıldan itibaren ise, dal öğretmeni yetiştiren eğitim enstitülerinin öğretim süresi dört yıla çıkarılmıştır. Enstitüler 1980 yılında Yüksek Öğretmen Okulu olarak yapılandırılınca, temel eğitim II. kademe ve liseler dal öğretmeni yetiştirecek şekilde yeniden düzenlenmiştir.¹⁴⁰

2.2.5.3.Öğretmenlerin Toplumda Kabulü ve Saygınlığı Açısından Değeri

Öğretmenlik mesleğinin kutsallığını toplumun tartışmasız olarak kabul ettiği bir gerçektir. Bu saygınlığın sürekli ve kalıcı olabilmesi için, milli eğitimin geçmişten günümüze her dönemde çeşitli olumsuzluklardan arındırılması, öğretmenin yapması gereken görevini tam olarak yerine getirebilmesi için şart olmuştur. Bilinmektedirki öğretmenlerin geçmişten beri süre gelen sosyo ekonomik, kültürel ve hatta siyasal alanlarda da sıkıntıları olmuş, bu alanlarda yaşanan sıkıntılar öğretmenlik mesleğinin yıpranması ve saygınlığını her zaman koruyamamasına sebebiyet vermiştir.

¹⁴⁰ **Onbirinci Milli Eğitim Şurası (8-11 Haziran 1982)**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991, s. 53.

Öte yandan, öğretmenlik mesleğinin önemi konusundaki inançlar ve yapılan uygulamalar arasındaki tutarsızlıklar nedeniyle, toplumda öğretmenlik mesleğine verilen değer, eğitim enstitülerinin var olduğu dönemde de giderek azalma göstermiştir. Öğretmenler arasında mesleğe, çalışma ve yaşam koşullarına ilişkin yakınmalar, huzursuzluklar yaygınlaşmış; öğretmenlik gençler için çekiciliğini yitirmeye başlamış ve en son tercih edilen meslek haline gelmiştir. Yaşanan tüm bu durumlar, öğretmenlerin sorunlarına da kaynak oluşturmuştur. Bu nedenle öğretmen sorunları o yıllarda araştırılırken bir meslek grubu olarak, öğretmenlerin statülerine ilişkin sorunlar ağırlık taşımıştır.¹⁴¹

Öğretmenlerin yaşam koşulları ile ilgili geçmiş dönemlerde de çeşitli tespitlerde bulunulmuştur. Bunun içinde onların yaşam koşullarının sürekli incelenmesi gerektiği, iyileştirilmesine yönelik önlemlere süreklilik kazandırılması gerektiği ifade edilmiştir.¹⁴² Öğretmenin, milli amaçlara en uygun gelen biçimde yetiştirilmesi, kişiliğinin manen ve maddeten tatmin edici bir düzeye ulaştırılması, milli eğitim davamızın başında gelmiştir. Öğretmenlik mesleğinin çekici hale getirilmesi için alınacak önlemlerin başında ise, öğretmenin ekonomik durumunun iyileştirilmesi gösterilmiştir. Eğer öğretmenin alım gücü olursa, kitabını alıp okuyabilmesi, kendini geliştirmek için çalışabilmesi, tatil dinlenme gibi gereksinimlerini karşılayabilmesi sağlanabilirdi. Öğretmenler bu imkanları elde ettiği miktarda da toplumsal saygınlığı artacağı ve bunun getirisi olarakta meslek seçiminde de en başta tercih edilenler arasında yerini almasına dair Onbirinci Milli Eğitim Şurasında da tüm bu tespitlerde bulunulmuştur.¹⁴³

Diğer taraftan öğretmen yetiştiren kurumların siyasilerin kendi amaçlarını uygulama yeri olarak görmelerinin bu mesleğin yıpranmasında, toplumun öğretmene ve öğretmenlik mesleğine bakış açısı üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. Öğretmenler, mesleki faaliyetlerini olumsuz olarak etkileyebilecek, onları tedirgin edecek, iş güvencelerini zayıflatacak veya ortadan kaldıracak her çeşit keyfi harekete karşı yeterince korunması, özellikle 1970'li yıllarda siyasi baskının öğretmen

¹⁴¹ Aynı Şura, s. 148.

¹⁴² Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 153.

¹⁴³ **Onbirinci Milli Eğitim Şurası**, s. 176, 223.

üzerindeki etkisi olumsuz etkisi nedeniyle yönetimin öğretmenlere sahip çıkması gerektiği sık sık dile getirilmiştir. Öğretmen yasa ve yönetmeliklere göre hizmet görürken, yönetimin destek ve koruyuculuğunu arkasında hissetmesi gerekmektedir.¹⁴⁴

Oysa bir taraftanda, toplum olarak benimsenen demokratik yaşam düzeninin istenen düzey ve biçimde gerçekleştirilmesi, halkın bu yaşam biçimini davranışlarına yansıtması için öğretmenlere önemli görevler düşmekteydi. İnsana, insan özgürlüğüne, özgür düşünmeye saygı ancak demokratik bir ortamda yaşamak ve bunun gerektirdiği davranışları deneyimlerle kazanmakla gerçekleştirilebilirdi. Bunu gerçekleştirmede büyük sorumluluk ise öğretmenlerden beklenmekteydi. Bunun için öğretmen yetiştirme ortamları özgür düşünmeyi, eleştirmeyi, araştırmayı ve diğer görüşlere tahammüllü olmayı gerektirecek ve bunu pekiştirecek biçimde düzenlenmesi hedeflenmiştir. Çünkü özgür ortamda yetiştirilmeyen öğretmenlerden, daha sonra özgür öğrenim ortamları oluşturmaları da beklenemezdi.¹⁴⁵

Ülkemizde, öğretmen adaylarının ‘iyi’ eğitilmeleri, öğretmenliğin ‘meslekleştirilmesi’, öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi, yaşam düzeylerinin yükseltilmesi ve öğretmenliğin gençler için çekiciliğinin artırılması konularında yaygın ve ortak inançlar olmasına rağmen bu inançların, bu alandaki uygulamaları yeterince etkilemediği görülmüştür. Bunun yanında öğretmen eğitimi sisteminde çelişkiler bulunduğu; öğretmenlerin çok çeşitli kaynaklardan, farklı kıstaslara göre yetiştirildikleri, bu kaynaklar arasında bir uyum bulunmadığı, daha önemlisi, nasıl bir öğretmen yetiştirmek istenildiğinin belli olmadığı, hele öğretmen yetiştirecek öğretmenlerin yetiştirilmesi konusunda belirli bir politikanın bulunmadığına dair, öğretmenlerin niteliğinde giderek belirgin düşmeler olduğu o yıllarda tespit edilmiştir.¹⁴⁶ Öyleki türlü kaynaklardan mesleğe giren öğretmenler,

¹⁴⁴ Aynı şura, s. 152.

¹⁴⁵ Aynı şura, s. 318.

¹⁴⁶ Aynı şura, s. 147.

aslında tam olarak öğretmen olamamış, bunun sonucu olarakta öğretmenlik bir meslek olmaktan çıkmış ve toplumdaki saygınlığını olumsuz olarak etkilemiştir.¹⁴⁷

2.3.EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN KALDIRILMASI

2.3.1.EĞİTİM ENSTİTÜLERİNİN KALDIRILMASININ NEDENLERİ ve TARİH ÖĞRETİMİYLE BAĞI

2.3.1.1. Kurumdaki İşleyişin Tarih Öğretiminde Yarattığı Olumsuz Etkiler

Amacı öğretmen yetiştirmek olan eğitim enstitülerinin yönetim kadrosu, öğretmen kadrosu, eğitim öğretim çalışmaları ve bu okulların kural ve düzenleri üzerinde siyaset aracılığıyla MEB'in baskı ve denetiminin özellikle 1970'li yıllarda artması, hem bu kurumların işleyişini hemde eğitim öğretim çalışmalarını sekteye uğratmıştır. Bundan dolayıdırki eğitim enstitülerinde verilmeye çalışılan eğitim öğretim çalışmaları içerisinde tarih öğretimi de diğer tüm alanlarda olduğu gibi çeşitli olumsuzluklardan etkilenmiştir. Enstitülerde verilen tarih öğretiminin istenilen şekilde yapılamamasında; eğitim öğretimin düzenli şekilde sürdürülememesi, okul yönetiminin siyasi koşullara göre taraf olması, öğretimi gerçekleştiren öğretmenlerin yanlış tavırları ve öğretmen kalitesinin düşmesi, öğrencilerin çeşitli ideolojik gruplar ve fikirlerle baskı altına alınması gibi nedenler bulunmaktadır.

Değınilen bu sebepler aslında süreç içerisinde eğitim sistemi içerisinde adım adım zincir halinde birbirini tamamlamış ve 1960'lı ve 70'li yıllardan sonra Türk eğitimindeki genel yozlaşma, eğitim enstitülerine de yansımış, sıkı özenli öğretmen yetiştirme politikasından sapılmıştır. Özellikle 1950 sonrası eğitim enstitülerinde görev yapan öğretmenlerin çoğu öğrenimlerini Amerika'da tamamlamıştır. Bu iyi yetişmiş hocalar arasında, değerli tarih hocaları da yer almıştır. Bu hocaların aldığı eğitim, edindiği bakış açısı, Türk eğitim tarihinden verdikleri örneklerle öğrencilerin Türkiye gerçeği ile yüzleşmelerine de katkı sağlamıştır. Bu tür öğretmenler 1975'e

¹⁴⁷ Onuncu Milli Eğitim Şurası, (23-26 Haziran 1981), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991, s. 239.

kadar varlığını sürdürmüş, zaman zaman kadrolarda görülen zaaf lar da olsa öğretmenlerin çizgisi bozulmamıştır.¹⁴⁸

Enstitülerin kurulduğu yıllardan, eğitim öğretim açısından bozulmaların oluşmasına kadar, öğretim kadrosunda görevlendirilen öğretmenler, ister yurt dışında öğrenim görmüş olsunlar, isterse asistanlık yapsınlar, bölüm öğretmenler kurulunun oluru alındıktan sonra MEB tarafından atanmıştır. Ancak bu kural, zaman zaman MEB tarafından çiğnenmiştir. Mesela 1960-61 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümüne, tarih alanında Sanat Tarihi öğretmenliği olmak üzere çeşitli branşlar için öğretmenlik başvurusu yapılmış, bu başvurularda birkaç ortaöğretim öğretmeni Bakanlık enstitüye empoze etmeye çalışmışsada, bölüm bunların atanmasını uygun bulmamıştır. Buna karşılık, bölüm öğretmenler kurulu, bölüme uygun kişilerin atanmasını kendisi isteyebilmiştir.¹⁴⁹

Ancak 1960'tan sonra, bölüm öğretmenler kurulunun seçimi dışında öğretmen ataması, asistanlık uygulamasının sınırlanması ve zamanla giderek kaldırılması, 1975'ten sonra politik tercihlerle bölümlerin düzeyine ve amacına uymayan pek çok öğretmenin atanması, enstitülerdeki bölümlerin adeta sıradan bir ortaöğretim kurumuna dönüşmesine, geleneklerinin ve düzeyini yitirmesine neden olmuştur.¹⁵⁰

Yaşanılan bu olumsuz süreç enstitülerdeki bazı bölümlerin kapatılması raddesine kadar bile gelmiştir. Örneğin Gazi Eğitim Enstitüsünde 1971-72 öğretim yılında Eğitim, Türkçe, tarih alanında da öğretmen yetiştiren Sosyal Bilgiler gibi bölümler başka enstitülere nakledilip, MEB tarafından kapatılmaya çalışılmıştır. Gerekçe ise, enstitüde boşalacak kapasite ile ortaöğretimin acil ihtiyacı olan Yabancı Dil, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi öğretmenlerini kısa zamanda yetiştirmek olarak gösterilmiştir. Oysa kapatılan bölümlerin mezunlarına o yıllarda eğitim öğretim açısından çokça gereksinim duyulmaktaydı.¹⁵¹

¹⁴⁸ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 370, 310.

¹⁴⁹ **Aynı eser**, s. 551.

¹⁵⁰ **Aynı eser**, s. 463.

¹⁵¹ **Aynı eser**, s. 360, 348.

Alınmaya çalışılan bu karar uygulanmamış, ancak 1972-73 ile 1973-74 öğretim yılında kuruma öğrenci alınmamıştır. Ancak Bakanlık bürokrasisi 1974'te oluşan iktidara yaranmak için yayımlanan karar ile 1974-75 öğretim yılından itibaren Gazi Eğitim Enstitüsünün Türkçe, eğitim ve tarih öğretmeni yetiştiren Sosyal Bilgiler Bölümlerinin yeniden öğretime başlayacağını bildirmiştir. 1974 yazında, 1973-74 öğretim yılının açığını giderecek biçimde gecikmeli olarak öğrenci alınmış ve bu bölümler Gazi Eğitim Enstitüsündeki yerlerini korumuşlardır.¹⁵²O yıllarda yaşanan bu gibi örneklere bakıldığında eğitim enstitülerinde sağlıklı şartlarda, modern koşullarda tarih öğretiminin yapılması bir tarafa dursun, enstitülerdeki işleyişin geldiği vahim durum içerisinde neredeyse tarih öğretmeni yetiştiren bölümlerin bile eğitim enstitülerinde kapatılması raddesine gelindiği vahim bir hal alınmıştır.

Özellikle 1971 sonrası gelen idarecilerin yanlı tutumu sonucu, öğrencileri ihbar eden öğretmen, idareciler ve birbirinden korkan öğrencilerin enstitülerde türemesi, bazı öğrencilerin güvenlik kuvvetlerine suçlu olarak teslim edilmesi, enstitülerde eğitim öğretim ve insan ilişkilerini en az düzeye indirmiştir. 1970'li yılların ortasında yapılan kısımları ve baskıları protesto etmek amaçlı bir haftalık uyarı boykotları, süresiz hale gelmiştir. Bu boykotlar okulu terk etmek ya da oyuna gelmek olarak görülmüştür. Ancak okulu terk etmek bir ölçüde doğru görülmüştür. Çünkü değil öğrenim özgürlüğünün, can güvenliğinin bile olmadığı ortamlarda öğrencilik yapmaya kalkışmak mümkün görülmemiştir.¹⁵³

Bu yaşanan süreçte 25 Aralık 1975 günü, Öğretmen Okulları Genel Müdürü'nün katılımıyla Türkiye'nin öğretmen kadrolarının yetiştirilmesinde önemli rolü olan Gazi Eğitim Enstitüsünde, enstitü kurulu toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantıda ele alınan konular içerisinde devam konusuna da değinilmiştir. Enstitüde devam durumu genel olarak yüzde 50 olarak verilerde kaydedilmiş, bölümlere göre ise, tarih öğretiminin ağırlıklı olarak yapıldığı Sosyal Bilgiler Bölümünde yüzde 59, Türkçe Bölümünde 48.5, Fen Bölümünde yüzde 33, Fransızca Bölümünde yüzde 47, İngilizce Bölümünde yüzde 58, Eğitim Bölümünde yüzde 1, öteki bölümlerin ise öğretime kapatıldığı ifade edilmiştir. Sosyal Bilgiler Bölüm Başkanının toplantıdaki

¹⁵² Aynı eser, s. 360, 348.

¹⁵³ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 1063, 1065.

ifadelerine göre ise, derslere girilmemesini telkin edenler olduğu, bunun yanında polis teşkilatının görevini gereğince yapmadığı ve bu nedenle de radyonun Gazi Eğitim Enstitüsü boykottadır gibi yanlış haberler verdiğine dair tepkisi olmuştur.¹⁵⁴

Bu olumsuz süreçte enstitülerde öğretmen ve öğrenciler, yüksek öğrenimin olmazsa olmazı sayılan araştırma ve incelemelere gerekli olan zamanı ayırıp çalışmalarını sürdürmelerini yeteri kadar mümkün kılmamıştır. Bu nedendirki tarih öğretiminin istenilen şekliyle yapılmasını da aksatmıştır. Öğrenci devamsızlıkları, enstitülerde görev yapan öğretmenlerin kalitesindeki düşüş ve kimi öğretmenlerin görevleri olan öğretimi gerçekleştirmek yerine farklı amaçlar içerisinde yer alması, polis ve jandarmanın her ortamda yer alması zaten öğretmen ve öğrencilerin ilişkilerini hemen hemen olanaksız hale getirmiştir. Bu nedenle enstitülerde oluşturulmuş olan bu atmosfer içerisinde, hem tarih öğretimi hemde genel olarak enstitülerdeki eğitim öğretim kalitesi olumsuz şekilde etkilenmiştir.¹⁵⁵

Görülmektedirki eğitim enstitülerinin işleyişinin bozulması öğretmen yetiştiren bu kurumlarda tüm yapının bozulmasına neden olmuştur. Bu bozulmanın en kötü yansıması öğretimin özellikle de tarih öğretiminin bu yaşananlardan yara alması olmuştur.

2.3.1.2. Hükümetlerin Eğitim Enstitülerine Yanlı Müdahaleleri

Türk eğitim sisteminde özellikle 1960'lı yılların sonundan itibaren yaşanmaya başlayan olumsuz gidişat tüm eğitim kurumlarını olumsuz etkilediği gibi ülkenin öğretmen kadrolarını yetiştiren kurumlarından biri olan eğitim enstitülerini de etkilemeyi başarmıştır. Öyleki enstitülerin idari kadroları, öğretmen kadroları, hatta bu okullarda eğitim öğretime devam eden öğretmen adaylarının ideolojik duruşlarına kadar her yere nüfuz etmeye çalışan hükümetler süreci yaşanmıştır.

1968 yılında yükseköğretim kurumları öğrencileri arasında başlayan çatışmalar, 1980'e kadar tırmanarak sürmüştür. Olayların gerisinde kimi siyasi partilerle, siyasi hareketler de bulunmaktaydı. Bu okullar, 1975-80 yılları arasında

¹⁵⁴ Aynı eser, s. 1291-1292.

¹⁵⁵ Aynı eser, s. 1305.

iktidarların ya da siyasal hareketlerin gücüne göre sol ya da sağ siyasetler arasında el değiştirmiştir. 1975-77 yılları arasında, can güvenliği bulunmaması nedeniyle bu okullara devam edemeyen öğrencilere, Danıştay'ın lehlerinde verdiği kararlar dikkate alınarak 1978-82 yılları arasında 'Hızlandırılmış Eğitim' adı altında kısa süreli öğretim yapılarak ya da sınavlara girilerek okulu bitirip öğretmen olma yolu açılmıştır.¹⁵⁶

Bu yaşanan süreç içerisinde tarih öğretimindeki başarısızlıkta ise, dolaylı eylemciler arasında önemli yeri olan hükümetlerin uyguladıkları eğitim-öğretim siyasetleri önemli bir paya sahip olmuştur. Hükümetlerin eğitim-öğretim siyasetleri, gerek genel öğretimde gerekse tarih öğretiminde başarı ve başarısızlıkta daima önemli bir etken oluşturmuştur. Hükümetlerin, idareci, öğretmen, memur ve diğer eleman atamaları, müfredat programlarının hazırlanması, okulların, üniversitelerin altyapı ve kaynak olanaklarının oluşturulması etkinlikleri gözönüne alındığında, onların ne denli etkili oldukları da açıkça anlaşılmaktadır.¹⁵⁷

Çünkü söz konusu yıllarda hem eğitim enstitülerinde hemde diğer yüksek öğretim kurumlarında yaşanan bu siyasal baskının etkili olduğu sancılı sürecin atlatılabilmesi için, alınan tedbirler hem eğitim enstitülerini hemde diğer yüksek öğretim kurumlarının eğitim öğretim niteliğini ciddi bir şekilde etkileyerek, verilmek istenen eğitim kalitesinin niteliğinin düşmesine sebebiyet vermiştir. Buda göstermiştir ki maalesef siyasal gerekçelerle özellikle koalisyon hükümetleri döneminde verilen ödünler ve okullar üzerinden yapılan siyaset eğitim sisteminin dejenere edilerek erozyona uğratılmasıyla sonuçlanmıştır.

2.3.1.2.1. MEB'in Tutumu

1970-80 yılları arasında öğretmen yetiştiren kurumlarda meydana gelen siyasi olaylar ve okullarda can güvenliğinin bulunmaması dolayısıyla, Milli Eğitim Bakanlığı da bu sorunlarla baş edebilmenin çeşitli yollarını aramıştır. Bunu yaparken okulların, her türlü siyasi nitelikli propaganda aracından arındırılmaması ve

¹⁵⁶ Altunya, *Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme...*, s. 65-66.

¹⁵⁷ İbrahim Güler, *Tarihin Toplumdaki İşlevi ve Yeri*, 4. Basım, İstanbul, Elif Kitapevi, 2012, s. 207.

okullarda baskının önlenmesi için tedbirlerin alınmaması ile ilgili okul personellerine cezai yaptırımlara kadar gidilmiştir.¹⁵⁸ Ancak bu yaptırımlara rağmen bir taraftan da süreçte söz konusu kurumların yönetici ve öğretmenleri de siyasal iktidarlara göre değişip durmuştur.¹⁵⁹

1978-79 yıllarında Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur'un başlattığı Üniversiteler Yasa Tasarısı çalışması ile ortaöğretime öğretmen yetiştiren eğitim enstitülerinin üniversite bünyesine bağlanması ve öğretmen ihtiyacının üniversitelerden karşılanması amaçlanmıştır. Bu sayede eğitim enstitülerinde siyasal tartışmaların kökünden bitirileceği, hükümetlerin de dahil olmak üzere, kimsenin buralarda siyasal nitelikli öğretmen yetiştirmesinin önünün kapanacağı düşünülmüştür.¹⁶⁰

Ancak Milli Eğitim Bakanlığı'na öğretmen yetiştirme işlevinin üniversitelere devredilmesi, o dönemde son derece yanlış bulunmuştur. Çünkü öğretmen yetiştirme, ortaöğretimden sorumlu olanların doğrudan görevi olduğundan, bunu başka bir kuruma devretmenin, tüm ortaöğretime büyük bir kargaşa içine iteceği düşünülmüştür.¹⁶¹ Bu nedenle, bu kurumlardan elde edilen birikimi tümünden yok sayarak yürütüldüğünü düşünen eğitim enstitüleri yöneticileri ve öğretmenlerinin muhalefeti nedeniyle, o dönemde yapılmak istenen çalışma tepkiler nedeniyle sonuçlanamamıştır.¹⁶²

Milli Eğitim Bakanlığı gibi bir kurumun sıkça değişen siyasi bir parti uzantısı olan hükümetlerce idare edilmesi, bu kurumun hiçbir zaman tarafsızlığını koruyamamasına neden olmuştur. Bu durumun acı yansıması Türk eğitim sisteminin, eğitim politikalarının, yetişen öğretmen kadroları ve genç nesillerin ağır bedeller

¹⁵⁸ “Olayları Önleyemeyen Yöneticilere 4 Yıla Kadar Hapis Var”, **Milliyet Arşiv**, 26.01.1978, s. 1. (Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 8 Eylül 1012.

¹⁵⁹ Altunya, **Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme...**, s. 66.

¹⁶⁰ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Fen ve Edebiyat Fakülteleriyle Birleşecek”, **Milliyet Arşiv**, 04.05.1979, s. 14. (Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 1012.

¹⁶¹ “Bir Seminerin Penceresinden Üniversite Sorunu”, **Milliyet Arşiv**, 14.04.1981, s. 2. (Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 1012.

¹⁶² Altunya, **Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme...**, s. 66.

ödemesiyle, eğitim öğretim çalışmalarının sekteye uğraması ve hep tekleye tekleye devam eden bir yapının iyice kemikleşmesine neden olmuştur.

2.3.1.2.1.1. Öteleme Davranışları

Özellikle 1970'li yıllar ve 1980'lerin başında hükümetlerce öğretmen yetiştiren okulların idarecileri, öğretmenleri ve bu okullarda öğrenim gören öğrenciler üzerinden yürütülmeye çalışılan siyasi baskıları ve bunun doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan öteleme davranışları ile eğitim enstitüleri ve öğretmen yetiştiren diğer öğretmen okullarının içinde bulunduğu birçok yüksek öğretim kurumunda sıkıntılar baş göstermiştir.

Enstitülerdeki bölümlere öğretmen ataması konusunda, 1960'tan sonra MEB bürokrasisinde oluşup önceleri etkili olmayan zihniyet, 12 Mart 1971 askeri darbesinden sonra etkili olmuştur. Bu dönemde Bakanlık, bazı öğretmenleri, ortaöğretimdeki başarısına ve sicil dosyasına bakarak enstitülerdeki bölümlere atamaya başlamıştır. 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle, bu okulların öğretmen ve yönetici kadrosu, önemli ölçüde tasfiye edilip zayıflatılmış olarak devralınmıştır. Kıyıda köşede kalabilen az sayıdaki nitelikli öğretmen de bu dönemde, asker ya da onların emrindeki sivil yöneticiler tarafından tasfiye edilmiştir.¹⁶³

Örneğin 1970'li yılların ortasında yaşanan hükümet değişikliği sonucu, MC Hükümetinin başa gelmesiyle özellikle eğitim enstitüleri ve öğretmen liselerinde öğretmen değişikliğine başlanmış, o dönemde birçok öğretmen başka yerlere nakledilmiştir. Okullara yeni atanan müdürler vasıtasıyla okullarda karşıt görüşlü öğrencilerin tespiti yapılmış ve bu öğrenciler disiplin kurullarına yollanmıştır. Ayrıca bu süreçte disiplin kuruluna sevk edilen sağ görüşlü öğrencilerin ise, mükafatlandırılması bile istenmiştir. Öyleki eğitim enstitüleri ve öğretmen okullarında, okullardan uzaklaştırılacak öğretmenlerin tespit edilmesi ve disiplin kuruluna yollanacak öğrencilerin belirlenmesi için yapılan tespit çalışmalarında, bu

¹⁶³Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 556; Altunya, **Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme.....**, s. 66.

okullardaki görevli müdürlerin yanı sıra, dönemin MEB'inde görevli üst düzey bürokratları da yer almıştır.¹⁶⁴

1978 yılına gelindiğinde ise, Ecevit Hükümetinin başa gelmesiyle okullarda sağ ve sol görüşlü öğrenciler arasında devam eden olaylarda sağ görüşlü öğrencilerin eğitim haklarıyla ilgili sıkıntılar çıkmıştır. Örneğin Atatürk Eğitim Enstitüsünde sağ ve sol görüşlü öğrenciler arasında meydana gelen olaylar yüzünden, eğitim enstitüsünde düzenli eğitim yapılamaması nedeniyle yaşanan gergin hava yüzünden Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen emirle Atatürk Eğitim Enstitüsü kapatılmıştır. Yine daha sonrasında da yaşanan olaylar sonucunda birçok sağ görüşlü öğrencinin okuldan uzaklaştırılması kararı alınmıştır. Öğrencilerin eğitim hakkını geri alabilmek için okula girmek istemeleri sonucunda ise, öğrenciler güvenlik güçlerince engellenmiştir.¹⁶⁵

Dönemin siyasi iktidarlarınca yapılan öteleme çalışmaları, hem eğitim enstitülerinde hemde diğer eğitim kurumlarında sadece düşünsel bakımdan farklı olan tarafların yaşadığı zararlar dışında aslında devlete ve devletin ekonomik gücüne de vurulan bir darbe olmuştur. Çünkü bu sırada Milli Eğitim Bakanlığındaki yönetimlerin, demokratik rejimle, hukuk devleti ilkeleriyle bağdaştırılmayan hareketleri sonucunda, hiçbir hukuki nedene dayanmadan bakanlıkça onbinlerce öğretmen ve yöneticinin mecburi nakli yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığınca haksız kısımlar nedeniyle yönetici ve öğretmenlere ödenen yolluk ve yevmiyeleri, Danıştay dava masrafları, tazminatlar, kararların uygulanmasından doğan zararlar ve eğitim enstitüleri sınavları için (Enstitülerde yapılan sınavların usulüne göre yapılmaması

^{164c} Ankara Eğitim Enstitüsü ve Öğretmen Lisesinde 51 Öğretmen Başka Okula Atandı”, **Milliyet Arşiv**, 26.09.1975, s. 10. (Çevrimiçi) <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

¹⁶⁵ “Atatürk Eğitim Enstitüsü Dün Süresiz Kapatıldı”, **Milliyet Arşiv**, 20.09.1978, s. 9. (Çevrimiçi) <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

dolayısıyla iptallerin olması yada tekrarlanması) devlet bütçesinin dönemin parasıyla 429 milyon lira zarara uğradığı ifade edilmiştir.¹⁶⁶

Oluşan siyasi yapı içerisinde yapılan öteleme davranışlarından, eğitim enstitülerinde görev yapan idari personelden, öğretimi sürdürmeye çalışan öğretmen kadrosuna, ülkenin eğitim kadrosuna dahil edilmek için yetiştirilen öğrenciler, yani eğitim enstitüsü içerisinde yer alan tüm taraflar üzerinden bu politika gerçekleştirilmiştir.

2.3.1.3. Enstitülerin İçinde Bulunduğu Durum

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak ortaokullara öğretmen yetiştiren, ancak mezunları liselerde de görev yapan eğitim enstitüleri Türk öğretmen yetiştirme tarihine geçmiş önemli eğitim kurumlarından biri olmuştur. Eğitim enstitülerinde, önceleri Yüksek Öğretmen Okulu modelinde olduğu gibi, öğretmenlik meslek ruhu ve ideali aşılana çalışılmıştır. Bunun için öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ve öğretmenlik uygulamasına enstitülerde önem verilmekteydi. Eğitim enstitülerinin birçoğunun bünyesinde de uygulama okulları bulunmakta idi. Özellikle sayılarının sınırlı olduğu yıllarda enstitüler, çok seçkin bir öğretim kadrosuna sahip olup, bununla birlikte dersler kadar, sosyal aktivitelere de kurum içerisinde yer verilmiştir.¹⁶⁷

Ancak 1970'li yıllarda eğitim enstitülerinin sayısı artarken, öğrenci ve öğretmen kalitesi korunamamıştır. Her gelen hükümet bu kurumların öğrenci ve öğretim kadrosunu, kendi siyasi görüşü yönünde oluşturmaya çalışmıştır. O yıllarda ülke genelinde yaşanan anarşi olayları bu kurumlara bulaşmıştır.¹⁶⁸1980'e kadar, öğrenci alınması, eğitim öğretim etkinlikleri ve öğrencilerin mezun edilmesi gibi konularda üç yıllık eğitim enstitüleri, tıpkı iki yıllık olanlar gibi, önemli ölçüde politize olmuşlardır. Çoğu kez kanlı eylemlere sahne olan bu kurumlarda siyasi terör, en ileri boyutlarda kendini göstermiştir. 1975'ten sonra öğrenciler, can güvenliği ve

¹⁶⁶“Okulları Harp Meydanına Çevirmek”, **Milliyet Arşiv**, 06.01.1977, s. 7. (Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 8 Eylül 2012.

¹⁶⁷Duman, **aynı makale**, s. 39-40.

¹⁶⁸**Aynı makale**, s. 40.

öğrenim özgürlüğü olmadığı gerekçesiyle enstitülere devam edememiştir. Bu yüzden sınıfta bırakılan binlerce öğrencinin kaydı silinmiştir.¹⁶⁹

Ancak 1977 yılında Danıştay kararı ile, bunlara yeniden öğrenim hakkı verilmiştir. Gerek bu suretle geri dönme imkanı bulan, gerekse çoğu kez yasa ve teamüllere aykırı yollarla bu kurumlara kayıt yaptırmayı başaran binlerce öğrenci; 12 Eylül 1980 askeri harekatına kadar, hızlandırılmış programlarla veya sadece sınavlara girmek suretiyle bu enstitülerden mezun olup Türk eğitim ordusuna katılmıştır.¹⁷⁰

Asıl amacı ortaöğretime nitelikli öğretmen yetiştirmek olan eğitim enstitüleri, yaşanan olumsuz süreç içerisinde tam bir kargaşa içinde kendisini bulmuş, öğretmen eğitimi için gerekli olan olumlu atmosferini kaybeder duruma gelmiştir. Bu nedenle kaliteli öğretmen yetiştirecek ortamın olmaması nedeniyle enstitülerden mezun olup, ortaöğretime öğretmen olarak atanacak enstitü mezunları gereken mesleki yeterliliği yerine getirecek kazanımları almadan göreve başlamak zorunda kalmıştır.

Eğitim enstitülerinde yaşanan bu atmosfer nedeniyle, enstitüler öğretmen yetiştirme etkinlikleri daha da asgari düzeye çekilecek duruma getirilmiştir. Bunun sonucu olarakta öğretim elemanı ile öğrenci arasında sağlanması gereken olumlu sınıf atmosferi dahil olmak üzere, eğitim öğretim koşullarının büyük bir kısmı ortadan kalkmıştır. Bu nedenle tüm alanlarda olduğu gibi enstitülerde tarih öğretimi ve öğretmen yetiştirilmesi için, öğrenciler gerekli olan öğretmenlik mesleği ile ilgili eğitimlerinden yoksun kalarak diploma alır hale gelmiştir.

2.3.1.3.1. Enstitülerde Eğitimin Niteliğinin Değişmesi

Eğitim enstitülerinin kuruluşundan itibaren bu okulların eğitim öğretim esasları üzerinde hassasiyetle durulmuş, bu eğitim kurumlarında yetiştirilen öğretmen adaylarının yetenekleri de göz önünde bulundurularak, mesleki hayatlarında onları başarıya götürecek rehberliğin verildiği bir yapıya sahip olmuştur. Öğrencilerin sınıf

¹⁶⁹ Öztürk, aynı eser, s. 292.

¹⁷⁰ Aynı eser, s. 292-293.

içerisinde her birinin gelişim özellikleri, öğrenme kapasiteleri, bilgi ve becerileri gibi bireysel farklılıkları ile öğretmen adaylarının içinde buldukları seviyeleri dikkate alınarak eğitim öğretim faaliyetleri verilmeye çalışılmıştır.¹⁷¹

Eğitim öğretim çalışmaları için enstitülerde görev yapan öğretmenlerde bu belirtilen unsurları dikkate alarak öğretmen adaylarına rehberlik edip, onların kişisel sorunlarının çözümleri, ders ve faaliyet seçimleri ve mesleki olarak hazırlanmasını sağlamaları üzerinde durulmuştur. Bu rehberlik altında öğrenciler, içinde buldukları okul topluluğunu düşünen, yapan ve yaratan birer birey olarak enstitülerde yetiştirilmeleri amaçlanmıştır. Öyleki her eğitim enstitüsü, çevresinin araştırma merkezi olarak görülmekteydi. Öğretmen adaylarına araştırma yöntemlerinin öğretilmesi, ödevler verilerek onlara çevrelerinin eğitimle ilgili sosyal ve ekonomik karakteri incelenmesi yönünde çalışmaların yürütülmesi yönetmeliklerle belirtilmiştir.¹⁷²

Eğitim enstitüleri, bu belirtilen çalışmaların yanında çevrelerindeki orta dereceli okulların çalışmalarıyla da yakından ilgilenmiştir. Hatta enstitüler, ortadereceli okullarda çalışan öğretmenlerin, görgü, bilgi ve becerilerinden de faydalanma yoluna gitmiştir. O yıllarda enstitüler, ortaokul öğretmenlerini yetiştirmek üzere seminerler ve sergiler açmış; geziler, kamplar, tartışma ve konferanslar tertiplemiş, öğretici film ve diğer öğretim araçları ile bu okulların çalışmalarını desteklemiş ve çevrenin okul sorunlarını ele almaya çalışmıştır.¹⁷³

Öğretmen yetiştiren bu kurumlarda öğrencilerin, öğretmen olunca okutacağı ders kitaplarını tanımaları, kullanılan kitapların hangi yöntemle hazırlanmış olduğu, konuların nasıl sorulama ve sorgulama yöntemiyle öğretilebileceği noktalarının üzerinde durulup, daha sonrasında uygulamalı çalışmalar yapılabilmesi için öğrenciler çevredeki ortaokullara götürülüp, buralarda uygulamalar yaptırılmaktaydı. Enstitülerden mezun edilen öğrenciler, sınıfa girerken ‘aday öğretmen’ olarak girip,

¹⁷¹ “Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca Şubeleri ile Bütün Şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 Şubat 1958, s. 13.

¹⁷² **Aynı yönetmelik**, s. 13.

¹⁷³ **Aynı yönetmelik**, s. 14.

mesleki bir donanımla, öğretmenlik yönetimini kazanmış bir kişi olarak çıkması sağlanmıştır. Ama özellikle 1960'lı ve 1970'li yıllardan sonra Türk eğitimindeki genel yozlaşma, eğitim enstitülerine yansımaları ile özenli öğretmen yetiştirme politikasından sapılmıştır.¹⁷⁴

Bu yıllarda atananlar arasında çok değerli kişiler bulunsada, bu yöntem özellikle 1971 yılı sonrası, siyasal görüşlerin güdümündeki birçok yetersiz kişinin atanması geleneğinin yolunu açmıştır. 1971'den sonra, yetkin öğretmen kuşağı yavaş yavaş ayrılmış, ya da MEB'ce uzaklaştırılmıştır. Onların yerine, 1974'te yapılan öğretmenlik sınavı ile seçilenlerden pek azı atanmış, sonra bundan da vazgeçilmiştir. 1975 sonrası ise MEB'in takdiri ile atanan öğretmenlerle dolmuştur.¹⁷⁵

Ülkenin içinde bulunduğu siyasi ortam içerisinde 1974 yılından itibaren kendi içinde bile, tutarsız koalisyon hükümetlerinin yanlış uygulamaları sonucu, öğretmen topluluğu ideolojik kamplara bölünmüş hatta siyasal anlamda militanlaştırılmıştır. Buna göre 1970'li yılların ilk yarısına bakıldığında enstitülerin niteliğinin değişimi bu yıllarda başlamıştır. İlköğretmen okullarının yerine açılan İki Yıllık Eğitim Enstitüleri, lise ve meslek liselerinin en zayıf mezunlarını alarak bunlardan ilköğretmeni yetiştirme yolunu tutmuştur. Yeni kaynaklardan gelen bu öğrenciler, yoksul yetenekliler arasından seçilerek alınıp üç yada altı yıl yatılı okutulan ilköğretmen okulu mezunlarının yerini tutamamıştır.¹⁷⁶ Gereksinimler ne ölçüde zorlarsa zorlasın, eldeki kısırlı olanaklar göz önünde bulundurulursa, kısa sürede görülen bu gelişmenin hiçte sağlıklı bir nitelik taşıdığı söylenemez.

Kuruluşundan itibaren sadece ilköğretmen okulu ve lise mezunlarını alan Üç Yıllık Eğitim Enstitülerinin kapısı ise, tüm ortaöğretim kurumlarını bitirenlere açılmıştır. Böylece değişik bakanlık ve kuruluşlara bağlı meslek liselerinin genel kültürce zayıf mezunları bu kurumlara akın etmiştir. Öğretmen liselerinin nitelikli mezunları ise, üniversitelerin zor girilebilen bölümlerini tercih etmeye başlamıştır.¹⁷⁷

¹⁷⁴ Altunya, **Gazi Eğitim Enstitüsü**, s. 370.

¹⁷⁵ Aynı eser, s. 361.

¹⁷⁶ Altunya, **Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme.....**, s. 65.

¹⁷⁷ Aynı eser, s. 65.

Ayrıca 1974 yılında yaşanan bu süreç içerisinde, eğitim enstitülerine gündüzlü, akşam öğretimi ve mektupla öğretim şeklinde olmak üzere üç türlü şekilde öğrenci alınmasına karar verilmiştir. Bir taraftan toplumun eğitim isteğinin artması ve lise ve dengi okullardan mezun olan binlerce gencin yüksek öğretim görmek istemesi, diğer taraftan devletin yetişmiş insan gücü açığını karşılamaya çalışması eğitim enstitülerinde de bu şekilde programların açılmasına sebebiyet vermiştir. Özellikle Mektupla Öğretimin başlamasıyla eğitim enstitülerindeki Fen Bilgisi, Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler, Resim, Müzik, Beden Eğitimi gibi bölümlerde, öğrenciler sınıf ve öğretmen yüzü görmeden eğitim görmeye başlamıştır.¹⁷⁸ Başlatılan Mektupla Öğretim uygulaması, öğretmen yetiştirmeye vurulan en büyük darbe olarak görülmüştür. Çünkü bu uygulamaya göre, öğrenciler öğretim elemanlarıyla yaz uygulamaları ile yılda en çok iki ay yüz yüze gelebilme imkanına sahip olabilmıştır.¹⁷⁹

Süregelen bu süreç içerisinde doğurduğu vahim sonuçların etkileri günümüze kadar devam eden bir başka uygulama ise, 1978 yılında, eğitim enstitülerinde uygulamaya konulan hızlandırılmış programlarla öğretmen yetiştirilmesi olmuştur. Normal eğitim süresini %25-50 oranında kısaltan, oldukça yoğun şekilde ve yalnızca teorik bir eğitime dayandırılan bu uygulama ile on binlerce genç öğretmenlik diploması almıştır. Öte yandan 1970'lerin ikinci yarısında, 40 bin civarında genç hiçbir eğitim almadan, sadece sözde sınavlara girerek, iki ve üç yıllık eğitim enstitülerinden mezun olmuştur. Bu yıllarda, yukarıda sözü edilen yollarla, yeterli eğitim almadan yaklaşık 120 bin kişi öğretmen olarak Türk eğitim ordusuna katılmıştır.¹⁸⁰

Görüldüğü gibi eğitim enstitüleri içerisinde öğretmen ihtiyacını daha kısa sürelerde karşılama amaçlı açılan programların enstitülerin niteliğinin düşmesine önemli ölçüde etkisinin olmasının yanında, gereksinim sonucunda olsa, kısa bir sürede

¹⁷⁸ “Mektupla Öğretim”, **Milliyet Arşiv**, 30.09.1974, s. 9. (Çevrimiçi) <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 16 Ağustos 2012.

¹⁷⁹ “Mektupla Öğretimde Sınav Tarihleri Belli Oldu”, **Milliyet Arşiv**, 17.01.1979, s. 14. (Çevrimiçi) <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

¹⁸⁰ Öztürk, **aynı eser**, s. 344.

eğitim enstitüsü sayısındaki artış sağlıklı bir nitelik taşımamıştır. Bu eğitim enstitülerinin öğretim kadroları, hiğbir akademik kimliği olmayan lise ve ortaokul öğretmenlerinden oluşturulmuştur. Buda bu okullarda okuyan öğrenci kalitesinin dūřmesine neden olmuştur. Çünkü Milli Eđitim Bakanlığı olması gereken eğitim kurumları yerine, daha ũst dūzey öğretim kurumları olan eğitim enstitülerine bu öğretmenlerin atamasını yapmıştır.¹⁸¹

Eđitim enstitülerinde nitelik açısından yaşanan olumsuzluk, enstitülerde açılan farklı öğretim programları ile kapasitenin ũstünde alınan binlerce öğrencinin yanında, bu kurumlarda görev yapan eğitimci kadrosunun yũksekđretim kurumu standartlarında olmamasının da bũyũk payı olmasındandır. Dolayısıyla bu durum hem öğrenci hemde öğretmen kalitesinin dūřũřũ ile bir bũtũnlũk içerisinde ilerlemiştir. Çünkü öğrenci ve öğretmen bir eğitim kurumu içerisinde birbirinden ayrı dūřũnũlemeyeceęi gibi, öğretimin sũrdũrũlmesinde olmazsa olmaz bu iki unsurun kalitesinin dūřũřũ, enstitũlerin eğitim öğretim faaliyetlerinin de bitmesine neden olmuştur.

2.3.1.4. Halkın Eğitim Enstitülerinde Eğitime ve Tarih Öğretimine Olan Gũveninin Azalması

1970’li yıllarda özellikle siyasi kargaşanın ve baskının hem eğitim enstitülerinde hemde diğer tũm eğitim kurumlarında yaşanması halkı rahatsız etmiştir. Eğitim enstitülerinin ilk açıldığı 1940’lı yıllarda, toplumun bu kurumlara eğitim almak için gelen öğrencilerden bũyũk beklentileri olmuştur. Çünkü okullaşmanın artması, özellikle ortaöğretimin Anadolu’nun en ũcra kasabalarına kadar yaygınlaştırılması gibi bir misyonla kurulmuş olan eğitim enstitülerinin zaman içerisinde, ũlke koşullarında yaşanan olumsuzlukların içerisinde yerini alması mutlaka ki toplum nazarında, enstitũlere, enstitũlerde eğitim gören öğrencilere ve bu kurumlarda görev yapan eğitimcilere karşı bir itibar kaybının yaşanmasına neden olmuştur.

¹⁸¹ “Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme Sorunu”, **Milliyet Arşiv**, 15.05.1980, s. 2. (evrimii)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylũl 1012.

Örneğin eğitim enstitülerine giriş sınavlarında okula alınmak için öğrencilere amacının dışında sorulan sorularla ilgili olumsuz davranışlar, çok kez gazetelerde yer bulmuş ve bu olanlar sadece çocukları bu okullarda okuyan öğrencilerinin velileri dışında, ayrıca toplumun her kesimi ve tüm farklı düşünce yapısına sahip insanları tarafından okunup, duyulmuştur. Ayrıca eğitim enstitüleri bünyesinde yaşanan birçok olumsuz olay ve bu olaylarda mağdur olan, ülkenin farklı yerlerindeki insanların haberleri çokça ulusal basın aracılığıyla kitlelere duyurulmaktaydı. Örneğin eğitim enstitülerine giriş sınavlarının usulüne göre yapılamamasından dolayı torpilin alımda büyük rol oynaması, birçok gencin mağdur olmasına neden olmuştur. Bu yaşananlara tepki olarak çeşitli bölgelerdeki halk kitleleri tarafından, tepki göstermek amacıyla mitingler düzenlenmiştir.¹⁸²

Bir taraftan eğitim enstitülerine daha girmeden yaşanan olumsuzluklar yüzünden mağduriyetler yaşanıp bunlara toplum tarafından tepki verilirken, diğer taraftan bu okulları okumaya hak kazanan öğrencilerin eğitim öğretime başladıktan sonraki süreç, halk tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Çünkü öğrencilerin okudukları eğitim enstitüsünde oluşturulan siyasi baskı ortamı ve can güvenliğinin olmamasından dolayı, veliler bu duruma karşı bir araya gelerek protesto gösterileri düzenlemiş, ayrıca okul idarelerinin de okullardaki disiplini sağlayamaması sonucunda birçok veli, bu güvensiz ortamda çocuklarının okula göndermekten vazgeçmek zorunda kalmıştır.¹⁸³

Kısacası eğitim enstitüleri özellikle 1960'lı yılların sonundan 1980'lerin ilk yıllarına kadar ülkede yaşanan siyasi, ekonomik ve toplumsal her türlü koşulun olumlu yada olumsuz atmosferine dahil olmuştur. Bu yaşananlar enstitülerin yerine getirmesi gereken görevlerini yapmalarına engel olmuş ve bunların yansımaları toplum tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Çünkü eğitim enstitüleri içerisinde yaşanan

¹⁸² “Ayrıcalıklılar”, **Milliyet Arşiv**, 03.11.1976, s. 7. (Çevrimiçi) <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 16 Ağustos 2012.

¹⁸³ “Ayrıcalıklılar”, **Milliyet Arşiv**, 03.11.1976, s. 7; “Atatürk Eğitim Enstitüsü Öğrencileri Velileriyle Yürüdü”, **Milliyet Arşiv**, 29.12.1976, s. 1. (Çevrimiçi) <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 16 Ağustos 2012.

mağduriyetler sadece o okullarda okuyan öğrencileri ve o öğrencilerin velilerinin sorunları olarak kabul edilmemiştir. Bu yaşananlar ne yazıkki eğitim enstitülerinin itibarını da zedelemiş güven kaybına neden olmuştur.

2.3.2.ENSTİTÜLERİN KALDIRILMASININ TARİH ÖĞRETİMİNDE YARATTIĞI SONUÇLAR

2.3.2.1.Öğretmen Yetiştirme Boşluğunun Nasıl Çözüleceği Sorunu

Cumhuriyet döneminde özellikle çok partili hayata geçişten sonraki süreçte, siyasi partiler ve başa gelen hükümetlerin öğretmen yetiştirme konusunda farklı politikaları ile yapılan milli eğitim şuralarında öğretmen ihtiyaçlarının karşılanması için alınan kararlar sonucunda, öğretmen yetiştiren çeşitli okul türleri ve farklı programların açılmasında etkili olmuştur. Ancak her ne kadar öğretmen yetiştiren okulların çeşitliliği artsada ortaöğretime öğretmen yetiştiren kaynaklar arasında eğitim enstitülerinin önemli bir yeri olmuştur. Ancak öğretmen ihtiyacını karşılamada önemli bir kaynak olan eğitim enstitüleri, tek başına niceliksel anlamda öğretmen kadrolarının yetiştirilmesinde yeterli olamamıştır. Bu nedenle kimi zaman, ülke şartları ve ihtiyaçlar çerçevesinde hükümetler üzerinde toplumsal baskılar oluşması, kimi zamanda siyasi parti ve hükümetler, seçim politikaları için öğretmen yetiştirme konusunda çeşitli programlar açılması kararları da almıştır.

Ancak öğretmen yetiştirme misyonunun çok uzunca bir süre kaynağını oluşturan eğitim enstitüleri, Türkiye’de yaşanan siyasi, sosyal ve ekonomik sıkıntılar içerisinde iyice yıpratılmıştır. Öyleki toplum içerisinde yaşanan kutuplaşmalar, şiddet ve baskı unsurları, eğitim enstitüleri içerisinde kendine yer bulmuştur. Bu yaşananlarla birlikte bu kurumlar kendinden beklenen öğretmen yetiştirme işini yapamaz hale gelmiştir. Her ne kadar enstitüler meydana gelen tüm olumsuzluklar içerisinde ayakta durma mücadelesini sürdürmeye çalışsada, bu yaşanan koşullar içerisinde enstitülerin mevcut yapısının korunması sağlanamamıştır. Bu nedenleki eğitim enstitülerinden sorumlu olan Milli Eğitim Bakanlığı, enstitülerin yerini alacak öğretmen yetiştiren yeni kaynaklar üzerinde durmaya başlamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen yetiştirilmesi adına bir taraftan yeni çalışmalar yürütürken diğer taraftan da eğitim enstitüleri hala ilköğretime, ortaöğretim birinci ve ikinci kademeye öğretmen yetiştirme amacına hizmet etmeye devam etmiştir. Bu süreçte öğretmen yetiştirmeye yönelik yeni planlamalar yapılması nedeniyle eğitim enstitüleri kapatılacak olsada, hala bu okullardan mezun olacak öğrenci birikimi bulunmaktaydı. Bu birikim sayesinde öğretmen yetiştirme konusunda değişim süreci içerisinde yeni çalışmalar yapılırken, bir taraftan da temel eğitim ikinci kademesinin (ortaokul) öğretmen ihtiyacı, tasfiye halinde bulunan 3 Yıllık Eğitim Enstitüleri mezunları ile karşılanmaya devam edilebileceği düşünülmüştür. Zaten son yıllarda bu kurumlardan mezun sayısının, ihtiyacın çok üzerinde olması nedeniyle, bir iki yıl daha bu okul mezunları ile ihtiyacın karşılanmasına devam edilmiştir.¹⁸⁴

Özellikle 1970'lerde eğitim enstitülerinin gelişimine de bakılacak olursa, dönemin dengesiz ortaöğretim politikası sonucu, öğretmen gereksinimini karşılamak için öğretmen liselerinin bile eğitim enstitüsüne dönüştürülmesi ile 17'si 3 yıllık, 50'si 2 yıllık olmak üzere 67 eğitim enstitüsü 1970'li yıllarda hali hazırda mevcut bulunmaktaydı. Fakat bu sayıya ulaşmış olan eğitim enstitülerinde zaten yaşanan kalite sorunundan dolayı Milli Eğitim Bakanlığı 3 Yıllık Eğitim Enstitülerinden bir bölümünün 4 yıla çıkarılmasını planlanmaktaydı. Böylelikle liselere branş öğretmeni de yetiştirecek Yüksek Öğretmen Okulu olarak bu okullar yeni bir statüye kavuşturulmuş olacaktı. Ancak bir taraftan ilkokuldan üniversiteye kadar bütün öğretim basamaklarını içine alacak köklü bir eğitim reformunda yapılması zorunlu görülmekteydi. Bu bakımdan Milli Eğitim Bakanlığı'nın o yıllarda reform çalışmaları da yerinde bulunmuştur. Çünkü iyi bir öğretim en başta ancak iyi bir kadroyla sağlanabilir fikri üzerinde durulmuştur.¹⁸⁵

Yine bu süreçte eğitim enstitülerinin yapısında köklü değişimlere gidilmesi ile ilgili çalışmalar üzerinde durulurken, öğretmen sıkıntısına karşı çeşitli uygulamalarla birlikte farklı kaynaklardan da öğretmen takviyesi yapılmaya devam

¹⁸⁴ **Onbirinci Milli Eğitim Şurası**, s. 69.

¹⁸⁵ "Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme Sorunu", **Milliyet Arşiv**, 15.05.1980, s. 2. (Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

edilmiştir. Öyleki Türkiye’de öğretmen eğitimi alanında genellikle dikkati çeken uygulamalar içerisinde genellikle kısa zamanda az maliyetle çok sayıda öğretmen yetiştirilmeye çalışılmıştır. Buna göre, eğitim kursları, Köy Enstitüleri (1943-1947) dönemi, 1970’li yıllarda mektupla öğretim ve 1978’li yıllarda hızlandırılmış eğitimle öğretmen yetiştirme gibi uygulamalar bu anlayışın devamı olarak yerini almış ve yaşanan öğretmen açığının bu tür programlarla bir nebze hafifletmesi hedeflenmiştir.¹⁸⁶

Bu yaşanan sıkıntılar nedeniyle kısa sürede öğretmen yetiştirme programları özellikle 1970’li yılların başından sonuna kadar eğitim enstitülerinde aktif şekilde uygulanmış ve öğretmen kadrolarının büyük bir kısmının kaynağı da bu programlardan destek alarak oluşturulmaya çalışılmıştır.

Bu tür politikalarla onbinlerce gence çok kısa dönemlerde, mektupla eğitim ve hızlandırılmış eğitim programlarıyla öğretmenlik formasyonu verilmiştir. 1974’te 46.000 öğrenci, öğretmen yetiştiren programlara alınmıştır. 1978’de ise siyasi nedenlerle 45 günde bir sınıf geçmek kaydıyla binlerce lise mezunu öğretmen olmuştur. Ancak öğretmen kaynağının bu şekilde temin edilerek sıkıntıların aşılmasına çalışılması, öğretmenlik statüsü ve değeri üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmuş, öğretmenlik mesleğinin saygınlığını yitirmesinde bu uygulamaların büyük bir etkisi olmuştur.¹⁸⁷

Eğitim enstitüleri yerine yeni yapılanma çalışmalarına gidilirken 1978-1979 eğitim öğretim yılı itibariyle genel olarak Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmen yetiştiren kurumlar içerisinde; Dört Yıllık Eğitim Enstitüleri, Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri, İki Yıllık Eğitim Enstitüleri, Yüksek Teknik Öğretmen Okulları, Erkek Sanat Yüksek Öğretmen Okulları, Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulları, Ticaret ve

¹⁸⁶ Cihangir Doğan, “Türkiye’de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Politikaları ve Sorunları”, **Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 35, Güz 2005, s. 140.

¹⁸⁷ Doğan, aynı makale, s. 140.

Turizm Yüksek Öğretmen Okulları, Endüstriyel Sanatlar Yüksek Öğretmen Okulları bulunmaktaydı.¹⁸⁸

Görüldüğü üzere özellikle eğitim enstitülerinin kaldırılması kararı ile, öğretmen kadrolarının bu süreç itibarıyla temini için Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak çeşitli çalışmalar yapılmış ve kısa sürede öğretmen takviyesi yapılması için çeşitli programlar açılmıştır. Bu çalışmalarla enstitülerin kapatılıp farklı bir statü ve adla açılması sürecinde öğretmen ihtiyacının karşılanması sıkıntılı olsada devamlılığın sağlanmasına çalışılmıştır. Diğer taraftan ise, farklı alanlarda öğretmen yetiştirilmesi ile ilgili çalışmalara devam edilmiştir.

2.3.2.2. Öğretmen İhtiyacının Karşılanmasında Karşılaşılan Sıkıntılar

Eğitim enstitüleri, 1970’li yıllar gibi yaşanan o olağanüstü yıllarda yalnız bir eğitim sorunu olmaktan çıkarak büyük bir önem kazanmıştır. Bu süreçte eğitim enstitülerini yeni bir düzene kavuştururken üzerinde titizlikle durulması gereken belli başlı noktalardan birisi, eğitim programları konusu olmuştur. Bu programlar, uzun ve dikkatli bir çalışmayı gerektirmekteydi. Özellikle eğitim programlarına, çağın koşulları doğrultusunda yeni bir yön vermek zorunlu olmuştur. Bu konuda özgür düşünce yollarını açmayı amaçlamak, düşünceye ve insana saygıyı temel ilke edinmek, vazgeçilmez bir koşul olarak benimsenmesi gerekmektedir. Amaçlanan bu isteklerin kesinlikle uygulanmasını sağlamak üzere yeni yöntemlerin getirilmesi gerekmiştir. Kalıplaşmış, hazır düşüncelerin ve ezberciliğin tutsağı olmaktan, genç öğretmenler ve onların yetiştireceği genç kuşakların, kurtarılması amaçlanmıştır.¹⁸⁹

Diğer bir taraftan bakılacak olursa o güne kadar eğitim enstitülerinin öğretmen kaynağı, ortaöğretim kurumlarından karşılanmıştır. Oysa eğitim sisteminin bu kesimi de o yıllarda, özellikle nitelik bakımından, büyük bir öğretmen sıkıntısı içerisine girmiştir. Çünkü enstitülerde eğitim öğretim normal şartlarda yerine

¹⁸⁸ “Milli Eğitim Bakanlığı Öğrenci Alımı”, **Milliyet Arşiv**, 04.12.1978, s. 6. (Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

¹⁸⁹ “Eğitim Enstitülerine Çözüm Ararken”, **Milliyet Arşiv**, 04.05.1978, s. 2. (Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

getirilememekteydi. Diğer taraftan, yer yer Milli Eğitim Bakanlığı üst basamaklarından uzaklaştırılan kimi yöneticiler de bu okullarda öğretmen olacak vasıflara sahip olmasada, bu okullara öğretmen olarak verilmiştir. Ancak, bunların bir süre öğretim görevinden uzak kalmalarından dolayı, bu uygulamadan da verimli bir sonuç alınamamıştır. Enstitülere öğretmen atanmasıyla ilgili yasal boşlukların olması, yıllardır rastlantıların ve günlük politikanın akıntısında bir ölçüsüzlüğün sürüp gitmesine neden olmuştur.¹⁹⁰

Oysaki bir öğretim kurumunun öğretim düzeyi öncelikle, öğretim elemanlarının düzeyine bağlıdır. Bir kurumda eğitim programları ne ölçüde zengin olursa olsun, araç ve gereçler ne denli yeterli bulunursa bulunsun, eğitim kurumunda mevcut bulunan öğretmenin kalitesi ve kaynağı, o kurum için önemli bir yere sahiptir. Zaten Milli Eğitim Bakanlığının o dönemde eğitim enstitülerini dört yıla çıkarma planının bulunması ve bunun getirisi olarak bu kurumlarda giderek akademik öğretime yönelmeleri gerektiği fikri ile eğitim enstitülerinin, zaman geçirilmeksizin öğretmen sorununa eğilmesini de zorunlu hale gerektirmekteydi.¹⁹¹

Eğitim enstitüleriyle ilgili bu konunun hemen ele alınması ve sağlam bir statüye bağlanması, bu kurumların daha sağlıklı bir öğretim olanağına kavuşmaları bakımından zorunluluk olarak görülmüştür. Bu nedenle eğitim enstitülerine öğretim elemanı yetiştirmek üzere bir takım yollar bulunmalı ve böylelikle yeni yöntemler geliştirilmeliydi. Gerekli şartlar oluşturulması için 67 enstitünün sürekli olarak öğretmen gereksinimini karşılayacak şekilde geniş kapsamlı bir planın düzenlenmesi gerekmiştir.¹⁹²

Bütün bunlar, o yıllarda mevcut bulunan 67 eğitim enstitüsünün küçümsenmeyecek ve öncelikle ele alınması gereken önemli ortak sorunları olmuştur. Ne varki bu sorunlar, ne denli çaba gösterilirse gösterilsin, elbette çok kısa sürede çözülecek gibi de gözükmemekteydi. Çünkü insan yetiştirmek, özellikle de insanı yetiştirecek insan yetiştirmek elbette kolay bir iş olmamıştır.¹⁹³ Ancak bireyin

¹⁹⁰ Aynı gazete arşivi, s. 2.

¹⁹¹ Aynı yer, s. 2.

¹⁹² Aynı yer, s. 2.

¹⁹³ Aynı yer, s. 2.

ve içinde yaşadığı toplumun ülke içerisinde ortaya çıkacak tüm sorunların çözümü için yetiştirecek ve toplumu hazırlayacak olan eğitimidir. Eğitimin baş ögesi olan öğretmenin ise, çok iyi yetiştirilmesi ve bunun yapılabilmesi içinde sorunların en aza indirgenmesi, bu alanda başarının ilk ve ön koşulu görülmüştür.¹⁹⁴

2.3.2.3.Sorunun Çözümü İçin Yapılan Yaklaşımlar

1979-1983 yıllarını kapsayan Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında öğretmen yetiştirme ve istihdamı ile ilgili çeşitli ilke ve politikalar tespit edilmiş ve eğitim enstitülerinde oluşturulan kapasite dikkate alınarak farklı eğitim kademelerinin öğretmen ihtiyacını karşılayabilecek esnek bir öğretmen yetiştirme sistemi getirilmesi ve fazla kapasitenin diğer eğitim amaçlarına uygun olarak kullanımının sağlanması için kararlar alınmıştır.¹⁹⁵

Eğitimde yapılacak yeni düzenlemelerle yeni bir eğitim düzeni getirilirken, bu düzenin öğretmeninde birlikte yetiştirilmesi gerekmektedir. Buna göre Milli Eğitim Bakanlığı, eğitim enstitülerinin de içinde bulunduğu öğretmen yetiştiren okulların, iki farklı yapılaşma içerisinde tekrar şekillendirilmesi fikri üzerinde durmuştur. Bunlardan birisi ortaöğretimden sonra iki yıllık olan, ilkokullara öğretmen yetiştiren okullar, diğeri ise ortaöğretimden sonra dört yıllık öğretmen okullarının açılması için düşünülen tasarı olmuştur.¹⁹⁶

Bu amaçla eğitim enstitülerinin yıllardır öğretmen yetiştirme adına verdiği hizmetinin sonlandırılması yoluna gidilmiştir. Daha farklı bir yapı içerisinde mesleki birlik ve bütünlüğü de sağlaması amacıyla istenilen koşul ve talepleri karşılamak için, eğitim enstitülerinin kapatılması ile öğretmen yetiştirme misyonunu sürdürmesi hedeflenen yeni bir teşkilatlanmanın temeli atılmıştır.

¹⁹⁴ **Onbirinci Milli Eğitim Şurası**, s. 200.

¹⁹⁵ **Aynı Şura**, s. 44-45.

¹⁹⁶ “Eğitimde Düzenleme”, **Milliyet Arşiv**, 19.07.1978, s. 9. (Çevrimiçi) <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

2.3.2.3.1.Öğretmen İhtiyacının YÖK Tarafından Karşlanması

Cumhuriyet döneminde, öğretmen eğitiminde daima nitelik konusu üzerinde durulmuş, fakat süre gelen öğretmen açıklarını kapatma kaygısı bu konuda istenen amaçlara ulaşılmasını çok kez engellemiştir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmen okulları da dahil olmak üzere çeşitli eğitim kurumları arasında mesleki formasyonu sağlayan derslerin sayısı, sıralanışı ve içeriği bakımından tam bir uyum ve eşgüdüm sağlanamamıştır. Öğretmenlik ehliyeti, yani sertifikasını kazanmaya temel olacak ölçütlerin tespiti uzun süre ihmal edilmiştir. Bu süreçte öğrenim basamaklarına veya öğretim alanlarına göre açılan çeşitli okullardan yetişen öğretmenler arasında mesleki bütünlüğü ve birliği sağlayacak, onlara ortak bir anlayışı ve tutumu kazandıracak önlemlerde alınamamıştır.¹⁹⁷

Ancak yaşanan siyasal, toplumsal çalkantılar ve tüm yaşananlar sonucunda 12 Eylül 1980 hükümeti zamanında 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Yasası çıkartılmıştır. Böylelikle sistemde köklü değişikliklere gidilmiş ve yüksek öğretim sisteminden sorumlu olacak özerk bir birim, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) oluşturulmuştur. Yine bu hükümet döneminde, MEB' de pek çok komisyon kurulmuştur. Bu komisyonlardan biri, öğretmen yetiştirme konusuyla ilgilenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin üniversitelerde yetiştirilmesi görüşü, On Birinci Milli Eğitim Şurasında olduğu gibi oluşturulan bu komisyonda da ağırlık kazanmıştır.¹⁹⁸Bu çalışmaların yürütülmesinde ve özellikle öğretmen yetiştiren okulların üniversitelere bağlanması ile ilgili çalışmaların başlatılıp yürütülmesinde dönemin Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur'un önemli girişimleri olmuştur.

1980 öncesi dönemin Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur'un başlattığı Üniversiteler Yasası çalışması, 1980 askeri darbesi sonrasında oluşturulan YÖK'e miras kalmış ve beklenildiği üzere 1982 yılı itibariyle tüm sivil yüksek öğretim kurumları gibi öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları üniversitelere devredilmiştir.¹⁹⁹

¹⁹⁷ **Onbirinci Milli Eğitim Şurası**, s. 198-199.

¹⁹⁸ Okçabal, **aynı eser**, s. 74-75.

¹⁹⁹ Altunya, **Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme.....**, s. 66.

2.3.2.3.1.1.Yüksek Öğretmen Okullarının Açılması ve Akıbeti

Öğretmen yetiştiren kurumların düzenlenmesi ile ilgili çeşitli fikirler 1974 yılında düzenlenen Dokuzuncu Milli Eğitim Şurasında ele alınmıştır. Buna göre temel eğitim sınıf öğretmenleri ve ortaokul dal öğretmenlerinden gerekli şartları yerine getirenlere, lisans öğrenimi yapma imkanı vermek üzere, imkanları elverişli bazı eğitim enstitülerinde dört yıllık lisans seviyesinde öğrenim düzenlenmesiyle ilgili çalışmalar yapılmaya başlamıştır. Böylece öğretmen yetiştiren kurumlar, eğitim sistemine paralel bir bütünlüğe kavuşturulmuş olacağından, öğretmen yetiştiren o günkü ilköğretmen okulu, eğitim enstitüsü ve dönemin yüksek öğretmen okulu adları da Yüksek Öğretmen Okulu adı altında bütünleştirilmesinin ilk adımları atılmıştır.²⁰⁰

Görülmektedirki Türkiye’de eğitim öğretim sisteminin yetersizliği ve sakatlığı üzerinde önceden beri durularak, yapılan eleştiriler bütün öğretim düzeylerini kapsamaktaydı. Fakat yapılan tüm eleştirilere rağmen kalitesi yüksek, nitelikli öğrenciler yetiştirilememiştir. Bu nedenle tüm öğretim basamaklarını içine alan bir reformun yapılması artık zorunluluk haline gelmeye başlamıştır. Fakat bir taraftanda iyi bir reform yapabilmek için kaliteli, iyi yetiştirilmiş öğretmen kadrolarına ihtiyaç duyulmaktaydı. Bu sebeple Milli Eğitim Bakanlığı Üç Yıllık Eğitim Enstitülerinin bir kısmının dört yıla çıkarılıp, Yüksek Öğretmen Okulu adı ile bu okullara ‘Akademik’ bir nitelik ve yeni bir statü kazandırmanın yerinde olacağı kararına varmıştır.²⁰¹

Buna göre, kökeni 1920’li yıllara dayanan ve liselere öğretmen yetiştiren eski yüksek öğretmen okulları resmen kapatılmış ve bunun ardından, 1978-1979 eğitim-öğretim dönemi başında sayıları 18 olan Üç Yıllık Eğitim Enstitülerinden 10’unun eğitim süreleri 4 yıla çıkarılarak bunlara Yüksek Öğretmen Okulu adı verilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Yüksek Öğretmen Okulu adı altında yeniden yapılanan bu okullar; Ankara Gazi, İstanbul Atatürk, İzmir Buca, Balıkesir

²⁰⁰ **Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası (24 Haziran-4 Temmuz 1974)**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991, s. 141-146.

²⁰¹ “Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme Sorunu”, **Milliyet Arşiv**, 15.05.1980, s. 2. (Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

Necatibey, Konya Selçuk, Trabzon Fatih, Erzurum Kazım Karabekir, Samsun, Edirne ve Diyarbakır Eğitim Enstitüleridir.²⁰²

Ayrıca 1978-1979 öğretim yılı itibariyle yeniden yapılandırılan bu okullara öğrenci alımı merkezi seçme sınavı ile yapılmaya başlanmıştır. Böylelikle liselere öğretmen yetiştirecek Yüksek Öğretmen Okulları ile Milli Eğitim Bakanlığı ve Üniversitelerin işbirliği içerisine girmesi hedeflenmiştir. Çünkü yapılacak işbirliği ile Yüksek Öğretmen Okullarında yapılacak öğretimin en azından lisans düzeyinde ya da bu kaliteye yakın olması hedeflenmiştir.²⁰³

2.3.2.3.1.2.Yüksek Öğretmen Okullarında Tarih Öğretmeni Yetiştirmede İzlenen Yöntemler

2.3.2.3.1.2.1.Bilim ve Yöntemleri Açısından

Türk eğitim sistemi içerisinde uzun süre öğretmen yetiştirme çalışmalarına hizmet etmiş olan eğitim enstitüleri, tarih öğretimi ve bu alanda öğretmen yetiştirme adına yapılan çalışmalar ve genel olarak yapılan eğitim öğretim çalışmalarının, olması gereken bilimsel çerçeve ve kalite içerisinde yürütülememesi sonucunda kapatılmıştır. Bu kurumların yerine açılan Yüksek Öğretmen Okullarından ise, tarih öğretimi ve öğretmen yetiştirilmesinin bilimsel eğitim öğretim yönünden istenilen şartları yerine getirecek donanıma sahip olması beklenmiştir.

O dönemde Türkiye’de temel eğitim ikinci kademeye öğretmen yetiştiren 10 Yüksek Öğretmen Okulu bulunmaktaydı. Bu okullarda 1978-1979 öğretim yılında itibaren uygulanan programlar geçici deneme niteliğinde olmuştur. Uygulanan bu programların 1982 yılı yaz aylarında seminer çalışması ile değerlendirilmesi ve geliştirilmesi planlanmıştır. Yüksek Öğretmen Okulları Yönetmeliğinde bu okulların temel eğitim ikinci kademesine (ortaokul) ve ortaöğretim kurumlarına (lise) öğretmen yetiştireceği açıkça belirtilmiştir. Ancak öğretmen yetiştirecek bu okulların programları incelendiğinde ise, bu programların daha çok ortaöğretim kurumlarına yönelik olduğu görülmüştür. O yıllar için temel eğitim kurumlarının ikinci

²⁰² Eşme, **aynı eser**, s. 263-264.

²⁰³ Duman, **aynı makale**, s. 39-40.

kademesine öğretmen yetiştirme konusu halen açıklığa kavuşmamıştır. Bu nedenle Onuncu Milli Eğitim Şurasında bu kurumlara o gün için 3 yıl öğrenim süreli bir öğrenimle öğretmen yetiştirilmesi önerilmiş, ancak bunun çeşitli sakıncaları olacağı düşünüldüğü raporda kaydedilmiştir.²⁰⁴

Türkiye’de eğitim sisteminde o yıllarda yaşanan olumsuzluklar sonucu eğitim ve öğretim sisteminin yetersizliği nedeniyle bütün öğretim düzeylerinde eleştirici, araştırmacı ve soruşturucu zihinler yetiştirilmesinde zorluklar yaşanmıştır. Öğretim sistemi öğrenciyi düşünmeye, analizden bir sonuca varmaya ulaştıracak nitelikte olmaması nedeniyle, ezbercilik sisteminin sürüp gittiği bir durum gelişmiştir.²⁰⁵ Yeni bir yapılanma içerisinde oluşturulan bu okullarda modern anlamda tarih öğretimi yapılması, ezberci tarih anlayışın ortadan kalkması için, hazırlanan tarih müfredat programlarının aktarmacı bir anlayıştan çıkması gerekmektedir. Fikir ürettirecek ve çağdaş tarih bilimini, tarih bilim ve öğretim yöntemlerini öğrenerek yetişmiş öğrencilerin düzeyinin, donanımının gerisinde kalmaması, tarih öğretiminin başarılı olması yönünde önemli bir yere sahiptir.

Bu anlamda Onuncu Milli Eğitim Şurasında, dönemin ortaöğretim kurumları olan liselerde tarih öğretmenleri tarafından, tarihteki bir konu savaşın kaç yılında yapıldığı, kimler arasında olduğu, kaç kişinin olduğu gibi genellikle hafızayı yoran bilgiler verilir, çocuklara aktarılmakta ve çocuklardan o bilgiler istenildiği tespiti yapılmıştır. Halbuki savaşı oluşturan ve bu nedenlerin doğurduğu çalışma ve bu savaşın hangi olayın sebebi olacağı konusunda öğrencilere determinist görüş, sebep sonuç ilintisinin ve ilişkinin verilmesi suretiyle muhakeme kabiliyetinin geliştirilmesi gerektiği fikri vurgulanmıştır. Yine şura kayıtlarında tarih dersine verilen bu örneğin, diğer dersler içinde geliştirilebileceği ifade edilerek, bu itibarla öğretmenlerin, belli yeterlilik ve bilinçte öğretmen olmaları gerektiği tespitinde bulunulmuştur.²⁰⁶

²⁰⁴ **Onbirinci Milli Eğitim Şurası**, s. 69.

²⁰⁵ “Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme Sorunu”, **Milliyet Arşiv**, 15.05.1980, s. 2. (Çevrimiçi) <http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

²⁰⁶ **Onuncu Milli Eğitim Şurası**, s. 248.

Bu sebeple Dört Yıllık Öğretmen Okullarının açılması ile bu okullarda ortaöğretimde yeni program ve anlayışı uygulayacak öğretmen yetiştirilmesi ile ilgili büyük bir ümit oluşmuş olmasından dolayı, özgür düşünceli, araştırmacı, daha çok sanat ve mesleğe dönük insan yetiştiren öğretmenler kitlelerinin bu kurumlarda yetişmesi adına beklentiler oluşmuştur.²⁰⁷

Ancak bazı eğitim tarihçileri tarafından son dönem yüksek öğretmen okulları olarak adlandırılan bu okulların gerçekte, gerek öğrenci seçimi gerekse üniversite ile entegre bir eğitim şekli açısından, bilinen Yüksek Öğretmen Okulları ile hiçbir benzerliği olamamıştır. Bu okulların Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olması, akademik bir kadro kurulmadan dört yıllık lisans eğitimi yapılmak istenmesi ve bu okullara nitelikli öğrencilerin rağbet etmeyişi, bu okulların başarısızlığına yol açan etkenler olarak görülmüştür. Sonuç olarak, bazı eğitim enstitülerinin, eğitim sürelerinin dört yıla çıkarılarak bunların kapılarına ‘Yüksek Öğretmen Okulu’ tabelasının asılması, bu kurumların Yüksek Öğretmen Okulları düzeyinde eğitim yapmaları için yeterli olmamıştır.²⁰⁸

2.3.2.3.1.2.2.Öğretim ve Yöntemleri Açısından

Orta öğretime öğretmen yetiştiren Eğitim Enstitüleri yerine Yüksek Öğretmen Okulu adı ile dört yıl öğretim süreli okulların açılması ile yüzlerce, binlerce öğrencinin eğitim gördüğü bu kurumlar içerisinde eğitim ve öğretim anlayışında da çağın şartlarına ve beklentilerine uygun olarak değişiklikler yapılması beklenmiştir.

Bu amaçla özellikle Eğitim Enstitülerinin, Yüksek Öğretmen Okullarına dönüştürülmesi sonucu, bu kurumlarda verilmek istenen eğitim-öğretim kalitesinin yükseltilmesi, öğretmen yetiştiren bu okullarda uygulanacak öğretim yöntemlerinin işlevsel olmasına bağlıydı.

Ancak yeni Yüksek Öğretmen Okullarının açılması ile bu istenen kalitenin sağlanması, istenen öğretim hizmetinin sunulması için koşullar tam

²⁰⁷ “Eğitimde Düzenleme”, **Milliyet Arşiv**, 19.07.1978, s. 9. (Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 1012.

²⁰⁸ Eşme, **aynı eser**, s. 264.

oluşturulamamıştır. Çünkü dört yıllık eğitim veren bu okulların 1979 yılında geçici ders dağıtım çizelgeleri oluşturulduğunda bile tam olarak yüksek öğretmen okullarına ait eğitim programları bulunmamaktaydı. Yeni eğitim programları hazırlanana kadar bu okullardaki fen ve matematik şubeleri dışında kalan, özellikle tarih öğretiminin yapıldığı ve tarih derslerinin ağırlıkla okutulduğu Sosyal Bilgiler Bölümünde içinde yer aldığı, diğer tüm bölümlerin yürürlükteki Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri programlarından faydalanılmasına devam edilmesi kararı alınmıştır.²⁰⁹

Oysa Yüksek Öğretmen Okullarının açılmasıyla, bu okullar için belirlenen müfredat programları, yapılması gereken öğretim çalışmaları, hem genel öğretim açısından hemde tarih öğretimi açısından uzun yıllar öğretmen yetiştiren eğitim enstitülerinin genel öğretimi ve tarih öğretiminin önüne geçmesi gerekmektedir. Ancak oluşturulan Yüksek Öğretmen Okullarının çok kısa süre içerisinde kurulması ve uzun ömürlü olamamasından dolayı, bu kurumların hali hazırda bir müfredat programı bulunmamaktaydı. Bu nedenle eğitim enstitülerinin müfredat programlarının uygulamasına geçici olarak devam edilmesi yeni açılan bu okullarda yapılan tarih öğretimi, öğretim içerisinde yer alan uygulama ve yöntemlerle ilgi bu okulların misyonunu yansıtacak bir veriye ulaşılmasını engellemektedir.

2.3.2.3.2. Yüksek Öğretmen Okullarının Eğitim Fakültelerine Dönüştürülmesi

Eğitim enstitüleri yerine 1978- 1979 yılı eğitim öğretim dönemi itibariyle 4 yıllık öğretim süresi ile açılan Yüksek Öğretmen Okulları, eğitim öğretim çalışmaları açısından çok uzun ömürlü bir sürece sahip olamamıştır. Kapatılan eğitim enstitüleriyle kıyaslandığında ise, eğitim öğretim açısından önemli gelişme ve ilerlemeler bu okullarda doğal olarak kısıtlı sürede gerçekleştirilememiştir. Akademik açıdan eğitim öğretim çalışmalarının daha bilimsel bir süreçte yürütebileceği, aldığı öğretim açısından donanımı yüksek olan öğretmen yetiştirilmesi adına yeni yapılanmaya gidilmesi için çalışmalar başlatılmıştır. Buda

²⁰⁹ “4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 206.

öğretmen yetiştiren kurumların üniversiteler bünyesinde bir araya getirilmesine yönelik bir sonuca götürmüştür.

Öğretmen yetiştirme işinin üniversitelere yani eğitim fakültelerine devredilmesi tarihsel süreç içinde, özellikle de bu sistemin 1970'lerde bozulup onarılamaz duruma gelmesi nedeniyle, kaçınılmaz ve gerekli bir değişimin niteliği haline gelmiştir.²¹⁰Zaten öğretmen yetiştiren kurumlar arasında programları bakımından da tam bir bağlantının sağlanamaması, öğrenim basamaklarına veya öğretim alanlarına göre açılan okullardan yetişen öğretmenlerin, ileride aynı okullarda görev alabilecekleri düşünülmemiştir. Bu nedenle, bu öğretmenler arasında mesleki bütünlük ve birliği sağlayacak, onlara ortak bir eğitim anlayışı ve tutum kazandıracak önlemler de alınmamıştır.²¹¹

Öğretmen yetiştirilmesi ve yetiştirilen öğretmenin kalitesinin yükseltilmesi ile ilgili yaşanan bu sıkıntıların iyileştirilmesi için bir takım adımlar atılmaya başlanmıştır. Mesela Onuncu Milli Eğitim Şurasında bu konu üzerinde durularak, öğretmen yetiştiren kurumlar hakkında toplumun bilgi seviyesinin aynı kalmadığı gibi, öğretmenin seviyesinde toplumun alt düzeyinde kaldığı eleştirileri yapılmıştır. Bu sebeplerden dolayı, şura toplantılarında getirilen öneriyle öğretmenin bilgi seviyesinin, toplumun bilgi seviyesinin üzerine çıkarılmasının gerekli olduğu, yani öğretmenlerin bilgi seviyesinin lisans düzeyine çıkarılmasının şart olduğu üzerinde ortak kanaat oluşmuştur.²¹²

Öğretmenlik mesleğine girecek elemanların en az lisans düzeyinde öğretim görmesinin şart olduğu, öğretmen yetiştiren kurumlarda, ortaöğretim usullerine göre öğretmen atamayı mutlaka bırakıp, bu kurumlarda akademik kariyerin konulması ve politik etkilerden kurtarılması gerektiği de yine şura toplantılarında ifade edilmiştir. Yeniden öğretmen yetiştirilmesi için bir öğretmen fakültesinin açılması gerektiği ve bu fakültenin içerisinde veya yüksek öğretmen okulu içerisinde, bir temel eğitim uygulama okulu ve bir genel lise uygulama okulu ya da mesleki teknik uygulama

²¹⁰ Okçabal, aynı eser, s. 89.

²¹¹ Onbirinci Milli Eğitim Şurası, s. 63.

²¹² Onuncu Milli Eğitim Şurası, s. 272.

okulu ve bir genel lise uygulama okulu veya mesleki teknik uygulama okulu yapılması gerektiği belirtilmiştir.²¹³

Bu bağlamda öğretmen yetiştirme ile ilgili görülen ve hissedilen tüm eksiklikler nedeniyle, 20 Temmuz 1982 tarihine kadar hemen hemen her yönüyle MEB'in direktiflerine ve kararlarına göre planlanıp, yürütülen ve sonuçları da bu bakanlıkça değerlendirilen bir meslek eğitimi, yani öğretmen eğitimi, bu tarihten itibaren tümüyle üniversitelerin sorumluluğuna devredilmiş bulunmaktaydı. Vaktiyle MEB'e bağlı yüksek öğretmen okulları ve eğitim enstitüleri, eski ve yeni üniversiteler ile eğitim fakültelerini oluşturmuşlar yada bir eğitim fakültesine bağlanmışlardır. Böylece ilk ve orta dereceli okul öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimleri YÖK bünyesine alınmıştır. Bu değişiklik ülkede öğretmen eğitiminin gelişmesi bakımından çok önemli aşamalardan biri sayılmıştır.²¹⁴

Öğretmen yetiştirme görevinin üniversitelere devredilmesi sonucunda ise, Atatürk (İstanbul), Buca (İzmir), Bursa, Diyarbakır, Fatih (Trabzon), Gazi (Ankara), Kazım Karabekir (Erzurum), Necatibey (Balıkesir), Samsun ve Selçuk (Konya) yüksek öğretmen okulları (eski adıyla 4 Yıllık Eğitim Enstitüleri) Eğitim Fakültelerine, 2 Yıllık Eğitim Enstitüleri ise Eğitim Yüksek Okullarına dönüştürülmüştür.²¹⁵

1982'de öğretmen yetiştiren bütün kurumlar, üniversitelere devredilerek, öğretmen yetiştirme sistemi akademik bir yapı, statü ve işleyişe kavuşmuştur. 1982 öncesi öğretmen yetiştiren kurumların her boyutunda görülen çeşitliliğe son verilerek, asgari bir birlik sağlanmış ve belli standartlar getirilmiştir. Bu yeni düzenleme öğretmen yetiştirme sistemimizi, özerk ve akademik bir yapı içerisine alarak bir bütünlük sağlarken, bu kurumları siyasi alanın dışına çıkarmak; akademik kariyer sahibi öğretim kadrosuna kavuşması, ihtisaslaşma, araştırma ve yayın imkanına sahip olması bakımından da olumlu gelişmeler olarak görülmüştür.²¹⁶

²¹³ Aynı Şura, s. 234-235.

²¹⁴ Oğuzkan, aynı makale, s. 57.

²¹⁵ Okçabal, aynı eser, s. 75.

²¹⁶ Duman, aynı makale, s. 45.

Ancak 1980'lerden günümüze kadar öğretmen yetiştirme çalışmalarını yürüten eğitim fakültelerinin, eğitim enstitüleri ve enstitülerin yerine kurulan yüksek öğretmen okulları gibi öğretmen yetiştiren kurumları yerine bu sorumluluğu doğru ve yeterli bir şekilde yerine getiremediğine dair eleştiriler de sunulmuştur. Çünkü üniversitelerin, öğretmen adaylarını alan bilgileriyle donatmış olmasına rağmen öğretmenlik ruhu verememesi adına eleştirilerde bulunulmuştur.²¹⁷

Öğretmen yetiştiren kurumların tek bir çatı altında birleştirilerek günümüze kadar gelmelerine rağmen bu alanda yaşanan sıkıntılar ve eksikliklerin giderilmesi adına yeterli olamamıştır. Bilim çatısı altında öğretmen yetiştirilmesi, verilen öğretimin, öğretimi yerine getiren öğretim kadrosunun ve bu kurumlardan mezun olan öğretmen adaylarının donanımlarının çağa uygun, işlevsel ve akademik açıdan doyurucu olması gerekmektedir. Ancak bu şekilde eğitim kadrolarının yetiştirilmesi ve bilim yapılması adına üniversiteler çatısı altında yapıcı uygulamalar gerçekleştirilebilir.

²¹⁷ Eşme, **aynı eser**, s. 269.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Tez çalışması kapsamında Eğitim Enstitülerinde tarih eğitim-öğretimi açısından konu ile ilgili eserler ve ders müfredatları tarama yöntemiyle taranıp, incelenerek elde edilen veriler belirli bir ilmi disiplin çerçevesinde ortaya konmaya ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ

Birçok alanda öğretmen yetiştiren kurumu olan Eğitim Enstitülerinde tarih bilimi, tarih öğretimi ve uygulanan tarih müfredatı sorgulanmıştır. Bu bağlamda söz konusu kurumlarda verilen tarih öğretimi ve bu öğretimin ne derece başarılı olduğu tartışılmıştır. Bu kapsamda konu incelenerek ve irdelenerek bir sonuca gidilmeye çalışılmıştır. Tarihin öğretilmesi ile ilgili ortaya çıkan olumlu ya da olumsuz sonuçlar, sorgulamamızın hareket noktasını oluşturmuştur. Enstitülerde görev yapmış dönemin tarih öğreticileri ve bu evrede yetişmiş öğretmen adayları, ders müfredatları, gözlem, inceleme ve sorgulamamızın belirteçleri olmuştur. Bütün bu hususlar, çalışmamızda ele alınıp değerlendirilmiştir.

3.2.EVREN ÖRNEKLEM

Çalışmamızda, 1946-1980 yılları arasında varlığını sürdürmüş olan Eğitim Enstitülerinde, gerçekleştirilen tarih öğretimi üzerinde durulmuştur. 34 yıllık zaman dilimi içerisinde öğretmen yetiştiren ve tarih öğretimi yapan bu kurumlarda, tarih öğreticiliğinin ve öğretim niteliğinin nasıl bir gelişim ve değişim gösterdiği üzerinde durulmuştur. Bu çerçevede, tarih bilimi, bu bilimin eğitim-öğretim içindeki yeri ve önemi, tarih alanında verilmek istenen bilgilerin tarih eğitimi ve öğretimi kapsamında öğretmen adaylarına nasıl öğretildiğinin yöntemi, yetiştirilen tarih öğretmenleri açısından bu yöntemin verimliliği tartışılmıştır. Ayrıca yakın tarihimizde tarih öğretmeni yetiştirilmesinin şartları ve tarih öğretimi yöntemlerinde alınan mesafede kısmen konumuzla mukayese yönünden ilgili olması münasebetiyle 1946-1980 arası dönem irdelenmiştir.

3.3.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Tez çalışmamı hazırlarken, 1940-1980 arası ulaşabildiğim Milli Eğitim Şura Kararları, Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergilerinde yayımlanan Eğitim Enstitüleri müfredat programları ve yönetmelikleri, çalışmaya katkı sunabilecek gazete ve dergi kayıtları ile çeşitli yazarların Türk eğitim düzeni ve eğitim tarihimizi içeren eserlerinden yararlanılmıştır.

3.4.VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Türkiye’de Eğitim Enstitülerinde gerçekleştirilen tarih öğretiminde, genel olarak, tarih öğretiminin anlatım ve not tutma ile yapılmasından dolayı, bireylerde beklenen tarih bilincinin gerektiği gibi oluşturulamadığı dikkat çekmektedir. Tarih öğretim yöntemlerinin çeşitliliğinin kısıtlı olması ve dolayısıyla bu alanda yetişmiş öğretmenlerde de bunun gözlenmesi, tarih öğretimindeki başarısızlığın nedenlerinden biri olmuştur. Eğitim Enstitülerinde tarih öğretiminde yaşanan bu sıkıntı, sadece o dönemin sorunu olmamıştır. Uzun süre tarih alanında öğretmen yetiştiren bir kurum olarak Eğitim Enstitülerinin yetiştirdiği öğretmenlerin 1970’li yıllardan günümüze kadar MEB eğitim-öğretim etkinliği içinde yer almaları tarih öğretimi açısından, günümüzün de bir sorunu olmuştur. İşte bütün bu hususlar, söz konusu kurumlarda tarih öğretiminde yaşanan sorunlar ve bu kurumlara karşı toplumda oluşmuş olumsuz anlayışlar, ortaya konmaya ve tartışılmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Denebilir ki Türkiye’de geçmişten günümüze tarih öğretimi alanında yaşanan sorunlar ve sıkıntılarda, elde edilen kısmi başarılarında Eğitim Enstitülerinin belli bir payı vardır. Tarih öğretiminin gelişimini incelemek, kıyaslamalar ve çıkarımlarda bulunmak için Eğitim Enstitülerini incelemek gerekli olmuştur. Türk eğitim sistemi içerisinde bir dönem tarih öğretiminin gerçekleştirildiği Eğitim Enstitüleri, kuruluşundan kapanışına kadar, tarih bilimine, öğretimine kısmi katkılar yapmıştır.

Tarih öğretimi alanında öğretmen yetiştirme ve tarih öğretme işlevlerini 2-3 yıllık kısa bir süre için Eğitim Enstitülerinin “Toplu Dersler Bölümü” üstlenmiştir. Bu bölüm için hazırlanmış olan tarih müfredatı ve uygulamaları göstermiştir ki, ne diğer alanların öğretimi açısından ne de tarih bilim ve öğretimi açısından çalışmalar yeterli ve verimli olamamıştır. Özellikle tarih öğretimi için ayrılan sürenin azlığı, buna karşılık tarih müfredatının yoğunluğu, Eğitim Enstitülerinde öğretimde başarının istenilen düzeyde gerçekleştirilmesini engellemiştir. Zaten enstitülerin ilk yıllarında amaçlanan hedef, her dersi okutabilen sınıf öğretmeni yetiştirmektir. Bu durum, ne tarih alanında ne de diğer alanlarda ayrı ayrı gerçek anlamda uzman öğretici yetiştirilmesine fırsat vermemiştir. Bu nedenle diğer alanlarda olduğu gibi, tarih alanında da bilim ve öğretim açısından donanımlı öğretmen yetiştirilmesi mümkün olamamıştır.

Yaşanan bu süreç birçok soruna yol açtığından, Eğitim Enstitülerinde yeni yapılanmalara gidilmeyi zorunlu hale getirmiştir. Bu yeni yapılanmalar içerisinde yeni bölümlerin açılması söz konusu olmuştur. Bunlardan biri de, tarih öğretimini gerçekleştirme işlevini de üstlenen Edebiyat Bölümüdür. Enstitülerin Edebiyat Bölümü belli bir süre tarih öğretimini gerçekleştirme görevini yerine getirmiştir. Asıl amacı ve işlevi Türkçe-Edebiyat öğretimi olmasına rağmen, bu bölümde tarih öğretimi de gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle söz konusu bölüm içerisinde, müfredat üzerinde tarih öğretimi açısından da değişiklikler yapılarak, müfredat biraz daha ayrıntılı hale getirilmiştir. Müfredatın ayrıntılı hale getirilmesi ile tarih ders saatleri de bölüm içerisinde arttırılmıştır. Bu değişikliklere rağmen, yine de tarih bilimi ve öğretimi alanında öğretmen yetiştirme çalışmaları, 1960’ların ortalarına

kadar, Eğitim Enstitülerinde başlı başına bir program ve çalışma alanı olarak kendine yer bulamamıştır. Tarih öğretimi hep başka bölümlerin bünyesinde ikinci planda yürütülmeye çalışılmıştır.

Bu durum göstermektedir ki, Eğitim Enstitülerinin kuruluşu itibariyle, enstitülerde yapılan tarih bilimi ve öğretimi alanında öğretmen yetiştirme çalışmaları, neredeyse yirmi yıl boyunca tam olarak başlı başına bir bölüm çatısı altında asli bir program içerisinde yürütülemediği. Enstitülerde başka bölümlerin çatısı altında, Genel Tarih, Türk Tarihi, Türkiye Tarihi bütünüyle tek bir tarih dersi olarak uzun yıllar müfredat içerisinde okutulmaya çalışılmıştır. Müfredatlara bakıldığında, tarih dersinde temel, “Türk Tarihi” olarak alınmış, dünyada olan önemli olaylar da bu dersin içerisinde belli başlı dayanak konular dahilinde verilmeye çalışılmıştır.

Eğitim Enstitülerinde tarih öğretiminin ve tarih öğretmeni yetiştirme işinin, asli bir şekilde yapılması, enstitülerin bünyesinde yapılan değişiklikler sonucunda Sosyal Bilgiler Bölümünün açılmasıyla birlikte olmuştur. Zira enstitülerin bünyesinde 1949-66 yılları arasında varlığını sürdüren Edebiyat Bölümünde, arzulan, ihtiyaç duyulan tarih öğretimi gerektiği gibi, istenen şekilde gerçekleştirilememiş, tarih öğretimi hep Türkçe ve Edebiyat programlarının gölgesinde kalmıştır. Yani uzun süre edebiyat bölümü tarih öğretimi alanında tam olarak beklentilere cevap verememiştir. Bu bölümde, Türkçe Edebiyat öğretimi ve öğretmen yetiştirme çalışmaları ile tarih öğretimi ve öğretmeni yetiştirme çalışmaları arasında, bir türlü denge kurulamamıştır. Bu nedenle eğitim öğretim açısından sorunların aşılması, enstitüler bünyesinde öğretimin niteliğinin yükseltilmesi için, yeni bir yapılanmaya ihtiyaç duyulmuştur. Enstitülerdeki bu yeni yapılanma içinde, tarih öğretiminin ağırlıklı olarak yapıldığı, Sosyal Bilgiler Bölümü açılmıştır.

Tüm bu yapılan değişiklikler sonucunda geliştirilmiş ve çeşitlendirilmiş tarih müfredatları, yeni tarih derslerini de içermiştir. Açılan bu yeni bölüm (Sosyal Bilgiler Bölümü) de zenginleştirilmiş tarih konuları okutulmak üzere yer almıştır. Bunun yanında tarih öğretim amaçları da tekrar gözden geçirilmiştir. Ayrıca tarih öğretiminin yapıldığı Sosyal Bilgiler Bölümünün öğretim süresinin diğer bölümlerle birlikte üç yıla çıkartıldığı görülmüştür. Böylece tarih öğretim programının

sürdürebilirliği ve uygulanabilirliği açısından yapıcı adımlar atılmıştır. Yapılan tüm bu değişiklikler, bir nebze de olsa, tarih öğretimini anlamlı hale getirmiştir. Ayrıca, tarih öğretimi için de önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Bu uygulamalara rağmen Türkiye’de Eğitim Enstitülerindeki tarih öğretimi ve tarih bilimi, müfredatları, ders süreleri, uygulamaları, bu alanda beklenen olumlu sonuçların alınması, beklentilere cevap verebilmesi açısından yeterli olmamıştır. Kaldı ki burada yetiştirilmesi istenen öğretici unsurunun da bu alanda unutulmaması gerekmektedir. Çünkü tarih gibi sözel ağırlıklı ve toplumların gelişimi ile yakından ilgili alanlarda, bu dersin öğretimini gerçekleştiren öğretmenlere, bilginin alıcısı olan öğretmen adaylarına önemli görevler düşmektedir. Özellikle tarih öğretimini gerçekleştiren öğretmenlerin donanımlarının yüksek olması, ezbercilikten uzak öğretim gerçekleştirmeleri, bilgiyi kullanabilmeleri, Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmen adaylarının mesleki anlamda gelişimlerinin tamamlanmasında, yapılan öğretimin daha bilimsel ölçütlerde yürütülmesi ve öğretmenlerin donanım zenginliği önemli bir yere sahiptir.

BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim Enstitülerinde tarih öğretiminin iyi bir şekilde yapılması için iyileştirilmelere gidilmişse de uygulama boyutunda arzulanan gelişime ulaşamamıştır. Özellikle 1960'ların sonunda başlayan ve 1970'li yıllarda da devam eden Türk eğitiminde yaşanan genel yozlaşma, Eğitim Enstitülerini ve doğal olarak enstitülerde yapılan tarih öğretimini olumsuz etkilemiştir. Enstitülerdeki öğretmen ve öğrenci niteliği düşmüştür. O günlere kadar tarih öğretiminin iyileştirilmesi, geliştirilmesi açısından enstitülerde yapılan ve yapılmak istenen tüm çalışmalar, maalesef 1970'li yıllardan itibaren, siyasetin, hükümetlerin baskısı altında özelliklerini ve önemini yitirmiştir. Bu dönemden sonra öğretim, düzende yaşanan yozlaşma ve çarpıklaşmanın kurbanı olmuştur.

Kuruluşundan itibaren öğretmen açığının kapatılması için büyük beklentilerle açılan Eğitim Enstitüleri, yıllar içerisinde yaşanan olumsuzluklar sebebiyle, zamanla eğitim öğretimin niteliğinin düşmesine neden olmuştur. Bu olumsuz gidişat, enstitülerde yürütülen tarih öğretimini ve yetişen öğretmen adaylarının niteliklerini de doğrudan olumsuz etkilemiştir. Eğitim Enstitülerinde yetişen Tarih öğretmenlerinin, tarih öğretimini bilimsel olarak öğretilebilecek bir donanıma sahip olması beklenirken, bu kurumların öğretmenlerin donanımını destekleyici bir yapı içerisinde olmadıkları anlaşılmıştır. Otuz yıldan fazla bir süre varlığını korumuş olan bu kurumlarda yetişmiş öğretmenler, çağdaş okul müfredat programında yetişememiştir. Enstitülerde yetiştirilmiş olan öğretmenlerin yetenekleri geliştirilememiştir. Onlar, daha çok bilgiyi kullanmak yerine, ezberci anlayış içerisinde yetiştirilmişlerdir.

Eğitim-öğretim alanında yaşanan tüm bu müdahaleler ve bozulmalar, Eğitim Enstitülerinin sonunu hazırlamıştır. Bu hadiseler söz konusu kurumların eğitim-öğretim işlevini layıkıyla yerine getirememesine ve onların ömrünü tamamlamasına neden olmuştur. Bunun sonucunda ise, öğretmen yetiştirme görevi, YÖK'e bağlı fakültelere devredilmiştir. Eğitim Enstitülerinden beklenen nitelikli tarih öğretmeni yetiştirme çalışması, tarih öğretiminin bilimsel bir çatı altında gerçekleştirilmesi beklentisi toplumda, halk arasında ve eğitim çevrelerinde hayal kırıklığı yaratmıştır.

Bu beklentiler, enstitülerin yerine bu işlevi günümüze kadar sürdürecektir olan eğitim fakültelerine, miras kalmıştır. Fakat eğitim fakültelerinin de bu konuda ne derece başarılı olduğu, öğretmen adaylarını ne derece donanımlı yetiştirdiği tartışma konusudur. Bu yeni kurumlardaki öğretim yöntemleri, yetişmiş öğretim elemanlarının yani öğretmenlerinin istihdamı, bu kurumlarda yapılan bilimsel çalışmaların yeterliliği konusu tartışılır durumdadır. Tarih öğretimi gerçekleştirecek ihtiyaç duyulan uzmanların ve öğretmenlerin yetiştirilmesini sağlayacak bu alanda bilimsel çalışmaları yürütecek güçlü işlevlere sahip kurumların oluşturulması sıkıntısı çekilmektedir.

Özellikle tarih öğretimi alanında kalitenin yükseltilmesi için, yapılan öğretimin küresel standartlara yükseltilmesini sağlamak için, üniversite çatısı altında yapılacak çeşitli çalışmalar desteklenmelidir. Özellikle üniversitelerin bu alandaki akademik kadrolarının yabancı üniversitelerdeki akademisyenlerle işbirliği yapması, tarih öğretimi alanında farklı uygulamaların görülmesi açısından fayda sağlayabilir. Yine gelişmiş toplumların eğitim kurumlarında yapılan tarih öğretimi ve müfredat programlarının üniversitelerimizde bu alanda yetişen tarih öğretmenlerine ayrı bir ders olarak sunulması, örnek çalışmaların yapılması, yapıcı bir adım sağlayabilir. Bununla birlikte öğrenci değişim programları ile tarih öğretimi adayları, uluslararası üniversitelere proje çalışmaları altında gönderilebilir. Tarih öğretimi ile ilgili akademik açıdan öğrencilerin bu tür uygulamalar ile deneyim kazanmaları, üniversitelerimiz bünyesinde verilen derslerin yanında kişisel gelişimlerini önemli ölçüde etkileyebilir. Ayrıca bu çalışmaların yansısı olarak, yetişen tarih öğretmenlerinin bu alanda edinecekleri fikirseller değişimin yansımalarının, meslek hayatlarına geçirilmesi sonucunda ise, ilk ve orta öğretim kademelerinde yapılan klasik anlamdaki tarih öğretiminin son bulmasını desteklemek adına bir adım olabilir.

KAYNAKÇA

A.Milli Eğitim Şuraları:

Üçüncü Milli Eğitim Şurası (2-10 Aralık 1946), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991.

Dördüncü Milli Eğitim Şurası (22-31 Ağustos 1949), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991.

Yedinci Milli Eğitim Şurası (5-15 Şubat 1962), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991.

Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası (24 Haziran-4 Temmuz 1974), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991.

Onuncu Milli Eğitim Şurası (23-26 Haziran 1981), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991.

Onbirinci Milli Eğitim Şurası (8-11 Haziran 1982), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991.

B.MEB Tebliğler Dergisi (Yönetmelikler):

“Türk Devrim Tarihi Dersi Müfredatı Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 410, 2 Aralık 1946, s. 125-127.

“Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 423, 3 Mart 1947, s. 173-179.

“Eğitim Enstitüleri Resim-İş Şubesine Konan Meslek Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 464, 15 Aralık 1947, s. 217.

“Eğitim Enstitüleri Müzik Şubesine Konan Meslek Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 464, 15 Aralık 1947, s. 217-218.

“Eğitim Enstitüleri Yabancı Dil Şubesine Konan Meslek Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 464, 15 Aralık 1947, s. 218.

“Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi Şubesine Konan Meslek Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 464, 15 Aralık 1947, s. 218.

“Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 483, 26 Nisan 1948, s. 313-320.

“2-5 Ağustos 1948 Tarihlerinde Yapılan Toplantıda İleri Sürülen Görüşler Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 499, 16 Ağustos 1948, s. 43-44.

“Orta Okul ve Lise Programlarıyla Bu Programlara Öğretmen Yetiştirme Hakkında Rapor”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 506, 4 Ekim 1948, s. 87-92.

“Eğitim Enstitüleri Arası Toplantısında Hazırlanan Müfredat Programları Hakkındaki Yönetmeliğin Devamı”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 507, 11 Ekim 1948, s. 95-98.

“Eğitim Enstitülerinde Edebiyat, Fen ve Yabancı Diller Bölümlerinin Açılması Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 558, 3 Ekim 1949, s. 1.

“Eğitim Enstitülerinin Toplu Dersler Bölümünün I. Sınıfında Yalnız Fen veya Yalnız Edebiyat Grubuna Giren Derslerden Dönerler Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 567, 5 Aralık 1949, s. 163.

“Öğretmen Yetiştiren Okul ve Enstitülerin 1950-1951 Ders Yılı Sonunda Mezun Olacakların Tayin İşlemleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 644, 28 Mayıs 1951, s. 25-29.

“Öğretmen Yetiştiren Her Derecedeki Okul ve Enstitülere Öğrenci Kayıt ve Kabul İşleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 688, 31 Mart 1952, s. 9-11.

“Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin Yeniden ve Tadilen Hazırlanması Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 875, 31 Ekim 1955, s. 171-179.

“Eğitim Enstitüleri Hakkında Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 984, 2 Aralık 1957, s. 217-222.

“Eğitim Enstitüleri Beden Eğitimi, Fransızca, İngilizce, Almanca Şubeleri ile Bütün Şubelerin Meslek Dersleri Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 994, 10 Şubat 1958, s. 11-30.

“Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinin 2. 3. ve 7. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1173, 2 Ekim 1961, s. 137.

“Yedinci Milli Eğitim Şurası Kararları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1212, 16 Temmuz 1962, s. 147-152.

“Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 3. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1227, 29 Ekim 1962, s. 227.

“Eğitim Enstitüleri, Yabancı Dil Bölümleri Haftalık Ders Dağıtım Cetveli, Müfredat Programları ve Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 3. Maddesi Hakkındaki Değişiklik Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1231, 26 Kasım 1962, s. 255.

“Eğitim Enstitüsü Yabancı Dil Bölümleri Türk Dili ve Edebiyatı Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1320, 7 Eylül 1964, s. 251-254.

“Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2’nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1419, 5 Eylül 1966, s. 221.

“Eğitim Enstitüleri Türkçe, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen ve Tabiat Bilgileri Bölümlerine Ait Ders Dağıtım Çizelgeleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1422, 3 Ekim 1966, s. 237-238.

“Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş ve Müzik Bölümlerinin Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1432, 19 Aralık 1966, s. 301-302.

“Eğitim Enstitüleri Yabancı Dil Bölümlerinin Türkçe Grubu Dersleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1441, 27 Şubat 1967, s. 65-66.

“Eğitim Enstitülerinin Sosyal Bilgiler Bölümüne Ait Ders Dağıtım Çizelgesi hakkındaki Karar”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1465, 14 Ağustos 1967, s. 243.

“Eğitim Enstitüleri Yönetmeliğinin 2. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1474, 16 Ekim 1967, s. 363.

“Rejime Göre Ayarlanmış Bölümlerin Birinci Sınıflarında Uygulanacak Haftalık Ders Cetvelleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1484, 15 Ocak 1968, s. 270-271.

“Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1508, 24 Haziran 1968, s. 292-297.

“Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programlarının Devamı Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1509, 1 Temmuz 1968, s. 299-306.

“Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1510, 8 Temmuz 1968, s. 307-308.

“Eğitim Enstitülerinin 3 Yıla Çıkarılan Bölümlerinin Ders Dağıtım Cetvelleri Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1511, 15 Temmuz 1968, s. 319.

“Eğitim Enstitülerinin Üç Yıla Çıkarılan Bölümlerinden Eğitim Bölümünün Ders Dağıtım Cetvelleri ve Ders Programları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1512, 22 Temmuz 1968, s. 331-362.

“Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1530, 25 Kasım 1968, s. 495-502.

“Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1563, 14 Temmuz 1969, s. 271-279.

“Orta Dereceli Okulların Tarih Ders Taslakları”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1640, 18 Ocak 1971, s. 17-20.

“Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2. ve 48. Maddesinde Yapılan Değişiklik Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1783, 18 Mart 1974, s. 73-74.

“Temel Eğitim I. ve II. Kademe Sosyal Bilgiler Ders Amaç ve Açıklamaları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1816, 2 Aralık 1974, s. 567-592.

“Eğitim Enstitüsü Yönetmeliğinin 2, 4 7. ve 25, 43, 49. Maddelerinde Yapılan Değişiklik Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1818, 16 Aralık 1974, s. 619-621.

“Eğitim Enstitülerine Personel Alım Genelgesi”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1823, 20 Ocak 1975, s. 37-39.

“Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1840, 19 Mayıs 1975, s. 293-298.

“Tarih Öğretiminin Amaçları Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1900, 27 Eylül 1976, s. 327-332.

“Ankara Eğitim Enstitüsünde Uygulanan Deneme Programı Haftalık Ders Dağıtımındaki Değişiklik Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1936, 30 Mayıs 1977, s. 267.

“Can Güvenliği ve Öğrenim Özgürlüğü Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1953, 26 Eylül 1977, s. 507.

“Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1953, 26 Eylül 1977, s. 499.

“Eğitim Enstitüsü Sınıf (İlkokul) Öğretmenliği Bölümü Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinin 31. ve 33. Maddelerinin Değiştirilmesi”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1956, 17 Ekim 1977, s. 517.

“İzmir Eğitim Enstitüsü Deneme Niteliğinde Uygulamaya Konulan Ders Geçme ve Kredi Esasına Dayalı Geçici Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 1968, 16 Ocak 1978, s. 17-19.

“4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Birinci ve İkinci Yarıyıl Geçici Ders Dağıtım Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2022, 26 Şubat 1979, s. 205-207.

“İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ekonomiye Giriş ve Düşünce Tarihi Dersleri Geçici Eğitim Programlarının Kabulü Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2028, 16 Nisan 1979, s. 245-246.

“Dört Yıllık Eğitim Enstitülerinin Düşünce Tarihi Adlı Dersinin Geçici Eğitim Programlarında Kabulü Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2032, 21 Mayıs 1979, s. 297.

“İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ders Dağılım ve Kredi Düzeni Çizelgesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Tebliğler Dergisi**, Sayı: 2050, 26 Kasım 1979, s. 406.

C.Gazeteler

1.Özel Gazeteler

“Mektupla Öğretim”, **Milliyet Arşiv**, 30.09.1974, s. 9. (Çevrimiçi)
<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 16 Ağustos 2012.

“Ankara Eğitim Enstitüsü ve Öğretmen Lisesinde 51 Öğretmen Başka Okula Atandı”, **Milliyet Arşiv**, 26.09.1975, s.10. (Çevrimiçi)
<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 16 Ağustos 2012.

“Ayrıcalıklılar”, **Milliyet Arşiv**, 03.11.1976, s. 7. (Çevrimiçi)
<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 16 Ağustos 2012.

“Atatürk Eğitim Enstitüsü Öğrencileri Velileriyle Yürüdü”, **Milliyet Arşiv**, 29.12.1976, s. 1. (Çevrimiçi)
<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 8 Eylül 2012.

“Okulları Harp Meydanına Çevirmek”, **Milliyet Arşiv**, 06.01.1977, s. 77. (Çevrimiçi)
<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 8 Eylül 2012.

“Olayları Önleyemeyen Yöneticilere 4 Yıla Kadar Hapis Var”, **Milliyet Arşiv**, 26.01.1978, s. 1. (Çevrimiçi)
<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false> 8 Eylül 2012.

“Eğitim Enstitülerine Çözüm Ararken”, **Milliyet Arşiv**, 04.05.1978, s. 2. (Çevrimiçi)
<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

“Eğitimde Düzenleme”, **Milliyet Arşiv**, 19.07.1978, s. 9. (Çevrimiçi)
<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

“Atatürk Eğitim Enstitüsü Dün Süresiz Kapatıldı”, **Milliyet Arşiv**, 20.09.1978, s. 9. (Çevrimiçi)
<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 2012.

“Milli Eğitim Bakanlığı Öğrenci Alımı”, **Milliyet Arşiv**, 04.12.1978, s. 6.
(Çevrimiçi)

<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 1012.

“Mektupla Öğretimde Sınav Tarihleri Belli Oldu”, **Milliyet Arşiv**,
17.01.1979, s. 14. (Çevrimiçi)

<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 1012.

“4 Yıllık Eğitim Enstitüleri Fen ve Edebiyat Fakülteleriyle Birleşecek”,
Milliyet Arşiv, 04.05.1979, s. 14. (Çevrimiçi)

<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 1012.

“Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme Sorunu”, **Milliyet Arşiv**, 15.05.1980, s.
2. (Çevrimiçi)

<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 1012.

“Bir Seminerin Penceresinden Üniversite Sorunu”, **Milliyet Arşiv**,
14.04.1981, s. 2.

(Çevrimiçi)<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=e%C4%9Fitim%20enstit%C3%BCleri&isAdv=false>, 13 Eylül 1012.

2. Resmi Gazeteler

“Eğitim Enstitülerinin 3. Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik”, **Resmi Gazete**, Sayı: 12256, 14 Kasım 1962, s. 9165. (Çevrimiçi)
<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11256.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11256.pdf>, 28 Nisan 2012.

“1739 Millî Eğitim Temel Kanunu”, **Resmi Gazete**, Sayı: 1739, 24 Haziran 1973, s. 4. (Çevrimiçi)
<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf>, 28 Nisan 2012.

“Öğretmen Yetiştiren Yüksek Dereceli Okullarile İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun Yönetmeliklerinde Öngörülen Öğrenci Kayıt ve Kabul İşlemlerine Ait Hükümlerin, Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Milli Eğitim Bakanlığınca Her Yıl Yeniden Tespit Edilecek Esaslar Dahilinde Uygulanması Hakkında Yönetmelik”, **Resmi Gazete**, Sayı: 15177, 14 Mart 1975, s. 7. (Çevrimiçi)
<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/15177.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/15177.pdf>, 28 Nisan 2012.

“Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri Yönetmelik”, **Resmi Gazete**, Sayı: 16744, 4 Eylül 1979, s. 21. (Çevrimiçi)
<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16744.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16744.pdf>, 28 Nisan 2012.

E.Araştırma ve İncelemeler

Altunya, Niyazi: **Gazi Eğitim Enstitüsü: Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)**, Ankara, G.Ü. İletişim Fakültesi Basımevi, 2006.

Altunya, Niyazi: **Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Deneyimi (1848-2008)**, İstanbul 2008.

Aslan, Erdal: “Devrim Tarihi Ders Kitapları”, **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları: Buca Sempozyumu (29 Eylül-1 Ekim 1994)**, Yay. Haz. Özbaran Salih, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1995, s. 295-309.

Aybars, Ergün: “Türk Devrim Tarihi Nasıl Verilmelidir?”, **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları: Buca Sempozyumu (29 Eylül-1 Ekim 1994)**, Yay. Haz. Salih Özbaran, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1995, s. 285-294.

Başgöz, Rasim: “Cumhuriyet ve Eğitim Enstitüleri”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 61-68.

Batır, Betül: Eğitim Enstitülerinden Eğitim Fakültelerine Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmek, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 12, 2008, s. 521-537.

Doğan, Cihangir: “Türkiye’de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Politikaları ve Sorunları”, **Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 35, Güz 2005, s. 133-149.

Duman, Tayyip: **Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme**, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1991.

Duman, Tayyip: “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Alanındaki Uygulamalar ve Gelişmeler”, **Öğretmen Okullarının 160. Yılı 1848-2008**, Ankara, Seviye Yayıncılık ile Ankara Hasan Ali Yücel Öğretmen Lisesi ve Ankara Hasanoğlan Atatürk Anadolu Öğretmen Lisesi Ortak Yayını, 2008, s. 31-45.

Duru, Kazım Nami: “Orta Okul Öğretmenleri Öğrencilerini Tanımaya Muvaffak Olamıyorlar”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 54-56.

Erim, Nihat: “Orta Okul İhtiyacı Karşısında”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 43-44.

Eşme, İsa: **Yüksek Öğretmen Okulları**, İstanbul, Bilgi Başarı Yayınevi, 2003.

Güler, İbrahim: **Tarihin Toplumdaki İşlevi ve Yeri (Öğretimi)**, 4. Basım, İstanbul, Elif Kitapevi, 2012.

Levend, Agah Sırrı: “Orta Okullarda Öğrencinin Durumu”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 72-74.

Maaske, Roben J.: **Türkiyede Öğretmen Yetiştirme Hakkındaki Rapor**, Ankara, Maarif Basımevi, 1956.

Meyan, Hüseyin: “Eğitim Enstitüleri”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 57-60.

Nadi, Nadir: “Bir Açıklama ve Bir Gerçek”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 40-42.

Oğuzkan, Ferhan: “Öğretmen Eğitimi”, **Eğitim Bilimleri Sempozyumu: 5-6 Nisan 1984**, Yay. Haz. Cavit Kavcar, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları, 1984, s. 55-63.

Okçabal, Rıfat: **Öğretmen Yetiştirme Sistemimiz: Tarihsel Gelişim, Bugünkü Durum ve Öğretmen Eğitimi Sorununa Bir Sistemler Yaklaşımı**, Ankara, Ütopya Yayınevi, 2005.

Oksal, Sedat: “Milli Eğitimde Yeni Hamleler”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 45-47.

Öztürk, Cemil: **Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar**, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2005.

Sirer, Reşat Şemsettin: “Orta Okul Meselemiz”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 12-19.

Tuğrul, Mehmet: “Eğitim Enstitüleri”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 51-53.

Yetkin, Suut Kemal: “Öğretmen Davası”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 37-40.

Yılman, Mustafa: **Öğretmenlik Mesleği ve Meseleleri**, İstanbul, Bayrak Yayınevi, 1992.

Yazarsız, “Öğretmen Okulları Eğitim Enstitüsü Haline Getiriliyor”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 20-21.

Yazarsız, “Eğitim Enstitüleri Kurulması Hakkındaki Teklif”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 5-11.

Yazarsız, “Eğitim Bakanı Son Kararları İzah Ediyor”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 22-25.

Yazarsız, “Eğitim Enstitüleri Hakkında Direktifler”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 26-33.

Yazarsız, “Orta Okulların Öğretim Seviyesi Düşecek mi?”, **Eğitim Enstitüleri Kurulurken**, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1946, s. 79-80.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi, “**Üniversitelerde ve Yüksek Okullarda Türk İnkılap Tarihi Derslerinin Ekli Programa Göre Ayarlanması Hakkındaki Yönetmelik**”, 20 Aralık 1951 Tarihli ve 194 Sayılı Yazısı.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi, “**İki Yıllık Eğitim Enstitülerinin Ekonomiye Giriş ve Kültür Tarihi Dersleri Geçici Eğitim Programlarının Kabulü Hakkındaki Yönetmelik**”, 3 Nisan 1979 Tarihli ve: 63 Sayılı Yazısı.

EKLER

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR. İLGİLİ MAKAM VE MÜSESSSELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 40 KURUŞTUR.
ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR.

Cilt: 9

3 MART 1947

SAYI: 423

YÖNETMELİKLER:

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı:

Karar sayısı: 21

ÖZET:

Karar tarihi: 21/1/1947

«Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği» nin geçici olarak yürürlüğe konmasıdır.

Ankara Gazi, İstanbul ve Balıkesir Eğitim Enstitüleri müdürlükleri tarafından hazırlanıp ayrıca de uygun görülen «Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği» nin geçici olarak yürürlüğe konması hususunun Bakanlık Yüksek Makamının onamına arzı kararlaştırıldı.

Uygundur
21/1/1947

Millî Eğitim Bakanı

K. Y.

Reşat Şemseddin Siren

EĞİTİM ENSTİTÜLERİ GEÇİCİ YÖNETMELİĞİ

Madde 1 — Eğitim enstitüsü, ilk ve orta okulu içine alan öğrenim süresi sekiz yıllık okullara, orta dereceli öğrenim kurumlarına ve köy enstitülerine öğretmen yetiştiren bir yüksek öğrenim kurumudur.

Madde 2 — Eğitim enstitüsü, eğitim ve öğretim çalışmalarında, öğrencilerinden:

- Millî ahlakın ülkelerine bağlı, millet ve insanlık ülküsünü benimsemiş,
- Pozitif bilim anlayışını kazanmış ve bilgilerini meslek alanında kullanma yollarını hakkıyla öğrenmiş,
- Çalışkan, mesleğine bağlı, yurdun her yerinde seve seve hizmette bulunmaya hazır,
- Yaşayışı ve çevresine yaptığı etki bakımından örnek tutulmaya layık,
- Bedence ve karekterce sağlam, şahsiyet sahibi birer meslek adamı olarak yetiştirilmelerini amaç sayar.

Madde 3 — Eğitim enstitüleri (Toplu dersler bölümü) ve (Tek dersler bölümü) olmak üzere iki kısma ayrılır.

- Toplu dersler bölümünde, birinci maddede sözü geçen sekiz yıllık okulların Müzik,

Resim-İş, Beden Eğitimi, Yabancı Dil, B.ç.İ.D.kiş dersleri gibi özel kabiliyet ve maharet isteyen derslerin dışında bütün dersleri okutmaya yetkili öğretmenler yetiştirir. Bu bölümün öğrenim süresi iki yıldır.

- Tek dersler bölümü, Müzik, Resim-İş, Beden Eğitimi ve Yabancı Dil şubelerinin ihtiva eder. Bunlardan Müzik, Resim-İş şubelerinin öğrenim süresi üçer yıl, Beden Eğitimi ve Yabancı Dil şubelerinin ikişer yıldır.

Madde 4 — Eğitim enstitüleri parasız yatılıdır. Mezunları öğrenimlerini bitirdikten sonra, Millî Eğitim Bakanlığı emrinde, gerek enstitüde gerekse daha önce devlet hesabına yatılı olarak okudukları müddetle bir buçuk misli mecburi hizmete tâbi tutulurlar. Enstitüye sınıf kadrosunun müsaadesi nispetinde yazısız öğrenci alınabilir; bu gibiler mecburi hizmet kaydına tâbi değildirler.

Madde 5 — Eğitim enstitüsünün toplu dersler bölümüne her yıl Millî Eğitim Bakanlığınca tesbit edilen esaslara göre öğrenci alınır.

Eğitim enstitüsündeki öğrenim, meslekî bir bütün teşkil ettiğinden, bu öğrenim ilk sınıftan itibaren başlar, ve enstitüye devam etmek suretiyle tamamlanır; yukarı sınıflara naklen veya imtihanla öğrenci alınmaz.

Madde 6 — Öğretimde güdülecek yollar ve haftalık ders dağıtımı, öğretim programı gereğince tesbit edilir ve uygulanır.

ÖĞRENCİ KAYIT VE KABULÜNE DAİR ESASLAR

Madde 7 — Eğitim enstitülerine şu şartları taşıyan öğrenciler alınır:

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak (yabancı öğrenci Millî Eğitim Bakanlığının müsaadesiyle kabul edilir),
- Lise olgunluk imtihanını vermiş veya öğretmen okulunu bitirmiş olmak (Müzik, Resim-İş, Beden Eğitimi şubelerine girmek isteyen lise mezunlarının, olgunluk imtihanını da vermiş olmaları şart değildir.)
- 25 yaşından büyük olmamak (Gündüzlüler için 30 yaşından büyük olmamak).

d) Sağlam ve sıhhatli olmak (Pepelik, kekeme, körlük, şaşılık, tam sağırılık, topallık, çolaklık gibi beden artzısı bulunmamak, varem gibi bulaşıcı hastalıklardan ve öğretmenliğe mâni olacak diğer organık ve ruhsal arzuları bulunmamak.)

e) 2 nci maddenin «b» bölümünde bahsolunan şubelere girecekler için, seçme imtihanında başarı göstermek,

f) Öğrenimine ara vermiş ise askerlikle ilişkisi olmadığını belgelendirmek,

g) Evli, hoşanmış veya dul bayanlarla, evli erkekler eğitim enstitülerine yatılı öğrenci olarak alınamazlar,

h) Enstitüye gündüzlü devam etmek isteyenlerin resmî bir dairede görevli olmamaları lâzımdır.

Madde 8 — Yukardaki şartları haiz olup enstitüye girmek isteyenlerin, mezun oldukları okulu ve girmek istedikleri şubeyi bildiren bir dilekçe ile ve açık adrese enstitü müdürlüğüne başvurmaları, dilekçelerine aşağıda yazılı belgeleri de ilâştirmeleri lâzımdır:

- Lise bitirme ve olgunluk veya öğretmen okulu diplomalarının tasdikli örnekleri (asılları kesin kabulleri sırasında istenir.)
- Mezun olduğu okulca örneğine uygun olarak doldurulacak fiş,
- Nüfus hüviyet cüzdanının tasdikli örneği,
- Öğrenimine ara vermiş olanlardan mecburiyet belgesi ve salâhiyetli makamdan alınmış iyi hal kağıdı,
- Sağlık kurumlarından alınmış örneğine uygun sağlık fişi (Beden Eğitimi şubesine girecekler, okul idaresinin göstereceği bir sağlık kurulu tarafından ayrıca muayene edileceklerdir.)
- Enstitüye gündüzlü olarak girmek isteyen öğretmen okulu mezunları için ilk öğretimde mecburi hizmetlerini bitirmiş olduklarına veya esasen böyle bir mecburiyetleri bulunmadığına dair mahallî millî eğitim müdürlüklerinden alınmış bir belge,
- Örneğine uygun kayıt beyannamesi,
- 4.5x6 boyunda 6 fotoğraf,
- Resim-İş şubesine girmek isteyen öğrenci 10 uncu maddenin «a» fıkrasında yazılı etüt ve resimleri evrakına ekleyecektir.

j) Beden eğitimi şubesine girecek öğrenciler bu evrakta, yönetmeliğe ilişkin örnek ne göre hazırlanmış fişi de ekliyeceklerdir.

k) Eğitim enstitülerine yatılı alınmaları kararlaştırılan öğrenciler örneğine göre moterlikçe düzenlenmiş bir yüklenme senedi vermeye mecburdurlar; bu senedi vermedikçe enstitüde yerleştirilip yatılamazlar.

l) Öğretmenlikten gelen veya yeni öğretmen okulu mezunu adaylar bağlı buldukları veya emine verildikleri millî eğitim müdürlüklerinden alacakları hizmet müddeti cetveli ile, her haug bir ilişkili bulunmadığına dair belgeyi, kesin kabullerinde göstermek zorundadırlar.

Madde 9 — Enstitü yönetimi, bu esaslara göre başvurulara, aday numaralarıyla, imtihanla öğrenci alan şubeler için yapılacak seçme imtihanının günlerini bildirir.

SEÇME İMTİHANLARI

Madde 10 — Seçme imtihanı adayın gireceği şubeye göre, aşağıda yazılı ders ve bahsişlerden yapılır:

a) Resim-İş şubesine girmek için: İsteklilerin müracaat defterlerine ekli olarak gönderilecekleri ödevler şunlardır:

1 — 24x32 büyüklüğünde 2 el renkli olmak üzere tabiatın yapılmış dört resim,

2 — Cetvel, gönye ve pergeli gibi resim aletleri kullanmak suretiyle, çam mürekkeple yapılmış bir alet veya makine resmi,

3 — Adayın bulunduğu yerin tarih, ekonomisi veya genel şartları ile ilgili bir etüt (bu etüt şahsi araştırmalar mahsulü olacak, resim, kroki, harita, grafik ve fotoğrafla ifadelendirilecektir.)

Bu ödevlerin incelenmesi neticesinde pratik imtihana çağrılanların enstitüde yapılacak Resim ve İş imtihanında başarı göstermeleri şarttır.

b) Beden Eğitimi şubesine girmek için: Teorik olarak; Biyoloji, Beden Eğitimi Tarihi ve Spor Kurumları; Beden Eğitimi ile ilgili genel bir konu üzerinde Kompozisyon. Pratik olarak; aletle ve aletsiz camuastık, cem'i oyunlardan biri, hafif atletizmden sürat ve mukavemet koşuları (100 metre sürat ve erkeler için 3000, kızlar için 1000 metre mukavemet koşuları) uzun ve yüksek atlama denemeleri.

c) Müzik şubesine girmek için: 1 — Türkçe Kompozisyon, 2 — Okullarda söylenen şarkı ve marşlar için yeter derecede ses yeteneği, 3 — Nota, Ritm ana kavramları, aralıkların tanınması ve birbirinden ayrılması, majör ve minör gamlarla akortların tanınması gibi ögesel müzik bilgileri, 4 — Her hangi bir müzik aleti üzerinde az çok bir enstrüman yeteneği (keman ve piyano üstün tutulur.)

d) Yabancı dil şubesine girmek için: Dikte,

kiçik ve basit bir metin üzerinde ana dilden yabancı dile, yabancı dilden ana dile çevirme; sade bir konu üzerinde yabancı dilde bir kompozisyon; gramer; lise yabancı dil kitaplarından bir parçanın okunması ve konuşma.

Madde 11 — Seçme imtihanları, enstitü yönetimince kurulan komisyonlar tarafından ve bu komisyonların kararlaştırılacakları şekilde göre ya yazılı, ya sözlü veya hem yazılı, hem sözlü olarak enstitüde yapılır. Not 10 numara esaslı üzerine takdir olunur.

Madde 12 — Seçme imtihanları neticesinde ihtiyaca göre yatılı olarak enstitüye alınacakları enstitü yönetimi tesbit ve ilân eder. Bunda da, enstitü öğrenci kadrosu durumuna göre alınma not dereceleri esas tutulur.

Madde 13 — Uygun bir not alan fakat notunun derecesi ve yatılı öğrenci kadrosunun müsadesizliği dolayısıyla yatılı olarak alınmayan öğrenciler, sınıf mevcudunun müsadesi nispetinde gündüzlü olarak kabul edilebilirler. Böyle bir isteği olanların, yatılı alınmaları belli olduktan sonra en geç üç gün içinde enstitü yönetimine başvurularını lazımdır.

Madde 14 — Gündüzlü öğrencilerden ders yılı sonunda başarı gösterenler, kadno müsade ise ve enstitüye alındıkları tarihte yaşı 25 ten yukarı değil idi ise yatılıya geçirilebilirler. Bu hükümler seçme ödevlerinin başarı derecesi ile okul iç ve dışındaki durumunu dikkate alınır.

Madde 15 — Enstitüden enstitüye öğrenci nakli Bakanlık emriyle yapılabilir.

MÜDÜR

Madde 16 — Enstitü müdürü, enstitünün öğretimi, eğitimi ve yönetim çalışmalarının sorumlusu olup bu çalışmalarını düzenleyicisi ve amiridir.

Madde 17 — Müdürün başlıca görevleri şunlardır:

a) Enstitüyü temsil etmek. Bu sıfatla, evrakı, diplomaları ve sair belgeleri hazırlamak ve tasdik etmek.

b) Enstitünün bilimsel faaliyetini yükseltmeğe çalışmak, yönetmelik ve programlar dairesinde dersleri, uygulama faaliyetlerinin düzenli cereyan etmesini, dersler arasında bağlılığı ve ahengi sağlamak ve denetlemek.

(Müdür bizzat derslere girmek suretiyle öğretimi denetleyecek gibi, bu işi şube ve grup başkanları devralarak da yapabilir.)

c) Müdür yardımcıları, müdür yardımcılarını ve yönetim memurlarını Bakanlık makama inha etmek enstitü

öğretmenleri için Bakanlığa teklif bulunmak, 3656 sayılı kanunun 19 uncu maddesi hükümlerine uyan müstahdemleri tayin ve ücretlerini tesbit etmek,

d) Enstitünün bütçesini hazırlamak, tasdikten çıkınca uygulamak, ita amîliği ödevini yapmak,

e) Enstitünün bütün kurullarına ve komisyonlarına gereği halinde başkanlık etmek,

f) Enstitünün genel çalışmalarını hakkında her yıl temmuz ayında Bakanlığa rapor vermek.

MÜDÜR BAŞYARDIMCISI ve MÜDÜR YARDIMCILARI

Madde 18 — Müdür başyardımcısı, müdürün vereceği emirlerle idare işlerini uygular. Enstitü Büro işlerinin düzenleyicisi ve müdürün başında bulunmadığı zamanlarda onun vekilidir. Bu madde hükümleri gereğince başyardımcısı işleri yapar:

a) Enstitünün öğrenci kayıt kabul ve yazı işlerini düzenler, gerekli cetvellerin gününce hazırlanmasını sağlar.

b) Öğrencilerin devamlarına, imtihanlara ve diğer işlere ait defter, cetvel, diploma ve dosyaların hazırlanmasını tamini ve belgeleri inceleyerek müdürle beraber imza eder.

c) Okulun disiplin işlerini düzenler ve bu işleri yakından gözetilerek ilgilileri ödevine çağırır.

d) Tahakkuk memuru ödevini yapar ve bu sıfatla okulun bütün ödeme ve gider tahakkuk kâğıtlarını inceleyerek imza eder. Enstitüye alınan eşya ve eşzakarın satma alınma ve muayenesi için teşkil olunan kurullara başkanlık eder.

e) Ambar ve depo muamelelerini, en az ayda bir defa, kontrol ve teftiş eder.

f) Müdür yardımcılarını gibi nöbete enstitüde kalır.

g) Enstitü disiplin kuruluna başkanlık eder.

h) Öğretmenlerden ve memurlardan ödevlerini geç gelenleri veya gelmeyenleri yazılı müdüre bildirir.

1) Öğrencilere ait izni işlerini müdürden aldığı direktif dâhilinde yürütür.

Madde 19 — Müdür yardımcısı müdür tarafından verilen ödevleri ve emirleri başyardımcının nezareti altında yaparlar. Enstitünün eğitim, yönetim ve yazı işlerinden müdür yardımcısına verilecek ödevler müdür tarafından her birine ders yılı başında bildirilir. Müdür yardımcısı, bundan başka, nöbete enstitüde kalarak enstitünün işlerini ve öğrencilerine nezaret eder.

Nöbetlik 24 saat devam eder. Müdür başyardımcısı ve yardımcısı nöbetçi oldukları za-

manlarda enstitünün gündelik işlerini düzenli yürütülmesinde birinci derecede sorumludurlar.

ŞUBE VE GURUP BAŞLARI

Madde 20 — 2 nci maddelerin «b» fıkrasında sözü geçen şubelerin başlarında birer şube başı bulunur. Aynı sıradaki toplu dersler bölümünde de her ders zümresi için bir öğretmen gurup başı olarak görevlendirilir.

Şube ve gurup başları enstitü müdürünün teklifiyle Bakanlığa tayin olunur.

Madde 21 — Şube ve gurup başlarının görevleri şunlardır:

- Kendi şube veya zümresi öğretmeni'nin eğitim enstitülerinin maksat ve hedeflerine ve öğretimi programlarını tesbit etme esaslarına uygun bir şekilde yürütülmesini sağlamak,
- Seminer, laboratuvar, atelye, uygulama dersleri çalışmalarını ve diğer çalışmalarını düzenlemek,
- Zümre derslerinin öbür ders zümreleri ve hele meslek dersleri öğrenimi ile ahenkli bir surette sıkı işbirliği halinde yürütülmesini sağlamak.

- Zümresinde bağlı uygulama öğretmeninin çalışmalarını düzenlemek ve takibetmek, bu çalışmalarını fiilen idare etmek,
- Kendi şube veya zümrelerinin öğretmenlerini sık sık toplayarak öğretimin gelişimi ve çalışma neticelerini incelemek, gereken tedbirleri almak. (Toplantılarda konuşulan işler, varılan kararlar, uygulama yolları anılmak üzere müdürlüğe bildirilir. Toplantılara yazılı özeti ait olduğu dosyalarda saklanır.
- Şube gurup başları en az haftada bir gece ve gerektiğinde gündüz, öğrencilerin serbest çalışma zamanlarında ve diğer zamanlarda enstitüde kalarak öğrencilerin çalışmalarına yardım ve nezaret ederler.

ENSTİTÜ KURULU

Madde 22 — Enstitü kurulu müdürün başkanlığında müdür başyardımcısı ile şube ve gurup başlarından teşekkül eder.

Madde 23 — Enstitü kurulunun ders yılı içinde en az dört defa toplanır. Ders zümreleri ve şubeler arasındaki müşterek öğretimi ve eğitim meselelerini inceleyip ahenkleşirmek, b ihassa öğretimin eğitim enstitülerini amaçlarına uygun olarak yürütülmesini sağlamak bu kurulun başlıca vazifesidir.

ÖĞRETMENLER

Madde 24 — Eğitim enstitüsü öğretmenleri, öğrencilerin bu yönetmelikte belirtilen amaçlara uygun şekilde yetiştirilmelerini başlıca

imancası oldukları için, derslerde ve dersler dışında, bu hususta gereken işleri yapmakla yükümlüdürler.

Madde 25 — Öğretmenler ders yılı içinde öğrencilerinin her türlü durumları ile yakından ilgilenerek her biri hakkındaki görüşlerini ve kanaatlerini tesbit ederler. Öğretmenlerin bu husustaki nihai mütalâaları her yıl mayıs ayı ortasında enstitü kurulunda görüşülür. Ve neticeleri en geç haziran ayı başında yazılı olarak enstitü yönetimine verilir.

Madde 26 — Eğitim enstitüsü öğretmenleri, maaşları karşılığında haftada 12 saate kadar ders okutmakla yükümlüdürler. Öğretmenler enstitü dışında, müdürün muvafakatiyle haftada 4 saati geçmemek üzere ek görev alabilirler. Şube ve gurup başları böyle bir görev alamazlar.

Madde 27 — Derslere, laboratuvar çalışmalarına, uygulama derslerine, enstitünün ödevli bulunduğuları her türlü toplantılara özerk olarak gelmek veya geç gelen öğretmenlere maaş kesme cezası verilir. Bu cezanın uygulanmasında, kesilecek ücretin bir saata karşılık olan miktarı, bir ay 4 hafta sayılarak maaşın bir aylık tutarı öğretmeni'nin aylık ders saatlerine bölünmek suretiyle hesaplanır. Geç gelen öğretmeni'nin müdürlüğe bildirdiği çekir; tekrerründe, derse gelmemiş sayılarak öğretmen hakkında bu maddede açıklanan ceza hükümleri uygulanır.

ÖĞRETMENLER KURULU

Madde 28 — Öğretmenler kurulu, enstitünün bütün öğretmenlerinden teşekkül eder.

Madde 29 — Öğretmenler kurulu, gerektiğinde, müdürün başkanlığında toplanır. Enstitünün genel eğitim ve öğretim meselelerini, müdürlüğün ve öğretmenler kurulunun temsil ettiği eğitim ve öğretim konularını müzakere eder.

İÇ HİZMETLER ŞEFİ

Madde 30 — Enstitünün bütün maddi işlerinin düzenlenmesinde müdürün yardımcısı olan iç hizmetler şefi'nin görevleri şunlardır:

- Enstitü binalarının iç ve dışını, enstitü bahçesinin temiz tutulmasını, eşya ve tesislerin iyi kullanılmasını sağlamak,
- Demirbaş eşya defterlerinin düzgün tutulmasını günü gününe işlenmesini denetlemek ve ayrıntı işlerinin ayniyat yönetmeliği hükümlerine göre, ilgili memurlar ve komisyonlar tarafından yapılmasını takibetmek ve bu hususta müdüre gereken malumatı vermek,
- Enstitü muayene komisyonunun tabii üyesi sıfatıyla eşya ve errazın muayene ve tesellümünde hazır bulunmak,
- Müstahdemlerin temizliğini takibetmek,

ödevlerini ayırmak ve çalışmalarını denetlemek, 1 günden fazla 15 günden fazla kadar gündelikleri kesilmek suretiyle cezalandırılmalarına veya işten çıkarılmalarına lüzum görülenleri müdüre bildirmek,

- Memurların devamlarını denetlemek, ödevlerini düzenlemek ve çalışmalarını takibetmek.

KÂTİP VE HESAP MEMURU

Madde 31 — Kâtip, müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı veya iç hizmetler şefi tarafından kendisine verilen yazı işlerini yapar. Gelen ve giden evrakla ait defterleri tutar. Bu evrakın asıl veya suretlerini saklar, gerekçelere cevap hazırlar; işleri günü gününe neticelenendir.

Madde 32 — Öğretmen, memur ve müstahdemlerin sicil defterlerini tutar ve bunlara ait değişimleri günü gününe işler.

Madde 33 — Kâtip'in hesap memurluğuna ait görevleri şunlardır:

- Satın alınacak eşya ve malzemenin efesileme şartlarını ve sözleşme suretlerini hazırlamak,
- Müdür veya başyardımcı tarafından bildirilen maaş veya hesap işlerine ait vukuatı günü gününe işlemek ve gereken muameleleri yapmak,
- Mutemet sıfatıyla kendine verilen avansları kanun ve yönetmeliklere, müdürden alacağı emirlere uygun olarak sarfetmek ve hesabını tutmak,
- Sarf kâğıtlarını kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlamak ve buna ait belgeleri, faturalarını örneklerini ve satın alma kararlarını dosya halinde saklamak,
- Ödenek, maaş, avans ve senet defterlerini tutmak,
- Her ay sonunda ödeme ve tahakkuk cetvellerini ve mali yıl sonunda güdülecek olan üç numaralı istatistik cetvellerini hazırlamak,
- Enstitünün mutemetliğini yapmak; öğretmen, memur ve müstahdemlere ait maaş ve ücretleri okullar saymanlığında almak, snihiplerine gününde dağıtmak,
- Ambar kontrol defterlerini tutmak.
- Gündelik tabelayı tanzim ederek müdüre tasdik ettikten sonra ambar memuruna vermek.

DERS ARAÇLARI MEMURU

Madde 34 — Ders araçları memurlarının görevleri şunlardır:

- Kendisine teslim edilen ders araçlarını ve atelye gereçlerini iyi korumak; bu araçlarla

gereçlerin saklandığı yerlerin düzenini ve temizliğini sağlamak.

- b) Ayniyat yönetmeliği hükümlerine uygun olarak ders araçları ayniyat mutemetliği ödevini yapmak ve ders araçları demirbaş eşya defterini tutmak.
- c) Ders araçlarının ve gereçlerin bilgî bölümlerine göre ayrılmış defterlerini tutmak.

KİTAPLIK MEMURU

Madde 35 — Kitaplık memurunun görevleri şunlardır:

- a) Ayniyat yönetmeliği hükümlerine uygun olarak kitaplık ayniyat mutemetliğini yapmak ve kitaplık demirbaş eşya esas defterlerini tutmak,
- b) Kitaplık demirbaş esas defterlerinden başka kitapların bilgî bölümlerine göre tasnifli bir fihristin ve belli esaslara göre fişlerini düzenlemek.
- c) Kitaplığı okul müdürünün tesbit edeceği zamanlarda öğrencilerle faydalanması için açık bulundurmaktır.
- d) Kitaplık dışında okunmak üzere kitap istiyen öğretmen ve öğrencilere Enstitü Yönetimince tesbit edilen özel bir yönetmelik hükümleri içinde kitap verip alma işini yürütmek,
- e) Kitaplık memuru enstitü kitaplığında kitapların iyi muhafaza edilmesiyle yükümlü, karyolmalarından sorumludur.

AMBAR VE DEPO MEMURU

Madde 36 — Ambar ve depo memurunun görevleri şunlardır:

- a) Satın alınan eşyanın ve erzakın tesellümüünde hazır bulunmak, muayene edilerek ka-bullerine karar verilen erzak ve eşyayı tesellim edip ambar veya depoda tutana ile saklamak,
- b) Kitaplık ve ders araçları dışında kalan demirbaş eşya esas defterleriyle kullanılmaya ve yığılmaya yarayan erzak, eşya ve gereçlere makhuz, ambar ve depo esas defterlerini ve yatılı öğrenci eşya ve gereçlerini dağıtım defterlerini tutmak,
- c) Ayniyat yönetmeliği gereğince depo ve ambarın ayniyat mutemetliğini yapmak ve sözü geçen yönetmelik gereğince demirbaş eşya vukuatı hakkında gereken işlemleri günü gününe takip ve intaç etmek,
- d) Hesap memuru tarafından düzenlenen tabelâ gereğince erzakı nöbetçi müdür yardımı ve iç hizmetler şefi huzurunda tartarak açığı teslim etmek. Tabelânın altını ilgililere imzalatmak,
- e) Sipariş pusulalarını tanzim etmek ve müdüre imzalatılarak vaktinde ilgililere göndermek, enstitüye gelen yiyecek ve gereçlere

muayene ve tesellümü için ayniyat yönetmeliği gereğince yapılması lâzım gelen işlemleri takbetmek, ve neticelendirilmek, bu husustaki evrakı saklamak,

- f) Ambar ve depoya giren çıkan eşya ve gereçlerin müsbit evrakını saklamak; giren çıkan eşya ve erzakın kayıtlarını usulüne uygun şekilde ve ayniyat yönetmeliğinin tesbit ettiği esaslar içinde yapmak.

Madde 37 — Enstitünün demirbaş eşya ve gereçleri, Bakanlığın emri olmadıkça muvakkaten dahi olsa başka bir daireye verilemez. Uygulama okulunda kullanılması caizdir.

SAĞLIK İŞLERİ

Madde 38 — Enstitü hekiminin görevleri şunlardır:

- a) Enstitü hekimini her öğretim yılı başında enstitüye yeni girecek öğrencileri muayene ederek sağlıklarını bakımından enstitüye devamlarını uygun gömmediklerini ayırır,
- b) Her öğretim yılı içinde yatılı ve gündüzlü bütün öğrencileri birer birer muayene eden geçirecek neticeleri her birinin sağlık fişine yazar. Sağlık durumları bakımında bulunmayı gerektiren öğrencileri ayırarak bunların bir listesini müdürlüğe verir,
- c) Prevantoryum ve sanatoryuma gönderilme-leri gereken öğrencilerin raporlarını düzenliyerek enstitü yönetimine verir,
- d) Yılda iki defa öğrencilerin boy ve ağırlıklarını ölçerek sağlık fişlerine yazar,
- e) Hekim her gün, müdürün tesbit edeceği saatte enstitüye gelecek yönetim tarafından muayeneye sevkolunan öğretmen, memur, öğrenci ve müstahdemleri muayene ve sağlık durumlarını bir deftere kaydederek her biri hakkında gereken tedbirleri alır. Enstitü müdürünün göstereceği lüzum üzerine memur ve öğretmenleri evinde muayene eder.
- f) Revirde yatan hastaları tedavi eder. Lâzım olan ilaç ve ilaçların custiide her zaman bulundurulmasını sağlar,
- g) Enstitü hekimini yiyecek ve içeceklerin cinsine ve saflığına dikkat eder. Enstitünün dersane, yatakhane, yemekhane ve diğer kısımlarını sağlık bakımından sık sık teftiş ederek alınması gerekli gördüğü tedbirleri enstitü müdürüne yazı ile bildirir.
- h) Hafif surette hasta olan öğrenciler enstitü revirinde yatırılır, uzun müddet tedaviye muhtaç bulunanlarla hal ve hummalı hastalıklara tutulmaları ve ileri yanlarına yahut dışarda bir hastaneye, prevantoryum veya sanatoryuma gönderilir. Bulaşıcı hastalıklardan kurtulan öğrenciler öbür öğrenciler arasında bulunmalarına sıhhi bir sakınca

olmadığını bildiren bir rapor getirmedikçe enstitüye devam ettirilemez.

DISİPLİN KURULU ve DISİPLİN HÜKÜMLERİ

Madde 39 — Disiplin kurulu, müdür başkan, demancı ile öğretmenler kurulu tarafından her öğretim yılı başında seçilen iki öğretmen tarafından teşkil eder.

Madde 40 — Enstitünün disiplinine taallük eden hususlar hakkında karar alınması ve yönetmelik hükümlerine ve emirlerle ayları hareket eden öğrencilerin ilerdeki müddetlerde gösterilen şekillerde ihtar ve tekdîr dışında kalan cezalarla cezalandırılması disiplin kuruluna ait bir işittir.

Madde 41 — Disiplin kurulu, kendisine ödev olarak verilen işleri müdürün havalasıyla bakar. Toplantıyı gerektirecek hallerin dışında kurul, enstitünün genel a'zaları ve disiplinle ilgili meseleler için sömestir başlarında olmak üzere yılda iki defa toplanır. Bu tekdîrde kurulu enstitü müdürü başkanlık eder.

Madde 42 — Memleketin eğitim alanında eğitim ve öğretim sorumluluğunu üzerine alacak olan Eğitim Enstitüsü öğrencilerinin bütün öğrenim hayatlarında göz önünde tutmaya mecbur oldukları esaslar şunlardır:

- a) Bir yüksek öğrenim kurumunun hayatına ve mensuplarına yaraymayacak her türlü kötü ve ayıp sayılan hareketlerden çekinmek ve yüksek okul öğrenciliği şerefini korumak,
- b) Derslere, seminer ve uygulamaya çalışmalarına muvazam devam ederek öğretim ve yönetim heyetleri tarafından kendilerine verilecek ödevleri yerine getirmek, iddikkat, ciddiyet ve çalışkanlıktan ayrılmamak,
- c) Arkadaşlarına ve çevrelerindekilere daima sevgi ve saygı telkin edecek bir gö'düş ve davranışta olmak,
- d) Enstitü yönetimince tesbit olunacak çalmata aykırı hareketi etmemek.

ÖĞRENCİLERİN YAPMAKTA SERBEST OLMADIĞI İŞLER

Madde 43 — Aşağıda sayılan işleri öğrenciler ancak müdürün müsaadesiyle yapabilirler:

- a) Enstitü içinde her hangi bir şekilde toplantı yapmak, nutuk söylemek, konferans vermek; enstitü dışında, ilgili makamlarca izin verilmiş olan toplantı ve gösterilere katılmak,
- b) Enstitü içinde ve dışında kitap, dergi, büşür, beyanname dağıtmak, duvarlara ilan yapıştırmak,
- c) Enstitünün adını kullanarak memleket içinde veya dışında toplu gezmeler tertip etmek.

DOGRUDAN DOGRUYA SUÇ SAYILAN İŞLER

- Madde 44 — Aşağıda yazılı işleri veya benzerini yapmak öğrenciler için suç sayılır:
- Enstitü yönetim ve disiplinine karşı her hangi bir toplu ve anlaşmalı harekete ön ayak olmak ve bu çeşit bir harekete katılmak,
 - Enstitüye bildirilmesi gerekli olan hal ve durumları sağlamak, yanlış bildirmek, yanlış adres vermek, değişen adresini haber vermemek,
 - Öğretim ve yönetim heyeti mensuplarına, memurlara karşı nezaket kaidelerine uymıyacak şekilde hareket etmek, onların ödevlerine müdahale etmek,
 - Derslere, ders uygulamaları, seminer, laboratuvar ve atelye çalışmalarına mazeretsiz olarak devam etmemek,
 - Enstitü eşyasını fena kullanmak, tahribetmek, enstitü bahçesine zarar vermek, enstitünün malı olan, kitap, dergi gibi şeyleri temiz kullanmamak veya kaybetmek,
 - Enstitü içinde sükuneti bozacak şekilde hareket etmek,
 - Enstitü içinde ve dışında kumar oynamak, enstitüde kumar levazımı bulundurmamak,
 - Enstitü içinde ve dışında içki ve diğer keyif verici maddeler kullanmak, enstitüye sarhoş gelmek,
 - İzinsiz olarak gece dışarda kalmak,
 - Yemek ve yatak salonlarına vaksiz girip çıkmak,
 - Verilen izin müddetini mazeretsiz olarak aşmamak,
 - Kız ve erkek öğrenci münasebetlerinde arkadaşlığın normal hudutlarını taşımamak,
 - Enstitüde bulunduğu müddetçe nisanlanmak, nikâhlanmak veya evlenmek,
 - İdarenin müsaadesi olmadan enstitüde misafir kabul etmek, yemek yemek veya yatılmamak,
 - Gündüzlüleri için, izinsiz olarak yatılı haklarından faydalanmaya kalkışmak,
 - Müstahdemlerin işlerine karışmak, onları ödevlerinden alıkoymak, Tabii ve tekdire yeltenmek,
 - Tahsis edilen yerlerin dışında sınıf ve koridorlarda sigara içmek,
 - Enstitü içinde ve dışında muşerrefte aykırı kıyafetlerle dolaşmak,
 - Yasak ve ahlâka aykırı resim ve yayımları enstitüye sokmak, okutmak,
 - Arkadaşları ile kavga etmek, sövüşmek ve dövüşmek, üzerinde ve eşyası arasında taşınması yasak olan her türlü silâhı bulundurmamak,
 - Sahibinin izni olmadan başkalarına ait eşyayı almak,
 - Enstitü yönetimince veya yönetim'in müsa-

- des'yle öğrenciler tarafından asılan ilanları veya programları koparmak, değiştirmek, üzerlerine yazı yazmak veya resim yapmak,
- Mütalâa saatlerinde arkadaşlarını rahatsız edecek şekilde hareket etmek,
 - İmtihanalarda kendisi veya arkadaşları lehinde hileye başvurmak,
 - Enstitü tarafından verilen dış ve iç çamaşırlarla elbise, ayakkabı, kitap ve sairiyi her hangi bir şekilde elden çıkarmak için ziyaa uğratmak, veya tahribetmek, ve çoğaltılması arzusu öğretmen tarafından izhar edilmiş olmasına rağmen veya makbul olmayan bir maksatla ders notlarını çoğaltması, yahut bu notları kaynak göstermeden neşretmek,
 - Yatılı öğrenci için, yönetimin tayin ettiği zamanların dışında, izinsiz olarak dışarıya çıkmak,
 - Enstitünün diğer nizamlarına ve talimatta ve yönetimde verilen emirlere aykırı harekette bulunmak.

Madde 45 — Burada adlandırılan suçlara benzeriyen fakat toplumsal şuurunu incittiği veya yüksek okul öğrencisi seviyesine uygun görülmedikçe için suç sayılan her hangi bir hal karşısında yine bu yönetmeliğin ceza hükümleri uygulanır.

Madde 46 — Eğitim Enstitüsü öğrencilerinin den suç işleyenlere suçlarının mahiyetine göre aşağıdaki cezalardan biri verilir:

- İhtar
- Tekdir
- Sicile geçirmek
- Yatılılıktan bir aya kadar muvakkat çıkarma,
- Enstitüden ve yatılılıktan bir aya kadar muvakkat çıkarma
- Enstitüden ve yatılılıktan bir yıla kadar muvakkat çıkarma,
- Enstitüden büsbütün çıkarma.

Madde 47 — İhtar ve tekdîr cezaları enstitü müdürü tarafından verilir. Bundan ağır cezaların disiplin kurulu tarafından verilmesi, öğrenciye yazılı olarak tebliğ edilmesi öğrenci velisinin de bu cezalardan sebepleriyle birlikte haberdar edilmesi lazımdır.

Madde 48 — Sicile geçirme cezaları yatılılıktan veya enstitüden ve yatılılıktan bir aya kadar muvakkat çıkarma cezaları enstitü müdürünün tenseshiyle uygulanır.

Bir yıla kadar olan enstitüden ve yatılılıktan muvakkat çıkarma cezasıyla enstitüden büsbütün çıkarma cezası hakkındaki disiplin kurulu kararları Bakanlık d'spl'n komisyonunun tasdikıyla kesilebilir. Müdür icabında bir öğrenciyi d'splin kurulunun kararından ve Bakanlığın tasdikından önce de enstitüden uzaklaştırabilir ve durumu derhal d'spl'n kuruluna havale ile neticeyi Bakanlığın tasvibine arzeder.

Madde 49 — Bir ders yılı içinde iki defa sicile geçirme cezası alan öğrencinin üçüncü defa aynı cezayı icabettiren bir hareketi 46 ncı maddenin «d» ve «e» fıkralarından biri ile cezalandırılır. «d» ve «e» fıkralarıyla cezalandırılmış olanların suçları tekerlir ederse kendilerine «f» fıkrasına göre ceza verilir.

Enstitüden ve yatılılıktan bir yıla kadar çıkarma cezası bir öğrenim devresinde içinde bir defa caiz görülebilir. İkinci defa aynı cezayı icabettiren bir suç işleyen öğrenci hakkında bir derece daha ağır ceza uygulanır.

ÖĞRETİM VE TATİL ZAMANLARI

Madde 50 — Öğretim yılına ekim ayının üçüncü pazarında başlanır. Bir öğretim yılı 2 sönestr sayılır. Şubat ayı içinde on beş günlük bir yarı yıl dinlenme tatili verilir. Dersler mayısın son cumartes günü öğleyin kesilir. İmtihanalardan haziran ayı içinde yapılır. Bütünleme imtihanları eylül ayının 10 u ile 25 i arasında yapılır.

Alınacak yeni öğrencilerin seçme işlemi veya imtihanı ekim ayının ilk haftasında yapılır.

NOTLAR VE DEVAM DURUMU

Madde 51 — İmtihanalarda tam numara 10 dur. Bir dersten muvaffak olmak için en az 5 numara almak lazımdır.

Madde 52 — Gerek not verilirken, gerek ortalamalar alınırken yarım veya yarımından fazla kesirler birer çıkarılır. Yarımından aşağı kesirler sayılmaz.

Madde 53 — İmtihanalara girebilmek için okula müntazam devam etmek şarttır. Bir hastalık veya engel yüzünden derslere devam edememiş olan öğrenci, hastalığı veya engeli okul yönetimi tarafından tesbit ve kabul edilmiş ve devamsızlığı da o ders yılı içindeki devam müddetinin üçte birini geçmemiş ise imtihanlara alınabilir.

Enstitü dışında ve 10 günü geçen hastalıklarda veya süresi 10 günden az olup tekerlir eden hastalık hallerinde raporun enstitü yönetimi tarafından kabul edilebilmesi için resmî bir hastanenin sahilik kurulu tarafından verilmiş olması lazımdır. Tek imzalı raporlar enstitü hekiminin mütalâası alındıktan sonra müdürlüğe kabul veya reddolunur.

Madde 54 — Mazeretsiz veya kabul edilmiyen mazeretler dolayısıyla devamsızlıkları düzenlenen, bu devamsızlıkları bir yıl içinde aralı olarak 10, veya aralı olarak 15 günü bulursa, imtihanlara girmek hakkını kaybederler.

Madde 55 — Bir ders saatinde mazeretsiz olarak bulunmamak 1 gün devamsızlık sayılır.

SINIF GEÇME

Madde 56 — Her öğretmen, okuttuğu derse ait bilgi ünitelerinden o sönestr içinde öğrenci-

lerin yapmağa mecbur olduğu ders uygulamaları, laboratuvar, seminer ve pratik çalışma konularını ayrı ayrı sömestirler başında öğrenciler ne bildirir. Her öğrenci bu alanlardaki şahsi çalışmalarını gösteren bir dosya tutarak öğretmenin ve uygulama öğretmenlerinin deneti altında bu görevleri yapar, yapıklarını dosyasına geçirir, ilgili öğretmene imzalatır. Öğretmenler her sömestir sonunda bu dosyaları esas tutarak öğrenciler ne derslerinden birer not takdir eder ve bu notları şube veya gurup başı eliyle enstitü yönetimine verirler.

Madde 57 — Öğretmenler, bundan başka öğrencilerinin yetiştirme derecelerini ölçmek ve durumlarını kendilerine bildirmek amacıyla derslerde bilgi, deney ve ders uygulamaları bakımından zaman zaman nesnel yazılı, sözlü veya pratik yoklamalar yapar, takdir edecekleri notları kendi defterlerine yazar. İlgili öğrencilere de bildirirler. Bu türlü yoklamalardan yazılı olanların kâğıtları da öğrencilerin yukarıda bahsolunan dosyalarına konular. Bu maddede bahsolunan notlar enstitü yönetimine verilmeyecektir.

Madde 58 — Öğrenciler haziran ayında o yıl oldukları bütün derslerden bilgi ve bu bilgiyi öğretim alanında uygulama bakımından bir imtihan geçirirler. (Hangi derslerin imtihanının yazılı, sözlü veya pratik olarak yapılacağı enstitü kurulunca ikinci sömestir başında tayin edilir.)

Bir sömestirlik derslerle özel kursların imtihanları o sömestir sonunda o şube veya gurup öğretmenleri'nin tesbit ve enstitü müdürünün tasvip edeceği şekli ve zamanda yapılır.

Madde 59 — Sınıf geçebilmek için, öğrencinin, haziran dönemindeki imtihanında her dersten en az 5 not almış ve I, II. sömestir sonlarında 56 nci maddede hükümleri gereğince kendisine verilmiş olan notlarla bu notun toplamının en az 15 i bulunmuş olması lazımdır.

Sınıf geçme imtihanları o dersin öğretmenleri tarafından yapılır.

Madde 60 — Sınıf geçme imtihanlarında 4 ten fazla derste başarı gösteremeyenler (3 üncü maddenin «b» bölümündeki şubelerde 3 ten fazla derste başarı gösteremeyenler) sınıfta kalırlar.

Madde 61 — Sınıf geçme imtihanlarında başarı gösteremeyenler yatılı iseler bu hakları kaybederler. Bunlar aynı sınıfta gündüzlü olarak bir yıl daha devam edebilirler. Devam etmek isteyenler hakkında mecburi hizmet yükümlülüğü hükümlerindeki durumu hükümler uygulanır.

Madde 62 — Sınıf geçme imtihanlarında başarı gösteremeyenler yatılılık haklarını kaybederler, gündüzlü olarak devam ettikleri sınıfta imtihanlar sonunda üstün bir başarı gösterilerse haklarında 14 üncü madde hükümü uygulanır.

Madde 63 — Bir öğrenci mezunluk sınıf-

larından başka bir sınıfta iki ders yılından fazla okuyamaz. Mezunluk sınıfında kalanlar için 76 nci hükümü uygulanır.

Madde 64 — İdarece tesbit ve kabul edilen bir mazeretten dolayı aşırı devamsızlığı olan ve bu yüzden sınıfı geçme imtihanlarına giremeyen öğrenci sınıfta kalmakla beraber yatılılık hakkını kaybetmez.

Madde 65 — Beden eğitimi şubesinin müfredat programına dahil bulunan pratik kursların arkası alınmadan bu şube imtihanları sona ermiş öğrenci sınıfta kalmakla beraber yatılılık hakkını kaybetmez. Bu kurslara iştirak etmemesi caiz görülebilir.

Madde 66 — Bir mazeretle bu kurslara iştirak etmeyen veya iştirak edip de başarı gösteremeyenler, diğer derslerden muvaffak oldukları takdirde bir üst sınıfa geçmekle beraber mezun olurken bu bölümdeki başarıları, öğretim müdürlerine iştirake mecbur oldukları kurslarda aldıkları notların ortalamasına göre tesbit olunur. Herhangi bir kursta yeter bir ortalamaya tutturamayan öğrenci, o kursta muvaffak olmamış sayılarak mezun edilmez. Bu gibiler, 76 nci maddedeki hükümler dahilinde, masrafları kendilerine ait olmak üzere bu kurslara ve sonunda imtihanlara iştirak ederler.

Bahsolunan iki yıl içinde yine sıhhi mazereti sebebiyle kurslara katılmayan ve sıhhi engelleri 2 nci yıl sonunda devam edenler hakkındaki şube öğretmenleri kurulu, müdürün de muvafakatini alarak, bir karara varılır.

MEZUNLUK İMTİHANLARI

Madde 67 — Enst'ülerin son sınıflarında öğrenciler 58 inci maddede açıklanan esaslara göre bir imtihana tâbi tutulurlar. Bu derslerden sınıf geçme durumu 59 uncu madde hükümlerine göre tesbit olunur. Başarılar, ayrıca, enst'ülerdeki öğrenimleri süresince edindikleri genel ve mesleki bilgilerinin derecesi ve bu bilgileri uygulama hususundaki kabiliyetleri belirtmek üzere Türkçe Kompozisyon ve öğretmenlik derslerinin her hangi birinden yazılı bir imtihana tabiidirler. (Müzik, Resim-İş ve Beden Eğitimi şubelerinde bu yazılı imtihan sadece bu şubelerin mesleki derslerinden yapılır. Mezun olabilmek için bu yazılı imtihanlarda en az 6 şar not almak şarttır.

Madde 68 — Mezunluk imtihanları, her ders için, o dersin öğretmeni ile en az 2 öğretmenlerden teşekküp etmek üzere enstitü yönetiminin kuracağı imtihan komisyonları tarafından yapılır. Bu imtihanlar sözlü veya yazılı olur.

Madde 69 — Ders uygulaması imtihanı, orta veya ilk okul sınıflarından birinde öğretmen adayına ders verdirmek suretiyle yapılır.

Madde 70 — Ders uygulaması imtihanı, imtihan son sınıfı yapılır. Hangi öğrencinin ne zaman nerede ve hangi ders konusu üzerinde uygulama dersi vereceği, şubeleri veya zümreleri öğretmenleri tarafından önceden kendilerine tebliğ olunur.

Madde 71 — İlk uygulama dersinde başarı gösteremeyen öğretmen adayı 2 üncü, bunda da muvaffak olamayan aday 3 üncü bir ders vermede 3 üncü derste de başarı gösteremezse o yılın mezunluk imtihanına girmek hakkıyla beraber, yatılı ise yatılılık hakkını kaybeder. Bu gibiler ikinci sınıfta gündüzlü olarak tekrarlayabilirler.

Madde 72 — Şube veya zümre öğretmenleri meclisi, öğretmen adayının mezunluk imtihanına kabulü için bir deneme hazırlamaya meclisi tarafından karar altına alabilir. Bu takdirde deneme konusu, öğrencinin teklif ettiği konuyu kabul etmezse öğrenci deneme konusunu şube veya zümre öğretmenleri meclisi tarafından tesbit olunan konular arasından seçmeye meclisi tarafından tutulur. Denemesi öğretmen tarafından kabul nerek muvaffak olmuş sayılmayan öğretmen adayını yazı vazifesini yapmamış sayılır.

BÜTÜNLEME İMTİHANLARI

Madde 73 — Sınıf geçme veya mezunluk imtihanlarından en çok 4 (3 üncü maddenin «b» bölümündeki şubelerde 3) dersten başarı gösterememiş olan öğrenciler Eylül döneminde bütünleme imtihanına girerler. Bu imtihanlarda da her dersten en az 5 not almak şarttır. Bütünleme imtihanında alınan not haziran dönemindeki imtihanına yerine konularak öğrencinin sınıf geçme veya mezunluk durumu 59 uncu madde hükümlerine göre tayin olunur.

Bütünleme imtihanında da 67 inci maddede sözü geçen yazılı imtihan ile Türkçe Kompozisyonundan en az 6 not almak şarttır.

Madde 74 — Sınıf geçme bütünleme imtihanları, dersin öğretmeni ile şube veya zümre öğretmenleri arasından yönetimce seçilmiş en az bir mümeviz tarafından yapılır.

Madde 75 — Eylül dönemi bütünleme imtihanlarında öğrenci bir dersten bile başarı gösteremezse sınıfta kalır ve hakkında 61 inci maddede hükümü uygulanır.

Madde 76 — Eylül dönemi mezunluk bütünleme imtihanlarında başarı gösteremeyen öğrencilerin enstitü ile ilgili kesilir. Bu gibiler bütünlemeye kaldıkları derslerden mütaakip 2 yıl içinde, haziran veya Eylül mezunluk imtihanlarında başarılı olmak üzere, iki defa daha imtihan hakkına girerler. Bu durumda olanlar imtihan dönemlerinden 15 gün önce bir dilekçe ile Enstitü Yönetimine, başvurarak imtihana girmek istediklerini haber verirler.

Madde 77 — İki yıl içinde iki defa daha imtihan girdiği halde başarı gösteremiyen öğrenci mezunluk imtihanlarına bir daha kabul edilmez.

ENGEL İMTİHANLARI

Madde 78 — Haziran döneminde hastalık veya idarece kabul edilen bir engeli dolayısıyla imtihanlara giremeyenlerin imtihanı Eylül döneminde yapılır. Engel imtihanlarının bitinmesi esastır. Bu imtihanlarda öğrenci bir dersten bile başarı gösteremezse sınıfta kalır. Ve hakkında 61 nci veya 76 ncı madde hükmü uygulanır.

Madde 79 — Haziran dönemi imtihanlarını bitinlemeye kalıp ta Eylül döneminde yönetimce kabul edilen bir engel yüzünden bu imtihanlara giremeyenlerin imtihanları en geç Kasım ayının ilk haftası sonuna kadar yapılır. Bu imtihanların bu zaman içinde engelleri ortadan kalması imtihan şarttır. Kasım ayının ilk haftası sonuna kadar engel imtihanına her hangi bir sebeple giremeyenler sınıfta kalırlar.

UYGULAMA ÖĞRETMENLERİ

Madde 80 — İlk ve orta okul öğretmenlerinden gurup başlarına yardımcı olarak verilecek uygulamaya öğretmenlerinin görevleri şunlardır:

- İlk ve orta okullarda okutulan ders konularını birer birer ele alarak öğrencilere anlatmak ve ilgili okullarda bunların en iyisini okutulacağını tayin hususunda onlara yardım etmek,
- Sözü geçen konulardan sık sık örnek dersleri hazırlayarak bunları enstitüde veya uygulamaya okullarında öğretmen adaylarını önünde vermek,
- Laboratuvar, atelye, seminer ve diğer şahsi çalışmalarını da, çevre incelemelerinde öğretmen adaylarına nezaret etmek ve bu işleri plânlattırarak,
- Uygulama öğretmenleri haftada en az bir gece enstitüde nöbetçi kalırlar. Ve nöbetleri sırasında öğrencilerin serbest çalışmalarına nezaret ederler.

ÖĞRENCİLERİN ŞAHSİ ÇALIŞMALARI

Madde 81 — Eğitim Enstitülerinin türlü bölüm ve şubelerinde, öğrencilere ve onları bu yönetmeliğin ilgili maddelerinde belirtilen meslekî hedeflere erdirmek maksadıyla, seminer, laboratuvar, atelye çalışmaları, çevre ve yurt incelemeleri, müzik, spor ve sahne faaliyetleri yaptırılması gerekir.

Madde 82 — Öğrenciler yukarıdaki maddede sözü geçen faaliyetlere şube, gurup başları veya yönetimce görevlendirilecek öğretmenler

tarafından bir plân ve program gereğince sevk olunurlar. (Öğrencilerin şahsi çalışmaları) nın plân ve programları her sömestir başında tesbit ve öğrencilere ilân edilir. Öğrenciler bu türlü çalışmalara katılmaya mecburdurlar. Maksbul engeli olmaksızın bu çeşit faaliyetlerden kaçınan öğrenciler o gün özürsüz olarak okula gelmemiş sayılırlar.

ÖĞRENCİ KURULLARI

Madde 83 — Öğrenciler, enstitüde kuracakları eğitsel ve toplumsal kurumlarda da yönetim ve disiplin işlerinde görevler alırlar. İlk ve orta okulların yönetmelikleriyle saptanan eğitsel ve toplumsal kollara benzer ve öğretmen olacak gençlerin muhbilimsel ve toplumsal ihtiyaçlarına cevap verir mahiyette teşekküllerin kurulması enstitü idaresi tarafından teşvik edilir. Bu kurulların çeşitleri, görevleri, şekli ve mahiyetleri öğrencilerin teklifi ve enstitü kurulunun tasdik ve tavsiyesiyle ve birer özel yönetmelikle belirtilir.

Madde 84 — Kurul ve kolların bu suretle saptanacak özel yasa veya yönetmeliklerinden ilki örnek bakanlığa gönderilir. Bu yönetmeliklerde yapılacak değişikliklerden Bakanlık haberdar edilir.

Madde 85 — Şube ve gurup başları ve öğretmenleri, öğrenci kurullarına birer üye olarak katılabilirler. Ve toplantılarına iştirak ederek öğrenci üye gibi fikir ve kanaat beyan edebilirler.

BEDEN EĞİTİMİ ŞUBESİ SEMİNERLERİ

Madde 86 — Beden eğitimi şubesi müfredat programlarında mevcut seminer saatlerinin kullanılışı ve bu saatlerdeki çalışma şekli programın bu hususu aydınlatan kısımdaki direktifler dahilinde cereyan eder.

Madde 87 — Normal ders dışında gösterilmesi veya ayrı bir ders halinde uygulanması ve mütealâ edilmesi mümkün olmayan bazı pratik çalışmalar ile bir kısım teorik konuların tartışmalı konferanslar halinde incelenmesi bu seminer saatlerinde ele alınır.

Madde 88 — Her sömestir içindeki seminer çalışmalarının, mevcut şart ve imkânlarla göre, ne şekilde düzenleneceği sömestir başında şube kurulunca hazırlanacak ve yönetime verilecek bir programla tesbit edilir.

Madde 89 — Seminer saatlerinde uygulanmasına imkân hasıl olan pratik kurullarla teorik çalışmalarda gösterilecek başarı, bu şube öğretmenlerinin genel başarısını tesbite esas tutulur.

MÜTEFERRİK MADDELER

Madde 90 Enstitünün müdür, başyardımcı ve yardımcılarıyla, asistanları, nöbetçi uygulama öğretmenleri, memurlar müstahdemler tabelâya konularak parasız işe olunurlar. Enstitüde devamlı surette ödevli gurup ve şube başı öğretmenlerle imtihan günlerinde ödevli öğretmenler de öğle yemeklerini parasız olarak enstitüde yerler.

Enstitüde devamlı surette ikamet eden öğretmen, asistan, memur ve hademelerin çamaşırları ile, enstitüde oturan müdürün ve ailesinin zati çamaşırları da yıkkatılır.

Madde 91 — Yemekhane dışında yemek çıkarılmaz. Ve yemek zamanları dışında yemekhanede hiç kimseye yemek verilemez. Enstitüde yatmakta olan hasta öğrencilerin yemekleri revire gönderilir. Tedavi altında bulunanlarla sağlıkları yönünden bakıma muhtaç olan öğrencilere, enstitü hekiminin tesbit ve tavsiye edeceği veya gündelik yemeklere eklenmesi için gerekli tereceği yiyecekler, revirde yenilmek şartıyla verilebilir. Enstitü müdürünün ailesi, efradına tabelâ gereğince genel dağıtım sırasında çıkarılan yemeklerin müdürün enstitü içindeki evin gönderilmesi caizdir. (Enstitü müdürünün ailesi efradı ile birlikte enstitüde ikamet etmesi caizdir.)

Madde 92 — Bir günde, her nüfus için yönetmelikle bağlı tayin cervelemleri gösterilen miktarlardan fazla erzak verilemez.

Madde 93 — Enstitü öğrencileri, askerî kamplarından ayrı olarak tabiat ve yurt incelemeler yapmak, spor ve oyunun bedene ve ruha sağladığı faydalarından faydalanmak, deşük şartlar içinde disiplinli yaşama alışkanlığını kazanmak maksadıyla yaz aylarında 20 günden az olmayan bir kamp hayatı geçirirler.

Geçici Madde 1 — 1946—47 ders yılında, bu yönetmeliğin 26 ncı maddesi hükmüne bağlı kalmıyarak enstitü öğretmenlerine haftada 15 saate kadar ders verilebilir.

Geçici Madde 2 — 1943 tarihli (Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü Talimatnamesi) yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak; 1946—47 yılında gezi eğitim enstitüsünün türlü şubelerinin 2 ncı ve 3 üncü sınıfında bulunan öğrenciler yukarıda adı geçen yönetmelik hükümlerine ve (Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü müfredat programı) ndaki esaslara göre okuyacaklar, imtihan edilecekler ve mezun olacaklardır.

Madde 94 — Bu yönetmelik eğitim enstitülerine tebliğ edildiği tarihten başlıyarak yürürlüğe girmiştir.

MAARİF VEKÂLETİ YAYIM MÜ-
DÜRLÜĞÜNE HER HAFTA PA-
ZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR
İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESE-
LERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C. MAARİF VEKÂLETİ

VİLLİK ABONESİ 40 KURUĞTAK
ABONE TUTARI MALSANDIĞI
HINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE
ALINACAK MAKBUZ MAARİF VE
KÂLETİ YAYIM MÜDÜRLÜĞÜNE
GÖNDERİLMELİDİR.

TEBLİĞLER DERGİSİ

CİLT: 18

31 EKİM 1955

SAYI: 875

YÖNETMELİKLER:

Tatim ne Terbiye Kurulu Kararı:

Karar sayısı: 205
Karar tarihi: 29/9/1955

ÖZET:

«Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği»-
nin yeniden ve tadillen hazırlan-
nan şekli h.

Tadil edilerek yeniden hazırlanan «Eğitim Enstitüsü Yönet-
meliğinin ilgilik örneğe göre kabulü uygun görülerek keyfiyetin Ve-
kâlet Yüksek Makamının tasvibine» arzı kararlaştırıldı.

Uygundur.
29/9/1955
Maarif Vekili
C. Yardımcı

EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÖNETMELİĞİ

I. AMAÇ VE KURULUŞ:

Madde 1 — Eğitim Enstitüsü, ortaokullarla muadili öğretim kurumlarına ve ilköğretmen okullarına öğretmen, ilköğretim mü-
fettiş ve ilköğretmen okullarına bağlı uygulama okullarına başöğ-
retmen yetiştiren; ilk ve ortaokullarla ve ilköğretmen okullarıyla
ilgili problemler üzerinde incelemeler yapan ve bu okullar öğretmen-
lerinin meslek gelişmelerine yardım eden bir yüksek öğrenim kurumu-
dur.

Eğitim ve öğretim çalışmalarında öğrencilerin:

- Millî ahlakın ilkelerine bağlı, millet ve insanlık ülküsünü benimsemiş;
- Pozitif ilim anlayışı kazanmış ve bilgilerini meslek alanında kullanma yollarını öğrenmiş;
- Çalışkan, mesleğine bağlı, yurdun her yerinde seve seve hizmette bulunmaya hazır;
- Yaşayışı ve çevresine yaptığı tesir bakımından örnek tutulmaya layık;
- Bedence ve karakterce sağlam, şahsiyet sahibi birer meslek adamı olarak yetiştirilmelerini amaç sayar.

Madde 2 — Eğitim Enstitüsü, ihtiyaca göre, aşağıdaki bölümlere ayrılır:

- Pedagoji,
- Edebiyat,
- Fen,
- Resim-ış,
- Beden eğitimi,
- Müzik,
- Yabancı dil (Fransızca, İngilizce, Almanca).

Pedagoji, edebiyat, fen ve yabancı dil bölümlerinin öğrenim süre-
leri ikişer yıl; diğer bölümlerinki üçer yıldır.

Madde 3 — Pedagoji, resim-ış, beden eğitimi, müzik ve yabancı dil bölümlerinin öğrencileri, mezun olduktan sonra lüzumunda öğ-
retmenliğini yapmak üzere, ayrıca bir yardımcı dersi devam edip imtihanlarını vermeye mecburdurlar.

Yardımcı dersler şunlardır:

Pedagoji bölümü için: Türkçe, resim-ış, beden eğitimi, müzik, ev işleri (kız öğrenciler için).

Resim-ış bölümü için: Türkçe beden eğitimi, müzik, yabancı dil, ev işleri (kız öğrenciler için).

Beden eğitimi bölümü için: Türkçe, resim-ış, tabiat bilgisi, müzik, yabancı dil, ev işleri (kız öğrenciler için).

Müzik bölümü için: Türkçe, beden eğitimi, resim-ış, yabancı dil, ev işleri (kız öğrenciler için).

Yabancı dil bölümü için: diğer bir yabancı dil, resim-ış, beden eğitimi, müzik, ev işleri (kız öğrenciler için).

Devam edilmesi gereken yardımcı ders, ilgili öğrencinin isteği, yapılacak yoklamaların neticesi ve ihtiyaç gözönünde tutularak enstitü idaresince, derslere başlandığı tarihi takibeden bir ay içinde, tayin olunup ilgili öğrenciye bildirilir.

Fen bölümü öğrencilerine, tabiiye ve matematik derslerinde ortaokulların tarım ve ticaret derslerini okutma ehliyeti kazandırılır.

Madde 4 — Eğitim Enstitüsü yatılı ve parasızdır. Mezunlar, kapının hükümlerine ve enstitüye girenler verdikleri taahhüt ve kefalet senetlerine göre, Maarif Vekâleti emrinde mecburî hizmet görürler.

Teşkilatın imkânına göre, enstitü idaresince gündüzlü öğrenci de alınabilir.

Madde 5 — Eğitim Enstitüsü öğrenimi, mesleki bir bütün teşkil eder. Bu öğrenime ilk sınıftan başlanır ve enstitüye devam etmek suretiyle tamamlanır. Yukarı sınıflara öğrenci alınmaz ve enstitü öğrencilerinin bölüm değiştirmelerine izin verilmez.

Diğer şartları haiz bulunan ve beş yıl başarı ile öğretmenlik yapmış olan fakat yaşının büyük olduğundan enstitüye kaydolunamayan ilkökul öğretmenleri, 67 nci maddedeki esaslara göre, devam kaydından muaf olarak, dışardan enstitü imtihanlarına kabul edilirler.

II. ÖĞRENCİ KAYIT VE KABUL İŞLERİ:

Madde 6 — Eğitim enstitüsüne alınacakları ilgilendiren hususlar her yıl Nisan ayının ilk yarısı içinde enstitü müdürlüğüne ifân edilerek isteklere bildirilir.

A — KAYIT VE KABUL ŞARTLARI:

Madde 7 — Eğitim Enstitüsüne alınma şartları şunlardır:

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak (yabancı devlet tabiiyetinde olanlar Maarif Vekâletinin izniyle kabul edilirler.);
- Pedagoji bölümünden başka bölümlere girecekler için, ilköğretmen okulu veya lise mezunu olmak;
- Pedagoji bölümüne girecekler için ilköğretmen okulu mezunu olmak; en az üç yıl başarı ile ilkökul öğretmenliği yapmış, fiili askerlik hizmetini bitirmiş ve bu bölüme girme ehliyeti Maarif Vekâletince tesbit edilmiş bulunmak;
- 30 yaşını (beden eğitimi bölümüne girecekler için (25 yaşını) bitirmemiş olmak;
- Sağlam ve sıhhatli olmak (kekemelik, pepelik, körlük, yaşlılık, sağırılık, topallık, çolaklık, kamburluk gibi sakatlıkları olmamak; verem ve trahom gibi bulaşıcı hastalıkları ve öğretmenliğe mâni olacak başka beden ve ruh arzuları bulunmamak);
- Aday seçilmiş olmak ve seçme imtihanlarında başarı göstermek;
- Erkek adaylar öğrenime ara vermişlerse askerlikle ilişkisi olmadığını belgelendirmek;
- Bayanlar için evli, boşanmış veya dul olmamak;
- Herhangi bir yerde görevli olmamak.

B — MÜRACAAT ŞEKLİ:

Madde 8 — Eğitim Enstitüsüne girmek isteyenler, bu yönetmeliğin sonundaki (J) sayılı örneğe uygun fiş-dilekçe ile, mezun olduk-

ları veya öğrencisi buldukları okul müdürlüklerine 15 Nisan-15 Haziran tarihleri arasında müracaat ederler.

Lise ve öğretmen okullarının son sınıfında bulunanlarla bu okulların mezuniyet imtihanlarında bütünlümlü olanlar, eğitim enstitüsü imtihanlarına katılmak için müracaat edebilirler.

İlköğretmen okullarından mezun olup en az bir ders yılı öğretmenlik yapmış istekliler, fiş-dilekçelerini görevli buldukları vilâyetin Maarif Müdürlüğüne verirler.

Madde 9 — İsteklilerin durumları fiş-dilekçe ile müracaat ettikleri okulların öğretmen kurullarınca (öğretmenlik görevinde bulunanları Maarif Müdürlüklerince) yaz dönemi imtihanlarının bitiminden sonra incelenerek bunların eğitim enstitüsüne alınacak vasıfta olup olmadıkları tesbit edilir ve fiş-dilekçelerinin arka sayfaları buna göre doldurulup tasdik olunur. Bu iş yapılırken isteklilerin ortaokulda, lisede veya meslek okulunda geçen öğrenimi sırasındaki çalışkanlığı; itidalli, sabırlı ve küçüklere karşı şefkatli olup olmadığı; çevresine ve öğretmenlik mesleğine karşı bilgi derecesi; konuşma kabiliyeti; ahlâki durumu; millî duygusu; bilinen bir sakatlığı yahut hereni veya ruhi ârizası bulunup bulunmadığı; öğrenime ara vermiş ve esnada ne ile meşgul olduğu göz önünde tutulur. Maarif müdürlüklerince yapılacak aday seçimi sırasında istekli öğretmenlerin, ilk tayinlerinde, okullarından gönderilmiş olan gizli fişleri de tetkik edilir. Bütünlümlü adayların bu durumları, fiş-dilekçelerine kaydedilir.

Madde 10 — Aday seçilenlere, ilgili okul müdürlüklerince veya maarif müdürlüklerince bu yönetmeliğin sonundaki (2) numaralı örneğe uygun İmtihana Girme Belgesi verilir ve bunların fiş-dilekçeleri enstitülere taahhütlü olarak gönderilir. Bu işler Temmuz ayının ilk haftası içinde bitirilir.

Aday seçilmeyen isteklilere keyfiyet, müracaat etmiş oldukları okul veya maarif idarelerince 15 Temmuz tarihine kadar yazı ile bildirilir.

C — SEÇME İMTİHANLARI:

Madde 11 — Eğitim Enstitüsüne girecek adaylar eleme ve giriş imtihanına tâbi tutulurlar. Bu imtihanların hepsine birden «Seçme İmtihanları» denir.

Seçme imtihanları, ilgili ders yılına mahsus olup bu imtihanlarda kazanılan başarı, müttekip yıllar için müktesep hak teşkil etmez.

1 — ELEME İMTİHANLARI:

Madde 12 — Eleme imtihanları Temmuz ayındaki üçüncü Salı günü (Resmî tatil dışındaki takibeden ilk iş gününde) bütün vilâyet merkezlerinde yapılır.

Elimde imtihana girme belgesi bulunan adaylar, diledikleri vilâyet merkezinde eleme imtihanına girebilirler.

Bütünlümlü adaylar, eleme imtihanlarına kabul edilirler; fakat bu gibilerin giriş imtihanına alınabilmeleri, bütünlümlü başarı gösterdiklerini belgelendirmelerine bağlıdır.

Eleme imtihanı soruları Vekâletçe hazırlanarak imtihan gününden önce maarif müdürlüklerine gönderilir.

Eleme imtihanları maarif müdürünün veya görevlendireceği bir okul müdürünün başkanlığı altında ve maarif müdürlüğün seçeceği en az 3 öğretmenenden teşekkül edecek bir komisyon önünde yapılır. İmtihan yerine komisyon üyelerinden başka kimse giremez.

Adaylar imtihan yerine alınırken imtihana girme belgeleri ve şahısların bu belgelerdeki fotoğraflara uygunluğu imtihan komisyonunca kontrol edilir.

İmtihanlarda köşesi kapalı kâğıt kullanılır. Bu kâğıtlar maarif müdürlüklerince temin olunur. Herhangi bir sebeple özel imtihan kâğıdı temin olunamazsa veya temin olunan kâğıtlar yetmezse imtihan kâğıdı olarak beyaz bir kâğıt kullanılabilir. Bu takdirde kâğıdın bir köşesi usulüne göre zamlanıp kapatılır.

Adaylar, imtihan kâğıtlarının kapatılacak köşesine adlarını, soyadlarını, baba adlarını ve en son okudukları okulun adını yazarlar. Hangi enstitünün, hangi bölümüne girmek istediklerini de imtihan kâğıdının kapatılmıyacak köşesine kaydedirler. Bu bilgilerin eksiksiz yazılması, imtihan komisyonunca temin olunur.

İmtihan sorularını iltiva eden zarflar, adayların ve imtihan komisyonunun önünde saat tam 9 da açılır. Zarf açıldıktan sonra gelen adaylar imtihana kabul olunmazlar.

Eleme imtihanının bitiminden sonra imtihan kâğıtları, düzenlenecek isim listeleri ve imtihan tutanaklarıyla birlikte, zarfları mü-

hürlendikten sonra aynı gün taahhütlü olarak Maarif Vekâletine gönderilir.

Madde 13 — Eleme imtihanı kâğıtları Maarif Vekâletince kurulacak komisyonlar tarafından incelenir.

Eleme imtihanlarında tam not (10) dur; (5) not kazanan aday başarılı sayılarak giriş imtihanına çağırılır. İmtihan kâğıtlarına notlar yazıldıktan sonra bu kâğıtlar komisyon üyeleri tarafından imzalanır.

İnceleme işi 25 Ağustos'a kadar bitirilir.

Madde 14 — Eleme imtihanı sonuçları bütün adaylara ve adayların ilk müracaatlarını yaptıkları okullara bildirilir. Bu bildirimlerle ilgili yazılar en geç 31 Ağustos akşamına kadar postaya verilir.

2 — GİRİŞ İMTİHANLARI:

Madde 15 — Giriş imtihanları, Ekim ayının birinci haftası içinde enstitüde okul idaresince kurulacak en az üçer kişilik komisyonlar tarafından yapılır. Giriş imtihanlarının şekli, müdürün başkanlığında her bölümün şefi veya temsilcisi ile ayrıca bölümlerden seçilecek birer öğretmenenden teşekkül eden kurul tarafından tesbit olunarak, eleme imtihanı sonuçlarıyla birlikte ilgililere bildirilir.

İmtihana girme belgesini yanında bulundurmayan adaylarla, bütünlümlü imtihanını başardığını belgelendirmemiş olanlar giriş imtihanına alınmazlar. İmtihana girme belgesi son imtihanda adaydan geri alınır.

Giriş imtihanlarında tam numara 10 dur. Başarılı sayılmanın asgari şartı, imtihanların bitiminden sonra, ilgili imtihan komisyonları kararıyla tesbit olunur.

D — KABUL MUAMELESİ:

Madde 16 — Giriş imtihanlarında başarılı sayılanlar, kazandıkları dereceye göre sıraya konularak, kadroların müsaadesi nisbetinde kabul olunurlar. İmtihanda başarılı sayılıp da kadronun müsaadesizliği yüzünden kabul olunmayanlar yedeğe alınır. Keyfiyet okulda ilân edilmek suretiyle ilgililere bildirilir.

Eşit not almış olanlardan, sıra ile: a) Diploma derecesi üstün olanlar, b) Öğretmen çocuğu veya kardeşi olanlar, c) Şehit çocuğu olanlar, d) Babadan ve anadan öksüz olanlar, e) Yalnız babadan öksüz olanlar, f) Yalnız anadan öksüz olanlar öne alınır.

Madde 17 — Kabulü kararlaştırılan adaylara, belgelerini tamamlayıp kayıtlarını yaptırmaları için, okul müdürlüğünce gerekli mühlet verilir. Bu müddet içinde kaydını yaptırmayanlar haklarından vazgeçmiş sayılarak yerlerine, derece sırasına göre, yedekler alınır.

Madde 18 — Kayıtların yapılabilmesi için aşağıdaki belgelerin okul idaresine verilmesi şarttır:

- Nüfus hüviyet cüzdanının aslı (enstitü idaresince sureti alındıktan sonra geri verilecektir.);
- İlköğretmen okulu veya lise diplomasının aslı; diplomasını almamış olanların diploma yerine geçecek öğrenim belgeleri;
- Tam teşkilâtli, resmî hastahaneden alınacak sağlık kurulu raporu (enstitü idaresinin vereceği örneğe uygun olarak düzenlenecektir.);
- Çiçek aşısı kâğıdı;
- Noterden tasdikli taahhüt ve kefalet senetleri (örneği enstitü idaresinden alınacaktır.);
- Deyan kâğıdı (örneği enstitü idaresinden alınacaktır.);
- Öğrenimine ara vermiş ve askerlik yapmamış erkek adaylar için, askerliğine henüz karar verilmediğine dair ilgili askerlik şubesinden alınmış belge; askerliğini yapmış olanlar için terhis tezkeresi sureti;
- Öğrenimine ara vermiş olanlar için bu müddet zarfında ne yaptıklarını gösterir meşguliyet belgesi ve iyi hal kâğıdı;

III — YÖNETİM İŞLERİ:

A — MÜDÜR:

Madde 19 — Enstitü müdürü enstitü öğretim, eğitim ve yönetimin çalışmalarının sorumlusu, düzenleyicisi ve âmiridir.

Madde 20 — Müdürün başlıca görevleri şunlardır:

- Enstitüyü temsil etmek; enstitüye ait avrakı, öğrenci diploma larını ve başka belgeleri imzalamak ve tasdik etmek;

b) Tâyini ve terfii gereken müdür yardımcılarını, bölüm şeflerini, öğretmen, asistan ve memurları inha etmek; 3656 sayılı kanunun 19 uncu maddesi hükümüne tâbi hizmetlileri tâyin ve ücretlerini tesbit etmek;

c) Enstitünün bütçesi hakkında Maarif Vekâletine teklifte bulunmak; verilen tahsisatı kanun hükümlerine uygun olarak harcamak ve ita' amirliği görevini yapmak;

d) Enstitünün bütün kurul ve komisyonlarına, gereği halinde, başkanlık etmek;

e) Enstitünün çalışmaları hakkında her yıl Temmuz sonunda Vekâlete rapor vermek;

f) Enstitüde yapılacak öğretim ve uygulama çalışmalarının yöneltmek ve programlara göre düzenli cereyan etmesini sağlamak ve gerektiğinde derslere girerek bu çalışmaları denetlemek.

B — MÜDÜR YARDIMCILARI :

Madde 21 — Müdürün, Maarif Vekâletinden izin almak suretiyle, müdür yardımcılar arasında görevlendireceği biri, başyardımcılık vazifesini yapar. Başyardımcı, müdürün, görevi başında bulunmadığı zamanlarda, müdür vekilliği görevini yapar; enstitü disiplin kuruluna başkanlık eder; enstitünün büro işlerini düzenler; öğretmen ve memurların sicil dosyalarını tutar; öğretmenler kurulu karar ve zabıtlarını muhafaza eder; diploma defterlerinin ve diplomaların düzenlenmesini sağlar ve enstitü ile ilgili olup müdür tarafından verilecek başka işleri yapar.

Madde 22 — Diğer müdür yardımcılarının görevleri başlıca işler şunlardır:

a) Enstitünün yazı işleri;

b) Öğrenci kayıt ve kabul, devam, izin, imtihan, askerlik ve disiplin işleri; bunlarla ilgili defterlerin, dosyaların, cetvellerin ve diğer belgelerin düzenlenmesi;

c) Öğrencilere verilecek eşya ve paranın dağıtılması ve kayıtlarının tutulması ve mecburi hizmet taktibine ait işler;

d) Mezunlara ait işler, mezunlarla temas işleri;

e) Haftalık ders, günlük çalışma cetvellerinin ve uygulama işlerinin düzenlenmesi ;

f) Öğretmen ve memurlara ait fiş ve defterlerin tutulması; askerlik işlerinin ve devamlarının takibi;

g) Enstitüye ait tahakkuk, satın alma muayene, hesap ve istatistik işleri;

h) Ambar ve depo muamelelerinin düzenli bir şekilde yürütülmesi ve en az ayda bir defa kontrolü;

i) Enstitü binalarıyla bahçelerinin ve diğer tesislerin bakım, temizlik ve yangından korunmasıyla ilgili işlerin tanzimi ve kontrolü;

j) Pasif korunma işleri.

Madde 23 — Enstitü müdürü, 22 nci maddede sayılan işlerle bunlar dışında kalan ve enstitüyle ilgili bulunan diğer işlerden hangilerinin kim tarafından yapılacağını tesbit ederek müdür yardımcılara yazı ile bildirir.

Madde 24 — Tahakkuk işleriyle görevlendirilen müdür yardımcısı, muayene, demirbaş eşya ve ayniyat sayım komisyonlarına başkanlık eder.

Madde 25 — Müdür yardımcılarını enstitüde sıra ile nöbet tutarlar. Nöbet 24 saat sürer. Nöbetçi müdür yardımcısı nöbeti süresince enstitüde kalır ve:

a) Vakit cetvelinin uygulanmasını sağlar;

b) Mütalâaların sükûnetle yapılmasını temin eder;

c) Ambar dan erzak çıkarılırken hazır bulunur;

d) Tabelâya göre çıkarılan erzakın tam olarak kazana konulmasını, yemeklerin zamanında, iyi bir şekilde pişirilip istihkaka göre dağıtılmasını kontrol eder;

e) Hastaların bakımı ve hastalanan öğrencilerin durumu ile yakından ilgilenir;

f) Yangın tehlikesi olan yerleri ve gece bekçilerinin hakkiyle vazife yapıp yapmadıklarını kontrol eder.

Nöbetçi müdür yardımcısı enstitünün günlük işlerinin düzenli yürütülmesinden birinci derecede sorumludur.

C — MEMURLAR :

Madde 26 — Memurların görevleri başlıca işler şunlardır:

1 — İÇ HİZMETLER :

a) Okul binasıyla bahçe ve tesislerinin bakımının, temiz tutulmasını, okul eşyasının iyi kullanılmasının sağlanması;

b) Hizmetliler arasında iş bölümü yapılması, çalışmalarının düzenlenmesi ve şahsi temizliklerinin temini;

c) Görevlerinde kusur eden hizmetlilerin, 1 günden fazla 15 güne kadar ücretleri kesilmek suretiyle, cezalandırılmaları veya işten çıkarılmaları için müdürlüğe teklif yapılması;

d) Yeniden alınacak hizmetliler hakkında gerekli soruşturmaların yapılması ve belgeleri tanımlatılarak tâyinlerinin temini;

e) Hizmetlilerin dosyalarının tutulması.

2 — HESAP İŞLERİ :

a) Satın alınacak erzak, eşya ve malzemenin eksiltme ve özel şartnamelerinin düzenlenmesi; buna ait kanunî işlemlerin yapılması; sözleşme defterinin tutulması;

b) Sarf kâğıtlarının, maaş ve ücret bordrolarının kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlanması ve bunlara ait belgelerle fatura örneklerinin ve satınalma kararlarının dosyalarında saklanması;

c) Ödenek, senet, maaş ve ücretlere ait defterlerin tutulması ve bunlarla ilgili vukuatın günü gününe işlenmesi;

d) Her ay sonunda gönderilecek tahakkuk ve tediye cetvelleri ile mali yıl sonunda gönderilmekte olan istatistik cetvellerinin hazırlanması ve birer nüshasının dosyalarında saklanması;

e) Tazminat hesaplarının yapılması ve cetvellerinin düzenlenmesi;

f) Günlük tabelânın hazırlanması ve müdüre tasdik ettirildikten sonra ambar memuruna verilmesi;

g) Ambar kontrol defterinin tutulması;

h) Aylık sarfiyat cetvelinin hazırlanması;

i) Sipariş pusulalarının tanzimi ve müdüre imzalatılarak ilgililere gönderilmesi ve takibi.

3 — MÜTEMELİK VE SATINALMA İŞLERİ :

a) Avans alınması ve bu paranın, müdürün tasdik edeceği lüzum müzakerelerine göre kanun ve yönetmeliklere uygun olarak sarfi; avans hesabının zamanında kapatılması;

b) Okulun öğretmen, idareci, memur ve hizmetlilerine ait maaş ve ücretlerin saymanlıktan alınarak zamanında istihkak sahiplerine dağıtılması;

c) Öğrencilere nakit olarak verilecek istihkakların saymanlıktan alınıp ilgililere dağıtılması;

d) Satınalma komisyonunun kararını gerektirmiyen küçük satınalma işlerinin yapılması ve okula ait olup dışarda görülmesi icab eden işlerden idarece tâyin edileceklerin takibi.

4 — AMBAR İŞLERİ :

a) Satınalınan yiyecek ve yakacakların muayene ve kabulü ile ilgili işlerin yapılması ve kabul olunanların tesellüm edilerek muhafazası;

b) Tabelâ gereğince ve nöbetçi müdür yardımcısıyla iç hizmetler şefinin, nöbetçi öğrencinin huzurunda, günlük erzakın ve yakacak maddelerinin tartılıp eşya ve diğer ilgililere teslim edilmesi;

c) Yiyecek ve yakacak maddelerinin ambara konulup çıkarılmasıyla ilgili defter, dosya ve başka kayıtların tutulması ve muhafazası;

d) Her ay sonunda ambar devir cetvelinin ve yıl sonunda yıllık sayım cetvelinin düzenlenmesi;

e) Ambar ayniyat mütemelliğinin, ayniyat yönetmeliğine uygun olarak yapılması.

5 — DEPO İŞLERİ :

a) Satınalınan istihlak maddelerinin, demirbaş eşya ve aletlerin muayene ve kabulüyle ilgili işlerin yapılması ve kabul olunanların tesellüm edilerek muhafazası;

b) Depodan çıkarma, ilgililere teslim veya tevzi, kayıt terkini işlerinin yürütülmesi; demirbaş eşyanın kullanılmak üzere konulduğu yerlere tasdikli listeler asılması;

c) Depoya ve demirbaş eşya ve aletlere ait defter, dosya ve başka kayıtların tutulması ve muhafazası; değişikliklerin günü gününe işlenmesi;

d) Her yıl sonunda, o yıl gelen, giden ve kalan eşya, alet ve malzemeyi gösterir sayım ve icmal cetvellerinin düzenlenmesi;

e) Depo ve demirbaş eşya ayniyat mutemetliğinin, ayniyat yönetmeliğine uygun olarak yapılması.

6 — KİTAPLIK İŞLERİ :

a) Satın alınan kitapların muayene ve kabulüne ilgili işlerin yapılması ve kabul olunan kitapların tescilüm edilerek muhafazası; bu işlere ait kayıt ve dosyaların tutulması;

b) Kitaplık demirbaş defterinin tutulması;

c) Kitaplığın ilmi usullere göre tasnifi ve belirli zamanlarda açık bulundurulması enstitü mensuplarının istifadelerinin temini;

d) Kitap verip alma ve gerektiğinde öğrencilere dağıtma işlerinin yürütülmesi ve bunlara ait kayıtların tutulması;

e) Her yıl sonunda kitaplık sayım cetvellerinin düzenlenmesi;

f) Kitaplık ayniyat mutemetliğinin, ayniyat yönetmeliğine uygun olarak yapılması.

7 — MUAMELÂT :

a) Müdür, müdür yardımcıları ve iç hizmetler şefi tarafından verilen yazı işleri;

b) Mecburi hizmet takibatına ait olup hesap dışında kalan muhabere işleri;

c) Mezunlara ve eski öğrencilere ait yazı ve dosya işlerinin yapılması.

8 — EVRAK VE DOSYA İŞLERİ :

a) Enstitüye gelen ve enstitüden gönderilen evrakın kaydedilmesi ve dosyalarının tutulması;

b) Daktilo ve teksir işlerinin yapılması.

Madde 27 — Memuriyet unvanları ne olursa olsun, Maarif Vekâletinin müsaadesini alarak, mevcut memurları bu hizmetlerin biri veya birkaçı ile yahut bunlar dışında kalan fakat enstitü ile ilgili bulunan başka işlerle görevlendirmeye enstitü müdürü yetkilidir.

Madde 28 — İç hizmetlere ait işleri yapmakla görevlendirilen memur, okul için satın alınan eşya ve erzakın muayene ve tesellümünde, komisyonun tabii üyesi sıfatıyla, hazır bulunur.

D — ENSTİTÜ DOKTORU :

Madde 29 — Enstitü doktorunun görevleri şunlardır :

a) Her sömestir başında ve tatil gidecekleri sırada öğrencileri birer birer muayene ederek sağlık durumlarını tesbit etmek ve işlerine geçirmek;

b) Sağlık durumları yönünden bakıma muhtaç görülen öğrencileri tesbit ederek idareye bildirmek, kendilerine lüzumlu tavsiyelerde bulunmak; bunların bakımı için tedbir almak;

c) Prevanatoryum ve sanatoryuma gönderilmeleri gereken öğrencilerin raporlarını düzenliyerek enstitü idaresine vermek;

d) Mezunların sağlık raporlarını düzenlemek;

e) İdarece tesbit olunan saatlarda enstitüye gelerek hasta öğretmen, memur, öğrenci ve hizmetlileri muayene etmek; sağlık durumlarını bir deftere kaydederek her biri hakkında gereken tedbirleri almak;

f) Enstitü müdürlüğünce lüzum gösterilirse öğretmen veya memurları evlerinde muayene etmek;

g) Revirde yatan hastaları tedavi etmek;

h) Hasta bakıcı (hemsire) nin görevlerini tayin ve çalışmasını kontrol etmek;

i) Lüzumlu ilaçların ve tedavi malzemesinin enstitüde bulundurulmasını sağlamak;

j) Enstitünün derhane, yemekhane, yatakhane ve diğer kısımlarını, sağlık bakımından sık sık kontrol ederek alınmasını gerekli gördüğü tedbirleri müdüre yazı ile bildirmek;

E — ÖĞRETMENLER :

Madde 30 — Eğitim enstitüsünde öğretmenlerin görevleri bu yönetmelikte ve enstitü programlarında belirtilen amaçlara göre ders vererek; seminer, laboratuvar, atölye, uygulama çalışmaları yaparak ve ders dışı başka faaliyetlerde bulunarak, öğrencileri ve icabında yanlarına verilecek asistanları yetiştirmektir.

Madde 31 — Enstitü öğretmenleri: a) Haftada 12 saate kadar (üzerinde idari görev bulunanlar haftada 6 saat) ders okutmak ve

ayrıca seminer, laboratuvar, atölye çalışmalarını ve ders uygulamalarını idare etmekle; b) Yönetmeliğe göre gerekli imtihanları yapmakla; c) Dersine ait programı (aynı derse okutan başka öğretmen varsa onlarla işbirliği halinde) hazırlamakla; d) Her sömestirde okutacağı konuları ve yapacağı uygulama, seminer, laboratuvar ve atölye çalışmalarını benzeri öğretim faaliyetlerini tesbit edip sömestir başında öğrencilere ve müdüre bildirmekte; e) Yönetmelik gereğince enstitüde yapılacak toplantılara katılmakla; f) Öğrencilerin ders dışı çalışmalarını düzenlemek ve müracaatlarını kabul etmek için ayrıca haftada en az yarım gün (uhdesinde idari görev bulunanlar her gün) enstitüde bulunmakla; g) Kanun, nizamname ve yönetmeliklerle ve öğretmenler kurulu kararıyla uhdesine verilen diğer işleri yapmakla mükelleftirler.

Her öğretmen muhtelif zamanlarda ve gereğine göre yazılı, sözlü, pratik yoklamalar yapmak; çeşitli vazifeler, deneyler ve uygulamalar yapmak; lüzumunda öğrencilerle konuşmak ve onların toplantılarına katılmak suretiyle öğrencilerinin bilgi, karakter ve mesleki ehliyet yönlerinden yetiştirme derecelerini takip eder; ilhak ve işgada muhtaç görüldüklerine gereken rehberliği yapar ve öğrencilerinin her biri hakkında edindiği kanaati, Mayıs ayı içinde öğrencilerin durumlarını incelemek üzere toplanacak bölüm öğretmenler kuruluna bildirir.

Her öğretmen muhtelif zamanlarda ve gereğine göre yazılı, sözlü, pratik yoklamalar yapmak; çeşitli vazifeler, deneyler ve uygulamalar yapmak; lüzumunda öğrencilerle konuşmak ve onların toplantılarına katılmak suretiyle öğrencilerinin bilgi, karakter ve mesleki ehliyet yönlerinden yetiştirme derecelerini takip eder; ilhak ve işgada muhtaç görüldüklerine gereken rehberliği yapar ve öğrencilerinin her biri hakkında edindiği kanaati, Mayıs ayı içinde öğrencilerin durumlarını incelemek üzere toplanacak bölüm öğretmenler kuruluna bildirir.

Madde 32 — Öğretmenlerin her öğretim yılına ait devam, çalışma ve başarı durumlarını göstermek üzere ilgili bölüm şefi veya temsilcisiyle müdür tarafından müşterek düzenlenecek raporların birer nüshası ilgililerin enstitüdeki dosyalarında saklanır; ikinci nüshaları, yaz dönemi imtihanlarının biliminden sonra en geç bir ay içinde Maarif Vekâletine gönderilir. Bölüm şefleriyle müdür yardımcılarının hakkındaki raporları müdür doldurur.

Maarif Vekâletince gerekli görülürse öğretmen ve idarecilerin çalışma durumları ve başarı dereceleri mütfeftişlere incelenilir.

Bulunduğu maaş derecesindeki kıdem süresini doldurmuş olan bir öğretmenin üst dereceye terfifinin yapılabilmesi için, o kıdem süresi içinde başarısının tesbit edilmiş bulunması lazımdır.

Madde 33 — Enstitü öğretmenleri, yaz dönemi imtihanlarının bittiği tarihten giriş imtihanlarının başladığı tarihe kadar büyük tatilde ve Şubat ayı içindeki üç haftalık sömestir tatilinde izinli sayılırlar; bu tatillerde, idareye adreslerini bildirmek şartıyla, enstitünün bulunduğu şehirden ayrılabilirler; ancak, tatil içinde yapılacak imtihan, resmi toplantı veya enstitüye ait başka bir hizmet olursa idarenin bildireceği tarihte vazife başına dönmekle ödevlidirler. Uhdesinde idari görev bulunan öğretmenler tatillerde izin almaksızın bu görevlerinden ayrılamazlar.

Tatiller dışında, öğretmenler enstitünün bulunduğu şehirden başka bir yere izinsiz gidemeyecekleri gibi, kendilerine, makbul mazeretleri olmadıkça izin de verilmaz. Hastalık dışındaki bir şere danyanın izinler, bir defada 8 günden ve bir yılda 3 defadan fazla olmamak şartıyla, ilgili öğretmenin istemesi ve enstitü müdürlüğünün teklifi üzerine Maarif Vekâletince verilir. Umulmadık zamanda çıkan ve izin alma formalitesinin tamamlanmasını beklemeye tahammülü olmayan mazeretlerde enstitü müdürü, yukarıdaki süreler dahilinde, öğretmene izin verip hemen Vekâletin tasvibini isteyebilir.

Hastalık izinleri Memurin Kanunu hükümlerine göre ve Maarif Vekâletince verilir.

Madde 34 — Enstitü öğretmenlerinin, kanunlara uygun olmak şartıyla, haftada 8 saate kadar ek görev almalarına Maarif Vekâletince izin verilebilir. Uhdesinde idari görev bulunan öğretmenlerin ayrıca bir ek görev almalarına müsaade edilmez.

Madde 35 — İzinsiz ve mazeretsiz görevine devam etmeyen veya enstitünün bulunduğu şehirden başka bir yere giden veya işinde kusuru görülen öğretmenler hakkında Memurin Kanunu hükümleri uygulanır. Derse, imtihana, toplantıya veya enstitüde yapılacak başka bir görevde bir defa gelmemek, bir gün devamsızlık sayılır.

Öğretmenler hakkındaki disiplin muameleleri, müdürün tehlifi ile Maarif Vekâletince yürütülür.

F — ASİSTANLAR:

Madde 36 — Eğitim Enstitüsü asistanlığına tayin edileceklerin üniversite yahut yüksek dereceli öğretmen veya ihtisas okulu mezunu olmaları, orta dereceli okullarda başarı ile en az iki yıl öğretmenlik (pedagoji bölümü asistanlığına alınacakların en az iki yıl başarı ile meslek dersi öğretmenliği veya ilköğretim müfettişliği) yapmış ve 35 yaşını geçmemiş olmaları şarttır.

Madde 37 — Asistanların tayin muamelesi şöyle yapılır:

a) Asistan alınmasına ihtiyaç olduğu, ilgili bölüm şefi veya temsilcisinin (asistan belli bir bölüm için alınmayacaksa ilgili öğretmenin) teklifi ve enstitü kurulunun kararıyla tesbit edildikten sonra müdürlükçe şartlar, gazete ile ilân edilerek isteklere duyurulur.

b) Asistanlığa tayinini isteyenler dilekçe ile enstitü müdürlüğüne müracaat ederler. Bunların durumları ilgili bölüm öğretmenler kurulunda (o enstitüde söz konusu ihtisas bölümü yoksa, başka bir enstitüdeki ilgili bölüm öğretmenler kurulunda) incelenir. Şartı haiz görülenler enstitü kurulunca en az üç öğretmeninden teşkil olunacak komisyon önünde imtihan edilirler.

c) Asistanlığa alınmak üzere seçilenleri, enstitü müdürlüğü Maarif Vekâletine inha eder. İnha kâğıdına aday hakkında ilgili kurul veya komisyonca verilmiş olan karar da eklenir.

Madde 38 — Asistanın hangi öğretmenle birlikte çalıştırılacağını, ilgili bölüm öğretmenler kurulunun mütalâasını alarak, enstitü kurulu tayin eder.

Bölmelerin ve derslerin hususiyeti göz önünde tutularak, asistanların birden fazla öğretmenle birlikte çalışması kararlaştırılabilir. Bu takdirde asistanın üç yıllık çalışma programını, ilgili öğretmenler beraber tanzim ederler.

Madde 39 — Çalışma programı, asistanın Türkçe, matematik, tabiiye gibi bir ders grubu veya müstakil iki ders öğretmenliğini yapmaya yetki kazanmasını sağlayacak şekilde hazırlanır. Beden eğitimi, resim-ış, müzik bölümü asistanları için bu iki dersten birinin ameli ders olması şarttır.

Asistanın, yetiştirileceği saha ile ilgili bulunan başka derslere veya çalışmalara müayyen zaman zarfında devam etmesi için de çalışma programına hüküm konulabilir.

Çalışma programı enstitü kurulunca teklif ve tasdik olunur.

Madde 40 — Asistanlar, günün çalışma saatlerinde enstitüde bulunurlar. Başlıca vazifeleri şunlardır:

a) Programına göre üdevli bulunduğu her türlü çalışmayı yapmak;

b) Yanına verildiği öğretmenlerin enstitüdeki her çeşit öğretim ve eğitim çalışmalarında hazır bulunmak ve bunlara gerektiğinde yardım etmek.

c) Enstitü idaresince, haftada dört saati geçmemek üzere; icabında uhdesine verilecek dersleri ilgili öğretmenin nezaret ve sorumluluğu altında okutmak;

d) Öğrencilere ders, deney ve uygulama hazırlıklarında yardım etmek; onların enstitüdeki ders araç ve gereçlerinden faydalanmalarını sağlamak;

e) İlgili öğretmenin kılavuzluğu ile seveceği bir konuda ve en çok üç yıl içinde bir eser hazırlamak;

f) Esas çalışmalarını aksatmamak şartıyla ve idari sahada yetiştirilmesi maksadıyla enstitü müdürlüğüne verilecek nöbet, imtihanlara ve başka öğretim, eğitim faaliyetlerine nezaret, kütüphane ve büro çalışmalarını gibi işleri yapmak.

Madde 41 — Asistanların çalışma ve başarı durumları, her öğretim yılı sonunda, birlikte çalıştıkları öğretmenle bölüm şefi ve enstitü müdürü tarafından müşterek düzenlenecek bir raporda tesbit olunur. Bu raporların birer sureti, enstitü öğretmenleri için düzenlenen raporlarla birlikte Maarif Vekâletine gönderilir.

Bulunduğu aylık derecesindeki kıdem süresini dolduran asistanın aylığı, bu süre içinde başarısı tesbit edilmiş olmak şartıyla, enstitü müdürlüğünün inhası üzerine Maarif Vekâletince yükseltilir.

Madde 42 — Asistanlık görevinde üç yıl başarılı çalışıp 40 maddenin (e) fıkrasında belirtilen eseri hazırlayan asistan, enstitü kurulunca seçilecek dört öğretmen ile o asistanı yetiştiren öğretmenlerden teşekkül edecek komisyon önünde eserini başarı ile müdafaa eder ve komisyonun tayin edeceği bir konuyu hazırlayıp başarılı bir deneme dersi (amelî veya nazarî) verirse kendisinin enstitü öğret-

menliğine tayin edilme ehliyetini kazandığı bir tutanakla tesbit olunup sicil dosyasına konulmak üzere Maarif Vekâletine gönderilir. Bu gibilerin enstitü öğretmenliğine tayinleri mümkün olmazsa, durumlarına uygun bir göreve nakilleri Maarif Vekâletince yapılır. Başarı azlığı tesbit olunan veya istenilen eseri zamanında hazırlıyamayan asistanlar Maarif Vekâletince başka bir göreve nakledilirler.

G — BÖLÜM ŞEFLERİ, BÖLÜM TEMSİLCİLERİ:

Madde 43 — Bölüm şefleri, ilgili bölüm öğretmenler kurulunca ik yılda bir seçilir ve enstitü müdürünün inhası üzerine Maarif Vekâletince tayin olunurlar. Süresi biten bölüm şeflerinin yeniden seçilmeleri caizdir; seçilmeyenin ek görevi uhdesinden, enstitü müdürünün telifiyle Maarif Vekâletince alınır ve yerine yeni seçilen öğretmen tayin olunur.

Vekâletçe sözleşmeyle geliştirilen uzmanlardan sözleşmesinde bölüm şefliği yapacağına dair hüküm bulunanlar seçim kaydına táb tutulmazlar.

Kadrosuzluk dolayısıyla veya başka sebeplerle şef tayin olunmayan bölümlerde bu görevi, bölüm öğretmenler kurulunca her öğretim yılı başında seçilecek bölüm temsilcisi öğretmen yapar.

Madde 44 — Bölüm şef veya temsilcilerinin yapacakları işleri şunlardır:

a) Bölüm öğretiminin, yönetmelik ve programlara uygun bir şekilde yürütülmesini ve derslerin birbirleriyle ve meslek dersleriyle irtibatlı okutulmasını sağlamak;

b) Bölümün seminer, laboratuvar, atölye ve uygulama faaliyetlerini düzenlemek;

c) Bölüme ait işlerin konuşulup karara bağlanması için bölüm öğretmenler kurulunu en az ayda bir defa toplamak ve bu toplantılara başkanlık etmek;

d) Bölüm öğretmenler kurulu kararlarını yazıp toplantıda bulunan öğretmenlere imzalatarak bir dosyada saklamak ve bu kararların uygulanmasıyla ilgili tedbirleri almak;

e) Yönetmelikle verilen diğer işleri yapmak.

H — KURULLAR:

1 — ÖĞRETMENLER KURULU:

Madde 45 — Öğretmenler kurulu, enstitü öğretmen ve asistanlarından teşekkül eder ve yılda en az üç defa (sömestir başlarında ve ders kesiminde) toplanarak: a) Enstitü öğretim, eğitim ve yönetiminin umumî gidisini gözden geçirir; b) Gelecek çalışmalar için izhar edilen temennileri teklif ve tesbit eder; c) Yönetmelik hükümlerine göre gerekli seçimleri yapar; d) Vekâletçe veya enstitü müdürlüğüne tevdi edilen konuları inceleyip karara bağlar.

Öğretmenler kurulu toplantılarına müdür başkanlık eder. Kararlar toplantıda bulunanların çoğunluğu ile verilir.

Öğretmenler kurulu görüşmelerine ait zabıtların tutulması ve kararların yazılması işlerini kurulca seçilecek iki öğretmenle müdür başyardımcısı birlikte yaparlar. Kurul kararlarını bu iki öğretmenle müdür ve başyardımcı imza ederler.

Karar ve zabıtları müdür başyardımcısı muhafaza eder.

2 — BÖLÜM ÖĞRETMENLER KURULU:

Madde 46 — Bölüm öğretmenler kurulu, ilgili bölümün öğretmen ve asistanlarından teşekkül eder. Bu kurul, bölüm şefi veya temsilcisinin başkanlığında en az ayda bir defa toplanır.

Bölüm öğretmenler kurulunun vazifeleri şunlardır:

a) Bölüm şefini veya temsilcisini seçmek;

b) Bölümün eğitim ve öğretim çalışmalarını inceleyip gereken karar ve tedbirleri almak;

c) İlgili öğretmenler tarafından hazırlanan müfredat programı tasarımlarını gözden geçirerek birleştirmek ve bölüm ders dağıtım cetveli tasarımlarını hazırlamak;

d) Enstitü kurulunun teklifine sunulacak öğretim ve eğitim meselelerini tesbit etmek;

e) İnceleme, kurs veya tatbikat için başka yerlere gönderilmesi gereken sınıfların çalışma programlarını hazırlamak ve bu çalışmaların idare edecek öğretmenleri seçmek;

f) Mayıs ayı içinde bölüm öğrencilerinin umumî durumlarını gözden geçirerek her birinin durum fişine yazılacak hükmü tesbit etmek ve 74 üncü maddeye göre enstitüden çıkarılması gerekenleri kararlaştırmak;

g) Yönetmelikle veya idarece verilen diğer işleri yapmak.

Bu kurulun kararlarını bölüm şefi veya temsilcisi yazarak toplanmış bulunan öğretmenlere imzalatıp muhafaza eder ve uygulanmasını takibeyleyler.

Bölüm öğretmenler kurulunun program ve yönetmeliklerde değişiklik yapılmasına dair olan kararlarıyla bütçeden masraf yapılmasını gerektiren kararları, incelenmek üzere enstitü kuruluna gönderilir. Diğer kararlardan Maarif Vekâletince tasdik olunması icâbetmeyenler, enstitü müdürünün tasdikinden sonra uygulanır.

3 — ENSTİTÜ KURULU :

Madde 47 — Enstitü kurulu, müdür ve müdür yardımcısı ile bölüm şefleri veya bu görevi yapan temsilcilerden teşekkül eder. Enstitünün hesap işlerini idareye ve tahakkuk memurluğu görevini yapmaya yardımdan başka, bir müdür yardımcısı memur edilmişse bu yardımcı da enstitü kuruluna üye olarak katılır. Bu kurulun üye sayısı (müdür dahil) 7 den az olursa enstitü öğretmenler kurulunun seçeceği öğretmenlerle 7 ye tamamlanır.

Enstitü kurulu, müdürün başkanlığında gerektiğçe toplanarak:

- Eğitim ve öğretimin yönetmelikle tesbit edilen amaçlara uygun şekilde yürütülmesini sağlar;
 - Bölümler arası eğitim, öğretim, yönetim ve uygulama çalışmalarını düzenler;
 - Enstitünün bütçe tasarruflarını hazırlar ve her yıl Maarif Vekâletince, enstitü umumi masraflarına karşılık, verilen tahsisatın hangi ihtiyaçlara, ne miktarlarda tefrik edileceğini kararlaştırır;
 - Enstitü öğretmenler kurulunun gündemini hazırlar;
 - Yönetmelikle veya idarece verilen diğer işleri yapar.
- Enstitü kurulu kararlarını müdür yardımcısı yazar ve ilgililere imzalatarak muhafaza eder.

4 — DISİPLİN KURULU :

Madde 48 — Enstitü disiplin kurulu, öğretmenler kurulunca her öğretim yılı başında seçilecek üç öğretmenle müdür yardımcısından teşekkül eder. Disiplin kurulunda durumu incelenen öğrencinin mensup olduğu bölüm şefi veya temsilcisi bu esnada kurulda hazır bulunur ve asil üyeler gibi oy verir. Müdür yardımcısı bu kurulun başkanıdır.

Enstitünün disiplin işleriyle ilgili kararlar almak, enstitü içinde ve dışında bu yönetmelik hükümlerine göre suç sayılacak hal ve hareketleri tesbit olunan öğrencileri cezalandırmak, disipline ait bazı hususların incelenmesini ve yönetmelikte bu bakımdan değişiklik yapılmasını enstitü kurulunca teklif etmek, disiplin kurulunun vazifesidir.

Disiplin kurulu, her sömestir başında toplanarak enstitünün, disiplin işleri bakımından, genel durumunu gözden geçirir ve alınması gerekli tedbirleri kararlaştırır. Bu toplantılara müdür başkanlık eder.

Bu kurulun kararlarını yazıp imzalatılarak muhafaza etmek müdür yardımcısının işidir.

Madde 49 — Disiplin kurulu, kendisine vazife olarak verilen işlere müdürün havalesiyle bakar.

V — ÖĞRETİM VE İMTİHAN İŞLERİ :

A — ÖĞRETİM :

Madde 50 — Eğitim enstitüsünde derslere Ekim ayının ikinci haftası içindeki Pazartesi günü (tatile raslarsa müteakip ilk iş gününden) başlanır. Öğretim yılı iki sömestire ayrılır. Şubatın ilk gününden itibaren üç haftalık bir dinlenme tatili yapılır.

Dersler Haziran ayındaki ikinci Cumartesi günü öğleyle kesilir.

Madde 51 — Eğitim enstitüsü öğretimi, nazari ve ameli dersler; laboratuvar, atölye, seminer ve uygulama faaliyetleri; kurslar; yakın ve uzak çevre incelemeleri; müzik, spor ve sahne faaliyetleri şeklinde cereyan eder. Bu çalışmalarla öğretmen adaylarının:

- Vazife alacakları okulların ders konularına, bilgi ve maharet bakımından, hâkim olmaları; gerektiğinde bu bilgi ve maharetleri edinme, derinleştirme ve kullanma yollarını öğrenmeleri;
- Okutacakları öğrencilere en uygun metodlarla bilgi ve maharet kazandırma tekniğini elde etmeleri;
- Öğretim faaliyetlerini, öğrencilerin bedenî, fikri, ahlâkî, iradî ve sosyal eğitimlerine hizmet edecek şekilde yürütme yeteneğini kazanmalarını sağlar.

Eğitim enstitüsünde bütün öğretim ve eğitim faaliyetlerinin, öğretmen adaylarının şahsî gelişmeleri ve «Yaparak öğrenmeleri» esasına dayanması ve demokratik anlayışa uygun, bir şekilde yürütülmesi gereklidir.

Madde 52 — Yapılacak uygulama çalışmalarının programlarda tesbit olunan esaslara göre yürütülmesini enstitü kurulu düzenler.

Her öğretim yılının uygulama çalışmalarına ait program, o yıl enstitüde derslere başlandığı tarihten itibaren 15 gün içinde hazırlanıp ilgili öğretmen ve öğrencilere bildirilir.

B — İMTİHANLAR :

Madde 53 — Öğrencilerin öğretim süresi içindeki ders, laboratuvar, atölye, uygulama ve benzeri öğretim ve eğitim faaliyetlerine devamları; bu çalışmalarda ve kendilerine verilen geçitli vazifeleri yapmakta gösterdikleri gayret ve başarı; yapılan sözlü, yazılı ve pratik yönlendirme sonuçları göz önünde tutularak ilgili öğretmenler tarafından ders kesiminden bir hafta önceye kadar (tek sömestir devam eden dersler için ilgili sömestir sonuna kadar) her derse ayrı birer kanaat notu takdir edilerek enstitü idaresine verilir.

Madde 54 — İmtihanlar, «Yaz», «Güz» ve «Kış» dönemlerinde olmak üzere, yılda üç defa yapılır. Yaz dönemi imtihanları Haziran ayında; son sınıfların güz dönemi imtihanları Eylül ayının ilk 10 gününde, diğer sınıfların güz dönemi imtihanları Ekim ayının ilk 10 gününde; kış dönemi imtihanları Şubatın son haftasında yapılır.

Kış döneminde, yalnız tek sömestir okutulup bitirilmiş olan derslerin ve son sınıfta bütünlemeli durumda bulunan öğrencilerin imtihanları yapılır.

İmtihan programları enstitü kurulunca, imtihanların başlangıcından bir ay evvel, tesbit edilerek ilgililere bildirilir.

Madde 55 — Son sınıfların imtihanlarına «Bitirme imtihanı», ötekî sınıfların imtihanlarına «Ara imtihanı» denir.

Ara ve bitirme imtihanları, enstitü kurulunca teşkil edilecek en az ikişer kişilik komisyonlar tarafından yapılır.

Madde 56 — İmtihanlarda, öğrencinin ilgili derslerden kazandığı bilgi ve maharetleri bu bilgi ve maharetleri öğretim alanında uygulama kabiliyeti yoklanır. Bu maksadın temin için imtihanın, yazılı, sözlü veya pratik olarak yapılabileceği gibi, iki veya üç şekilde yapılması da caizdir; ancak, imtihan programları hazırlanırken her ders imtihanının ne şekilde yapılacağı da tesbit edilip ilgililere bildirilir.

Madde 57 — İmtihan ve kanaat notları rakamla ve tam not 10 numara itibar edilmek suretiyle takdir olunur. Not takdirinde yarım ve daha fazla kesirler tam sayıya çıkarılır; yarımından az kesirler dikkate alınmaz.

İmtihanlarda başarılı sayılabilmek için, ilgili dersin imtihan notunun 5 den az olmaması, imtihan ve kanaat notları toplamının da en az 9 olması şarttır.

Madde 58 — İmtihana kabul olunabilmek için ilgili ders yılında muayyen öğretim süresinin en az üçte ikisi kadar öğrenme devam etmiş bulunmak şarttır.

Uçlüne göre raporla tesbit edilmiş hastalık özrü dolayısıyla muayyen öğretim süresinin üçte birinden fazla devamsızlığı olan öğrenciler, öğretim süresinin yarısı kadar devam etmiş buldukları ve kanaat notları da müsait görüldüğü takdirde enstitü kurulu kararıyla imtihana alınabilirler.

Devamsızlık yüzünden imtihana kabul olunmayan öğrenci ertesi yıl aynı sınıfa devam eder. Bu halin tekrarıtaünde ilgili öğrencinin enstitüden kaydı silinir.

Madde 59 — Öğrencilere, ara imtihanlarında her dersten dört, bitirme imtihanlarında beş defa imtihana girme hakkı tanınır. Öğrenci, bu hakkı kullanmaya ilgili ders öğretiminin bittiği tarihi takibeden ilk imtihan döneminde başlamak ve müteakip dönemlerde aralıksız devam etmekle (imtihan açılması hâli hariç) ödevlidir.

Hastalık veya askerde bulunma dışında bir sebeple imtihana giremeyen öğrenci başarısız sayılır ve her defasında bir imtihan hakkını kaybeder. Hastalık veya askerlik özrü dolayısıyla imtihana giremeyen öğrenci 71 inci maddedeki esaslara göre tanzim edilmiş hastalık raporunu veya askerde bulunduğunu gösterir resmi belgeyi imtihan gününden önce enstitü idaresine vermiş olmak şartıyla, imtihana girme hakkını müteakip dönemde kullanabilir; ancak bu gibilere bütün öğrenim süresinde en çok bir yıl gecikme hakkı tanınır.

Madde 60 — Öğrenciler, ilgili öğretim yılında imtihanını veremedikleri derslerden bütünlümlü sayılırlar.

Bütünlümlü öğrenciler ertesi yıl aynı sınıfa devam kaydından muafırlar; ancak, devam isteğinde olan ve bu isteğini derslere bağlandığı tarihten iki hafta sonraya kadar enstitü müdürlüğüne dilekçe ile bildiren ve bu süre içinde öğrenime başlayanların devamlarına izin verilir. Daha sonraki müracaatlar dikkate alınmaz.

Devam kaydından muaf olduğu halde isteği üzerine gündüzlü olarak devamına izin verilenlerin enstitü kurulunca tesbit edilecek programa göre hareket etmeleri şarttır. Bu programa uymayanların devam hakkı kalmaz.

Madde 61 — Ara imtihanlarında yalnız bir dersten bütünlüme kalmış olan öğrenciye ertesi yıl üst sınıfa devam hakkı tanınır.

İki dersten bütünlümlü olanların üst sınıfa devamlarına güz dönemi imtihanlarının bitiminden üç gün sonraya kadar dilekçe ile enstitü müdürlüğüne müracaat etmeleri ve başarmış oldukları derslerin not ortalaması 7 den az olmamak şartıyla, enstitü kurulunca karar verilebilir.

Üst sınıfa yukarıki fıkralar gereğince devam eden öğrenciler, sorumlu olarak sınıf geçmiş sayılırlar. Bu gibiler, alt sınıftan sorumlu oldukları ders üst sınıfa okutuluyorsa o dersin her iki sınıf müfredatından imtihan verilir. Sorumlu bulunulan ders üst sınıfa okunmuyorsa, imtihan konusu olarak var sayılır.

Madde 62 — Ara imtihanlarında bütünlüme kalmış ve üst sınıfa devam hakkını kazanmamış öğrencilerden bütünlümlü olduğu derslerin imtihanını, müteakip öğretim yılında, hastalık dışında bir sebeple, tamamlayamayan veya üst sınıfa devam hakkını elde edemeyenlerin enstitüden kayıtları silinir.

Madde 63 — Bitirme imtihanlarında yönetmeliğe göre 5 imtihan hakkını kullandıkları halde, hastalık dışında bir sebeple, başarısız oldukları ders sayısını hıve indiremeyenlerin kayıtları silinir.

Bitirme imtihanında beş hakkını kullandıktan sonra başarısız oldukları ders sayısını bire indirenlerin öğrencilikle ilişkileri kesilmekle beraber, müteakip dönemlerde bu dersten imtihana girmelerine müsaade edilir.

Madde 64 — Beden eğitimi bölümünün programına göre yapılan kurslar, ilgili sınıfların dersleri hükmünde olup, bu bölüm öğrencilerinin kurslara devamları ve usulüne göre imtihanlarını vermeleri mecburdur. Zaruret halinde bazı kursların yapılmamasına veya bazı öğrencilerin bir veya daha ziyade kurstan muaf tutulmasına bölüm öğretmenler kurulu karar verebilir.

Bu kararlar, Maarif Vekâletinin tasdikıyla uygulanır.

Madde 65 — İmtihanalarda takdir olunan notlara itiraz edilemez. Usul yönünden vâki olacak itirazları enstitü kurulu inceleyip karara bağlar.

Madde 66 — Öğrenciler imtihanlarını kendi enstitülerinde vermeye mecburdurlar.

Madde 67 — Beşinci madde gereğince dışardan enstitü imtihanına girecek öğretmenler hakkında aşağıdaki esaslara göre iş yapılır :

1) İsteklî öğretmen imtihana girmeye başlayacağı öğretim yılının Aralık ayı içinde, mensup olduğu maarif müdürlüğüne dilekçe ile başvurur. Bu dilekçeye ilköğretmen okulu diplomasının aslı ile nüfus hüviyet cüzdanının tasdikli sureti ve altı tane vesikalık fotoğraf eklenir.

2) Dilekçeyi alan maarif idaresince, ilgili öğretmenin sicil dosyası incelenerek kendisinin beşinci yedinci ve 76 ncı madde hükümlerine göre imtihana girme şartlarını haiz olup olmadığı tesbit edilir. Şartı haiz olanın dilekçesine dışardan eğitim enstitüsü imtihanına girme şartlarını haiz olduğuna dair, serh yazılarak mühür ve imza ile tasdik olunur. Fotoğrafların arkalarına da sahibinin adı ve soyadı yazılıp daire mühürü basıldıktan sonra dilekçe ve ekleri Maarif Vekâletine gönderilir. Şartı haiz olmıyana, dileğinin kabul olmadığını bildirilir ve dilekçesinin ekleri iade olunur. Bu işler, Ocak ayı sonuna kadar bitirilir.

3) Şartı haiz olan öğretmenini hangi enstitüde imtihana gireceği Maarif Vekâletince tesbit edilerek evraki o enstitüye gönderilir; kendisine de Mart ayı sonuna kadar ilgili valilik yolu ile tebliğat yapılır. Bunlar, imtihan zamanlarında usulüne göre izin alırlar.

4) Enstitü idaresi dışardan imtihana girecekleri ayrı bir künye defterine kaydeder ve her birine fotoğrafı bir imtihana girme bel-

gesi verir. Namzet, imtihana girerken bu belgeyi yanında bulundurmayaya mecburdur.

5) Namzet, müracaat ettiği öğretim yılının Haziran dönemi, ilgili bölümün 1. sınıf öğrencileriyle birlikte imtihana girmeye başlar ve hakkında yönetmeliğin imtihanlara ait bütün hükümleri (devam ve kanaat notlarına ait olanlar hariç) uygulanır.

V — ÖĞRENCİLER :

A — ÖĞRENCİLERİN TABİ TUTULACAKLARI ESASLAR :

Madde 68 — Eğitim enstitüsü öğrencileri derslere, seminerlere, kurslara devam etmekle; uygulama, afölye ve laboratuvar çalışmalarına, ders tatbikatı mahiyetindeki gezilere katılmakla; öğretmenler kurulları ve enstitü idaresi tarafından verilecek vazifeleri günü gününe yapmakla ve yüksek okul mensubuna yarasaacak tarzda hareket etmekle ödevlidirler.

Madde 69 — Hastalık dışında makbul bir özürlü olan öğrenciye enstitü müdürlüğünce, bir öğretim yılında en çok 20 güne kadar, izin verilebilir.

Aynı öğretim yılında izin almaksızın 20 gün devamsızlık eden öğrenci, yatılıktan çıkarılır. Devamsızlığı bütün öğretim yılı boyunca sürülenlerin (hastalar hariç) kayıtları silinir.

Madde 70 — Haff surette hasta olan öğrenci enstitü revirine yatırılır. Uzun müddet tedaviye muhtaç bulunanlarla hâd ve hummalı hastalıklara tutulanlar, velilerinin yanına yahut dışarıdaki bir hastahane, preventoryuma veya sanatoryuma gönderilirler. Dulaşıcı hastalıktan kurtulan öğrenci, enstitü doktoru veya resmi bir hastahane sağlık kurulu tarafından, enstitüde bulunmasına engel bir hali olmadığına dair, rapor verilmedikçe enstitüye alınmaz.

Madde 71 — Hastalık özürlü bulunan öğrenci bu özürlü 20 gün içinde (imtihana girmeyecekse imtihandan önce) enstitü idaresine bildirmeye ve resmi tabip raporıyla belgelendirmeye mecburdur.

İki aydan fazla süreli raporların resmi hastahane sağlık kurulundan alınması gereklidir. Hastanın, sağlık kurulu bulunan yere gidemeyecek durumda olduğu tesbit edilirse tek doktordan alınmış, en çok altı ay süreli ve tasdikli rapor, enstitü doktorunun müsbet mütafakası alınmak şartıyla, sağlık kurulu raporu yerine kabul olunur.

Madde 72 — Hastalık özürlü olan öğrenciye, normal durumda bulunanlara göre bütün öğrenim süresince en çok bir yıl gecikme hakkı tanınır. Gecikme hakkını kullanan öğrenci yatılı ise bu durumunu muhafaza eyleyebilir.

Hastalığı bir yıldan fazla süren öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir. Bu gibilerden, müteakip bir yıl içinde iyileşerek öğrenime devam edebilecek hale geldiklerini sağlık kurulu raporu ile tesbit ettirenlerin, dilekçe ile müracaatları halinde, bir defaya mahsus olmak üzere ve ilişkisi kesildiği zamanki durumlarıyla (yatılı veya gündüzlü) kayıtları yenilenir. Belli süre sonuna kadar müracaatta bulunmayanların kayıtları silinir.

Madde 73 — Hastalık dışında bir sebeple üst sınıfa geçemeyen veya birden fazla dersten bütünlümlü olup, üst sınıfa devamına izin verilmeyenlerin yatılılıkla ilgileri kesilir. Bunlardan, müteakip öğrenim yılında üst sınıfa geçenler, bir defaya mahsus olmak üzere, ve kadro müsait bulunduğu takdirde, enstitü müdürlüğünce, tekrar yatılılığa geçirilirler.

Birinci sınıfa gündüzlü devam edip imtihanlarda bütün derslerden başarı göstererek ikinci sınıfa geçenler de, kadro müsait olursa yatılılığa geçirilirler.

Madde 74 — Umumi durumu itibarıyla, mezun olduktan sonra tayini gereken, görevi yapacak vasıfta bulunmadığı, ilgili bölüm öğretmenler kurulunca tesbit olunan öğrenci enstitüden çıkarılır ve kendisine bir öğrenim belgesi verilir. Bu çıkarma kararları Maarif Vekâletinin tasdikinden sonra uygulanır.

Madde 75 — Enstitüye devamlı ödevli bulunan veya devam etmediği halde yatılılık durumunu muhafaza eden öğrenci dışarıda herhangi bir görev aldığı tesbit olunanların enstitüden kayıtları silinir.

Madde 76 — Herhangi bir sebeple enstitüden çıkarılan veya kaydedilen öğrencinin bu durumu, lise veya öğretmen okulu diplomasının arkasına yazılır. Disiplin kurulu kararıyla veya başarısızlık yüzünden veya 74 üncü maddeye göre bölüm öğretmenler kurulu

kararıyla enstitüden çıkarılanlar, bir daha eğitim enstitüsüne, yüksek dereceli başka bir öğretmen okuluna ve dışardan enstitü bitirme imtihanına kabul olunmazlar.

Madde 77 — Hastalık dışında bir sebeple enstitüden çıkarılan veya kaydı silinen öğrenci, yatılı okumuşsa, hakkında tazminat takibati yapılır. Bu işle ilgili belgeler, enstitü idaresince, en çok üç ay içinde hazırlanıp Maarif Vekâletine gönderilir.

Madde 78 — Öğrenciler, büyük tatil velilerinin yanında geçirirler. Yaz dönemi imtihanlarının bitiminden en çok bir hafta süüraya kadar bütün öğrenciler enstitüden ayrılmaya mecburdurlar.

B — ÖĞRENCİ DİSİPLİN İŞLERİ :

Madde 79 — Öğrenciler için suç sayılacak fiil ve hareketlerin başlıcaları şunlardır :

- 1) Enstitü müdürlüğünden izin almadan aşağıdaki işleri yapmak:
 - a) Enstitü içinde toplantı yapmak, nutuk söylemek; konferans, konser, müsamer, tören tertibetmek;
 - b) Enstitü dışında toplantı veya gösteriler tertibetmek yahut böyle toplantı ve gösterilere katılmak;
 - c) Enstitü içinde veya dışında kitap, dergi, broşür, gazete, beyanname ve benzerlerini dağıtmak; duvarlara ilân yapıştırmak;
 - d) Enstitünün adını kullanarak yurt içinde veya dışında toplu gezi, çay, eğlence tertibetmek; sergi açmak;
 - e) Enstitüye misafir gelirmek veya kabul etmek;
- 2) Enstitü idaresi, öğretmenler veya enstitü yönetmelikleri aleyhine tek veya toplu olarak harekete geçmek; böyle hareketlere ön ayak olmak, kabılmak veya teşebbüs etmek; enstitünün sükûnunu bozacak hareketler yapmak;
- 3) Öğretmenlere, idarecilere, memurlara veya hizmetlilere karşı nezaketsiz hareketler yapmak; onların işlerine karışmak;
- 4) Öğrenci derneklerini, birlik veya federasyonlarını kanun veya yönetmeliğe aykırı hareketlere sevk etmek; bu dernek ve birliklerde çalışırken yolsuzluk yapmak;
- 5) Enstitü içinde veya dışında siyasetle uğraşmak; siyasi mahiyette yayımlar yapmak;
- 6) Devletin siyasetine veya ahlâka aykırı yayımları enstitüye sokmak veya okunak;
- 7) Enstitü içinde veya dışında muşerete uymıyan tavır ve hareketlerde bulunmak;
- 8) Kız ve erkek öğrenci münasebetlerinde arkadaşlığın normal hududunu aşmak;
- 9) Enstitüye bildirilmesi gereken hal ve durumları saklamak, yanlış bildirmek; yanlış adres vermek, değişen adres ve durumu enstitüye bildirmemek;
- 10) Enstitüden verilen hüviyet kâğıdında ve başka belgelerde değişiklik yapmak veya bu belgelerin sağladığı haklardan başkalarını faydalandırmak; tahrif edilmiş belgeleri kullanmak;
- 11) Özürsüz olarak derslere devam etmemek yahut ders uygulamalarına, kurslara, seminer, laboratuvar, atölye çalışmalarına; inceleme gezilerine katılmamak veya katıldıktan sonra terk etmek; kendisine öğretmenler veya idare tarafından verilen vazifeleri yapmamak veya geç yapmak;
- 12) Enstitüde bulunulması gerekli zamanlarda izin almadan enstitüden ayrılmak; yatılı öğrenci ise gece izinsiz dışarda kalmak; verilen iznin süresini mazeretsiz uzaltmak;
- 13) Enstitü içinde veya dışında içki veya keyf verici başka maddeler kullanmak; kumar oynamak; içki veya kumar levasımını yanında veya eşyası arasında bulundurmak;
- 14) Enstitüde tahsis edilen yerlerin dışında sigara içmek;
- 15) Enstitüye ait taşınır, taşınmaz malları kötü kullanmak; bunlara zarar vermek;
- 16) Başkasına ait eşyayı, sahibinin izni olmadan almak veya kullanmak;
- 17) Öğretmenin izni almadan ders notlarını teksir etmek veya bastırmak;
- 18) İmtihanalarda herhangi bir şekilde hile yapmak veya bu fiile teşebbüs etmek;
- 19) Arkadaşlarıyla dövüşmek veya söğüşmek; üzerinde veya eşyası arasında taşınması yasak silah veya başka alet bulundurmak;
- 20) Enstitü içinde, idarece tahsis edilen yerlerden başka yerler-

de ilân yapıştırmak; enstitü idaresince (veya idarenin izniyle) asılmış ilânları, programları koparmak, yırtmak, değiştirmek, karalamak, kırılmak;

21) Disiplin tahkik ve takipleriyle ilgili işleri karıştırmak veya güçleştirmek.

Yukarıda sayılanlar dışında kaldığı veya bunlara benzemediği halde enstitü nizam veya teamüllerine uymıyan yahut toplumsal suuru incittiğine veya yüksek okul öğrencisine yarasmadığına disiplin kurulunca kanaat getirilen hal ve hareketler için de bu yönetmeliğin ceza hükümleri uygulanır.

Madde 80 — Suçlu sanılan öğrencinin disiplin kuruluna sevkinden önce müdür başarımsız veya müdürün görevlendireceği bir müdür yardımcısı tarafından gerekli tahkikat yapılır ve ilgili öğrencinin yazılı müdafaası da alındıktan sonra netice bir fezleke ile müdüre bildirilir.

Disiplin kurulu lüzum görürse bizzat veya bir üyesini görevlendirerek tahkikatı genişletir. Enstitüden temelli çıkarma cezası verilmesini gerektiren hallerde ilgili öğrencinin disiplin kurulu önüne çağırılıp dinlenilmesi şarttır.

Madde 81 — Hakında tahkikat yapılan öğrenci enstitüde bulunmuyorsa belli gün ve saatte enstitüye gelmesi, isnadolunan disiplin suçu da açıklanmak suretiyle, kendisine yazı ile tebliğ olunur. Enstitüye vermiş olduğu adrese taahhütü olarak gönderilecek tezkere ile, tebliğat tamamlanmış sayılır.

Bu davete makbul mazareti dolayısıyla gelemediklerini bildirenlere münasip bir mühlet verilir. Bu mühlet sonunda dahi gelemeyecek durumda bulunanları yazılı müdafaaları yeter sayılır. Davete gelmeyen, yazılı müdafaasını da göndermeyenler hakkında mevcut delillere dayanılarak hüküm verilir.

Enstitüde bulunduğu halde ifade vermiyen, bu maksatla yapılan davete icabet etmiyen olursa keyfiyet bir tutanakla tesbit edilir ve yukarıki fıkraya göre hüküm verilir.

Madde 82 — Eğitim enstitüsü öğrencilerinden suç işleyenlere, suçun mahiyeti ve suçlunun evvelce ceza götüp görmediği göz önünde tutularak, aşağıdaki cezalardan biri verilir:

- 1) İhtar,
- 2) Tektir,
- 3) Tescil,
- 4) Enstitüden bir aya kadar muvakkat çıkarma,
- 5) Enstitüden temelli çıkarma.

Enstitüden temelli çıkarma cezasından başka bir cezayı, bir öğretim yılında iki defa alan öğrenci, üçüncü defa aynı cezayı gerektiren suç işlerse kendisine bir derece daha ağır ceza verilir.

Madde 83 — İhtar ve tektir cezalarını enstitü müdürü de verebilir. Bunlardan daha ağır cezaların disiplin kurulunca verilmesi şarttır.

Disiplin kurulunun verdiği cezalar, enstitü müdürlüğünce, ilgili öğrenciye yazı ile ve lüza karşılığında tebliğ olunur. Tescil ve daha ağır cezalar, sebepleriyle birlikte, öğrencinin velisine de bildirilir.

Madde 84 — Enstitüden temelli çıkarma cezası Maarif Vekâleti Disiplin Kurulunun tasdikinden sonra uygulanır; ancak, enstitü müdürü suç işleyen öğrencinin enstitüde kalmasını mahzurlu görürse kendisini geçici olarak enstitüden çıkarabilir. Bu tekdirden muameleinin sūrate takibedilmesi ve alınacak neticeye göre iş yapılması icabeder.

Madde 85 — Enstitüden temelli çıkarma cezası ile cezalandırılan öğrenci, tebliği tarihinden itibaren 15 gün içinde itiraz edebilir. İtiraz dilekçesi enstitü müdürlüğüne verilir ve müdürlükçe, bu muameleye ait dosya ile birlikte, Maarif Vekâletine gönderilir.

Disiplin kurulunca verilen diğer cezalar müdürün tasdiki ile kesinleşir. Müdür, verilen cezayı uygun görmezse keyfiyetin bir daha tektirini, mucip sebeplerini de bildirerek, disiplin kurulundan ister. Disiplin kurulu eski kararında ısrar ederse müdürün bu kararı uygulamaması gerekir.

Madde 86 — Disiplin Kurulunun verdiği cezalar ilgili öğrencinin siciline kaydedilir.

Madde 87 — Cezalandırılmış öğrencinin daha sonra durumunu düzeltilmiş kanaatine varılır yahut enstitü içinde veya dışında fazilet sayılabilecek hal ve hareketleri tesbit olunursa önceki cezalarının bir

kısmı veya tamamı (enstitüden temelli çıkarma cezası hariç) enstitü müdürünün teklifi ve Disiplin Kurulunun kararı ile kaldırılabilir.

VI — ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER :

Madde 88 — Müstahdemler, nöbetçi öğretmen ve idare memurları, tabelâyâ konularak işe edirlirler.

Madde 89 — Yemekhane dışına yemek çıkarılmaz ve yemek zamanları dışında hiçbir kimsese yemek verilemez. Enstitü revirinde yatan öğrencilerin yemekleri revire gönderilir. Tedavi altında bulunan veya sağlıkları yönünden bakıma muhtaç olan öğrencilere enstitü lekminin tesbit ve tavsiye edeceği veya gündelik yemeklere eklenmesine lüzum göstereceği yiyecekler, revirde yenilmek şartıyla, verilebilir.

Madde 90 — Enstitünün demirbaş eşya ve malzemesi Maarif Vekâletinden izin alınmadan, geçici dahi olsa, başka bir daireye veya okula verilemez; ancak uygulama okullarında kullanılması caizdir.

VII — GEÇİCİ HÜKÜMLER :

Geçici madde 1 — Köy enstitüsünde okuyup ilkökul öğretmenliği diplomasını almış olanlar, diğer şartları haiz bulunurlarsa, eğitim enstitüsüne ve dışardan enstitü imtihanına kabul edilirler.

Geçici madde 2 — Bu yönetmeliğin enstitüye tebliği tarihinde asistanlık görevinde bulunanlardan yönetmelikte asistanlar için konulan şartları haiz olanları, Maarif Vekâletince başka göreve nakledilirler. Şartı haiz olanlara en çok iki yıl mühlet verilir; verilen mühlet bittikten sonra ilgili asistan hakkında 42 nci madde hükümleri uygulanır.

Geçici madde 3 — Bu yönetmeliğin tathikine başlandığı tarihten itibaren en çok bir ay içinde, mevcut bölüm şeflerinin ek görevleri Maarif Vekâletince uhdelarından alınır ve yerlerine 43 üncü madde hükümlerine göre seçilecek öğretmenler tayin olunur.

Geçici madde 4 — Talim ve Terbiye Heyetinin 1 Ağustos 1943 tarihli, 241 sayılı kararıyla kabul edilmiş olan Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü Talimatnamesi, 21 Ocak 1947 tarihli, 21 sayılı kararıyla kabul edilmiş olan Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği ve öğretmen yetiştiren her derecedeki okul ve enstitülere öğrenci kayıt ve kabul işleri hakkındaki «Geçici Yönetmelik» ile ek ve tadillerinin eğitim enstitüsünü ilgilendiren kısımları kaldırılmıştır.

ÖRNEK : 1

Fotoğraf

(Ön sayfa)

EĞİTİM ENSTİTÜSÜNE GİRMEK İSTİYENLERE MAHSUS FİŞ - DİLEKÇE

Dilekçe sahibinin adı ve soyadı:
Babasının adı:
Anasının adı:
Doğduğu yer ve yılı:
Mezun olduğu veya kayıtlı bulunduğu okul:
Girmek istediği okulun adı ve yeri:
Hangi bölüme gireceği:
Yatılı mı, gündüzlü mü gireceği:
Başka bir yüksek okula kayıtlı veya evvelce devam ederek ayrılmış olup olmadığı, kayıtlı ise durumu:
Öğrenimlerini dolayısıyla mecburî hizmeti bulunup bulunmadığı:
Öğretmen olanların hizmet süresi :
Askerlik durumu:
..... Müdürlüğüne
..... Eğitim Enstitüsünün
bölümüne girmek istiyorum. Bugünkü durumum yukarıda yazılıdır. Giriş imtihanlarına kabulüm için gereken işlemin yapılmasını rica ederim.

16 kuruşluk pul
İmza

ADRES :

(Bütün bildirimlerin bu adrese yapılacağına göz önünde tutulması lazımdır.)

Dilekçenin nereye verileceği hakkında not:

1 — Aday henüz mezun olmamışsa dilekçeyi, kayıtlı bulunduğu okul müdürlüğüne verecektir.

2 — Geçen yıllarda liselerden, öğretmen okulundan veya köy enstitüsünden mezun olup öğretmenlik yapmamış olanlar, mezun oldukları okul müdürlüğüne vereceklerdir.

3 — Öğretmenlik yapmış veya yapmakta olanlar, mensup oldukları maarif müdürlüklerine vereceklerdir.

ÖRNEK : 1

(Arka sayfa)

OKUL VEYA MAARİF MÜDÜRLÜKLERİNCE DOLDURULACAK KISIM

I. ADAYIN ÖĞRENİM DURUMU :

1 — Bütünlemeli olup olmadığı:
2 — Öğrenimi bitirmişse:
a) Lise bitirme tarihi ve derecesi:
b) İlkokul öğretmeni yetiştiren kurumu bitirdiği tarih ve bitirme derecesi:

II. UMUMİ DURUMU :

1 — İlkokulu bitirdikten sonraki öğrenimi süresince aldığı cezalar ve kısaca sebepleri:
2 — Tesbit edilmiş iyi halleri varsa neler olduğu:
3 — Bilinen ve sezilen fena hal ve temayülleri varsa neler olduğu:

Bu fişte durumu gösterilen oğlu
..... kızı
.....'ın, eğitim enstitüsüne alınacak vasıfta kurulunca
olduğu okulumuz öğretmenler tesbit olunmuştur.
dairemizce

/ / 195

Müdürü
Resmî mühür ve imza

ÖRNEK : 2

Fotoğraf

EĞİTİM ENSTİTÜSÜNE KAYDOLUNACAK ADAYLARA MAHSUS İMTİHANA GİRME BELGESİ

Adı ve soyadı:
Babasının adı:
Doğduğu yer ve yılı:
Okuduğu okul:
Bütünlemeli olup olmadığı:
Girmek istediği enstitü ve bölümü:
Yukarıda durumu gösterilen ve tasdikli fotoğrafı bulunan
'ın Eğitim Enstitüsü
..... bölümü giriş imtihanlarına katılmak üzere aday seçildiğini ve fiş-dilekçesinin Eğitim Enstitüsü
Müdürlüğüne gönderildiğini bildirir belgedir.

/ / 195

Mühür ve İmza

T. C.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TEBLİĞLER DERGİSİ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR VE BASILMI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÖNLERİ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

YILLIK ABONESİ 250 KURUŞTUR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR VE BASILMI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR.

CİLT: 31

25 KASIM 1968

SAYI: 1530

EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÖNETMELİĞİ

I — AMAÇ VE KURULUŞ

Madde 1 — Eğitim Enstitüsü, ortaokullarla muadili öğretim kurumlarına ve ilköğretmen okullarına öğretmen, ilköğretim müfettiş ve ilköğretmen okullarına bağlı uygulama okullarına başöğretmen yetiştiren; ilk ve ortaokullarla ve ilköğretmen okullarıyla ilgili problemler üzerinde incelemeler yapan ve bu okullar öğretmenlerinin mesleki gelişmelerine yardım eden bir yüksek öğretim kurumudur.

EĞİTİM VE ÖĞRETİM ÇALIŞMALARINDA ÖĞRENCİLERİN:

- Millî ahlâkın ilkelerine bağlı, Millet ve insanlık ülküsünü benimsemiş;
 - Pozitif ilim anlayışı kazanmış ve bilgilerini meslek alanında kullanma yollarını öğrenmiş;
 - Çalışkan, mesleğine bağlı, yurdun her yerinde seve seve hizmette bulunmaya hazır;
 - Yaşayışı ve çevresine yaptığı tesir bakımından örnek tutulmaya layık;
 - Bedence ve karakterce sağlam, şahsiyet sahibi birer meslek adamı olarak yetiştirilmelerini amaç sayar.
- Madde 2 — Eğitim Enstitüsü ihtiyaca göre aşağıdaki bölümlere ayrılır:

- Eğitim,
- Sosyal Bilgiler,
- Türkçe,
- Matematik,
- Fen ve Tabiat Bilgileri,
- Beden Eğitimi,
- Müzik,
- Yabancı Dil (İngilizce, Almanca, Fransızca),
- Resim-İş.

Bu bölümlerin öğretim süreleri üç yıldır.

Madde 3 — Eğitim, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, Yabancı Dil bölümlerinin öğrencileri, mezun olduktan sonra lüzumunda öğretmenliğini yapmak üzere, ayrıca bir yardımcı derse devam edip imtihanlarını vermeğe mecburdurlar.

Yardımcı dersler şunlardır:

Eğitim Bölümü için: Türkçe, Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik, Beslenme ve Sağlık Eğitimi, El-İşleri (Kız öğrenciler için),

Resim-İş Bölümü için: Türkçe, Beden Eğitimi, Müzik, Yabancı Dil, Ev-İşleri (Kız öğrenciler için),

Beden Eğitimi Bölümü için: Türkçe, Resim-İş, Tabiat Bilgisi, Müzik, Yabancı Dil, Beslenme ve Sağlık Eğitimi, Ev-İşleri (Kız öğrenciler için),

Müzik Bölümü için: Türkçe, Beden Eğitimi, Resim-İş, Yabancı Dil, Ev-İşleri (Kız öğrenciler için),

Yabancı Dil Bölümü için: Türkçe.

Devam edilmesi gereken yardımcı ders, ilgili öğrencinin isteği, yapılacak yoklamaların neticesi ve ihtiyaç gözönünde tutularak Enstitü İdaresince derslere başlandığı tarihi takip eden bir ay içinde, tayin olup ilgili öğrenciye bildirilecektir.

Fen ve Tabiat Bilgileri Bölümü öğrencilerine Tarım, Matematik Bölümü öğrencilerine ortaokulların Ticaret derslerini okutma ehliyeti kazandırılır.

Madde 4 — Eğitim Enstitüsü yatılı ve parasızdır. Mezunlar kanun hükümlerine ve Enstitüye girenken verdikleri taahhüt ve kefalet senetlerine göre, Millî Eğitim Bakanlığı emrinde mecburi hizmet görürler.

M. F. A. Vassıf İsmail

Teşkilâtın imkânına göre Enstitü İdaresince gündüzlü öğrenci de alınabilir.

Madde 5 — Eğitim Enstitüsü öğrenimi mesleki bir bütün teşkil eder. Bu öğrenime ilk sınıftan başlanır ve Enstitüye devam etmek suretiyle tamamlanır. Yukarı sınıflara öğrenci alınmaz. Ve Enstitü öğrencilerinin bölüm değiştirilmelerine izin verilmez.

İlkokul öğretmenlerinden veya lise veya öğrenim bakımından liseye denk bir okuldan mezun olup Orta Öğretim Öğretmen Muaviniği imtihanlarında başarı göstererek "Yeterlik Belgesi" almış olanlardan diğer şartları haiz buldukları halde, yaşlarının büyük olduğundan veya 7. maddenin (h) fıkrasına göre evli; boşanmış veya dul oldukları için kayıt ve kabulleri yapılamayanlar, 5 yıl başarı ile öğretmenlik yapmış olmaları kaydıyla, 65. maddede ki esaslara göre, devam kaydından muaf olarak dışarıdan Enstitü imtihanlarına kabul edilirler. Bunların imtihana girmeye başlamadan önce vaki olacak bölüm veya yardımcı ders değiştirme dilekleri ilgili Enstitü müdürlüğüne 15 Mayıs akşamına kadar dilekçe ile müracaat etmeleri şartıyla kabul olunur. İmtihana girmeye başladıktan sonra bölüm veya yardımcı ders değiştirmek isteyenler müktesep haklarından vazgeçerek kayıtlarını yenilemeye mecburdurlar.

Bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan lise derecesindeki resmî ve özel Türk okulları ve yabancı okullar mezunlarıyla diğer lise mezunları; yaş ve 5 yıl başarılı öğretmenlik yapmış olmak kaydına bakılmaksızın yalnız dışardan Eğitim Enstitüsü Yabancı Dil Bölümleri imtihanlarına kabul edilirler.

II — ÖĞRENCİ KAYIT VE KABUL İŞLERİ

Madde 6 — Eğitim Enstitüsüne alınacakları ilgilendiren hususlar her yıl Aralık ayının ikinci yarısı içinde Enstitü Müdürlüğüne ilan edilerek isteklere bildirilir.

A) KAYIT VE KABUL İŞLERİ

Madde 7 — Eğitim Enstitülerine alınma şartları şunlardır:

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak; (Yabancı Devlet Tabiyetinde olanlar Millî Eğitim Bakanlığının izni ile kabul edilirler).

b) Eğitim bölümünden başka bölümlere girecekler için ilköğretmen okulu veya lise mezunu olmak;

c) Eğitim bölümüne girecekler için, ilköğretmen okulu mezunu olmak; en az üç yıl başarı ile ilkökul öğretmenliği yapmış olmak ve bu bölüme girme ehliyeti Millî Eğitim Bakanlığınca tesbit edilmiş bulunmak;

d) 30 yaşını (Beden Eğitimi Bölümüne girecekler için 25 yaşını) bitirmemiş olmak;

e) Sağlam ve sıhhatli olmak, (Kekemelik, pepelik, körlük, saşılık, sağırılık, topallık, çolaklık, kamburluk gibi sakatlıkları olmamak; verem ve trahom gibi bulaşıcı hastalıkları ve öğretmenliğe mani olacak başka beden ve ruh arızaları bulunmamak);

f) Aday seçilmiş olmak ve seçme imtihanlarında başarı göstermek;

g) Erkek adaylar öğrenime ara vermişlerse askerlikle ilişkisi olmadığını belgelendirmek;

h) Bayanlar için evli, boşanmış veya dul olmamak;

i) Herhangi bir yerde görevli olmamak.

B) MÜRACAAT ŞEKLİ

Madde 8 — Eğitim Enstitüsüne girmek isteyenler bu yönetmeliğin sonundaki (1) sayılı örneğe uygun Fiş-Dilekçe ile mezun oldukları veya öğrencisi buldukları okul müdürlüklerine 2 Ocak-15 Şubat tarihleri arasında müracaat ederler. Lise ve öğretmen okullarının son sınıfında bulunanlar bu okulların mezuniyet imtihanlarında bütünlemeli olanlar, Eğitim Enstitüsü imtihanlarına katılmak için müracaat edebilirler.

İlköğretmen okullarından mezun olup en az bir ders yılı öğretilmiş yapmış istekliler Fiş-Dilekçelerini görevli buldukları ilin Millî Eğitim Müdürlüğüne verirler.

Madde 9 — İsteklilerin durumları Fiş-Dilekçe ile müracaat ettikleri okulların Öğretmenler Kurulunca (Öğretmenlik görevinde bulunanları Millî Eğitim Müdürlüklerinde) incelenerek bunların Eğitim Enstitüsüne alınacak vasıfta olup olmadıkları tesbit edilir ve Fiş-Dilekçelerinin arka sahifeleri buna göre doldurulup tasdik olunur. Bu iş yapılırken isteklilerin ortaokulda, lisede ve meslek okulunda geçen öğrenim sırasındaki çalışkanlığı, itidali, sabırlı ve küçüklere karşı sefkati olup olmadığı, çevresine ve öğretmenlik mesleğine karşı bilgi derecesi, konuşma kabiliyeti, ahlaki durumu, millî duygusu, bilinen bir sakatlığı yahut bedeni veya ruhi arzusu bulunup bulunmadığı, öğrenime ara vermişse bu esnada ne işle meşgul olduğu gözönünde tutulur.

Millî Eğitim Müdürlüğüne yapılacak aday seçimi sırasında istekli öğretmenlerin ilk tayinlerinde okullarından gönderilmiş olan gizli fişler de tetkik edilir.

Madde 10 — Aday seçilenlere seçimi yapan okul veya Millî Eğitim Müdürlüklerince bu yönetmeliğe ekli (2) numaralı örneğe uygun (imtihana girme belgesi) verilir. Ve bunların Fiş-Dilekçeleri taahhütlü olarak Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilir. Bu işler Şubat ayı sonuna kadar bitirilir. Aday seçilmeyen isteklilere keyfiyet müracaat etmiş oldukları okul veya Millî Eğitim idarelerince Nisan ayının ilk haftasında bildirilir.

C) SEÇME İMTİHANLARI

Madde 11 — Eğitim Enstitüsüne girecek adaylar eleme ve giriş imtihanına tabi tutulurlar. Bu imtihanlarını hepsine birden "Seçme İmtihanları" denir. Seçme imtihanları, ilgili ders yılına mahsus olup bu imtihanlarda kazanılan başarı, müteakip yıllar için müstesna hak teşkil etmez.

Madde 12 — Eleme imtihanları Mayıs ayının birinci Pazartesi günü (Resmî tatil rastlarsa tatili takip eden ilk iş gününde) bütün il merkezlerinde yapılır. Elinde imtihana girme belgesi bulunan adaylar, eleme sınavına ancak Fiş-Dilekçelerinde belirttikleri il merkezinde girebilirler.

Bütünlemeli adaylar eleme ve giriş imtihanlarına kabul edilirler.

Eleme imtihanı soruları Bakanlıkça hazırlanarak imtihan gününden önce Millî Eğitim Müdürlüklerine gönderilir. Eleme imtihanları Millî Eğitim Müdürlüğün ve görevlendireceği bir okul müdürünün başkanlığı altında ve Millî Eğitim Müdürlüğünün seçeceği en az üç öğretmenden teşekkül edecek bir komisyon önünde yapılır. İmtihan yerine komisyon üyelerinden başka kimse giremez. Adaylar imtihan yerine ahırken imtihana girme belgeleri ve şahısların bu belgelerdeki fotoğraflara uygunluğu imtihan komisyonunca kontrol edilir. İmtihanlarda, köşesi kapalı kâğıt kullanılır. Bu kâğıtlar Millî Eğitim Müdürlüğüne temin edilir. Herhangi bir sebeple özel imtihan kâğıdı temin olunamazsa veya temin olunan kâğıtlar yetmezse imtihan kâğıdı olarak beyaz bir kâğıt da kullanılabilir. Bu takdirde kâğıdın bir köşesi usulüne göre zamlanıp kapatılır. Adaylar imtihan kâğıtlarının kapatılacak köşesine adlarını, soyadlarını, baba adlarını ve son okudukları okulun adını yazarlar. Hangi enstitünün hangi bölümüne girmek istediklerini de imtihan kâğıtlarının kapatılmıyacak köşesine kaydederler.

Bu bilgilerin eksiksiz yazılması imtihan komisyonunca temin olunur.

İmtihan sorularını ihtiva eden zarflar adayların ve imtihan komisyonunun önünde saat tam 9.00 da açılır. Zarf açıldıktan sonra gelen adaylar imtihana kabul olunmazlar.

Eleme imtihanlarının bitiminden sonra imtihan kâğıtları, düzenlenecek isim listeleri ve imtihan tutanakları ile birlikte zarflar mühürlendikten sonra aynı gün taahhütlü olarak Millî Eğitim Bakanlığı Test Bürosuna gönderilir.

Madde 13 — Eleme imtihan kâğıtları Millî Eğitim Bakanlığınca incelenir. Bu işlerde görevlendirilenler inceleyip değerlendirdikleri imtihan kâğıtlarını imza ederler.

İmtihana giren adaylar başarı derecesine ve girecekleri bölümlere göre sıraya konurlar. Bu sıraya uyularak bir bölüm kadrosunun en çok üç kata miktarda aday giriş imtihanına çağırılır. Bu işler 10 Haziran tarihine kadar bitirilir.

Madde 14 — Eleme imtihanı sonuçları bütün adaylara ve adayların ilk müracaatlarını yaptıkları okullara bildirilir. Bu bildirimlerle ilgili yazılar 15 Haziran akşamına kadar postaya verilir.

Madde 15 — Giriş imtihanı Eylül ayının son haftası içinde ilgili Enstitüde müdürlükçe kurulacak en az üç kişilik komisyonlar tarafından yapılır. Giriş imtihanlarının şekli, müdürün başkanlığında her bölüm şefi veya temsilcisi ile ayrıca bölümlerden seçilecek birer öğretmenden teşekkül eden bir kurul tarafından tesbit olunarak, eleme imtihanları sonuçlarıyla birlikte, ilgililere bildirilir. İmtihana girme belgesini yanında bulundurmayan adaylar giriş imtihanına alınmazlar. İmtihana girme belgesi son imtihanda adaydan alınır.

Giriş imtihanında başarı derecesi, tam not yüz puan esasına göre tesbit olunur. Enstitüye kat'î kaydın yapılabilmesi için adayların Eylül ayının sonuna kadar liseden veya öğretmen okullarından almış oldukları diplomalarını ibraz etmeleri şarttır.

Madde 16 — Giriş imtihanlarında başarılı sayılanlar, kazandıkları dereceye göre sıraya konularak, kadroları müsaadesi nisbetinde kabul olunurlar. İmtihanda başarılı sayılıp da kadronun müsaadesizliği yüzünden kabul olunamayanlar yedeğe alınurlar. Keyfiyet okulda ilân edilmek suretiyle ilgililere bildirilir.

Esit not almış olanlar sıra ile:

- a) Diploma derecesi üstün olanlar;
- b) Öğretmen çocuğu veya kardeşi olanlar;
- c) Şehit çocuğu olanlar;
- d) Babadan ve anadan öksüz olanlar;
- e) Yalnız babadan öksüz olanlar;
- f) Yalnız anadan öksüz olanlar öne alınır.

Okullara ayrılan yatılı ve gündüzlü öğrenci kontenjanlarının % 5 leri sınavı girip kazanamayan fakat emsalleri arasında en yüksek puanı alan öğretmen çocuklarına verilir.

Madde 17 — Kabulü kararlaştırılan adaylara, belgelerini tamamlayıp kayıtlarını yaptırmaları için, okul müdürlüğüne gerekli mühlet verilir. Bu müddet içinde kaydını yaptırmayanlar haklarından vazgeçmiş sayılarak yerlerine derece sırasına göre yedekler alınır.

Madde 18 — Kayıtların yapılabilmesi için aşağıdaki belgelerin okul idaresine verilmesi şarttır.

- a) Nüfus kimlik cüzdanının aslı, (Enstitü idaresince sureti alındıktan sonra geri verilecektir.)
- b) İlköğretmen Okulu veya lise diplomasının aslı, diplomasını almamış olanların diploma yerine geçecek öğrenim belgeleri,
- c) Tam teşkilatlı resmî hastahanedен alınacak Sağlık Kurulu Raporu, (Enstitü idaresinin vereceği örneğe uygun olarak düzenlenecektir.)
- d) Çiçek aşısı kâğıdı,
- e) Noterden tasdikli taahhüt ve kefalet senetleri, (Örneği Enstitü idaresinden alınacaktır.)
- f) Beyan kâğıdı, (Örneği Enstitü idaresinden alınacaktır.)
- g) Öğrenime ara vermiş ve askerlik yapmamış erkek adaylar için askerliğine henüz karar verilmediğine dair ilgili askerlik şubesinden alınmış belge, askerliğini yapmış olanlar için terhis teskeresi örneği.
- ğ) 12 tane vesikalık fotoğraf.

III — YÖNETİM İŞLERİ

A) MÜDÜR

Madde 19 — Enstitü Müdürü, enstitü öğretim, eğitim ve yönetim çalışmalarının sorumlusu, düzenleyicisi ve emiridir.

Madde 20 — Müdürlüğün başlıca görevleri şunlardır:

- a) Enstitüyü temsil etmek; Enstitüye ait evrakı, öğrenci diplomalarını ve başka belgeleri imzalamak ve tasdik etmek,
- b) Tâyini veya terfii gereken müdür yardımcılarını, bölüm şeflerini, öğretmen, asistan ve memurları inha etmek. 3656 sayılı kanunun 19. maddesi hükümüne tâbi hizmetlileri tâyin ve ücretlerini tesbit etmek,
- c) Enstitünün bütçesi hakkında Millî Eğitim Bakanlığınca teklifte bulunmak; verilen tahsisatı kanun hükümlerine uygun olarak harcamak ve itâ emriyle görevini yapmak,
- d) Enstitünün bütün kurul ve komisyonlarına, gereği halinde, başkanlık etmek,
- e) Enstitünün çalışmaları hakkında her yıl Temmuz sonunda Bakanlığa rapor vermek,
- f) Enstitüde yapılacak öğretim ve uygulama çalışmalarının yönetmelik ve programlara göre düzenli cereyan etmesini sağlamak ve gerektiğinde derslere girerek bu çalışmaları denetlemek.

B) MÜDÜR YARDIMCILARI

Madde 21 — Müdürün, Millî Eğitim Bakanlığında izin almak suretiyle, müdür yardımcılarında görevlendireceği biri başyardımcılık vazifesini yapar. Başyardımcı, müdürün görevi başında bulunmadığı zamanlarda Müdür Vekilliği görevini yapar; Enstitü Disiplin Kuruluna başkanlık eder; enstitünün büro işlerini düzenler. Öğretmen ve memurların sicil dosyasını tutar. Öğretmenler Kurulu karar ve zabıtlarını muhafaza eder; diploma defterinin ve diplomaların düzenlenmesini sağlar ve enstitü ile ilgili olup müdür tarafından verilecek başka işleri yapar.

Madde 22 — Diğer müdür yardımcılarının görecekleri başlıca işler şunlardır:

- Enstitünün yazı işleri;
- Öğrenci kayıt ve kabul, devam, izin, imtihan, askerlik ve disiplin işleri; bunlarla ilgili defterlerin, dosyaların, cetvellerin ve diğer belgelerin düzenlenmesi;
- Öğrencilere verilecek eşya ve paranın dağıtılması ve kayıtlarının tutulması ve mecburi hizmet takibine ait işler;
- Mezunlara ait işler, mezunlarla temas işleri;
- Haftalık ders, günlük çalışma cetvellerinin ve uygulama işlerinin düzenlenmesi;
- Öğretmen ve memurlara ait fiş ve defterlerin tutulması; askerlik işlerinin ve devamlarının takibi;
- Enstitüye ait tahakkuk, satın alma, muayene, hesap ve istatistik işleri;
- Ambar ve depo muamelelerinin düzenli bir şekilde yürütülmesi ve en az ayda bir defa kontrolü;
- Enstitü binalarıyla bahçelerin ve diğer tesislerin bakım, temizlik ve yangından korunmasıyla ilgili işlerin tanzimi ve kontrolü;
- Pasif korunma işleri.

Madde 23 — Enstitü Müdürü 22. maddede sayılan işlerle bunlar dışında kalan ve enstitüyle ilgili bulunan diğer işlerden hangilerinin, kim tarafından yapılacağını tesbit ederek müdür yardımcılara yazıyla bildirir.

Madde 24 — Tahakkuk işleriyle görevlendirilen müdür yardımcısı, muayene, demirbaş eşya ve ayniyat sayım komisyonlarına başkanlık eder.

Madde 25 — Müdür yardımcıları enstitüde sıra ile nöbet tutarlar. Nöbet 24 saat sürer. Nöbetçi müdür yardımcısı nöbeti süresince enstitüde kalır ve:

- Vakit cetvelinin uygulanmasını sağlar;
 - Mütalâaların sükûnetle yapılmasını temin eder;
 - Ambarın erzak çıkarılırken hazır bulunur;
 - Tabelâyâ göre çıkarılan erzakın tam olarak kazana konulmasını, yemeklerin zamanında, iyi bir şekilde pişirilip istihkaka göre dağıtılmasını kontrol eder;
 - Hastaların bakımı ve hastalanan öğrencilerin durumu ile yakından ilgilenir;
 - Yangın tehlikesi olan yerlerin ve gece bekçilerinin hakkıyla vazife yapıp yapmadıklarını kontrol eder.
- Nöbetçi müdür yardımcısı enstitünün günlük işlerinin düzenli yürütülmesinden birinci derecede sorumludur.

C) MEMURLAR

Madde — 26 Memurların görecekleri başlıca işler şunlardır:

1 — İç hizmetler:

- Okul binasıyla bahçe ve tesislerinin bakımının, temiz tutulmasının, okul eşyasının iyi kullanılmasını sağlanması;
 - Hizmetliler arasında iş bölümü yapılması, çalışmalarının düzenlenmesi ve şahsî temizliklerinin temini;
 - Görevlerinde kusur eden hizmetlilerin 1 günden 15 güne kadar ücretleri kesilmek suretiyle, cezalandırılmaları veya işten çıkarılmaları için müdürlüğe teklif yapılması;
 - Yeniden alınacak hizmetliler hakkında gerekli soruşturmaların yapılması ve belgeleri tamamlanarak tâyinlerinin temini;
 - Hizmetlilerin dosyalarının tutulması.
- 2 — Hesap işleri:**
- Satın alınacak erzak, eşya ve malzemenin eksiltme ve özel şartnamelerinin düzenlenmesi; buna ait kanunî işlemlerin yapılması; sözleşme defterinin tutulması;
 - Sarf kâğıtlarının, maaş ve ücret bordrolarının kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlanması ve bunlara ait belgelerle fatura örneklerinin ve satın alma kararlarının dosyalarında saklanması;
 - Ödenek, senet, maaş ve ücretlere ait defterlerin tutulması ve bunlarla ilgili vukuatın günü gününe işlenmesi;

- Her ay sonunda gönderilecek tahakkuk ve tetiye cetvelleri ile mali yıl sonunda gönderilmekte olan istatistik cetvellerinin hazırlanması ve birer nüshasının dosyalarında sağlanması;

- Tazminat hesaplarının yapılması ve cetvellerinin düzenlenmesi;

- Günlük tabelânın hazırlanması ve müdüre tasdik ettirdikten sonra ambar memuruna verilmesi;

- Ambar kontrol defterinin tutulması;

- Aylık sarfiyat cetvelinin hazırlanması;

- Sipariş pusulalarının tanzimi ve müdüre imzalatılarak ilgililere gönderilmesi ve takibi.

3 — Mutemetlik ve Satınalma İşleri:

- Avans alınması ve bu paranın, müdürün tasdik edeceği lüzum müzakkerelerine göre kanun ve yönetmeliklere uygun olarak sarfı; avans hesabının zamanında kapatılması;

- Okulun öğretmen, idareci, memur ve hizmetlilerine ait maaş ve ücretlerin saymanlıktan alınarak zamanında istihkak sahiplerine dağıtılması;

- Öğrencilere nakit olarak verilecek istihkakların saymanlıktan alınıp ilgililere dağıtılması;

- Satınalma Komisyonunun kararını gerektirmiyen küçük satınalma işlerinin yapılması ve okula ait olup dışarıda görülmesi icabeden işlerden idarece tâyin edileceklerin takibi.

4 — Ambar İşleri:

- Satın alınan yiyecek ve yakacakların muayene ve kabulü ile ilgili işlerin yapılması ve kabul olunanların tesellüm edilerek muhafazası;

- Tabelâ gereğince ve nöbetçi müdür yardımcısıyla iç hizmetler şefinin, nöbetçi öğrencinin huzurunda, günlük erzakın ve yakacak maddelerinin tartılıp aşşya ve diğer ilgililere teslim edilmesi;

- Yiyecek ve yakacak maddelerinin ambara konulup çıkarılmasıyla ilgili defter, dosya ve başka kayıtların tutulması ve muhafazası;

- Her ay sonunda ambar devir cetvelinin ve yıl sonunda yıllık sayım cetvelinin düzenlenmesi;

- Ambar Ayniyat Mutemetliğinin, Ayniyat Yönetmeliğine uygun olarak yapılması.

5 — Depo İşleri:

- Satın alınan istihlak maddelerinin, demirbaş eşya ve âletlerin muayene ve kabulü ile ilgili işlerin yapılması ve kabul olunanların tesellüm edilerek muhafazası;

- Depodan çıkarma, ilgililere teslim veya tevzi, kayıt terkinî işlerinin yürütülmesi; demirbaş eşyanın kullanılmak üzere konulduğu yerlere tasdikli listeler asılması;

- Depoya ve demirbaş eşya ve âletlere ait defter, dosya ve başka kayıtların tutulması ve muhafazası; değişikliklerin günü gününe işlenmesi;

- Her yıl sonunda, o yıl gelen, giden ve kalan eşya, âlet ve malzemeyi gösterir sayım ve icmâl cetvellerinin düzenlenmesi;

- Depoya ve demirbaş eşya ayniyat mutemetliğinin, Ayniyat Yönetmeliğine uygun olarak yapılması.

Kitaplık İşleri:

- Satın alınan kitapların muayene ve kabulü ile ilgili işlerin yapılması ve kabul olunan kitapların tesellüm edilerek muhafazası; bu işlere ait kayıt ve dosyaların tutulması;

- Kitaplık demirbaş defterinin tutulması;

- Kitaplığın ilmi usullere göre tasnifi ve belirli zamanlarda açık bulundurulması enstitü mensuplarının istifadelerinin temini;

- Kitap verip alma ve gerektiğinde öğrencilere dağıtma işlerinin yürütülmesi ve bunlara ait kayıtların tutulması;

- Her yıl sonunda kitaplık sayım cetvellerinin düzenlenmesi;

- Kitaplık ayniyat mutemetliğinin, Ayniyat Yönetmeliğine uygun olarak yapılması;

7 — Muamelât:

- Müdür, müdür yardımcıları ve iç hizmetler şefi tarafından verilen yazı işleri;

- Mecburi hizmet takibatına ait olup hesap dışında kalan muhabere işleri;

- Mezunlara ve eski öğrencilere ait yazı ve dosya işlerinin yapılması.

8 — Evrak ve dosya işleri:

- Enstitüye gelen ve enstitüden gönderilen evrakın kaydedilmesi ve dosyalarının tutulması;

- Daktilo ve teksir işlerinin yapılması.

Madde 27 — Memuriyet unvanları ne olursa olsun, Millî Eği-

im Bakanlığının müsaadesini alarak, mevcut memurları bu hizmetlerin biri veya birkaçı ile yahut bunlar dışında kalan fakat enstitü ile ilgili bulunan başka işlerle görevlendirmeye enstitü auctörü yetkilidir.

Madde 28 — İç hizmetlere ait işleri yapmakla görevlendirilen memur, okul için satın alınan eşya ve erzakın muayene ve tesellümünde, komisyonun tabii üyesi sıfatıyla, hazır bulunur.

D) ENSTİTÜ DOKTORU

Madde 29 — Enstitü doktorunun görevleri şunlardır:

a) Her sönestr başında ve tatil gidecekleri sırada öğrencileri birer birer muayene ederek sağlık durumlarını tesbit etmek ve işlerine geçirmek;

b) Sağlık durumları yönünden bakıma muhtaç görülen öğrencileri tesbit ederek idareye bildirmek, kendilerine lüzumlu tavsiyede bulunmak; bunların bakımı için tedbir almak;

c) Prevantoryum ve Sanatoryuma gönderilmeleri gereken öğrencilerin raporlarını düzenliyerek enstitü idaresine vermek;

d) Mezunların sağlık raporlarını düzenlemek;

e) İdarece tesbit olunan saatlerde enstitüye gelerek hasta öğretmen, öğrenci, memur ve hizmetlileri muayene etmek; sağlık durumlarını bir deftere kaydederek herbiri hakkında gereken tedbirleri almak;

f) Enstitü Müdürlüğünce lüzum görülürse öğretmen veya memurları evlerinde muayene etmek;

g) Revirde yatan hastaları tedavi etmek;

h) Hastabakıcı (Hemşire)'nin görevlerini tayin ve çalışmalarını kontrol etmek;

i) Lüzumlu ihtiyaçların ve tedavi malzemesinin enstitüde bulundurulmasını sağlamak;

j) Enstitünün dersbane, yatakhane, yemekhane ve diğer kısımlarını, sağlık bakımından sık sık kontrol ederek alınmasını gerekli gördüğü tedbirleri müdüre yazı ile bildirmek;

k) Tabellaları zaman zaman kontrol etmek ve lüzumlu gördüğü cihetleri Enstitü Müdürlüğüne bildirmek.

E) ÖĞRETMENLER

Madde 30 — Eğitim Enstitüsü öğretmenlerinin görevleri, bu yönetmelikte ve enstitü programlarında belirtilen amaçlara göre ders vererek, seminer, laboratuvar, atelye, uygulama çalışmalarını yaparak, ders dışı başka faaliyetlerde bulunarak öğrencileri ve gerektiği zaman yanlarına verilecek asistanları yetiştirmektedir.

Madde 31 — Enstitü öğretmenleri: a) haftada 12 saate kadar (üzerinde idari görev bulunanlar haftada 6 saat) ders okutmak ve ayrıca seminer, laboratuvar atelye çalışmalarını idare etmekte; b) Yönetmeliğe göre gerekli imtihanları yapmakla; c) Dersine ait programı (Aynı dersi okutan başka öğretmen varsa onlarla işbirliği halinde) hazırlamakla; d) Her sönestrde okutacağı konuları ve yapacağı uygulamaları, seminer, laboratuvar ve atelye çalışmalarıyla benzeri öğretim faaliyetlerini tesbit edip sönestr başında öğrencilere ve müdüre bildirmekle; e) Yönetmelikle geçince enstitüde yapılacak toplantılara katılmakla; f) Öğrencilerin ders dışı çalışmalarını düzenlemek ve müracaatlarını kabul etmek için ayrıca haftada en az yarım gün (uhtesinde idari görev bulunanlar her gün) enstitüde bulunmakla; g) Kanun, nizamname ve yönetmeliklerle ve öğretmenler kurulu kararıyla uhtesine verilen diğer işleri yapmakla mükelleftirler.

Uygulama faaliyetleriyle görevlendirilen öğretmenler, ilgili ders öğretmenleriyle de işbirliği yaparak, öğrencilere ilk ve orta- okul program ve yönetmeliklerini inceletirler; uygulama hazırlıklarında laboratuvar, seminer ve atelye çalışmalarında klavuzluk ederler; ders uygulamalarında hazır bulunur ve bu uygulama sonuçlarının incelenmesiyle ilgili çalışmalarını idare ederler.

Her öğretmen, muhtelif zamanlarda ve gereğine göre yazılı, sözlü, pratik yoklamalar yapmak; çeşitli vazifeler, deneyler ve uygulamalar yaptırmak; lüzumunda öğrencilerle konuşmak ve onların toplantılarına katılmak suretiyle öğrencilerinin bilgi, karakter ve mesleki ehliyet yönlerinden yetişme derecelerini takip eder; ilkaz ve ırşada muhtaç gördüklerine gereken rehberliği yapar ve öğrencilerinin her biri hakkında edindiği kanaati Mayıs ayı içinde öğrencilerin durumlarını incelemek üzere toplanacak bölüm öğretmenler kuruluna bildirir.

Madde 32 — Öğretmenlerin her öğretim yılına ait devam, çalışma ve başarı durumlarını göstermek üzere ilgili bölüm şefi veya temsilcisiyle müdür tarafından müşterek düzenlenecek raporların birer nüshası ilgililerin enstitüdeki dosyalarında saklanır; ikinci nüshalar, yaz dönemi imtihanlarının bitiminden sonra en geç bir ay içinde Milli Eğitim Bakanlığına gönderilir. Bölüm

şefleriyle müdür yardımcılarını hakkındaki raporları müdür doldurur.

Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli görülürse öğretmen ve idarecilerin çalışma durumları ve başarı dereceleri müfettişlere incelettirilir.

Bulunduğu maaş derecesindeki kıdem süresini doldurmuş olan bir öğretmenin üst dereceye terfiinin yapılabilmesi için o kıdem süresi içinde başarısının tesbit edilmiş bulunması lazımdır.

Madde 33 — Enstitü öğretmenleri yaz dönemi imtihanlarının bittiği tarihten giriş imtihanlarının başladığı tarihe kadar büyük tatilde ve Şubat ayı içinde üç haftalık sönestr tatilinde izinli sayılırlar; bu tatillerde idareye adreslerini bildirmek şartıyla, enstitünün bulunduğu şehirden ayrılabilirler; ancak, tatil içinde yapılacak imtihan, resmi toplantı veya enstitüye ait başka bir hizmet olursa idarenin bildirileceği tarihte vazife başına dönmekle ödevlidirler. Uhtesinde idari görev bulunan öğretmenler tatillerde izin almaksızın bu görevlerinden ayrılamazlar.

Tatiller dışında öğretmenler enstitünün bulunduğu şehirden başka bir yere izinsiz gidemeyecekleri gibi kendilerine makbul mazeretleri olmadıkça izin de verilmez. Hastalık dışındaki bir özürle dayanan izinler bir yılda 10 günün geçmemek üzere Milli Eğitim Bakanlığınca verilir. Ümülmadık zamanlarda çıkan ve izin alma formalitesinin tamamlanmasını beklemeye tahammülü olmayan mazeretlerden enstitü müdürü yukarıdaki süreler dahilinde, öğretmene izin verip hemen Bakanlığın tasvibini isteyebilir.

Hastalık izinleri Memurun Kanunu hükümlerine göre ve Milli Eğitim Bakanlığınca verilir.

Madde 34 — Enstitü öğretmenlerinin kanunlara uygun olmak şartıyla, haftada 8 saate kadar ek görev almalarına Milli Eğitim Bakanlığınca izin verilebilir. Uhtesinde idari görev bulunan öğretmenlerin ayrıca bir ek görev almalarına müsaade edilmez.

Madde 35 — İzinsiz ve mazeretsiz görevine devam etmeyen veya enstitünün bulunduğu şehirden başka bir yere giden veya işinde kusuru görülen öğretmenler hakkında Memurin Kanunu hükümleri uygulanır. Derse, imtihana, toplantıya veya enstitüde yapılacak başka bir göreve bir defa gelmemek, bir gün devamsızlık sayılır.

Öğretmenler hakkındaki disiplin muameleleri, müdürün teklifi ile Milli Eğitim Bakanlığınca yürütülür.

F) ASİSTANLAR

Madde 36 — Eğitim Enstitüsü asistanlığına tayin edileceklerin üniversite yahut yüksek dereceli öğretmen veya ihtisas okulu mezunu olmaları, orta dereceli okullarda başarı ile en az iki yıl öğretmenlik (Eğitim bölümü asistanlığına alınacakların en az iki yıl başarı ile meslek dersi öğretmenliği veya ilköğretim müfettişliği) yapmış ve 35 yaşını geçmemiş olmaları şarttır. Beden eğitimi ve müzik bölümleri asistanlıklarına, orta dereceli okullarda iki yıl öğretmenlik yapmamış olanlar da tayin olunabilirler. Bu gibiler asistanlıkları süresince iki ders yılı ve haftada 4 saat- ten az olmamak kaydıyla enstitü ve Milli Eğitim Müdürlüklerinde müştereken tesbit olunacak orta dereceli bir okulda stajyer öğretmenler gibi derslere devam etmekle ve gereği halinde uhtelerine verilecek dersleri okutmakla yükümlü tutulurlar. Bunlar hakkında her ders yılı sonunda staj gördükleri okul müdürlüğünce başarı ve devam durumunu bildirir bir rapor düzenlenerek ilgili Eğitim Enstitü Müdürlüğüne gönderilir. Süresi içinde stajlarını başarı ile tamamlayamayanlar eğitim enstitüsü öğretmenliğine tayin edilmezler.

Madde 37 — Asistanların tayin muamelesi şöyle yapılır:

a) Asistan alınmasına ihtiyaç olduğu, ilgili bölüm şefi veya temsilcisinin (asistan belli bir bölüm için alınmıyacaksa ilgili öğretmenin) teklifi ve enstitü kurulunun kararı ile tesbit edildikten sonra müdürlükçe şartlar, gazete ile ilân edilerek istekilere duyurulur.

b) Asistanlığa tayinini isteyenler dilekçe ile enstitü müdürlüğüne müracaat ederler. Bunların durumları ilgili bölüm öğretmenler kurulunda (O enstitüde söz konusu ihtisas bölümü yoksa başka bir enstitüdeki ilgili bölüm öğretmenler kurulunda) incelenir. Şartı haiz görülenler enstitü kurulunca en az üç öğretmen- den teşkil olunacak komisyon önünde imtihan edilirler.

c) Asistanlığa alınmak üzere seçilenleri, enstitü müdürlüğü Milli Eğitim Bakanlığınca inha eder. İnha kağıdına aday hakkında ilgili kurul veya komisyonca verilmiş olan karar da eklenir.

Madde 38 — Asistanın hangi öğretmenle birlikte çalıştırılacağını, ilgili bölüm öğretmenler kurulunun mütalâasını alarak, enstitü kurulu tayin eder.

Bölümlerin ve derslerin hususiyeti gözönünde tutularak asis-

IV. ÖĞRETİM VE İMTİHAN İŞLERİ

A) ÖĞRETİM

Madde 48 — Eğitim Enstitülerinde derslere 1 Ekim günü ile rastlarsa müteakip ilk iş gününde) başlanır. Öğretim iki sömestre ayrılır. Şubat'ın ilk gününden itibaren üç hafta bir dinlenme tatili yapılır. Dersler Haziran ayının ikinci Cumartesi günü öğleyin ke-

Madde 49 — Eğitim Enstitüsü öğretimi, nazari ve ameli dersler; laboratuvar, atelye, seminer ve uygulama faaliyetleri; sıralar; yakın ve uzak çevre incelemeleri; müzik, spor ve sahne faaliyetleri şeklinde cereyan eder. Bu çalışmalarla öğrencilerin:

a) Vazife alacakları okulların ders konularına, bilgi ve beceri bakımından, hâkim olmaları; gerektiğinde bu bilgi ve becerileri edinme, derinleştirme ve kullanma yollarını öğretilmeleri;

b) Okutacakları öğrencilere en uygun metodlarla bilgi ve beceri kazandırma tekniğini elde etmeleri;

c) Öğretim faaliyetlerini, öğrencilerin bedeni, fikri, ahlâki, ilmi ve sosyal eğitimlerine hizmet edecek şekilde yürütme yetisini kazanmaları sağlanır.

Eğitim enstitüsünde bütün öğretim ve eğitim faaliyetlerinin, öğretmen adaylarının şahsi çalışmaları ve "Yaparak öğrenmeleri" üzerine dayanması ve demokratik anlayışa uygun bir şekilde yürütülmesi gereklidir.

Madde 50 — Bütün bölümlerde öğrencilerin öğrenim süresinde ettikleri bilgi ve mahareti meslek sahasında güvenle kullanabilmelerini sağlamak maksadıyla uygulama çalışmaları yapılır. Bu çalışmaların programlarda ve özel yönetmeliğinde tesbit edilmiş esaslara göre yürütülmesini enstitü kurulu düzenler.

Her öğretim yılının uygulama çalışmalarına ait program, enstitüde derslere başlandığı tarihten itibaren 15 gün içinde hazırlanıp ilgili öğretmen, öğrencilere bildirilir.

Uygulama çalışmaları ilgili sınıfların dersleri hükmünde öğrencilerin bu çalışmalara katılmaları mecburidir.

Uygulama çalışmaları sonunda her öğrencinin başarı durumu çalışmaları yaptıran öğretmenler tarafından müştereken tesbit olunur. Bu uygulama çalışmalarından başarısızlığı tesbit olunan öğrenciler, bütün derslerin imtihanlarını vermiş olsalar dahi kabul edilmezler. Bu gibilerin diploma alabilmeleri için, öğrenimlerini bitirdikleri ders yılını takibeden Ekim ayı içerisinde enstitü kurulunca düzenlenerek bir programa göre ve bu işlemlerle devamlı olacak öğretmenlerin nezareti altında yapılacaktır. Üç hafta süreli uygulama çalışmalarına katılmaları mecburidir.

B) İMTİHANLAR

Madde 51 — Öğrencilerin öğretim süresi içindeki ders, laboratuvar, atelye, uygulama ve benzeri öğretim ve eğitim faaliyetlerine devamları; bu çalışmalarda ve kendilerine verilen çeşitli zifeleri yapmakta gösterdikleri gayret ve başarı; yapılan sözlü, yazılı ve pratik yoklama sonuçları gözönünde tutularak ilgili öğretmenler tarafından ders kesiminden bir hafta önceye kadar her sömestri devam eden dersler için ilgili sömestri sonuna kadar her derse ayrı birer kanaat notu takdir edilerek enstitü idaresine verilir.

Madde 52 — İmtihanlar, "Yaz", "Güz" ve "Kış" dönemlerinde olmak üzere yılda üç defa yapılır. Yaz dönemi imtihanları Haziran ayında; son sınıfların güz dönemi imtihanları Eylül ayının 10 günü içinde, diğer sınıfların güz dönemi imtihanları Eylül ayının 5-25. günleri arasında; kış dönemi imtihanları Şubatın ikinci haftasında yapılır.

Kış döneminde yalnız tek sömestri okutulup bitirilmiş olan öğrencilerin ve son sınıfta bütünlemeli durumda bulunan öğrencilerin imtihanları yapılır.

İmtihan programları enstitü kurulunca imtihanların başlanmasından bir ay evvel tesbit edilerek ilgililere bildirilir.

Madde 53 — Son sınıfların imtihanlarına "Bitirme İmtihanı" teki sınıfların imtihanlarına "Ara İmtihan" denir.

Ara ve bitirme imtihanları enstitü kurulunca teşkil edilecek komisyonlar tarafından hazırlanır.

Madde 54 — İmtihanlarda, öğrencinin ilgili derslerden kazandığı bilgi ve maharetlerle bu bilgi ve maharetlerin öğretim alanında uygulama kabiliyeti yoklanır. Bu maksadı temin için imtihanın, yazılı, sözlü veya pratik olarak yapılabileceği gibi, iki veya üç şekilde yapılması da caizdir; ancak, imtihan programları hazırlanırken her ders imtihanının ne şekilde yapılacağı da tesbit edilip ilgililere bildirilir.

Madde 55 — İmtihan ve kanaat notları rakama ve tam puan 10 numara itibar edilmek suretiyle takdir olunur. Not takdirinde yarım ve daha fazla kesirler tam sayılara çıkarılır, yarımdan az kesirler dikkate alınmaz. İmtihanlarda başarıyla sayılabilmek için, ilgili dersin imtihan notunun 5 den az olmaması ve yalnız ilk imtihan hakkı kullanılırken imtihan ve kanaat notları toplamının en az 9 olması şarttır. Bir dersin imtihanında kopya yapan veya yapmaya teşebbüs eden öğrenci o dersten başarısız sayılır. Öğrencinin bu durumu imtihan komisyonu üyelerince bir tutanakla tesbit olunur ve öğrenci bu suçundan dolayı Disiplin Kuruluna sevk edilir. Aynı imtihan döneminde ikinci defa kopya yapan öğrenci, o dönemdeki bütün imtihanlarını başaramamış sayılır.

Madde 56 — İmtihana kabul olunabilmek için ilgili ders yılında muayyen öğretim süresinin en az üçte ikisi kadar öğrenime devam etmiş bulunmak şarttır.

Usulüne göre raporla tesbit edilmiş hastalık özürü dolayısıyla muayyen öğretim süresinin üçte birinden fazla devamsızlığı olan öğrenciler, öğretim süresinin yarısı kadar devam etmiş buldukları ve kanaat notları da müsait görüldüğü takdirde enstitü kurulu kararıyla imtihana alınabilirler.

Devamsızlık yüzünden imtihana kabul olunmayan öğrenci, ertesi yıl aynı sınıfa devam eder. Bu halin tekrarründe ilgili öğrencinin enstitüden kaydı silinir.

Madde 57 — Öğrencilere ara imtihanlarında her dersten dört, bitirme imtihanlarında beş defa imtihana girme hakkı tanınır. Öğrenci bu hakkını kullanmaya ilgili ders öğretiminin bittiği tarihi takibeden ilk imtihan döneminde başlamak ve müteakip dönemlerde aralıksız devam etmekle (İmtihan açılmaması hariç) ödevlidir.

Hastalık, askerde yahut mensup olduğu idare emri veya izni ile yabancı memlekette bulunma dışında bir sebeple imtihana girmeyen öğrenci başarısız sayılır ve her defasında bir imtihan hakkını kaybeder.

Hastalık, askerde veya yabancı memlekette bulunma özrü ile imtihana girmeyen öğrenci (69.) maddedeki esaslara göre tanzim edilmiş hastalık raporunu yahut askerde veya yabancı memlekette bulunma özrünü gösteren resmi belgeyi imtihan gününden önce enstitü idaresine vermek şartıyla imtihana girme hakkını, müteakip dönemde kullanabilir. Ancak, bu gibiler bütün öğrenim süresinde en çok bir yıl gecikme hakkı tanınır.

Ara imtihanına güz döneminde girmesi gerekirken enstitü kurulunca kabul edilebilecek geçici bir mazereti dolayısıyla zamanında girmeyen öğrencinin imtihanı dilekçe ile müracaat edip istemesi suretiyle, Ekim ayı içinde okul idaresinin tayin edeceği bir günde yapılır. Bu imtihan, ilgili öğretim yılının güz dönemi imtihanı sayılır.

Enstitüyü dışarıdan bitirmek isteyenlere ara ve bitirme imtihanlarında her dersten altı defa imtihana girme hakkı tanınır. Bunlar da yukarıki fıkralardaki belirtilen mazeretler dışında imtihanlara başladıkları dönemden itibaren aralıksız girmekle mukellefdirler. Ancak, altıncı haklardan o zamana kadar başarı sağlamadıkları derslerin sayısı üç veya daha az olanlar faydalanabilirler.

Madde 58 — Öğrenciler, ilgili öğretim yılında imtihanını ve remedikleri derslerden bütünlemeli sayılırlar.

Bütünlemeli öğrenciler ertesi yıl aynı sınıfa devam kaydından muafırlar; ancak, devam isteğinde olan ve bu isteğini derslere başladığı tarihten iki hafta sonraya kadar enstitü müdürlüğüne dilekçe ile bildiren ve bu süre içinde öğrenime başlayanların devamlarına izin verilir. Daha sonraki müracaatlar dikkate alınmaz.

Devam kaydından muaf olduğu halde isteği üzerine gündüzlü olarak devamına izin verilenlerin enstitü kurulunca tesbit edilecek programa göre hareket etmeleri şarttır. Bu programa uymayanların devam hakkı kalmaz.

Madde 59 — Ara imtihanlarında yalnız bir dersten bütünlemeye kalmış olan öğrenciye ertesi yıl üst sınıfa devam hakkı tanınır. Bu öğrenciler sorumlu oldukları ders üst sınıfta okutuluyorsa o dersin her iki sınıf müfredatından imtihan verirler. Sorumlu bulunan ders üst sınıfta okunmuyorsa imtihan konusu olarak var sayılır.

Madde 60 — Ara imtihanlarında bütünlemeye kalmış ve üst sınıfa devam hakkını kazanamamış öğrencilerden bütünlemeli olduğu derslerin imtihanlarını müteakip, öğretim yılında, hastalık dışında bir sebeple, tamamlayamayan veya üst sınıfa devam hakkını elde edemeyenlerin enstitüden kayıtları silinir.

Madde 61 — Bitirme imtihanlarında yönetmeliğe göre 5 imtihan hakkını kullandıktan sonra başarısız oldukları ders sayısını bire indirenlerin kayıtları silinir.

Bitirme imtihanında beş hakkını kullandıktan sonra başarısız oldukları ders sayısını bire indirenlerin öğrencilikle ilişkileri kesilmekle beraber, müteakip dönemlerde bu dersten imtihana girmelerine müsaade edilir.

Madde 62 — Beden Eğitimi Bölümünün programına göre yapılan kurslar, ilgili sınıfların dersleri hükmünde olup bu bölüm öğrencilerinin kurslara devamları ve usulüne göre imtihanlarını vermeleri mecburidir. Zaruret halinde bazı kursların yapılmamasına veya bazı öğrencilerin bir veya daha ziyade kurstan muaf tutulmasına bölüm öğretmenler kurulu karar verebilir.

Bu kararlar, Millî Eğitim Bakanlığının tasdiğiyle uygulanır.

Madde 63 — İmtihanalarda takdir olunan notlara itiraz edilemez. Usul yönünden vakı olacak itirazları enstitü kurulu inceleyip karara bağlar.

Madde 64 — Öğrenciler imtihanlarını kendi enstitülerinde vermeğe mecburdurlar.

Madde 65 — Beşinci madde gereğince dışarıdan eğitim enstitüleri imtihanlarına girecek öğretmenler hakkında aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır.

1) İsteldi öğretmenler, enstitüye devam etmeyen öğrenciler gibi 8. madde hükümleri gereğince görevli buldukları ilin Millî Eğitim Müdürlüklerine bir dilekçe ile başvurlar. Bu dilekçeye İlköğretmen Okulu veya Musiki Muallim Mektebi diplomasının veya lise diploması ile birlikte Orta Öğretim Öğretmen Muavinliği imtihanlarını kazandığını gösterir "Yeterlik Belgesi"nin, nüfus kimlik cüzdanının tasdikli örnekleri, 4 vesikalık fotoğraf ve medenî hallerini gösterir Millî Eğitim Müdürlüğünce tasdikli bir belge (bu belge evli, dul veya boşanmış bayan öğretmenlerden istenir.) eldenir.

Bu gibiler hakkında Millî Eğitim Müdürlüğünce yönetmeliğin (5.), (7.) ve (74.) maddeleri hükümleri de dikkate alınarak (9.) ve (10.) maddeleri gereğince işlem yapılır.

2) Dışarıdan enstitü imtihanlarına girmek üzere aday seçilenler enstitüye devam etmek isteyen öğrencilerle aynı gün ve aynı yerde eleme imtihanlarına tâbi tutulurlar.

3) Her yıl Eğitim Enstitülerinin çeşitli bölümlerine dışarıdan enstitü imtihanlarına girmek üzere kabul edilecek öğrenci sayısı ihtiyaca göre Bakanlıkça tesbit edilir.

4) Eleme (Test) imtihanları sonucuna göre dışarıdan enstitü imtihanlarına girmek üzere seçilenlere ilgili enstitü idarelerince Valilikler yoluyla gerekli tebligat yapılır. En geç Ekim ayı içinde kayıtlarını yaptırmaları istenir. Kasım ayı başına kadar kayıtlarını yaptırmayanların daha sonraki müracaatları dikkate alınmaz.

5) Enstitü idarelerince dışarıdan imtihanlara girecekler ayrı bir künye defterine kaydedilerek her biri için fotoğrafı bir «Dışarıdan Enstitü İmtihanına Girme Belgesi» düzenlenir. Ve Valilikler yoluyla ilgililere gönderilir. Bunlar imtihan dönemlerinde usulüne göre izin alırlar.

6) Dışarıdan enstitü imtihanlarına girmek üzere kaydını yaptıranlar ilgili bölümün birinci sınıf öğrencileriyle birlikte yaz döneminden itibaren imtihana girmeye başlarlar. Ve haklarında yönetmeliğin bütün hükümleri (Devam ve kanaat notlarına dair olanlar hariç) uygulanır. Ancak, dışarıdan enstitü imtihanlarına girenler için kış döneminde imtihan açılmaz. İmtihanalarda bütün haklarını kullandıkları halde gerekli başarıyı gösteremiyenlerin enstitüyle ilişkileri kesilir. Bu gibiler bir daha dışarıdan enstitü imtihanına kabul edilmezler.

V — Ö Ğ R E N C İ L E R

Öğrencilerin Tâbi Tutulacakları Esaslar

Madde 66 — Eğitim Enstitüsü öğrencileri derslere, seminerlere, kurslara devam etmekle; uygulama, atelye ve laboratuvar çalışmalarına, ders tatbikatı mahiyetindeki gezilere katılmakla; öğretmenler, kurullar ve enstitü idaresi tarafından verilecek vazifeleri günü gününe yapmakla ve yüksek okul mensubuna yaracak tarzda hareket etmekle görevlidirler.

Madde 67 — Hastalık dışında makbul bir özrü olan öğrenciye enstitü müdürlüğünce, bir öğretim yılında en çok 20 güne kadar, izin verilebilir.

Aynı öğretim yılında mazeretsiz ve izin almaksızın 20 gün devamsızlık eden öğrenci yatılıktan çıkarılır. Devamsızlığı bütün öğretim yılı boyunca sürenlerin (hastalar hariç) kayıtları silinir.

Madde 68 — Hafif surette hasta olan öğrenci enstitü revirine yatırılır. Uzun müddet tedaviye muhtaç bulunanlarla, had ve hummalı hastalıklara tutulanlar vellerinin yanına yahut dışarıdaki bir hastahane, prevantoryum ve sanatoryuma gönderilirler. Bulaşıcı hastalıktan kurtulan öğrenci enstitü doktoru veya resmi bir hastahane sağlık kurulu tarafından enstitüde bulunmasına engel bir hali olmadığına dair rapor verilmedikçe enstitüye alınmaz.

Madde 69 — Hastalık özrü bulunan öğrenci bu özürünü 20 gün içinde (imtihana girmeyecekseniz imtihan gününden önce) enstitü idaresine bildirmeye ve resmi tabib raporlarıyla belgelemeye mecburdur.

İki aydan fazla süreli raporların resmi hastahane sağlık kurulundan alınması gereklidir. Hastanın, sağlık kurulu bulunan yere gidemeyecek durumda olduğu tesbit edilirse, tek doktordan alınmış en çok 6 ay süreli tasdikli rapor enstitü doktorunun mütalâası alınmak şartıyla sağlık kurulu raporu yerine kabul olunur.

Madde 70 — Hastalık özürü olan öğrenciye, normal durumda bulunanlara göre, bütün öğrenim süresinde en çok bir yıl gecikme hakkı tanınır. Gecikme hakkını kullanan öğrenci yatılı ise bu durumu muhafaza eyler. Hastalığı bir yıldan fazla süren öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir. Bu gibilerden müteakip bir yıl içinde iyileşerek öğrenime devam edebilecek hale geldiklerini sağlık kurulu raporu ile tesbit ettirenlerin dilekçe ile müracaatları halinde, bir defaya mahsus olmak üzere ve ilişkisi kesildiği zamanki durumlarıyla (yatılı ve gündüzlü) kayıtları yenilenir. Belli süre sonuna kadar müracaatta bulunmayanların kayıtları silinir.

Madde 71 — Hastalık dışında bir sebeple üst sınıfa geçemiyen veya birden fazla dersten bütünlümlü olup üst sınıfa devamına izin verilmeyenlerin yatılılıkla ilgileri kesilir. Bunlardan müteakip öğretim yılında üst sınıfa geçenler, bir defaya mahsus olmak üzere ve kadro müsait bulunduğu takdirde enstitü müdürlüğünce tekrar yatılılığa geçirilirler.

Birinci sınıfa gündüzlü devam edip imtihanlarda bütün derslerden başarı göstererek ikinci sınıfa geçenler de kadro müsait olursa yatılılığa geçirilirler.

Madde 72 — Umumi durumu itibarıyla mezun oldukları sonra tâynini gereken görevi yapacak vasıfta bulunmadığı, ilgili bölüm öğretmenler kurulunca tesbit olunan öğrenci, enstitüden çıkarılır ve kendisine bir öğrenim belgesi verilir. Bu çıkarma kararları Millî Eğitim Bakanlığının tasdikinden sonra uygulanır.

Madde 73 — Enstitüye devamlı ödevli bulunan veya devam etmediği halde yatılılık durumunu muhafaza eden öğrenci dışarıdan herhangi bir görev alamaz. Bir görev aldığı tesbit olunanların enstitüden kayıtları silinir.

Madde 74 — Herhangi bir sebeple enstitüden çıkarılan veya kaydı silinen öğrencilerin durumu, lise veya öğretmene okulu diplomasının arkasına yazılır. Disiplin Kurulu kararı ile veya başarısızlık yüzünden veya 72. maddeye göre bölüm öğretmenler kurulu kararı ile enstitüden çıkarılanlar bir dah eğitim enstitüsüne veya yüksek dereceli başka bir öğretime okulu kabul olunmazlar. Başarısızlığı dolayısıyla kaydedilenlerin diğer şartları haiz buldukları takdirde dışarıdan enstitü imtihanına (aynı veya değişik bölümde) kabul edilmezler.

Başarısızlık yüzünden kaydı silinip dışarıdan imtihan girmek üzere tekrar kaydolunma veya 5. maddenin 2. fıkrasının göre kaydı yenileme muamelesi bir şahıs için üç defadan fazla yapılmaz.

Madde 75 — 1338 sayılı kanun gereğince haklarında tazminat takibati yapılması gereken yatılı öğrencilerin belgeleri enstitü idaresince en az üç ay içerisinde hazırlanıp Millî Eğitim Bakanlığına gönderilir.

Madde 76 — Öğrenciler büyük tatil vellerinin yanından geçirirler. Yaz dönemi imtihanlarının bitiminde en çok bir hafta sonraya kadar bütün öğrenciler enstitüden ayrılmayı mecburdurlar.

VI — ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 77 — Müstahdemler nöbetçi öğretmen ve idare memurları tabelâya konularak işe edilirler.

T. C.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR VE BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE HER HAFTA PAZARTESİ GÖNDERİLMİŞ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MOSESSELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 1000 KURUŞTUR. ABONE TUTARI MAL SANDIĞI ARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR VE BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR.

CİLT: 33

14 TEMMUZ 1969

SAYI: 1563

GENELGELER:

YAYIMLAR VE BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

611-07786

5-5-1969

9896

Konu: «Yunus'tan Bugüne Türk Şiiri» adlı eser h.

H. Fethi Gözler tarafından hazırlanan, aşağıda adı, fiyatı ve satış adresleri yazılı kitabın, orta dereceli okullar için kaynak kitap olarak tavsiye edilmesi uygun görülmüştür.

Mehmet ÖNDER

Millî Eğitim Bakanı a.
Kültür Müsteşarı Yardımcısı

Kitabın adı	Fiyatı	Satış adresi
«Yunus'tan Bugüne Türk Şiiri»	20 Lira	Genel Dağıtım Yeri: 1 — Hız Kitap Dağıtım Necatibey Cd. 46/6 Ankara 2 — P. K. 421 — Ank. 3 — Millî Eğitim Bakanlığı Yayın- evleri

YAYIMLAR VE BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 660-08539

15-5-100

9897

Konu: «Yakınma» adlı eser h.

Munis Faik Ozansoy (Mithatpaşa Cad. 83/5 Yenigehir — Ankara) tarafından yayınlanan, aşağıda adı ve fiyatı kayıtlı eserin lise ve dengi okul öğrencileri ile edebiyat öğretmenleri-ne tavsiyesi uygun görülmüştür.

Enver ESENKOVA

Millî Eğitim Bakanı a.
Yayımlar ve Basılı Eğitim
Malzemeleri Genel Müdürü

Eserin adı	Fiyatı
Yakınma	4 Lira

YAYIMLAR VE BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 060/2421-00049

21-5-1969

9898

Konu: «Millî Edebiyat ve Sonrası» adlı eser h.

Muzaffer Ender tarafından hazırlanan, aşağıda adı, fiyatı ve satış adresi yazılı eserin yayımlandığı ilgililere duyurulur.

H. Hüsnü CİRTLİ

Millî Eğitim Bakanı y.
Kültür Müsteşarı

Kitabın adı	Fiyatı	Satış adresi
Millî Edebiyat ve Sonrası	10 Lira	Muzaffer Ender Belediye Başkanı

M. E. B. Yayımlar Genel Müdürlüğü
Tarafından Verilmiştir.

EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YONETMELİĞİ

I — AMAÇ VE KURULUŞ:

Madde 1 — Eğitim Enstitüsü, ortaokullarla muadili öğretim kurumlarına ve ilköğretmen okullarına öğretmen, ilköğretme müfettiş ve ilköğretmen okullarına bağlı uygulama okullarına müdür yetiştiren; ilk ve ortaokullarla ve ilköğretmen okullarıyla ilgili problemler üzerinde incelemeler yapan ve bu okullar öğretmenlerinin meslekî gelişmelerine yardım eden bir yüksek öğretim kurumudur.

Eğitim ve Öğretim Çalışmalarında Öğrencilerin:

- Millî ahlakın ilkelerine bağlı, millet ve insanlık ülküsünü benimsemiş;
- Pozitif ilim anlayışı kazanmış ve bilgilerini meslek alanında kullanma yollarını öğrenmiş;
- Çalışkan, mesleğine bağlı, yurdun her yerinde seve seve hizmette bulunmaya hazır;
- Yaşayışı ve çevresine yaptığı tesir bakımından örnek tutulmaya layık;
- Bedence ve karakterce sağlam, şahsiyet sahibi birer meslek adamı olarak yetiştirilmelerini amaç sayar.

Madde 2 — Eğitim Enstitüsü, ihtiyaca göre aşağıdaki bölümlere ayrılır:

- Türkçe,
- Sosyal Bilgiler (Tarih - Coğrafya - Yurttaşlık Bilgisi),
- Matematik,
- Fen ve Tabiat Bilgileri,
- Eğitim,
- Resim - İş,
- Beden Eğitimi,
- Müzik,
- Fransızca,
- İngilizce,
- Almanca.

Bu bölümlerin öğretim süreleri üç yıldır.) +

Madde 3 — Ortaokul müfredat programında yer alan Ticaret ve Tarım derslerinin okutulmasına imkân sağlamak üzere Matematik Bölümü öğrencilerine ortaokulların Ticaret, Fen ve Tabiat Bilgisi Bölümü öğrencilerine ortaokulların Tarım Derslerini okutma ehliyeti kazandırılır.

Madde 4 — Eğitim Enstitüsü yatılı ve parasızdır. Mezunlar, kanun hükümlerine ve enstitüye girerken verdikleri taahhüt ve kefalet senetlerine göre, Millî Eğitim Bakanlığı emrinde mecburî hizmet görürler.

Teşkilâtın imkânına göre Enstitü idaresince gündüzlü öğrenci de alınabilir.

Madde 5 — Eğitim Enstitüsü öğrenimi meslekî bir bütün teşkil eder. Bu öğrenime ilk sınıftan başlanır ve Enstitüye devam etmek suretiyle tamamlanır. Yukarı sınıflara öğrenci alınmaz, ve Enstitü öğrencilerinin bölüm değiştirmelerine izin verilmaz.

İlkokul öğretmenlerinden veya lise öğrenim bakımından liseye denk bir okuldan mezun olup, Ortaöğretim Öğretmen Müavinliği imtihanlarında başarı göstererek «Yeterlik Belgesi» almış olanlardan diğer şartları haiz buldukları halde, yaşlarının büyük oluşundan veya 7. maddenin (h) fıkrasına göre evli; boşanmış veya dul oldukları için kayıt ve kabulleri yapılamayanlar, 5 yıl başarı ile öğretmenlik yapmış olmaları kaydıyla, 65. maddedeki esaslara göre, devam kaydından muaf olarak dışardan Enstitü imtihanlarına kabul edilirler. Bunların imtihan

girmeye başlamadan önce vakti olacak bölüm veya yardımcı ders değiştirme dilekleri ilgili Enstitü Müdürlüğüne 15 Mayıs akşamına kadar dilekçe ile müracaat etmeleri şartıyla kabul olunur.

Bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan lise derecesindeki resmi ve özel Türk okulları ve yabancı okullar mezunlarıyla diğer lise mezunları; yaş ve 5 yıl başarılı öğretmenlik yapmış olmak kaydına bakılmaksızın yalnız dışardan Eğitim Enstitüsü Yabancı Dil Bölümleri imtihanlarına kabul edilebilirler.

II — ÖĞRENCİ KAYIT VE KABUL İŞLERİ :

Madde 6 — Eğitim Enstitüsüne alınacakları ilgilendiren hususlar her yıl Aralık ayının ikinci yarısı içinde Enstitü Müdürlüğüne ilân edilerek isteklilere bildirilir.

A) Kayıt ve Kabul İşleri :

Madde 7 — Eğitim Enstitülerine alınma şartları şunlardır:

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak; (Yabancı Devlet Tabiyetinde olanlar Millî Eğitim Bakanlığının izni ile kabul edilebilirler).

b) Eğitim Bölümünden başka bölümlere girecekler için ilköğretmen okulu veya lise mezunu olmak;

c) Eğitim Bölümüne girecekler için, ilköğretmen okulu mezunu olmak; en az üç yıl başarı ile ilkokul öğretmenliği yapmış olmak ve bu bölüme girme ehliyeti Millî Eğitim Bakanlığınca tesbit edilmiş bulunmak.

d) 30 yaşını (Beden Eğitimi Bölümüne girecekler için 25 yaşını) bitirmemiş olmak;

e) Sağlam ve sıhhatli olmak, (Kekemelik, pepelik, körlük, şaşılık, sağırılık, topallık, çoleklilik, kamburluk gibi sakatlıkları olmamak; verem ve trahom gibi bulaşıcı hastalıkları ve öğretmenliğe mani olacak başka beden ve ruhi âzızaları bulunmamak;

f) Aday seçilmiş olmak ve seçme imtihanlarında başarı göstermek;

g) Erkek adaylar öğrenime ara vermişlerse askerlikle ilişkisi olmadığını belgelendirmek;

h) Bayanlar için evli, boşanmış ve dul olmamak;

i) Herhang bir yerde görevli olmamak.

B) Müracaat Şekli :

Madde 8 — Eğitim Enstitüsüne girmek isteyenler, bu yöneltmeliğin sonundaki (1) sayılı örneğe uygun Fiş - Dilekçe ile mezun oldukları veya öğrencisi buldukları okul müdürlüklerine 2 Ocak - 15 Şubat tarihleri arasında müracaat ederler. Lise ve Öğretmen Okullarının son sınıfında bulunanlar bu okulların mezuniyet imtihanlarında bütünlemeli olanlar, Eğitim Enstitüsü imtihanlarına katılmak için müracaat edebilirler.

İlköğretmen okullarından mezun olup en az bir ders yılı öğretmenlik yapmış istekliler Fiş - Dilekçelerini görevli oldukları ilin Millî Eğitim Müdürlüğüne verirler.

Madde 9 — İsteklilerin durumları Fiş - Dilekçe ile müracaat ettikleri okulların Öğretmenler Kurullarınca (Öğretmenlik görevinde bulunanları Millî Eğitim Müdürlüklerince) incelenerek bunların Eğitim Enstitüsüne alınacak vasıfta olup olmadıkları tesbit edilir ve Fiş - Dilekçelerinin arka sahifeleri buna göre doldurulup tasdik olunur. Bu iş yapılırken isteklilerin ortaokulda, lisede ve meslek okulunda geçen öğrenimi sırasındaki çalışkanlığı, itidali, sabırlı ve küçüklere karşı şefkatli olup olmadığı, çevresine ve öğretmenlik mesleğine karşı ilgi derecesi, konuşma kabiliyeti, ahlâki durumu, millî duygusu, bilinen bir sakatlığı yahut bedeni veya ruhi âzızası bulunup bulunmadığı, öğrenime ara vermişse bu esnada ne işle meşgul olduğu gözönünde tutulur.

Millî Eğitim Müdürlüğüne yapılacak aday seçimi sırasında istekli öğretmenlerin ilk tayinlerinde okullarından gönderilmiş olan gizli fişler de tetkik edilir.

Madde 10 — Aday seçilenlere seçimi yapan okul veya Millî Eğitim Müdürlüklerince bu yöneltmeliğe ekli (2) numaralı örneğe uygun (imtihana girme belgesi) verilir. Ve bunların Fiş - Dilekçeleri taahhütlü olarak Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilir. Bu işler Şubat ayı sonuna kadar bitirilir. Aday seçilmeyen isteklilere keyfiyet müracaat etmiş oldukları okul veya Millî Eğitim İdarelerince Nisan ayının ilk haftasında bildirilir.

C) Seçme İmtihanları :

Madde 11 — Eğitim Enstitüsüne girecek adaylar eleme ve giriş imtihanına tâbi tutulurlar. Bu imtihanların hepsine birden «Seçme İmtihanları» denir. Seçme imtihanları, ilgili ders yılına

mahsus olup bu imtihanlarda kazanılan başarı, müetakip yıllar için müktesep hak teşkil etmez.

Madde 12 — Eleme imtihanları Mayıs ayının birinci Pazartesi günü (Resmî tatile rastlarsa tatil eden ilk iş gününde) bütün il merkezlerinde yapılır. Elinde imtihana girme belgesi bulunan adaylar, eleme sınavına ancak Fiş - Dilekçelerinde belirttikleri il merkezinde girebilirler.

Bütünlemeli adaylar eleme ve giriş imtihanlarına kabul edilebilirler.

Eleme imtihana soruları Bakanlıkça hazırlanarak imtihan gününden önce Millî Eğitim Müdürlüklerine gönderilir. Eleme imtihanları Millî Eğitim Müdürlüğünün ve görevlendireceği bir oku müdürünün başkanlığı altında ve Millî Eğitim Müdürlüğünün seçeceği en az üç öğretmenden teşekkül edecek bir komisyon önünde yapılır. İmtihan yerine komisyon üyelerinden başka kimse giremez. Adaylar imtihan yerine alınırken imtihana girme belgeleri ve şahısların bu belgelerdeki fotoğraflara uygunluğu imtihan komisyonunca kontrol edilir. İmtihanlarda köşesi kapalı kâğıt kullanılır. Bu kâğıtlar Millî Eğitim Müdürlüğüne temin edilir. Herhangi bir sebeple özel imtihan kâğıdı temin olunamazsa veya beyaz kâğıt da kullanılabilir. Bu takdirde kâğıdın bir köşesi, usulüne göre zamlanıp kapatılır. Adaylar imtihan kâğıtlarının kapatılacak köşesine adlarını, soyadlarını, baba adlarını ve son okudukları okulun adını yazabilirler. Hangi Enstitünün, hangi bölümüne girmek istediklerini de imtihan kâğıtlarının kapatılmayacak köşesine kaydedebilirler.

Bu bilgilerin eksiksiz yazılması, imtihan komisyonunca temin olunur.

İmtihan sorularını ihtiva eden zarflar, adayların ve imtihan komisyonunun önünde saat tam 9.00 da açılır. Zarf açıldıktan sonra gelen adaylar imtihana kabul olunmazlar.

Eleme imtihanlarının bitiminden sonra imtihan kâğıtları, düzenlenecek isim listeleri ve imtihan tutanakları ile birlikte zarflar mühürlendikten sonra aynı gün taahhütlü olarak Millî Eğitim Bakanlığı Test Bürosuna gönderilir.

Madde 13 — Eleme imtihan kâğıtları Millî Eğitim Bakanlığınca incelettilerinde, bu işlerde görevlendirilenler inceleyip değerlendirdikleri imtihan kâğıtlarını imza ederler.

İmtihana giren adaylar, başarı derecesine ve girecekleri bölümlere göre sıraya konular. Bu sıraya uyularak bir bölüm kadrosunun en çok üç katı miktarında aday, giriş imtihanına çağırılır. Bu işler 10 Haziran tarihine kadar bitirilir.

Madde 14 — Eleme imtihanı sonuçları bütün adaylara ve adayların ilk müracaatlarını yaptıkları okullara bildirilir. Bu bildirmelerle ilgili yazılar 15 Haziran akşamına kadar postaya verilir.

Madde 15 — Giriş imtihanı Eylül ayının son haftası içinde ilgili Enstitüde Müdürlükçe kurulacak en az üç kişilik komisyonlar tarafından yapılır. Giriş imtihanlarının şekli, müdürün başkanlığında her bölüm şefi veya temsilcisi ile ayrıca bölümlerden seçilecek birer öğretmenden teşekkül eden bir kurul tarafından tesbit olunarak, eleme imtihanları sonuçlarıyla birlikte, ilgililere bildirilir. İmtihana girme belgesini yanında bulundurmayan adaylar giriş imtihanına alınmazlar. İmtihana girme belgesi son imtihanı adaydan alınır.

Giriş imtihanında başarı derecesi, tam not yüz puan esasına göre tesbit olunur. Enstitü'ye kat'î kaydın yapılabilmesi için adayların Eylül ayının sonuna kadar liseden veya öğretmen okullarından almış oldukları diplomalarını ibraz etmeleri şarttır.

Madde 16 — Giriş imtihanlarında başarılı sayılanlar, kazandıkları dereceye göre sıraya konularak, kadroları müsaadesi nisbetinde kabul olunurlar. İmtihanda başarılı sayılıp da kadronun müsaadesizliği yüzünden kabul olunamayanlar yedeye alınırlar. Keyfiyet okulda ilân edilmek suretiyle ilgililere bildirilir.

Eğit not almış olanlar sıra ile:

a) Diploma derecesi üstün olanlar;

b) Öğretmen çocuğu veya kardeşi olanlar;

c) Şehit çocuğu olanlar;

d) Babadan ve anadan öksüz olanlar;

e) Yalnız babadan öksüz olanlar;

f) Yalnız anadan öksüz olanlar öne alınır.

Okullara ayrılan yatılı ve gündüzlü öğrenci kontenjanlarının

% 5 leri sınava girip kazanamayan fakat emsalleri arasında en yüksek puanı olan öğretmen çocuklarına verilir.

Madde 17 — Kabulü kararlaştırılan adaylara, belgelerini tamamlayıp kayıtlarını yaptırmaları için okul müdürlüğünce gerekli mühlet verilir. Bu müddet içinde kaydını yaptırmayanlar haklarından vazgeçmiş sayılarak yerlerine derece sırasına göre yedekler alınır.

Madde 18 — Kayıtların yapılabilmesi için aşağıdaki belgelerin okul idaresine verilmesi şarttır.

- Nüfus kimlik cüzdanının aslı, (Enstitü İdaresince sureti alındıktan sonra geri verilecektir.)
- İlköğretmen okulu veya lise diplomasının aslı, diplomasını almamış olanların diploma yerine geçecek öğrenim belgeleri,
- Tam teşkilatlı resmi hastahanedен alınacak Sağlık Kurulunun Raporu, (Enstitü İdaresinin vereceği örneğe uygun olarak düzenlenecektir.)
- Çiçek aşısı kâğıdı,
- Noterden tasdikli taahhüt ve kefalet senetleri, (Örneği Enstitü İdaresinden alınacaktır.)
- Beyan kâtidi, (Örneği Enstitü İdaresinden alınacaktır.)
- Öğrenime ara vermiş ve askerlik yapmamış erkek adaylar için askerliğine henüz karar verilmediğine dair ilgili askerlik şubesinden alınmış belge, askerliğini yapmış olanlar için terhis teskeresi örneği,
- 12 tane vesikalık fotoğraf.

III — YÖNETİM İŞLERİ :

A) Müdür :

Madde 19 — Enstitü Müdürü, enstitü öğretim, eğitim ve yönetim çalışmalarının sorumlusu, düzenleyicisi ve amiridir.

Madde 20 — Müdürlüğün başlıca görevleri şunlardır:

- Enstitüyü temsil etmek; Enstitüye ait evrakı, öğrenci diplomalarını ve başka belgeleri imzalamak ve tasdik etmek,
- Tâyini veya terfii gereken müdür yardımcılarını, bölüm şeflerini, öğretmen, asistan ve memurları inha etmek. 3656 sayılı kanunun 19. maddesi hükmüne tâbi hizmetlileri tayin ve ücretlerini tesbit etmek,
- Enstitünün ödenek ihtiyacı hakkındaki Millî Eğitim Bakanlığına teklifte bulunmak; verilen tahsisatı kanun hükümlerine uygun olarak harcamak ve itâ amirliği görevini yapmak,
- Enstitünün bütün kurul ve komisyonlarına, gereği halinde, başkanlık etmek,
- Enstitünün çalışmaları hakkında her yıl Temmuz sonunda Bakanlığa rapor vermek,
- Enstitüde yapılacak öğretim ve uygulama çalışmalarının yönetmelik ve programlara göre düzenli cereyan etmesini sağlamak ve gerektiğinde derslere girerek bu çalışmaları denetlemek.

B) Müdür Yardımcıları :

Madde 21 — Müdürün, Millî Eğitim Bakanlığından izin almak suretiyle, müdür yardımcılarını arasında görevlendireceği biri başyardımcılık vazifesini yapar. Başyardımcı, Müdürün görevi başında bulunmadığı zamanlarda Müdür Vekilliği görevini yapar; Enstitü Disiplin Kuruluna başkanlık eder; enstitünün büro işlerini düzenler. Öğretmen ve memurların sicil dosyasını tutar. Öğretmenler Kurulu karar ve zabıtlarını muhafaza eder; diploma defterinin ve diplomaların düzenlenmesini sağlar. Ve enstitü ile ilgili olup müdür tarafından verilecek başka işleri yapar.

Madde 22 — Diğer müdür yardımcılarının görecekleri başlıca işler şunlardır :

- Enstitünün yazı işleri;
- Öğrenci kayıt ve kabul, devam, izin, imtihan, askerlik ve disiplin işleri; bunlarla ilgili defterlerin, dosyaların, cetvellerin ve diğer belgelerin düzenlenmesi;
- Öğrencilere verilecek eşya ve paranın dağıtılması ve kayıtlarının tutulması ve mecburi hizmet takibine ait işler;
- Mezunlara ait işler; mezunlarla temas işleri;
- Haftalık ders, günlük çalışma cetvellerinin ve uygulama işlerinin düzenlenmesi;
- Öğretmen ve memurlara ait fiş ve defterlerin tutulması; askerlik işlerinin ve devamlarının takibi;
- Enstitüye ait tahakkuk, satın alma, muayene, hesap ve istatistik işleri;

h) Ambar ve depo muamelelerinin düzenli bir şekilde yürütülmesi ve en az ayda bir defa kontrolü;

i) Enstitü binalarıyla bahçelerin ve diğer tesislerin bakım, temizlik ve yangından korunmasıyla ilgili işlerin tanzimi ve kontrolü;

j) Pasif korunma işleri.

Madde 23 — Enstitü Müdürü 22. maddede sayılan işlerle bunlar dışında kalan ve enstitüyle ilgili bulunan diğer işlerden hangilerinin kim tarafından yapılacağını tesbit ederek müdür yardımcılara yazıyla bildirir.

Madde 24 — Tahakkuk işleriyle görevlendirilen müdür yardımcısı, muayene, demirbaş eşya ve ayniyat sayım komisyonlarına başkanlık eder.

Madde 25 — Müdür yardımcısı enstitüde sıra ile nöbet tutarlar. Nöbet 24 saat sürer. Nöbetçi müdür yardımcısı, nöbeti süresince enstitüde kalır ve:

- Vakit cetvelinin uygulanmasını sağlar;
- Mütalâaların şükûnetle yapılmasını temin eder;
- Ambarın erzak çıkartılınca hazır bulunur;
- Tabelâyâ göre çıkarılan erzakın tam olarak kazana konulmasını, yemeklerin zamanında, iyi bir şekilde pişirilip istihkaka göre dağıtılmasını kontrol eder;
- Hastaların bakımı ve hastalanan öğrencilerin durumu ile yakından ilgilenir;
- Yangın tehlikesi olan yerlerin ve gece bekçilerinin haklarıyla vazife yapıp yapmadıklarını kontrol eder.

Nöbetçi müdür yardımcısı, enstitünün günlük işlerinin düzenli yürütülmesinden birinci derecede sorumludur.

AC) Memurlar :

Madde 26 — Memurların görecekleri başlıca işler şunlardır:

- İç Hizmetler :**
 - Okul binasıyla bahçe ve tesislerinin bakımının, temiz tutulmasının, okul eşyasının iyi kullanılmasının sağlanması;
 - Hizmetliler arasında iş bölümü yapılması, çalışmalarının düzenlenmesi ve şahsi temizliklerinin temini;
 - Görevlerinde kusur eden hizmetlilerin 1 günden fazla günlük ücretleri kesilmek suretiyle, cezalandırılmaları veya işten çıkarılmaları için müdürlüğe teklif yapılması;
 - Yeniden alınacak hizmetliler hakkında gerekli soruşturmaların yapılması ve belgeleri tamamlanarak tayinlerinin temini;
 - Hizmetlilerin dosyalarının tutulması;
- Hesap İşleri :**
 - Satın alınacak erzak, eşya ve malzemenin eksik ve özel şartnamelerinin düzenlenmesi; buna ait kanunî işlemlerin yapılması; sözleşme defterinin tutulması;
 - Sarf kâğıtlarının, maaş ve ücret bordrolarının kanun ve yönetmeliklere uygun olarak hazırlanması ve bunlara ait belgelerle fatura örneklerinin ve satın alma kararlarının dosyalarında saklanması;
 - Ödenek, senet, maaş ve ücretlere ait defterlerin tutulması ve bunlarla ilgili vukuatın günü gününe işlenmesi;
 - Her ay sonunda gönderilmekte olan istatistik cetvellerinin hazırlanması ve birer nüshasının dosyalarında saklanması;
 - Tazminat hesaplarının yapılması ve cetvellerinin düzenlenmesi;
 - Günlük tabelanın hazırlanması ve müdüre tasdik ettirildikten sonra ambar memuruna verilmesi;
 - Ambar kontrol defterinin tutulması;
 - Aylık sarfiyat cetvelinin hazırlanması;
 - Sipariş pusulalarının tanzimi ve müdüre imzalatılarak ilgililere gönderilmesi ve takibi.
- Mutemetlik ve Satınalma İşleri :**
 - Avans alınması ve bu paranın, müdürün tasdik edeceği lüzum müzakerelerine göre kanun ve yönetmeliklere uygun olarak sarfi; avans hesabının zamanında kapatılması;
 - Okulun öğretmen, idareci, memur ve hizmetlilerine ait maaş ve ücretlerin saymanlıktan alınarak zamanında istihkak sahiplerine dağıtılması;
 - Öğrencilere nakit olarak verilecek istihkakların saymanlıktan alınıp ilgililere dağıtılması;
 - Satınalma komisyonunun kararını gerektirmeyen küçük satınalma işlerinin yapılması ve okula ait olup dışarıda görülmesi icabeden işlerden idarece tayin edileceklerin takibi.

4 — Ambar İşleri :

a) Satın alınan yiyecek ve yakacakların muayene ve kabulü ile ilgili işlerin yapılması ve kabul olunanların tesellüm edilerek muhafazası;

b) Tabelâ gereğince ve nöbetçi müdür yardımcısıyla iç hizmetler şefinin, nöbetçi öğrencinin huzurunda, günlük erzakın ve yakacak maddelerinin tartılıp aşçıya ve diğer ilgililere teslim edilmesi;

c) Yiyecek ve yakacak maddelerinin ambara konulup çıkarılmasıyla ilgili defter, dosya ve başka kayıtların tutulması ve muhafazası;

d) Her ay sonunda ambar devir cetvelinin ve yıl sonunda yıllık sayım cetvelinin düzenlenmesi;

e) Ambar ayniyat mutemetliğinin, ayniyat yönetmeliğine uygun olarak yapılması.

5 — Depo İşleri :

a) Satın alınan istihlak maddelerinin, demirbaş eşya ve âletlerin muayene ve kabulü ile ilgili işlerin yapılması ve kabul olunanların tesellüm edilerek muhafazası;

b) Depodan çıkarma, ilgililere teslim veya tevzi, kayıt terkin işlerinin yürütülmesi; demirbaş eşyanın kullanılmak üzere konulduğu yerlere tasdikli listeler asılması;

c) Depoya ve demirbaş eşya ve âletlere ait defter, dosya ve başka kayıtların tutulması ve muhafazası; değişikliklerin günü gününe işlenmesi;

d) Her yıl sonunda, o yıl gelen, giden ve kalan eşya, âlet ve malzemeyi gösterir sayım ve icmâl cetvellerinin düzenlenmesi;

e) Depo ve demirbaş eşya ayniyat mutemetliğinin, Ayniyat Yönetmeliğine uygun olarak yapılması.

6 — Kitaplık İşleri :

a) Satın alınan kitapların muayene ve kabulü ile ilgili işlerin yapılması ve kabul olunan kitapların tesellüm edilerek muhafazası; bu işlere ait kayıt ve dosyaların tutulması;

b) Kitaplık demirbaş defterinin tutulması;

c) Kitaplığın ilmi usullere göre tasnifi ve belirli zamanlarda açık bulundurularak enstitü mensuplarının istifadelerinin temini;

d) Kitap verip alma ve gerektiğinde öğrencilere dağıtma işlerinin yürütülmesi ve bunlara ait kayıtların tutulması;

e) Her yıl sonunda kitaplık sayım cetvellerinin düzenlenmesi;

f) Kitaplık ayniyat mutemetliğinin, Ayniyat Yönetmeliğine uygun olarak yapılması.

7 — Muamelât :

a) Müdür, müdür yardımcıları ve iç hizmetler şefi tarafından verilen yazı işleri;

b) Mecburi hizmet takibatına ait olup hesap dışında kalan muhabere işleri;

c) Mezunlara ve eski öğrencilere ait yazı ve dosya işlerinin yapılması.

8 — Evrak ve Dosya İşleri :

a) Enstitüye gelen ve enstitüden gönderilen evrakın kaydedilmesi ve dosyalarının tutulması;

b) Daktilo ve teksir işlerinin yapılması.

Madde 27 — Memuriyet unvanları ne olursa olsun, Milli Eğitim Bakanlığının müsaadesini alarak, mevcut memurları bu hizmetlerin biri veya birkaçı ile yahut bunlar dışında kalan, fakat enstitü ile ilgili bulunan başka işlerde görevlendirmeye, enstitü müdürü yetkilidir.

Madde 28 — İç hizmetlere ait işleri yapmakla görevlendirilen memur, okul için satın alınan eşya ve erzakın muayene ve tesellümünde, komisyonun tabii üyesi sıfatıyla, hazır bulunur.

A) D) Enstitü Doktoru :

Madde 29 — Enstitü doktorunun görevleri şunlardır :

a) Her sönestr başında ve tatile gidecekleri sırada öğrencileri birer birer muayene ederek sağlık durumlarını tesbit etmek ve fişlerine geçirmek;

b) Sağlık durumları yönünden bakıma muhtaç görülen öğrencileri tesbit ederek idareye bildirmek, kendilerine lüzumlu tavsiyelerde bulunmak; bunların bakımı için tedbir almak;

c) Prevantoryum ve Sanatoryuma gönderilmeleri gereken öğrencilerin raporlarını düzenliyerek enstitü idaresine vermek;

d) Mezunların sağlık raporlarını düzenlemek;

e) İdarece tesbit olunan saatlerde enstitüye gelerek hasta öğretmen, öğrenci, memur ve hizmetlileri muayene etmek; sağlık durumlarını bir deftere kaydederek her biri hakkında gereken tedbirleri almak;

f) Enstitü Müdürlüğünce lüzum görülürse öğretmen veya memurları evlerinde muayene etmek;

g) Revirde yatan hastaları tedavi etmek;

h) Hastabakıcı (Hemşire) nin görevlerini tayin ve çalışmalarını kontrol etmek;

i) Lüzumlu ihtiyaçların ve tedavi malzemelerinin Enstitüde bulundurulmasını sağlamak;

j) Enstitünün dershane, yatakhane, yemekhane ve diğer kısımlarını, sağlık bakımından sık sık kontrol ederek alınmasını gerekli gördüğü tedbirleri müdüre yazı ile bildirmek;

k) Tabelâları zaman zaman kontrol etmek ve lüzumlu görüldüğü cihetleri Enstitü Müdürlüğüne bildirmek.

B) Öğretmenler :

Madde 30 — Eğitim Enstitüsü öğretmenlerinin görevleri, bu yönetmelikte ve enstitü programlarında belirtilen amaçlara göre ders vererek, seminer, laboratuvar, atelye, uygulama çalışmalarını yaparak, ders dışı başka faaliyetlerde bulunarak öğrencileri ve gerektiği zaman yanlarına verilecek asistanları yetiştirmektir.

Madde 31 — Enstitü öğretmenleri: a) Haftada 12 saate kadar, üzerinde Müdür, Müdür Başyardımcılığı ve Müdür Yardımcılığı bulunanlar haftada 4 saat ders okutmak ve ayrıca seminer, laboratuvar, atelye çalışmalarını idare etmekle; b) Yönetmeliğe göre gerekli imtihanları yapmakla; c) Dersine ait programı (Aynı dersi okutan başka öğretmen varsa onlarla işbirliği halinde) hazırlamakla; d) Her sönestrede okutacağı konuları ve yapacağı uygulama, seminer, laboratuvar ve atelye çalışmalarıyla benzeri öğretim faaliyetlerini tesbit edip sönestr başında öğrencilere ve müdüre bildirmekle; e) Yönetmelik gereğince enstitüde yapılacak toplantılara katılmakla; f) Öğrencilerin ders dışı çalışmalarını düzenlemek ve müracaatlarını kabul etmek için ayrıca haftada en az yarım gün (uhdesinde idari görev bulunanlar her gün) enstitüde bulunmakla; g) Kanun, nizamname ve yönetmeliklerle ve öğretmenler kurulu kararıyla uhdesine verilen diğer işleri yapmakla mükelleftirler.

Uygulama faaliyetleriyle görevlendirilen öğretmenler, ilgili ders öğretmenleriyle de işbirliği yaparak, öğrencilere ilk ve orta-okul program ve yönetmeliklerini incelettirirler; uygulama hazırlıklarında laboratuvar, ve atelye çalışmalarında kılavuzluk ederler; ders uygulamalarında hazır bulunur ve bu uygulama sonuçlarının incelenmesiyle ilgili çalışmalarını idare ederler.

Her öğretmen, muhtelif zamanlarda ve gereğine göre yazılı, sözlü, pratik yoklamalar yapmak; çeşitli vazifeler, deneyler ve uygulamalar yaptırmak; lüzumunda öğrencilerle konuşmak ve onların toplantılarına katılmak suretiyle öğrencilerin bilgi, karakter ve mesleki ehliyet yönlerinden yetişme derecelerini takip eder; ikaz ve irtisada muhtaç gördüklerine gereken rehberliği yapar ve öğrencilerinin her biri hakkında edindiği kanaati Mayıs ayı içinde öğrencilerin durumlarını incelemek üzere toplanacak bölüm öğretmenler kuruluna bildirir.

Madde 32 — Öğretmenlerin her öğretim yılına ait devam, çalışma ve başarı durumlarını göstermek üzere ilgili bölüm şefi veya temsilcisiyle Müdür tarafından müşterek düzenlenecek raporların birer nüshası ilgililerin enstitüdeki dosyalarında saklanır; ikinci nüshaları, yaz dönemi imtihanlarının bitiminden sonra en geç bir ay içinde Milli Eğitim Bakanlığına gönderilir. Bölüm şefleriyle müdür yardımcıları hakkındaki raporları müdür doldurur.

Milli Eğitim Bakanlığınca gerekli görülürse öğretmen ve idarecilerin çalışma durumları ve başarı dereceleri mülteftişlere incelettirilir.

Bulunduğu maaş derecesindeki kıdem süresini doldurmuş olan bir öğretmenin üst dereceye terfiine yapılabilmesi için o kıdem süresi içinde başarısının tesbit edilmiş bulunması lazımdır.

Madde 33 — Enstitü öğretmenleri yaz dönemi imtihanlarının bittiği tarihten giriş imtihanlarının başladığı tarihe kadar büyük tatilde ve Şubat ayı içinde üç haftalık sönestr tatilinde izinli sayılırlar; bu tatillerde idareye adreslerini bildirmek şartıdır.

tiyle, enstitünün bulunduğu şehirden ayrılabilirler; ancak, tatil içinde yapılacak imtihan, resmî toplantı veya enstitüye ait başka bir hizmet olursa idarenin bildireceği tarihte vazife başına dönmekle ödevlidirler. Uhdesinde idarî görev bulunan öğretmenler, tatillerde izin almaksızın bu görevlerinden ayrılmazlar.

Tatiller dışında öğretmenler enstitünün bulunduğu şehirden başka bir yere izinsiz gidemeyecekleri gibi, kendilerine makbul mazeretleri olmadıkça izin de verilmez.

Diğer mazeret izinleri ile hastalık izinleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine göre ve Millî Eğitim Bakanlığınca verilir.

Madde 34 — Enstitü öğretmenleri, kanunlara uygun olmak şartıyla, haftada 12+6=18 saate ilâveten, ihtiyarî olarak 6 saate kadar kendi okullarında ders alabilirler. Diğer okullarda 18 saatin üstüne 6 saate kadar daha ders almalarına Millî Eğitim Bakanlığınca izin verilebilir. Uhdesinde idarî görev bulunan öğretmenlerin ayrıca bir ek görev almalarına müsaade edilmez.

Madde 35 — İzinsiz ve mazeretsiz görevine devam etmeyen veya enstitünün bulunduğu şehirden başka bir yere giden veya işinde kusuru görülen öğretmenler hakkında ilgili kanun hükümleri uygulanır. Derse, imtihana, toplantıya veya enstitüde yapılacak başka bir göreve bir defa gelmemek, bir gün devamsızlık sayılır.

Öğretmenler hakkındaki disiplin muameleleri, müdürün teklifi ile Millî Eğitim Bakanlığınca yürütülür.

F) Asistanlar :

Madde 36 — Eğitim Enstitüsü asistanlığına tâyin edileceklerin üniversite yahut yüksek dereceli öğretmen veya ihtisas okulu mezunu olmaları, orta dereceli okullarda başarı ile en az iki yıl öğretmenlik (Eğitim bölümü asistanlığına alınacakların en az iki yıl başarı ile meslek dersi öğretmenliği veya ilköğretim müfettişliği) yapmış ve 35 yaşını geçmemiş olmaları şarttır. Beden eğitimi ve müzik bölümleri asistanlıklarına, orta dereceli okullarda iki yıl öğretmenlik yapmamış olanlar da tâyin olunabilirler. Bu gibiler, asistanlıklarını süresince iki ders yılı ve haftada 4 saatten az olmamak kaydıyla, enstitü ve Millî Eğitim Müdürlüklerince müştereken tesbit olunacak orta dereceli bir okulda stajyer öğretmenler gibi derslere devam etmekle ve gereği halinde uhdelerinde verilecek dersleri okutmakla yükümlü tutulurlar. Bunlar hakkında her ders yılı sonunda staj gördükleri okul müdürlüğünce başarı ve devam durumunu bildirir bir rapor düzenlenerek ilgili Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilir. Süresi içinde stajlarını başarı ile tamamlayamayanlar, eğitim enstitüsünü öğretmenliğine tâyin edilemezler.

Madde 37 — Asistanların tâyin muamelesi şöyle yapılır :

a) Asistan alınmasına ihtiyaç olduğu, ilgili bölüm şefi veya temsilcisinin (asistan belli bir bölüm için alınmıyacaksa ilgili öğretmen) teklifi ve enstitü kurulunun kararı ile tesbit edildikten sonra müdürlükçe şartlar, gazete ile ilân edilerek isteklere duyurulur.

b) Asistanlığa tâyinini isteyenler dilekçe ile enstitü müdürlüğüne müracaat ederler. Bunların durumları ilgili bölüm öğretmenler kurulunda (o enstitüde söz konusu ihtisas bölümü yoksa başka bir enstitüdeki ilgili bölüm öğretmenler kurulunda) incelenir. Şartı haiz görülenler enstitü kurulunca en az üç öğretmen-den teşkil olunacak komisyon önünde imtihan edilirler.

c) Asistanlığa alınmak üzere seçilenleri, enstitü müdürlüğü Millî Eğitim Bakanlığınca inha eder. İnha kâğıdına aday hakkında ilgili kurul veya komisyonca verilmiş olan karar da eklenir.

Madde 38 — Asistanın hangi öğretmenle birlikte çalıştırılacağı, ilgili bölüm öğretmenler kurulunun mütalâasını alarak, enstitü kurulu tâyin eder.

Bölmelerin ve derslerin hususiyeti gözönünde tutularak asistanların birden fazla öğretmenle birlikte çalışması kararlaştırılabilir. Bu takdirde asistanın üç yıllık çalışma programını ilgili öğretmenler beraber tanzim ederler.

Madde 39 — Çalışma programı, asistanın Türkçe, Matematik, Tabiye gibi bir ders grubu veya müstakil iki ders öğretmenliğini yapmaya yetki kazanmasını sağlayacak şekilde hazırlanır. Beden Eğitimi, Resim-İş, Müzik Bölümü asistanları için bu iki dersten birinin amelî ders olması şarttır.

Asistanın, yetiştirileceği saha ile ilgili bulunan başka derslere veya çalışmalara muayyen zaman zarfında devam etmesi için de çalışma programına hüküm konulabilir.

Çalışma programı enstitü kurulunca tetkik ve tasdik olunur. Madde 40 — Asistanlar günün çalışma saatlerinde enstitüde bulunurlar. Başlıca vazifeleri şunlardır:

a) Programına göre ödevli bulunduğu her türlü çalışmayı yapmak;

b) Yanına verildiği öğretmenlerin enstitüdeki her çeşit öğretim ve eğitim çalışmalarında hazır bulunmak ve bunlara gerektiğinde yardım etmek;

c) Enstitü idaresince, haftada dört saati geçmemek üzere, icabında uhdesine verilecek dersleri ilgili öğretmenin nezaret ve sorumluluğu altında okutmak;

d) Öğrencilere ders, deney ve uygulama hazırlıklarında yardım etmek; onların enstitüdeki ders araç ve gereçlerinden faydalanmalarını sağlamak;

e) İlgili öğretmenin kılavuzluğu ile seçeceği bir konuda ve en çok üç yıl içinde bir eser hazırlamak;

f) Esas çalışmalarını aksatmamak şartıyla ve idarî sahada yetiştirilmesi maksadıyla enstitü müdürlüğünce verilecek nöbet, imtihanlara ve başka öğretim, eğitim faaliyetlerine nezaret, kütüphane ve büro çalışmalarını gibi işleri yapmak.

Madde 41 — Asistanların çalışma ve başarı durumları, her öğretim yılı sonunda, birlikte çalıştıkları öğretmenle bölüm şefi ve enstitü müdürü tarafından müşterek düzenlenecek bir raporla tesbit olunur. Bu raporların birer sureti enstitü öğretmenleri için düzenlenen raporla birlikte Millî Eğitim Bakanlığınca gönderilir.

Bulunduğu aylık derecesindeki kıdem süresini dolduran asistanın aylığı, bu süre içinde başarısı tesbit edilmiş olmak şartıyla, enstitü müdürünün inhası üzerine Millî Eğitim Bakanlığınca yükseltilir.

Madde 42 — Asistanlık görevinde üç yıl başarılı çalışıp 40. maddenin (e) fıkrasında belirtilen eseri hazırlayan asistan, enstitü kurulunca seçilecek dört öğretmen ile o asistanı yetiştiren öğretmenlerden teşekkül edecek komisyon önünde eserini başarı ile müdafaa eder ve komisyonun tâyin edeceği bir konuyu hazırlayıp başarılı bir denem edersi (amelî veya nazarî) verirse kendisinin enstitü öğretmenliğine tâyin edilme ehliyetini kazandığı bir tutanakla tesbit olunup sicil dosyasına konulmak üzere, Millî Eğitim Bakanlığınca gönderilir. Bu gibilerin enstitü öğretmenliğine tâyinleri mümkün olmazsa durumlarına uygun bir göreve nakilleri Millî Eğitim Bakanlığınca yapılır. Başarısızlığı tesbit olunan veya istenilen eseri zamanında hazırlayamayan asistanlar, Millî Eğitim Bakanlığınca başka bir göreve nakledilirler.

C) Bölüm Şefleri — Bölüm Temsilcileri :

Madde 43 — Bölüm şefleri, ilgili bölüm öğretmenler kurulunca iki yılda bir seçilir. Ve enstitü müdürünün inhası üzerine Millî Eğitim Bakanlığınca tâyin olunurlar. Süresi biten bölüm şeflerinin yeniden seçilmeleri caizdir; seçilmeyenin ek görevi uhdesinden, enstitü müdürünün teklifiyle Millî Eğitim Bakanlığınca alınır ve yerine yeni seçilen öğretmen tâyin olunur.

Bakanlıkça sözleşmeyle çalıştırılan uzmanlardan sözleşmesinde bölüm şefliği yapacağına dair hüküm bulunanlar seçim kaydına tâbi tutulmazlar.

Kadrosuzluk dolayısıyla veya başka sebeplerle şef tâyin olunmayan bölümlerde bu görevi bölüm öğretmenler kurulunca her öğretim yılı başında seçilecek bölüm temsilcisi öğretmen yapar.

Madde 44 — Bölüm şef veya temsilcilerinin yapacakları işler şunlardır :

a) Bölüm öğretmeninin, yönetmelik ve programlara uygun bir şekilde yürütülmesini ve derslerin birbiri ile ve meslek dersleri ile irtibatlı okutulmasını sağlamak;

b) Bölümün seminer, laboratuvar, atelye ve uygulama faaliyetlerini düzenlemek;

c) Bölüme ait işlerin konuşulup karara bağlanması için bölüm öğretmenler kurulunu en az ayda bir defa toplamak ve bu toplantılara başkanlık etmek;

d) Bölüm öğretmenler kurulu kararlarını yazıp toplantıda bulunan öğretmenlere imzalatılarak bir dosyada saklamak ve kararların uygulanmasıyla ilgili tedbirleri almak;

e) Yönetmelikte verilen diğer işleri yapmak.

H) Kurullar :

1 — Öğretmenler Kurulu :

Madde 45 — Öğretmenler Kurulu, enstitü öğretmen ve asistanlarından teşekkül eder. Yılda en az üç defa (sömestir başlarında ve ders kesiminde) toplanarak: a) Enstitü öğretim, eğitim ve yönetiminin umumî gidişini gözden geçirir; b) Gelecek çalışmalar için ishar edilen temennileri tetkik ve tesbit eder; c) Yönetmelik hükümlerine göre gerekli seçimleri yapar; d) Bakanlıkça veya enstitü müdürlüğünce tevdi edilen konuları inceleyip karara bağlar.

Öğretmenler Kurulu toplantılarına müdür başkanlık eder. Kararlar toplantıda bulunanların çokluğu ile verilir.

Öğretmenler Kurulu görüşmelerine ait zabıtların tutulması ve kararların yazılması işlerini kurulca seçilecek iki öğretmenle müdür başyardımcısı birlikte yaparlar. Kurul kararlarını bu iki öğretmenle müdür ve başyardımcı imza ederler.

Karar ve zabıtları müdür başyardımcısı muhafaza eder.

2 — Bölüm Öğretmenler Kurulu :

Madde 46 — Bölüm Öğretmenler Kurulu, ilgili bölümün öğretmen ve asistanlarından teşekkül eder. Bu kurul, bölüm şefi veya temsilcisinin başkanlığında en az ayda bir defa toplanır.

Bölüm Öğretmenler Kurulunun vazifeleri şunlardır :

- Bölüm şefini veya temsilcisini seçmek;
- Bölümün eğitim ve öğretim çalışmalarını inceleyip gereken karar ve tedbirleri almak;
- İlgili öğretmenler tarafından hazırlanan müfredat programı tasarılarını gözden geçirerek birleştirmek ve bölüm ders dağıtım cetveli tasarısını hazırlamak;
- Enstitü kurulunun tetkikine sunulacak öğretim ve eğitim meselelerini tesbit etmek;
- İnceleme, kurs veya tatbikat için başka yerlere gönderilmesi gereken sınıfların çalışma programlarını hazırlamak ve bu çalışmalarını idare edecek öğretmenleri seçmek;
- Mayıs ayı içinde bölüm öğrencilerinin umumî durumlarını gözden geçirerek her birinin durum fişine yazılacak hükmü tesbit etmek ve 72. maddeye göre enstitüden çıkarılması gerekenleri kararlaştırmak;

g) Yönetmelikle veya idarece verilen diğer işleri yapmak.

Bu kurulun kararlarını bölüm şefi veya temsilcisi yazarak toplantıda bulunan öğretmenlere imzalatıp muhafaza eder ve uygulanmasını takibeyleyir.

Bölüm öğretmenler kurulunun program ve yönetmeliklerde değişiklik yapılmasına dair olan kararlarıyla bütçeden masraf yapılmasını gerektiren kararları, incelemek üzere enstitü kuruluna gönderilir. Diğer kararlardan Millî Eğitim Bakanlığınca tasdik olunması icabetsizyenler, enstitü müdürünün tasdikinden sonra uygulanır.

3 — Enstitü Kurulu :

Madde 47 — Enstitü Kurulu, müdür ve müdür başyardımcısı ile bölüm şefleri veya bu görevi yapan temsilcilerden teşekkül eder. Enstitünün hesap işlerini idareye ve tahakkuk memurluğu görevini yapmağa başyardımcıdan başka bir müdür yardımcısı memur edilmişse bu yardımcı da enstitü kuruluna üye olarak katılır. Bu kurulun üye sayısı (Müdür dahil) 7 den az olursa enstitü öğretmenler kurulunun seçeceği öğretmenlerle 7 ye tamamlanır.

Enstitü kurulu, müdürün başkanlığında gerektiğince toplanarak :

- Eğitim ve öğretimin yönetmelikte tesbit edilen amaçlara uygun şekilde yürütülmesini sağlar;
 - Bölmeler arası eğitim, öğretim, yönetim ve uygulama çalışmalarını düzenler;
 - Enstitünün bütçe tasarısını hazırlar ve her yıl Millî Eğitim Bakanlığınca, enstitü umumî masraflarına karşılık verilen tahsisatın hangi ihtiyaçlara, ne miktarlarda tefrik edileceğini kararlaştırır;
 - Enstitü öğretmenler kurulunun gündemini hazırlar;
 - Yönetmelikte veya idarece verilen diğer işleri yapar.
- Enstitü kurulu kararlarını müdür başyardımcısı yazar ve ilgililere imzalatılarak muhafaza eder.

IV — ÖĞRETİM VE İMTİHAN İŞLERİ

A) Öğretim :

Madde 48 — Eğitim enstitülerinde derslere 1 Ekim günü (tatil rastlarsa müteakip ilk iş gününde) başlanır. Öğretim yılı iki sömestre ayrılır. Şubat'ın ilk gününden itibaren üç haftalık bir dinlenme tatili yapılır.

Dersler Haziran ayının ilk Cumartesi günü öğleyin kesilir.

Madde 49 — Eğitim Enstitüsü öğretimi, nazari ve ameli dersler; laboratuvar, atelye, seminer ve uygulama faaliyetleri; kurslar; yakın ve uzak çevre incelemeleri; müzik, spor ve sahne faaliyetleri şeklinde cereyan eder. Bu çalışmalarla öğretmen adaylarının :

- Vazife alacakları okulların ders konularına, bilgi ve maharet bakımından, hâkim olmaları; gerektiğinde bu bilgi ve maharetleri edinme, derinleştirme ve kullanma yollarını öğrenmeleri;
- Okutacakları öğrencilere en uygun metodlarla bilgi ve maharet kazandırma tekniğini elde etmeleri;
- Öğretim faaliyetlerini, öğrencilerin bedenî, fiziki, ahlâki, iradî ve sosyal eğitimlerine hizmet edecek şekilde yürütme yeteneğini kazanmalarını sağlar.

Eğitim Enstitülerinde bütün öğretim ve eğitim faaliyetlerinin, öğretmen adaylarının şahsî çalışmaları ve «yaparak öğrenmeleri» esasına dayanması ve demokratik anlayışa uygun bir şekilde yürütülmesi gereklidir.

Madde 50 — Bütün bölümlerde öğrenciler öğrenim süresince elde ettikleri bilgi ve mahareti meslek sahasında güvenle kullanabilmelerini sağlamak maksadıyla uygulama çalışmaları yapılır. Bu çalışmaların programlarda ve özel yönetmeliğinde tesbit olunan esaslara göre yürütülmesini enstitü kurulu düzenler.

Her öğretim yılının uygulama çalışmalarına ait program, o yıl enstitüde derslere başlandığı tarihten itibaren 15 gün içinde hazırlanıp ilgili öğretmen ve öğrencilere bildirilir.

Uygulama çalışmaları ilgili sınıfların dersleri hükmünde olup öğrencilerin bu çalışmalara katılmaları mecburidir.

Uygulama çalışmaları sonunda her öğrencinin başarı durumu bu çalışmalarını yaptıran öğretmenler tarafından müştereken tesbit olunur. Bu uygulama çalışmalarından başarısızlığı tesbit olunan öğrenciler, bütün derslerin imtihanlarını vermiş olsalar dahi mezun edilmezler. Bu gibilerin diploma alabilmeleri için, öğrenimlerini bitirdikleri ders yılını takip eden Ekim ayı içerisinde enstitü kurulunca düzenlenerek bir programa göre ve bu işle görevlendirilecek öğretmenlerin nezareti altında yaptırılacak üç hafta süreli uygulama çalışmalarına katılmaları mecburidir.

Eğitim Enstitüsünde yabancı dil bölümleri «Fransızca, İngilizce ve Almanca» dışındaki yabancı dil öğretimi, öğrencileri :

- Öğretim dili, normal sür'atte konuşulduğu zaman anlama,
- Sözle ve yazı ile ifade etme,
- Kendi branşlarında okuduğunu anlama seviyesine ulaşmaya amacını güder.

Enstitünün yabancı dil bölümleri dışındaki bölümlerinde yulkardaki amaçları gerçekleştirmek üzere, programa konulan yabancı dil dersleri (Fransızca, İngilizce ve Almanca'dan biri), üç kademeli (A, B ve C) olmak üzere kurs esasına göre düzenlenir.

Bu kurslar, öğretimi aksatmayacak şekilde, enstitünün imkânlarına göre okul idaresince ayarlanır.

Eğitim Enstitüsüne yeni alınan yabancı dil bölümü dışındaki öğrenciler, hangi yabancı dili takip edeceklerini okul idaresine bir dilekçe ile bildirirler. Okul idaresi, giriş imtihanlarının sonunda yapılacak Yabancı Dil İmtihanları ile Yabancı Dil Bölümleri dışındaki öğrencileri, seviyelerine göre takip edecekleri kurslara ayırır.

Yabancı dil A Kursunda başarı gösteremeyenler, enstitünün üçüncü sınıfına geçemezler. Enstitünün ilgili bölümünden diploma alabilmek için, yabancı dil C Kursunu başarmış olmak şarttır.

Yabancı Dil Kursları için teşkil edilecek sınıfların öğrenci mevcudunun 30 dan fazla olması halinde, ikinci bir şube açılır.

B) İmtihanlar :

Madde 51 — Öğrencilerin öğretim süresi içindeki ders, laboratuvar, atelye, uygulama ve benzeri öğretim ve eğitim faa-

liyetlerine devamları; bu çalışmalarda ve kendilerine verilen çeşitli vazifeleri yapmakta gösterdikleri gayret ve başarı; yapılan sözlü, yazılı ve pratik yoklama sonuçları gözönünde tutularak ilgili öğretmenler tarafından ders kesiminden bir hafta önceye kadar (tek sömestr devam eden dersleri için ilgili sömestr sonuna kadar) her derse ayrı birer kanaat notu takdir edilerek enstitü idaresine verilir.

Yabancı Dil Bölümleri (Fransızca, İngilizce ve Almanca) dışındaki bölüm öğrencilerinin yabancı dil kurslarına ait imtihanları şunlardır:

a) Kurslara ayrılmaya ve muafiyet imtihanları: Bu imtihanlar, enstitüye giriş imtihanlarının sonunda yapılır ve yabancı dil seviyesi C Kursunun üstünde görülenler ilgili kurslardan muaf tutulurlar.

b) Yılsonu ve bütünleme imtihanları: Yılsonu imtihanları öğrencilerin buldukları kurstan bir üst kursa geçmeleri için yapılır. Başarısızlığı görülenler, bütünlemeye kâhırlar. Bütünlemede başarı sağlayamayanlar, diğer bölüm derslerinden başarılı oldukları takdirde, üst sınıfa devam ederler.

c) Yılıçi imtihanları: Yılıçi imtihanları, 1. sömestr sonunda veya II. sömestr başında bir üst kursa geçmek amacıyla bütünleme imtihanlarında başarısız duruma düşenler için açılır. Yılıçi imtihanlarında başarı gösteremeyenler, buldukları sınıfın yılsonu veya bütünleme imtihanlarında ilgili kurstan başarı göstermek zorundadırlar.

d) Bitirme imtihanları; C Kursunu bitirme amacıyla yapılan imtihanlardır.

Madde 52 — İmtihanlar, «Yaz», «Güz» ve «Kış» dönemlerinde olmak üzere, yılda üç defa yapılır. Yaz dönemi imtihanları Haziran ayında, son sınıfların Güz dönemi imtihanları Eylül ayının ilk 10 günü içinde, diğer sınıfların Güz dönemi imtihanları Eylül ayının 5 - 25. günleri arasında; Kış dönemi imtihanları Şubatın son haftasında yapılır.

Kış döneminde yalnız tek sömestr okutulup bitirilmiş olan derslerin ve son sınıfta bütünlemeli durumda bulunan öğrencilerin imtihanları yapılır.

İmtihan programları, enstitü kurulunca imtihanların başlangıcından bir ay evvel tesbit edilerek ilgililere bildirilir.

Madde 53 — Son sınıfların «Bitirme İmtihanı» öteki sınıfların imtihanlarına «Ara İmtihanı» denir.

Ara ve bitirme imtihanları enstitü kurulunca teşkil edilecek en az üçer kişilik komisyonlar tarafından yapılır.

Madde 54 — İmtihanlarda, öğrencinin ilgili derslerden kazandığı bilgi ve maharetlerle bu bilgi ve maharetlerin öğretim alanında uygulama kabiliyeti yoksundur. Bu maksadı temin etmek için imtihanın, yazılı, sözlü veya pratik olarak yapılabileceği gibi, iki veya üç şekilde yapılması da caizdir; ancak, imtihan programları hazırlanırken her ders imtihanının ne şekilde yapılacağı da tesbit edilip ilgililere bildirilir.

Madde 55 — İmtihan ve kanaat notları rakamla ve tam not 10 numara itibar edilerek suretiyle takdir olunur. Not takdirinde yarım ve daha fazla kesirler tam sayılara çıkarılır, yarıdan az kesirler dikkate alınmaz. İmtihanlarda başarılı sayılabilmek için, ilgili dersin imtihan notunun 5 den az olmaması ve yalnız ilk imtihan hakkı kullanılırken imtihan ve kanaat notları toplamının en az 9 olması şarttır. Bir dersin imtihanında kopya yapan veya yapmaya teşebbüs eden öğrenci, o dersten başarısız sayılır. Öğrencinin bu durumu imtihan komisyonu üyelerince bir tutanakla tesbit olunur ve öğrenci bu suçundan dolayı Disiplin Kuruluna sevk edilir. Aynı imtihan döneminde ikinci defa kopya yapan öğrenci, o dönemdeki bütün imtihanlarını başaramamış sayılır.

Madde 56 — İmtihana kabul olunabilmek için ilgili ders yılında muayyen öğretim süresinin en az üçte ikisi kadar öğrenime devam etmiş bulunmak şarttır.

Usulüne göre raporla tesbit edilmiş hastalık özürü dolayısıyla muayyen öğretim süresinin üçte birinden fazla devamsızlığı olan öğrenciler, öğretim süresinin yarısı kadar devam etmiş buldukları ve kanaat notları da müsait görüldüğü takdirde enstitü kurulu kararıyla imtihana alınabilirler.

Devamsızlık yüzünden imtihana kabul olunmayan öğrenci, ertesi yıl aynı sınıfa devam eder. Bu halin tekrerrüründe ilgili öğrencinin enstitüden kaydı silinir.

Madde 57 — Öğrencilere ara imtihanlarında her dersten

dört, bitirme imtihanlarında beş defa imtihana girme hakkı tanınır. Öğrenci bu hakkını kullanmaya ilgili ders öğretiminin bitiş tarihi takibeden ilk imtihan döneminde başlamak ve müteakip dönemlerde aralıksız devam etmekle (İmtihan açılmaması hariç) ödevlidir.

Hastalık, askerde yahut mensup olduğu idare emri veya izni ile yabancı memlekette bulunma dışında bir sebeple imtihana giremeyen öğrenci başarısız sayılır ve her defasında bir imtihan hakkını kaybeder.

Hastalık, askerde veya yabancı memlekette bulunma özrü ile imtihana girmeyen öğrenci (69.) maddedeki esaslara göre tanzim edilmiş hastalık raporunu yahut askerde veya yabancı memlekette bulunma özrünü gösterir resmi belgeyi imtihan gününden önce enstitü idaresine vermek şartıyla imtihana girme hakkını, müteakip dönemde kullanabilir. Ancak, bu gibiler bütün öğrenim süresinde en çok bir yıl gecikme hakkı tanınır.

Ara imtihanına güz döneminde girmesi gerekirken enstitü kurulunca kabul edilebilecek geçici bir mazereti dolayısıyla zamanında girmeyen öğrencinin imtihanı dilekçe ile müracaat edip istemesi suretiyle, Ekim ayı içinde okul idaresinin tayin edeceği bir günde yapılır. Bu imtihan, ilgili öğretim yılının güz dönemi imtihanı sayılır.

Enstitüyü dışardan bitirmek isteyenlere ara ve bitirme imtihanlarında her dersten altı defa imtihana girme hakkı tanınır. Bunlar da yukarıdaki fıkralardaki belirtilen mazeretler dışında imtihanlara başladıkları dönemden itibaren aralıksız girmekle mükelleftirler. Ancak, altıncı haklardan o zamana kadar başarı sağlayamadıkları derslerin sayısı üç veya daha az olanlar faydalanabilirler.

Madde 58 — Öğrenciler, ilgili öğretim yılında imtihanını ve remedikleri derslerden bütünlemeli sayılırlar.

Bütünlemeli öğrenciler ertesi yıl aynı sınıfa devam kaydından muafırlar; ancak, devam isteğinde olan ve bu isteğini derslere başladığı tarihten iki hafta sonraya kadar enstitü müdür-lüğüne dilekçe ile bildiren ve bu süre içinde öğrenime başlıyanların devamlarına izin verilir. Daha sonraki müracaatlar dikkate alınmaz.

Devam kaydından muaf olduğu halde isteği üzerine gündüzlülük olarak devamına izin verilenlerin enstitü kurulunca tesbit edilecek programa göre hareket etmeleri şarttır. Bu programa uymayanların devam hakkı kalmaz.

Madde 59 — Ara imtihanlarında yalnız bir dersten bütünlemeye kalmış olan öğrenciye ertesi yıl üst sınıfa devam hakkı tanınır. Bu öğrenciler sorumlu olarak sınıf geçmiş sayılırlar. Bu gibiler, alt sınıftan sorumlu buldukları ders üst sınıfta okutuluyorsa o dersin her iki sınıf müfredatından imtihan verirler. Sorumlu bulunan ders üst sınıfta okunmuyorsa imtihan konusu olarak var sayılır.

Sorumlu olarak bir üst sınıfa geçen öğrenciler o öğretim yılının «Yaz» döneminde diğer derslerle birlikte sorumlu oldukları dersten de imtihana girerler. Sorumlu olduğu derisi «Yaz» döneminde başaramayan öğrenciler «Güz» döneminde önce bu dersin imtihanına girmek zorundadırlar. Bu gibiler sorumlu oldukları dersten başarı gösteremedikleri takdirde, varsa öteki derslerin imtihanlarına devam edemezler ve belgelenirler.

Madde 60 — Ara imtihanlarında bütünlemeye kalmış ve üst sınıfa devam hakkını kazanamamış öğrencilerden bütünlemeli olduğu derslerin imtihanlarını müteakip öğretim yılında, hastalık dışında bir sebeple, tamamlamayan veya üst sınıfa devam hakkını elde edemeyenlerin enstitüden kayıtları silinir.

Madde 61 — Bitirme imtihanlarında yönetmeliğe göre 5 imtihan hakkını kullandıkları halde, hastalık dışında bir sebeple, başarısız oldukları ders sayısının bire indiremeyenlerin kayıtları silinir.

Bitirme imtihanında beş hakkını kullandıktan sonra başarısız oldukları ders sayısını bire indirenlerin öğrencilikle ilişkileri kesilmekle beraber, müteakip dönemlerde bu dersten imtihana girmelerine müsaade edilir.

Tek dersten başarısız olanlardan müteakip dönemlerin herhangi birinde mazeretsiz olarak bu dersin imtihanına girmeyenlerin kayıtları silinir.

Madde 62 — Beden Eğitimi Bölümünün programına göre yapılan kurslar, ilgili sınıfların dersleri hükmünde olup bu bö-

lüm öğrencilerinin kurslara devamları ve usulüne göre imtihanlarını vermeleri mecburidir. Zaruret halinde bazı kursların yapılmasına veya bazı öğrencilerin bir veya daha ziyade kurs-tan muaf tutulmasına bölüm öğretmenler kurulu karar verebilir.

Bu kararlar, Milli Eğitim Bakanlığının tasdiğiyle uygulanır.

Madde 63 — İmtiharlarda takdir olunan notlara itiraz edilemez. Usul yönünden vaki olacak itirazları enstitü kurulu inceleyip karara bağlar.

Madde 64 — Öğrenciler, imtihanlarını kendi enstitülerinde vermeğe mecburdurlar.

Madde 65 — Beşinci madde gereğince dışarıdan eğitim enstitüleri imtihanlarına girecek öğretmenler hakkında aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır:

1) İstekli öğretmenler, enstitüye devam etmeyen öğrenciler gibi 8. madde hükümleri gereğince görevli buldukları ilin Milli Eğitim Müdürlüklerine bir dilekçe ile başvururlar. Bu dilekçeyle İlköğretim Okulu veya Müzik Muallim Mektebi diplomasının veya lise diploması ile birlikte Orta Öğretim Öğretmen Muaviniği imtihanlarını kazandığını gösterir «Yeterlik Belgesi»nin, nüfus kimlik çizdanesinin tasdikli örnekleri, 4 vesikalık fotoğraf ve medeni hallerini gösterir Milli Eğitim Müdürlüğüne tasdikli bir belge (bu belge evli, dul veya boşanmış bayan öğretmenlerden istenir.) eklenir.

Bu gibiler hakkında Milli Eğitim Müdürlüğüne yönetmeliğinin (.), (7.), ve (74.) maddeleri hükümleri de dikkate alınarak (9.) ve (10.) maddeleri gereğince işlem yapılır.

2) Dışarıdan enstitü imtihanlarına girmek üzere aday seçilenler enstitüye devam etmek isteyen öğrencilerle aynı gün ve aynı yerde eleme imtihanlarına tâbi tutulurlar.

3) Her yıl Eğitim Enstitülerinin çeşitli bölümlerine dışarıdan enstitü imtihanlarına girmek üzere kabul edilecek öğrenci sayısı ihtiyaca göre Bakanlıkça tesbit edilir.

4) Eleme (Test) imtihanları sonucuna göre dışarıdan enstitü imtihanlarına girmek üzere seçilenlerle ilgili enstitü idarelerince Valilikler yoluyla gerekli tebliğat yapılır. En geç Ekim ayı içinde kayıtlarını yaptırmaları istenir. Kasım ayı başına kadar kayıtlarını yaptırmayanların daha sonraki müracaatları dikkate alınmaz.

5) Enstitü idarelerince dışarıdan imtihanlara girecekler ayrı bir kütüye defterine kaydedilerek her biri için fotoğrafı bir «Dışarıdan Enstitü İmtihanına Girme Belgesi» düzenlenir. Ve Valilikler yoluyla ilgililere gönderilir. Bunlar imtihan dönemlerinde usulüne göre izin alırlar.

6) Dışarıdan enstitü imtihanlarına girmek üzere kaydını yaptıranlar ilgili bölümün birinci sınıf öğrencileriyle birlikte yaz döneminden itibaren imtihana girmeye başlarlar. Ve haklarında yönetmeliğin bütün hükümleri (Devam ve kanaat notlarına dair olanlar hariç) uygulanır. Ancak, dışarıdan enstitü imtihanlarına girenler için kış döneminde imtihan açılmaz. İmtiharlarda başarısız olduğu ders sayısını bir indirenler müteakip dönemden itibaren üst sınıf imtihanlarına girerler. İmtiharlarda bütün haklarını kullandıkları halde gerekli başarıyı gösteremeyenlerin enstitü ile ilişkileri kesilir. Bu gibiler bir daha dışarıdan enstitü imtihanına kabul edilmezler.

V — Ö Ğ R E N C İ L E R

Öğrencilerin Tâbi Tutulacakları Esaslar

Madde 66 — Eğitim Enstitü öğrencileri derslere, seminerlere, kurslara devam etmekle; uygulama, atelye ve laboratuvar çalışmalarına, ders tatbikatı mahiyetindeki gezilere katılmakla; öğretmenler, kurullar ve enstitü idaresi tarafından verilecek vazifeleri günü gününe yapmakla ve yüksek okul mensubuna yaracak tarzda hareket etmekle görevlidir.

Madde 67 — Hastalık dışından makbul bir özrü olan öğrenciye enstitü müdürlüğüne, bir öğretim yılında en çok 20 güne kadar, izin verilebilir.

Aynı öğretim yılında mazeretsiz ve izin almaksızın 20 gün devamsızlık eden öğrenci yatılılıktan çıkarılır. Devamsızlığı bütün öğretim yılı boyunca sürenlerin (Hastalar hariç) kayıtları silinir.

Madde 68 — Hafif surette hasta olan öğrenci, enstitü revirine yatırılır. Uzun müddet tedaviye muhtaç bulunanlarla, had ve hummah hastalıklara tutulanlar velilerinin yanına yahut di-

şarıdaki bir hastahaneye, prevantoryuma ve sanatoryuma gönderilirler. Bulaşıcı hastalıktan kurtulan öğrenci, enstitü doktoru veya resmi bir hastahane sağlık kurulu tarafından enstitüde bulunmasına engel bir hali olmadığına dair, rapor verilmedikçe enstitüye alınmaz.

Madde 69 — Hastalık özrü bulunan öğrenci, bu özrünü 20 gün içinde (İmtihana girmeyecekse imtihan gününden önce) enstitü idaresine bildirmeye ve resmi tabib raporlarıyla belgelenmeye mecburdur.

İki aydan fazla süreli raporların resmi hastahane sağlık kurulundan alınması gereklidir. Hastanın sağlık kurulu bulunan yere gidemeyecek durumda olduğu tesbit edilirse, tek doktordan alınmış en çok 6 ay süreli tasdikli rapor, enstitü doktorunun mütalâası alınmak şartıyla sağlık kurulu raporu yerine kabul olunur.

Madde 70 — Hastalık özürü olan öğrenciye, normal durumda bulunanlara göre, bütün öğrenim süresinde en çok bir yıl gecikme hakkı tanınır. Gecikme hakkını kullanan öğrenci yatılı ise bu durumu muhafaza eyler. Hastalığı bir yıldan fazla süren öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir. Bu gibilerden, müteakip bir yıl içinde iyileşerek öğrenime devam edebilecek hale geldiklerini sağlık kurulu raporu ile tesbit ettirenlerin dilekçe ile müracaatları halinde, bir defaya mahsus olmak üzere ve ilişkisi kesildiği zamanki durumlarıyla (Yatılı ve gündüzlü) kayıtları yenilenir. Belli süre sonuna kadar müracaatta bulunmayanların kayıtları silinir.

Madde 71 — Hastalık dışında bir sebeple üst sınıfa geçemeyen veya birden fazla dersten bütünlümlü olup üst sınıfa devamına izin verilmeyenlerin yatılılık ilgileri kesilir. Bunlardan müteakip öğretim yılında üst sınıfa geçenler, bir defaya mahsus olmak üzere ve kadro müsait bulunduğu takdirde enstitü müdürlüğüne tekrar yatılılığa geçirilirler.

Birinci sınıfta gündüzlü devam edip imtihanlarda bütün derslerden başarı göstererek ikinci sınıfa geçenler de kadro müsait olursa yatılılığa geçirilirler.

Madde 72 — Umumi durumu itibarıyla mezun olduktan sonra tâyini gereken görevi yapacak vasıfta bulunmadığı, ilgili bölüm öğretmenler kurulunca tesbit olunan öğrenci enstitüden çıkarılır ve kendisine bir öğrenim belgesi verilir. Bu kararın uygulanması Milli Eğitim Bakanlığının tasdikinden sonra uygulanır.

Madde 73 — Enstitüye devamlı ödevli bulunan veya devam etmediği halde yatılılık durumunu muhafaza eden öğrenci, dışarıdan herhangi bir görev alamaz. Bir görev aldığı tesbit olunanların enstitüden kayıtları silinir.

Madde 74 — Herhangi bir sebeple enstitüden çıkarılan veya kaydı silinen öğrencilerin dirimi, lise veya öğretmen okulu diplomasının arkasına yazılır. Disiplin Kurulu kararı ile veya başarısızlık yüzünden veya 72. maddeye göre bölüm öğretmenler kurulu kararı ile enstitüden çıkarılanlar bir daha eğitim enstitüsüne veya yüksek dereceli başka bir öğretmen okuluna kabul olunmazlar. Başarısızlığı dolayısıyla kaydı silinenlerin diğer şartları haiz oldukları takdirde dışarıdan enstitü imtihanına (aynı veya değişik bölümde) kabulleri caizdir.

Madde 75 — 1338 sayılı kanun gereğince haklarında tazminat takibati yapılması gereken yatılı öğrencilerin belgeleri enstitü idaresince en az üç ay içerisinde hazırlanıp Milli Eğitim Bakanlığına gönderilir.

Madde 76 — Öğrenciler büyük tatil velilerinin yanında geçirirler. Yaz dönemi imtihanlarının bitiminde en çok bir hafta sonraya kadar bütün öğrenciler enstitüden ayrılmaya mecburdurlar.

VI — ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 77 — Yemekhane dışına yemek çıkarılmaz ve yemek zamanları dışında hiçbir kimseye yemek verilemez. Enstitü revirinde yatan öğrencilerin yemekleri revire gönderilir. Tedavi altında bulunan veya sağlıklorı yönünden bakıma muhtaç olan öğrencilere enstitü hekiminin tesbit ve tavsiye edeceği veya gündelik yemeklere eklenmesine lüzum göstereceği yiyecekler, revirde yenilmek şartıyla verilebilir.

Madde 78 — Enstitünün demirbaş eşya ve malzemesi Milli

Eğitim Bakanlığundan izin alınmadan, geçici dahi olsa, başka bir daireye veya okula verilemez; ancak, uygulama okullarında kullanılması caizdir.

Madde 7 9— Talim ve Terbiye Heyetinin 1 Ağustos 1943 tarihli, 241 sayılı kararıyla kabul edilmiş olan Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü Talimatnamesi, 21 Ocak 1947 tarihli, 21 sayılı kararıyla kabul edilmiş olan Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği ve öğretmen yetiştiren her derecedeki okul ve enstitülere öğrenci kayıt ve kabul işleri hakkındaki «Geçici Yönetmelik» ile ek ve tadillerinin Eğitim Enstitüsünü ilgilendiren kısımları yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Geçici Madde 1 — Köy Enstitüsünde okuyup, ilkökul öğretmenliği diploması almış olanlar diğer şartları haiz bulunurlarsa dışarıdan enstitü imtihanına kabul edilirler.

Geçici Madde 2 — 1967-1968 öğretim yılı sonunda ara sınıflarda bir dersten kalıp da beklemeli duruma düşmüş olan öğrencilerden isteyenler (59.) madde hükmünden faydalanırlar. Bu öğrencilerin devamları derslere başladıkları günden itibaren hesap edilir.

Madde 80 — Bu Yönetmelik 1968-1969 dahil ders yılından itibaren yürürlüğe girer.

Madde 81 — Bu Yönetmeliği Millî Eğitim Bakanı tütürür.

Ö R N E K : I

(ÖN SAYFA)

Fotoğraf

EĞİTİM ENSTİTÜSÜNE GİRMEK İSTİYENLERE MAHSUS FİŞ - DİLEKÇE

1. Dilekçe sahibinin adı ve soyadı :
2. Babasının adı :
3. Anasının adı :
4. Doğduğu yer ve yıl :
5. Öğretmen çocuğu veya kardeşi mi? :
6. Şehit çocuğu mu? :
7. Mezun olduğu veya kayıtlı bulunduğu okul :
8. Girmek istediği okulun adı ve yeri :
9. Hangi bölüme gireceği :
10. Yatılı mı, gündüzlü mü gireceği? :
11. Başka bir yüksek okula kayıtlı veya evvelce devam ederek ayrılmış olup olmadığı, kayıtlı ise durumu :
12. Öğrenimleri dolayısıyla mecburi hizmeti bulunup bulunmadığı :
13. Öğretmen olanların hizmet süresi :
14. Askerlik durumu :
15. Eleme sınavına gireceği il :

Müdürlüğüne

..... Eğitim Enstitüsünün bölümüne girmek istiyorum. Bugünkü durumum yukarıda yazılıdır. Giriş imtihanlarına kabulüm için gereken işlemin yapılmasını rica ederim.

İmza

A D R E S :

(Bütün bildirimlerin bu adrese yapılacağıın gözönünde tutulması lazımdır.) Dilekçenin nereye verileceği hakkında not:

1. Aday, henüz mezun olmamışsa dilekçeyi, kayıtlı bulunduğu okul müdürlüğüne verecektir.
2. Geçen yıllarda liselerden, öğretmen okulundan veya köy enstitüsünden mezun olup öğretmenlik yapmamış olanlar, mezun oldukları okul müdürlüğüne vereceklerdir.
3. Öğretmenlik yapmış veya yapmakta olanlar, mensup oldukları maarif müdürlüklerine vereceklerdir.

Ö R N E K : I

(ARKA SAYFA)

OKUL VEYA MAARİF MÜDÜRLÜKLERİNCE DOLDURULACAK KISIM

I. Adayın Öğrenim Durumu

- 1 — Bütünlümlü olup olmadığı :

- 2 — Öğrenimi bitirmişse :

- a) Lise bitirme tarihi ve derecesi :
- b) İlkokul öğretmeni yetiştiren kurumu bitirdiği tarih ve bitirme derecesi :

II. Umumi Durumu :

- 1 — İlkokulu bitirdikten sonraki öğrenimi süresince aldığı cezalar ve kısaca sebepleri :
- 2 — Tespit edilmiş iyi halleri varsa neler olduğu :
- 3 — Bilinen veya sezilen fena hal ve temayülleri varsa neler olduğu :

Bu fişte durumu gösterilen Oğlu
..... Kızı

..... in Eğitim Enstitüsüne
Kurulunca
alınacak vasıfta olduğu okulumuz öğretmen tespit
Dairemizce
olunmuştur.

/ /19

..... Müdürü
Resmî Mühür ve İmza

İ L A N L A R :

SAMSUN MERKEZ İLCESİ İLKÖĞRETİM MÜDÜRLÜĞÜNDEN

1964-1967 Öğretim yılları arasında ilimiz merkez ve merkez ilçeye bağlı köy okullarında görev yaparken nakil veya askerlik sebebiyle ayrılan, adresleri Dairemizce bilinmeyen, aşağıda adları ve karşılarında eğitim ödeneği miktarı yazılı öğretmenlerin dilekçe ile Müdürlüğümüze müracaat ederek adreslerini bildirmeleri rica olunur.

Adı ve soyadı	Lira Krş.	Adı ve soyadı	Lira Krş.
Sevgi Özmen	43 00	Sadettin Köksal	87 00
S. Aytekin	43 00	Murat Çelik	87 00
Ayfer Dilek	43 00	S. Danacı	87 00
M. Tanrıverdi	43 00	Erol Yüce	87 00
Gazi Çevik	43 00	Tuncer Altunel	87 00
Salih Özden	43 00	Sevim Okutan	87 00
Ali Özkan	43 00	Osman Uzun	87 00
Kenan Turhan	43 00	Sebahattin Uslu	87 00
Lütfi Dinçer	43 00	Feza Turan	87 00
Zakir Tayfun	43 00	Huriye Turanlı	87 00
Semiha Yetkil	43 00	Musa Koşar	87 00
Şikrî Yaşar	43 00	Naciye Sönmez	87 00
Mehmet Ulusal	43 00	Gülser Demiröz	87 00
Perihan Önder	43 00	Şener Çelik	87 00
A. Özbayramoğlu	43 00	H. Yeşilal	87 00
Hatice İğlidış	43 00	Nazife Ayöz	87 00
Hızır Cihan	43 00	Mustafa Çivil	87 00
Sevgi Türkoğlu	43 00	Süleyman Yaşar	87 00
Galip Akça	43 00	Kenan Yazar	87 00
Paşar Kul	43 00	Yalçın Genç	87 00
Fuat Gül	43 00	Kenan Aydın	87 00
İsmail Cengiz	43 00	M. Karabacak	87 00
Cemal Ertan	43 00	Aynur Yüksel	87 00
Yüksel Albayrak	43 00	M. Pınardağ	87 00
Zehra Kudu	43 00	E. Tören	87 00
Sadiye Mutlu	43 00	Beysun Tunalı	87 00
G. Yavuzer	43 00	Ahmet Göktaş	87 00
H. Rıza Özkan	43 00	Sadık Pekşen	87 00
Sevim Kükük	43 00	Kâzım Ülker	87 00
M. Özdemir	43 00	Reşat Güven	87 00
Cengiz Gökçe	43 00	Rıza Zelyurt	87 00
M. Zeki Yılmazel	87 00	H. Bektaş	87 00
Emin Ayan	87 00	Tekin Koçak	87 00
Emine Kadırbeyoğlu	87 00	Murat Turan	87 00
Nevin Giyici	87 00	Nadir Tokbay	87 00
Emine Erol	87 00	Fikri Kaya	87 00
M. İhan İlik	87 00	Teyfik Karayel	87 00
Turhan İbars	87 00	Sahile Çalışkan	87 00

ÖZGEÇMİŞ

08.08.1980 yılında İstanbul'da doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi İstanbul'da tamamladıktan sonra yüksek öğrenimimi Balıkesir Necatibey Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünde tamamladım. 2004-2008 yılları arasında Sosyal Bilgiler öğretmenliği yaptım. 2009 yılından beri ise İstanbul İl Özel İdaresinde görev yapmaktayım. Evli ve iki çocuk sahibiyim.